

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 21. FEBRUARJA 1980

ŠTEVILKA: 7 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

110
LET ŽELEZARSTVA
30
LET DELAVSKEGA
SAMOUPRAVLJANJA

ZA IZBOLJŠANJE IN POSPEŠEVANJE VARSTVA PRI DELU

Ob koncu lanskega leta je koordinacijski odbor zveze sindikatov SOZD Slovenske železarne na Jesenicah organiziral problemsko konferenco o varstvu pri delu. Ob sklepu zelo kompleksne obravnave so imenovali posebno komisijo, ki je na osnovi poročil in razprave pripravila naslednje

ZAKLJUČKE:

1. Konferenca je ugotovila, da je bila pobuda koordinacijskega odbora sindikata SOZD SŽ, da se na ravni SOZD SŽ obravnava kompleksna problematika varstva pri delu, potrebna in koristna.

2. Ugotovljeno je, da je bilo v delovnih organizacijah SOZD SŽ v zadnjih letih na področju varstva pri delu veliko storjenega. Kljub temu pa se kažejo v nekaterih organizacijah določene težave, kot so porast poškodb pri delu, povečana

bolezenska odsotnost, neustrezen način reševanja vprašanja invalidov in drugih delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo, neenotnost reševanja zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem in podobno, kar povzroča hude kadrovske-socialne in ekonomske težave.

3. Na konferenci je bilo ugotovljeno, da za uspešno izvajanje varstva pri delu in prikazovanje stanja nimamo enotne metodologije in kriterijev, na podlagi katerih bi sistematično spremljali in zbirali podatke na nivoju SOZD SŽ.

4. Za izboljšanje in pospeševanje varstva pri delu oziroma ustvarjanje boljših delovnih pogojev in s tem zmanjšanje poškodb pri delu in bolezenske odsotnosti je potrebno izvajati naslednje ukrepe:

— obstoječo staro tehnologijo, pri kateri so delovni pogoji težki, nevarni in zdravju škodljivi, sanirati s tehničnimi izboljšavami, tam pa, kjer to ni možno, tako tehnologijo opuščati in jo nadomestiti s sodobno in bolj produktivno;

— pri uvajanju novih tehnoloških procesov in izbiri novih delovnih priprav in naprav morajo vsi odgovorni delavci od projektantov do organizatorjev dela skrbeti, da se upo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNJA V JANUARJU MOČNO POD PLANOM

Pričetek letošnjega leta pri uresničevanju proizvodnega programa ni bil najboljši. Predvsem zaradi težav na obeh plavžih in s tem povezanega pomanjkanja grodlja za potrebe jeklarne je bila skupna proizvodnja dosežena samo 88,5 %. Gotova proizvodnja, kjer je bil zaradi premajhnih dobav vložka iz tujih virov operativni program v primerjavi z gospodarskim načrtom nekoliko znižan, je bila dosežena 91,4 % glede na gospodarski načrt in 97,8 % glede na operativni program. Stanje v posameznih temeljnih organizacijah je bilo v januarju naslednje:

TOZD PLAVŽ

Ob koncu preteklega leta je nastal na plavžu št. 1 surovi hod, katerega reševanje se je zavleklo v letošnje leto. Kasneje je prišlo do predora raztaljenega grodlja ob prebodni odprtini, medtem ko je bilo treba na plavžu št. 2 minirati nasledilne. Zato je bila izpolnitev načrtovane proizvodnje le 64,6 % in visoka poraba koks.

TOZD JEKLARNA

Operativni program, ki je bil enak gospodarskemu načrtu, je bil izpolnjen samo s 84,2 %. Zaradi slabega dela plavžev in ker smo bili praktično brez zaloga grodlja iz tujih virov, so bile v martinarni velike obratovalne težave. Časi trajanja šarž so se zelo podaljšali, poleg zmanjšane proizvodnje pa so bili tudi precejšnji problemi pri izpolnjevanju programiranega proizvodnega asortimenta. Zaradi pomanjkanja grodlja in delavcev je martinarna v januarju obratovala en teden samo s štirimi SM pečmi.

V elektrojeklarni je bilo za nižjo količino izdelanega jekla več vzrokov. Okoli 600 ton jekla dinamo kvaliteta je bilo odpisano iz proizvodnje zaradi reklamacij, približno 200 ton

je bilo izmečka zaradi zgrešenih kemičnih analiz. Del krivde za doseženo nižjo količino je tudi v teži šarž in v okvari vlagalnega stroja, ki je

(Nadaljevanje na 3. strani)

RAZMIŠLJANJE OB RAZPRAVI O KONTI-LIVU

Presenetljivo veliko število sodelavcev našega kolektiva se je 13. februarja zbralo v spodnjih prostorih Kazine, kjer je tekla debata o problematiki konti-liva. Marjan Demšar je v uvodnih besedah (tudi s številkami) prikazal današnje stanje dela na tej napravi, dopolnili pa so ga še Jože Arh, Karel Ravnik in Alojz Cuznar.

V razpravi, ki je sledila, ni manjkalo govorjenj »na pamet«: od tistega o sodelovanju raziskovalnega oddelka pri izbiri in nabavi opreme, o izmišljanju neklih novih predpisov glede vsebnosti aluminija, pa do

pavšalnih argumentov glede rentabilnosti same naprave.

Manjkale so številke, pojasnila glede vloge in odločitve raziskovalnega oddelka. Dobil sem vtis, da se

(Nadaljevanje na 6. strani)

PRODAJA V JANUARJU 8% POD NAČRTOVANO

V mesecu januarju je bilo prodanih 35.807 ton naših izdelkov, kar je 8 % manj, kot smo načrtovali. S to prodajo smo ustvarili 552,3 milij. din osnovne realizacije in tako zaostali za planom za 10 %. Osnovna realizacija je bila povečana za 3,1 milij. din z realizacijo storitvenih TOZD, ki so za 31 % zaostale za začrtanimi nalogami in za 5,9 milij. din z ostalo realizacijo, ki zaostaja za planom za 33 %. Celotna zunanja realizacija v višini 561,4 milij. din je za 10,5 % ali 65,6 milij. din nižja, kot smo načrtovali.

Dosežena povprečna prodajna cena je zaostala za planirano za 3 %. V primerjavi z doseženimi rezultati v lanskem januarju so letošnji količinski za 2 % ali 626 ton slabši, vrednostno pa so zaradi 18 % boljše prodajne cene za 16 % ali 79,2 milij. din višji.

Pregled po posameznih TOZD nam pokaže, da so svoj količinski plan prodaje najbolj presegle v TOZD Hladna valjarna Bela (za 18 %), plan pa so dosegli še v Valjarni debele pločevine, Hladni valjarni Jesenice, Vratnih podbojih, Jeklovleku in Želbljarni, ostale TOZD pa

za planom zaostajo od 16 do 58 %.

V petih TOZD je vrednost prodaje nad planirano, v TOZD Livarna, Valjarna bluming-štekel, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela, Žičarna, Profilarna in Elektrode pa je vrednost nižja, kot smo načrtovali, zaostanek pa se giblje med 8 in 57 %.

Dosežena prodajna cena je nižja od planirane v TOZD HV Bela in Valjarni žice. Najvišjo prodajno ceno smo dosegli pri diskih (33.346 din/t), najnižjo pa v Valjarni žice in profilov (8.992 din/t).

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZBORI O DELU ODDELKOV OBČINSKE SKUPŠČINE

Prihodni teden se bodo sestali vsi trije zbori skupščine občine Jesenice na ločenih sejah, in sicer družbenopolitični zbor v ponedeljek, 25. februarja, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v sredo, 27. februarja. Poleg potrjevanja zapisnikov zadnjih sej in poročila o izvrševanju sklepov ter delegatskih vprašanj bodo delegati vseh treh zborov obravnavati poročila o delu oddelkov občinske skupščine v letu 1979.

ODDELEK ZA GOSPODARSTVO, PLAN IN FINANCE

Oddelek na osnovi zakonov, statuta občine, odlokov in drugih predpisov v okviru svojih pristojnosti in pooblastil:

— opravlja upravne in druge zadeve s področja industrije, obrti, blagovnega prometa in cen, gostinstva in turizma, kmetijstva in gozdarstva ter delovnih in učnih razmerij;

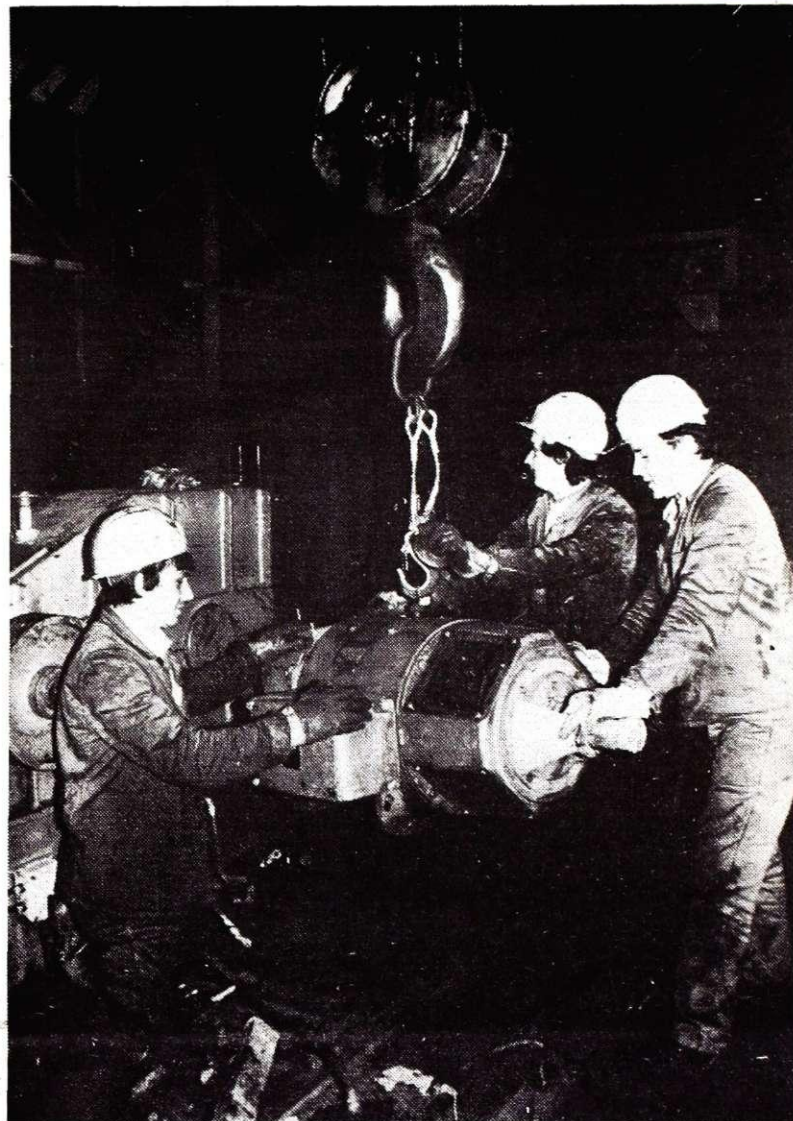
(Nadaljevanje na 10. strani)

REKORDNA KOLIČINA IZVALJANIH PROFILOV V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Delavci v TOZD Valjarna žice in profilov so v sredo, 13. februarja, na tretji žili dosegli doslej najvišjo dnevno proizvodnjo, ki je znašala 432.968 kg izvaljenih profilov dimenzije 16 in 17 mm.

S tem uspehom so vse tri izmene na tretji žili dokazale, da je mogoče dosegati ob dobro vzdrževanih strojih in ob zadostni količini kvalitetnega vložka tudi odlične rezultate.

Vsekakor je to zelo lep uspeh delavcev v TOZD Valjarna žice in profilov v prizadevanjih za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije oziroma doseganju čim boljših proizvodnih rezultatov in večje produktivnosti dela.

Sodelavci vzdrževalci pri remontu na Rossi progi v profilarni

PRED RAZPRAVAMI O UGOTAVLJANJU REZULTATOV DELA DELAVCEV IN POSLOVANJA TOZD V LETU 1979

Po zakonu o združenem delu »pred ugotovitvijo periodičnega obračuna oziroma zaključnega računa delavci temeljnih organizacij obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije na podlagi informacije in poročila njenega poslovnega organa in se z osebnim izjavljanjem odločajo o delitvi ustvarjenega dohodka. Seveda pa v teh razpravah mora biti prisotna zelo kritična in samokritična ocena rezultatov dela delavcev in poslovanja temeljne organizacije v preteklem letu s sprejetimi konkretnimi zaključki za odstranitev slabosti, ki so bile ovira za doseganje še boljših poslovnih rezultatov.

V letošnjih obravnavah pa bodo morali še posebej biti prisotni elementi za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije v letošnjem letu. Pri tem gre predvsem za takšno razporejanje čistega dohodka na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v temeljnih organizacijah združenega dela, da se bo masa teh sredstev v letu 1980 povečevala počasneje, kot sredstva za razširitev materialne podlage dela in rezerve organizacij združenega dela. Naše ocene bodo morale veljati tudi za ocenjevanje našega lastnega dela — smotrnosti izbire proizvodnih zmogljivosti in delovnega časa, odnosom do materialnih stroškov — skratka iskanju odgovorov, ali smo res že izkoristili vse notranje rezerve za povečanje proizvodnje in produktivnosti dela in s tem poslovnega uspeha temeljne organizacije združenega dela.

V ospredje naših ocen poslovanja in dela v preteklem letu pa moramo uvrstiti razprave tudi o tem, koliko smo v lanskem letu napredovali pri nadaljnjem uveljavljanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in utrjevanju položaja, vloge in odgovornosti delavcev, da smotno gospodarijo z družbenimi sredstvi ter da odločajo o vseh pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela. Na osnovi kritičnih ocen pa bomo morali tudi sprejeti konkretne sklepe in ukrepe za hitrejšo uveljavljanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov. V ta okvir prizadevanj sodi tudi to, da v samoupravnih splošnih aktih dosledno uveljavimo odvisnost sredstev za osebne dohodke in skupno porabo od ustvarjenega dohodka in razmerja v razporejanju, ki so predvidena z družbenogospodarsko politiko za leto 1980. Še naprej pa bomo morali intenzivno delati na izpolnjevanju sistema delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela.

Seveda pa se nam ne bi smela ponoviti že več let prisotna slabost, namreč, da znamo zelo prodorno poiskati vzroke za razne slabosti in odstopanja pa tudi najti ustrezne rešitve, le pri uresničevanju nam je največkrat zmanjkalo sapa, kakor pravimo. Tokrat ne smemo z ničemer odlašati, kajti vsako odlašanje se bo dvakratno povrnilo.

NOVE STANARINE S 1. MARCHEM

S samoupravnim sporazumom o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine so se delovni ljudje na zboreh delavcev in stanovalci na zboreh stanovalcev v stanovanjskih hišah odločili, da se v občini Jesenice izvede postopen prehod na ekonomske stanarine do leta 1985.

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZA IZBOLJŠANJE IN POSPEŠEVANJE VARSTVA PRI DELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

števajo pozitivni predpisi zakonodaje o varstvu pri delu v skladu z gospodarskimi možnostmi.

5. Stopnja varstva pri delu, zlasti glede pogostosti in resnosti nesreč pri delu, vzroke in vire nesreč ter programe ukrepov varstva pri delu je potrebno redno analizirati, spremljati in obravnavati na strokovnih razgovorih ter v samoupravnih organih.

Odgovornosti za izvajanje predpisanih ukrepov je treba razširiti na vse strokovne delavce in službe, ne samo na službo varstva pri delu.

6. V TOZD z nevarnimi delovnimi razmerami je potrebno organizirati pooblaščen delavce, ki bodo neposredno ob delu izvajali varstveni nadzor.

7. Podružbeno razvijanje delovne kulture, miselnosti, vzgoje, osebnega varstva pri delu, odnos do sredstev dela, kakor tudi do sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, naj postane eno izmed temeljnih in stalnih nalog sindikalnih organizacij.

8. Po podatkih izdelane analize nesreč pri delu v delovnih organizacijah SOZD SZ je bilo na konferenci ugotovljeno, da je med poškodovanimi delavci zelo veliko mladih delavcev. Zato so potrebni naslednji ukrepi:

- Kadrovske službe so dolžne posvetiti največjo skrb izobraževanju in vzgoji delavcev iz varstva pri delu, zlasti še pri sprejemu in razporeditvi novih delavcev na dela in naloge, kakor tudi pri razporejanju delavcev na dela in naloge s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje. Izobraževanje in vzgoja delavcev iz varstva pri delu ter periodični preizkusi tega znanja morajo biti sistematični in stalni.

- Z uvajanjem nove tehnologije in novih tehnoloških in delovnih postopkov mora vzporedno potekati tudi vzgoja in izobraževanje iz varstva pri delu.

- Pri razporejanju delavcev na ustrezna dela in naloge je treba dosledno upoštevati zdravstvene in psihofizične zmožnosti delavcev. — Za izobraževanje in vzgojo novih delavcev je potrebno posodobiti in poenotiti program uvajanja v delo ter zagotoviti nadaljnjo spremljanje delavcev na delu.

9. Konferenca je ugotovila, da so odsotnosti z dela zaradi začasnih nezmožnosti v stalnem porastu, kar vse odpira vprašanja, ki terjajo polidisciplinarno obravnavo, kajti nenehna rast odsotnosti z dela ni le odraz psihofizičnih obremenitev ali izrazito slabih ekoloških pogojev, temveč prednjačijo psihosocialni vzroki, ki pa zahtevajo nemedicinsko obdelavo med strokovnimi službami znotraj delovnih organizacij.

Da bi delo na tem področju čim bolj poenotili, naj bi se v delovnih organizacijah SOZD SZ, kakor tudi med sindikalnimi organizacijami in zdravstveno službo, izvedli naslednji ukrepi:

- potrebno je poenotiti in uskladiti metodologijo glede spremljanja negativnih kazalcev zdravja (poškodbe, obolenja, invalidnost, specifična obolenja zaradi poklicnih bolezni in drugo);

- problematiko v zvezi z zdravstvenim varstvom delavcev je potrebno spremljati kompleksno z vidika posebnih pogojev dela, življenjskih razmer delavcev in podobno;
- vsestransko je treba razmisliti o vprašanju ambulantnega zdravljenja delavcev, ki nimajo pogojev za stacionarno zdravljenje, pa živijo v neurejenih življenjskih razmerah;

- novosprejetim delavcem, predvsem tistim iz drugih republik in pokrajin, je potrebno zagotoviti predpisane minimalne življenjske pogoje, k čemur nas zavezuje družbeni dogovor;

- potrebno je izdelati in poenotiti standarde za zdravniške preglede nezaposlenih oseb, ki naj bi se na novo zaposlile v delovnih organizacijah SOZD SZ;

- sistematično in stalno izvajati preventivne zdravstvene preglede delavcev, zlasti tistih na delih in nalogah s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje. Proti delavcem, ki se iz neupravičenih razlogov ne udeležujejo zdravstvenih pregledov, pa izvajati ustrezne sankcije;
- bolje je treba izkoristiti specialistične in strokovne sposobnosti posameznih zdravstvenih delavcev za zdravljenje obolenih delavcev (akupuntura) med delovnimi organizacijami SOZD SZ;

- zdravstvenim delavcem je treba omogočiti, da se seznanijo z razmerami psihofizičnih in ekoloških obremenitev posameznih del in nalog ter s postopki dela in tehnologije v TOZD, iz katerih so delavci, ki jih obravnavajo;

10. Zaradi velikega števila invalidov dela, ki jih zaposluje v delovnih organizacijah SOZD SZ in zaradi problemov pri reševanju te problematike naj bi se v delovnih organizacijah SOZD SZ ter v zdravstveni službi izvajali naslednji ukrepi:

- zbrali in obdelali naj bi se potrebni podatki o ekoloških pogojih ter o psihičnih in fizičnih obremenitvah pri opravljanju vseh del in nalog; da bi se tako ugotovilo katera dela so primerna za invalide;

- dosledno je potrebno izvajati poklicno rehabilitacijo invalidnih delavcev v primerih, ko gre za razporeditev na drugo ustrezno delo;

- vsestransko je potrebno obravnavati preostalo delovno zmožnost delavcev, tako v fazi medicinske rehabilitacije, kot tudi njihove preostale delovne zmožnosti, ki bi takim delavcem omogočila normalno vključitev v delo;

- po razporeditvi invalidnega delavca na drugo delo naj se še naprej sistematično in analitično spremlja delovna uspešnost in počutje delavca;

- potrebno je skrajšati ponekod nenormalne dolge postopke invalidskih komisij do končne ocenitve invalidnosti ter uvajati medicinsko rehabilitacijo hkrati s postopkom ocenitve preostale delovne zmožnosti;

- nujno je potrebno tekoče strokovno in statistično obdelovati in

analizirati invalidsko problematiko v vseh strokovnih službah, ki tako ali drugače skrbijo za zdravje delavcev, kakor tudi v vseh samoupravnih strukturah.

11. Konferenca je ugotovila, da je na področju reševanja zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, še precej odprtih vprašanj, tako glede medsebojnega usklajevanja kot tudi glede vključevanja novih predlogov za benefikacijo ter izvedbe celotne revizije, zato je v zvezi s tem predložila naslednji ukrep:

- potrebno je uskladiti, poenotiti in pospešeno razreševati vprašanja v zvezi z benefikacijo zavarovalne dobe v prizadetih delovnih organizacijah SOZD SZ. Za ustanovljene komisije naj čim prej pripravijo dokončni predlog vseh sprememb in dopolnitev del in nalog z vsemi medicinsko tehničnimi podatki, na katerih so pogoji za benefikacijo zavarovalne dobe.

12. Preventivnemu varstvu delavcev je potrebno dati večji poudarek tudi v samoupravnem delovanju. V ta namen je potrebno ustanoviti posebne odbore oziroma komisije za varstvo pri delu, ki se bodo ukvarjali samo z vprašanji izvajanja, pospeševanja in napredka varstva pri delu v TOZD in delovni skupnosti.

13. Zaključke razprave problematike konference je nujno prenesti v vse poslovodne in samoupravne strukture delovnih organizacij in TOZD SOZD SZ s priporočilom, da se vsestransko obravnavajo, razširijo, poglobijo in osvetlijo predvsem v neposrednih oblikah delavskega samoupravljanja.

Naš strugar (IK)

NEKAJ MISLI O GRIPI IN CEPLJENJU

Pred dnevi se je del železarjev cepil proti gripi. Prav so storili tisti, ki so se cepili.

Svetovna zdravstvena organizacija je v boju proti gripi organizirala 90 centrov. Od junija do avgusta vsako leto v njih proučujejo virus, ki kot nevarna bolezenska nadloga ugonablja človeško zdravje. Na osnovi identifikacije virusa začnejo izdelavo cepiva. Cepljenje proti gripi človek glede na druge vrste cepljenja najlažje prenese.

Cepljenje je okrepilo obrambno moč tako, da se je manj bati obolenj, ki imajo večkrat žalosten konec, tudi smrt. Cepljenje je sedaj edino uspešno sredstvo pred to zahrbtno boleznijo.

Pregled cepljenih proti gripi v letu 1979 in 1980 po TOZD in delovnih skupnostih naše železarne:

	dec. 79 I. cep- ljenje	jan. 80 II. cep- ljenje
TOZD Remont, delav.	6	2
TOZD Družb. prehrana	5	4
TOZD Livarna	16	15
TOZD Vzdrževanje	3	6
TOZD Energetika	17	9
TOZD Plavž	23	3
TOZD Željalna	16	3
TOZD Stroj. delav.	36	36
TOZD Žičarna	67	29
TOZD Hlad. valj. Jes.	44	30

TOZD Hlad. valj. Bela	1	—
TOZD Profilarna	1	—
TOZD Valj. deb. ploč.	1	—
TOZD Jeklovlek	10	—
TOZD Valjalna žice	1	—
TOZD Valj. blum. štelcel	2	—
TOZD Elektrode	—	1
DS za ekonom., teh. kontr.	38	31
DS za komerc. in finan. zadeve	20	20
DS za kadr. in spl. zadeve	16	14
Skupaj:	323	203

Osem do deset dni po cepljenju se človek zaščiti pred boleznijo 70% do 90%. Cepljenje pa je potrebno vsako leto, ker sicer vrednost cepljenja pade na 40% do 50%.

Kdor je letos cepljen proti gripi, se mu ni treba bati bolezni in posledic ter bolezenskega staleža.

Zato bomo morali vsi v bodoče bolj resno in odgovorno sprejeti pozive zdravstvenih delavcev, ki imajo gripi za »virusno« obolenje z možnostjo nevarnih komplikacij. Preventiva je več vredna kot kurativa in tega naj se zaveda vsak, ki se cepljenja proti gripi boji.

dr. Aleksander Rjazancev

JUGOSLOVANKSA PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V LETU 1979

Iz spodnje razpredelnice je razvidna dosežena proizvodnja surovega jekla v SFR Jugoslaviji v letih 1978 in 1979 v milijonih ton. V odstotkih je prikazan delež posameznih proizvodnih postopkov in indeksi primerjave 1978 — 1979.

	1978	%	1979	%	79/78, %
SM jeklo	1,494	43,5	1,471	41,8	98,5
Elektro jeklo	0,894	26,0	0,978	27,8	109,4
LD jeklo	1,048	30,5	1,071	30,4	102,2
Skupaj	3,436	100,0	3,520	100,0	

Iz tabele vidimo, da so jugoslovanske železarne izdelale v letu 1979 samo za 84.000 ton surovega jekla več kot v letu 1978. Pri posameznih jeklarskih postopkih je količina SM jekla nekoliko nazadovala, medtem ko je bilo elektro in LD jekla izdelanega več kot v letu 1977. Za elektro jeklo je značilno, da se je proizvodnja močno približala količini milijon ton.

Za letošnje leto načrtujejo jugoslovanske železarne, da bodo izdelale 4,1 milij. ton surovega jekla.

OBSEŽEN PROGRAM DELA POKLICNE GASILSKE IN REŠEVALNE ENOTE

Prejšnji četrtek je bil letni občni zbor poklicne gasilske in reševalne čete železarne Jesenice. Na njem sta predsednik upravnega odbora Dušan Sikošek in poveljnik Franci Bahun poročala o uspešnem delu v preteklem letu in podala smernice za delo v tem letu.

V lanskem letu so uresnili program nabave potrebnih sredstev, uresnili program vzgoje in preventive, uspešno sodelovali s civilno zaščito in drugo.

Občni zbor so pozdravili Anton Arh, predsednik občinske gasilske zveze, Tone Varl v imenu poslovodnega odbora Železarne in številni predstavniki sosednjih gasilskih društev ter krajevni skupnosti.

Po razrešnici so izvolili nov upravni odbor, strokovni svet ter štiri delegate za občni zbor občinske gasilske zveze. Za predsednika je bil ponovno izbran Dušan Sikošek, za poveljnika pa Franci Bahun.

Poklicna gasilska in reševalna enota Železarne ima tudi za letošnje leto obsežen program dela. Predvsem bodo skrbeli za vzgojo svojih članov in se udeleževali vseh akcij in aktivnosti, ki jih bodo kot preventivo organizirali v okviru občinske gasilske zveze, občinskega štaba civilne zaštite in drugod. V programu dopolnjevanja potrebne opreme je predvidena nabava kombiniranega avtomobila, vozila za pobiranje vnetljivih tekočin, potrebnega števila UKV aparatov, novih gasilskih šlemov in nabava manjše gasilske

opreme. Poskrbeli bodo za zgraditev garaž, ureditev športnih objektov, izpopolnitev komandnega pulta in ureditev križišča pri gasilskem domu. Izvedli bodo manjšo reorganizacijo, tako da bodo sposobni hkrati posredovati na dveh krajih.

Železnica je pripravila dva vagona, ki ju bodo ustrezno opreмили za primer nesreče ali požara v železniškem predoru. Prav tako bo ta enota nastopila v primeru potrebe med graditvijo novega cestnega predora in se pripravila za posredovanje v predoru, ko bo zgrajen.

Navzoči so se strinjali s predlogom, da bo nov strokovni tehnični svet pripravil vse potrebno za proslavo visokega jubileja — stoletnice obstoja in uspešnega dela te enote.

Predsednik občinske gasilske zveze Anton Arh je izročil trem članom enote priznanja za dolgoletno službovanje. Za 30-letno delo v gasilskih vrstah je priznanje prejel Jože Resman, za desetletno pa Janez Pokljukar in Leopold Semrov. Ob odhodu v pokoj so se za uspešno sodelovanje in pomoč zahvalili Dušanu Staretu, dosedanjemu vodji splošnega sektorja Železarne.

B.

Z občnega zbora poklicne gasilske in reševalne enote Železarne (Foto B. Blenkuš)

SEDMA SEJA AKTIVA ZB NOV ŽELEZARNE

V petek, 15. februarja, je bila sedma seja aktivna ZB NOV železarne Jesenice, na kateri so najprej ugotovili, da so oblikovani sklepi zajeli vse, kar je bilo predlagano in da so bili objavljeni tudi v tedniku Železar.

Ustanovili so več komisij, in sicer komisijo za sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami pri ohranjanju tradicij NOB, komisijo za ljudski odpor in družbeno samozastito, za spomeniško varstvo, za postavitev spomenika narodnim herojem železarjem, komisijo za odlikovanja in komisijo za zadeve borcev.

Obravnavali so tudi več tekočih zadev. Predsednik Tonček Dežman je povedal, da zdravnica Vesna dr. Furlan-Zidarjeva, ki je zdravila borce, s 1. marcem odhaja na specializacijo. Sklenili so, da ji za njeno resnično prizadevanje in uspešno delo izrečejo javno priznanje in ji izročijo simbolično spominsko darilo. Po njenem odhodu bo treba dobiti novega zdravnika.

Med 272 člani, kolikor jih ima aktiv borcev NOV Železarne, je tudi 12 žensk. Sklenili so, da bodo pripravili zanje za 8. marec — za dan žena sprejem, jih obdarili in na ustrezen način počastili njihov praznik.

Govorili so tudi o letošnjem srečanju borcev NOV Slovenskih železar. Glede na to, da se je uveljavilo že več kulturnih, športnih in drugih srečanj na nivoju SOZD SZ, so predlagali, naj bi se ta srečanja uskladila, da bi prihranili sredstva.

V zvezi z upokojitvijo sodelavca Antona Tarmana so sklenili, da naj to zadevo reši komisija za zadeve borcev.

TEČAJ ZA BOLJ VARNO IN STROKOVNO DELO SKLADIŠČNIKOV

Pri delu v skladiščih Železarne je v minulem obdobju prišlo do nekaterih manjših pa tudi težjih nesreč. Da bi to preprečili ali vsaj omejili, je pred kratkim oddelek za izobraževanje ob delu Železarskega izobraževalnega centra v sodelovanju s kadrovskim in nabavnim sektorjem Železarne pripravil za skladiščnike ustrezen tečaj z zaključnim izpitom.

Trideset udeležencev je poslušalo predavanje iz varstva pri delu in o notranjem transportu, pri čemer jim je bil prikazan tudi film.

Vsi udeleženci so na pisnem izpitu pokazali zelo dober uspeh, kar je nedvomno porok, da bodo v prihodnje opravljali delo varno in strokovno.

B.

PROIZVODNJA V JANUARJU MOČNO POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

bil po 19. januarju v popravilu. Bilo je še nekaj drugih težav in zastojev ter redukcij električne energije zaradi konic.

Izpolnjevanje proizvodnega programa dinamo kvalitete je potekalo nekoliko slabše kot v decembru. Skupno je bilo naročenih 691 blokov (97 šarž), odlihtih pa je bilo 556 (84 šarž) ali 80,5 % (v decembru 81,5 %).

Pri izpolnjevanju skupnega proizvodnega programa je martinarna izdelala 87,6 % po programu naročenih šarž in elektrojeklarna 79,9 %. Ob upoštevanju dogovorjenega tehnološkega rizika, 5,0 % v martinarni in 6,0 % v elektrojeklarni, je bilo v prvi 7,2 % in v drugi 13,8 % zgrešenih šarž.

Takšen rezultat je predvsem pri elektrojeklarni zelo slab, medtem ko je pri martinarni v določeni meri povezan s pomanjkanjem gradiva. V primerjavi s mesecem decembrom je bila v martinarni v januarju slabša situacija za 1,7 % in v elektrojeklarni celo za 5,6 %.

Tudi naprava za kontinuirno vli-vanje jekla je v januarju obratovala slabše kot prejšnje mesece, kar je bila delno tudi posledica težav v martinarni. Odlito je bilo samo 25 šarž ali 1.612 ton.

TOZD LIVARNA

V januarju so v TOZD Livarna odlili samo 103,9 ton in dosegli 68,0 % načrtovane skupne proizvodnje. Tudi odpreda zunanjim naročnikom, je bila s 25,3 tone nizka. Vzrok je bil v izdelavi večjega števila lažjih, vendar pa kompliciranih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil dosežen z 91,8 % in gotova s 74,6 %. Tudi v januarju je bilo preveč zastojev glede na obratovalni čas, in sicer 39,38 %. Precej težav je bilo z zastoji na valjarskem ograjdu štekel in je to tudi glavni vzrok za manjšo proizvodnjo v tej valjarni.

Potisna peč je obratovala v času od 11. do 20. januarja in je bilo zaradi premajhne zaloge prevajanih samo 3.625 ton domačih slabov, kar je tudi pripomoglo k slabšim proizvodnim rezultatom. Direktno valjanje trakov kvalitete dinamo je potekalo še slabše kot v decembru, ko tudi ni bilo dobro. Vzrok za to je bila v precejšnji meri slabša kvaliteta blokov, izdelanih v elektrojeklarni.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Ta valjarna je v januarju za 0,5 % zaostala za načrtovano skupno proizvodnjo. Obratovalnih zastojev je bilo z 41,49 % na obratovalni čas še vedno nekoliko preveč. Zaradi premajhnih dobav valjane žice iz tujih virov in potrebne preskrbe TOZD Žičarne, Jeklovleka in Elektrode je bil gospodarski načrt gotove proizvodnje z operativnim programom znižan.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Valjarna debele pločevine je v januarju dosegla načrtovano skupno proizvodnjo s 100,4 % in gotovo proizvodnjo z 99,5 %. Nekaj težav je bilo zaradi treh krajših popravil ogrevne potisne peči.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Ta temeljna organizacija je v januarju precej presežila z gospodarskim načrtom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo, in sicer prvo za 10,7 % in drugo za 11,8 %, pri čemer so imeli nekaj težav z vložkom določenih kvalitete iz domačega jekla. Dinamo kvalitete je bilo v januarju izvaljanih 2.499 ton ali 102,8 % načrtovane količine, nerjavnih pa 19,5 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Kljub določenim težavam pri preskrbi s potrebnim vložkom, so valjavci uspeli doseči za januar načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Izdelanih je bilo 535 ton dinamo trakov (v decembru 256 ton) in 150 ton trakov iz visoke ogljikovine jekla (v decembru 287 ton).

TOZD ŽIČARNA

Žičarna je v januarju za 12,6 % zaostala za načrtovano skupno proizvodnjo. Operativni program gotove proizvodnje je bil zaradi predvidenih premajhnih dobav vlečene žice iz tujih virov za potrebe TOZD Želbljarna znižan, vendar tudi ta ni bil dosežen. Vzroki za to so bili: velika odsotnost delavcev, pomanjkanje valjane žice večjih debelin in večja okvara na žičarskem stroju alma-ata, ki predeluje žico do premera 14 mm.

Pri kvalitetnem asortimentu so izdelali 959 ton patentirane žice (decembra 1.016 ton), 400 ton VAC žice (v decembru 463 ton) in 119 ton EPP žice (v decembru 116 ton).

TOZD PROFILARNA

V tej temeljni organizaciji so v januarju imeli precej težav s pomanjkanjem vložka in s tem povezano pogosto menjavo orodja. Niso dobili načrtovanih količin toplo valjanih trakov iz tujih virov, nekaj težav pa je bilo tudi v preskrbi z domačim vložkom in to predvsem zaradi remonta Bronx škarij. Posledica je bila znatno nižja skupna in gotova proizvodnja, kot je predvideval gospodarski načrt. Prva je bila dosežena s 77,6 % in druga s 77,8 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna in gotova proizvodnja je bila presežena za 11,6 %.

TOZD JEKLOVLEK

Gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil dosežen s 100,1 %. Izde-

lali so 1.454 ton ali 100,9 % vlečenega jekla, 130 ton ali 216 % luščenega jekla, 92 ton ali 102,8 % brušenega jekla in 64 ton ali 64,2 % toplo obdelanega jekla.

TOZD ELEKTRODE

Temeljna organizacija je gospodarski načrt skupne proizvodnje v januarju dosegla s 101,9 %. Pri opliščenih elektrodah je bila izpolnitev 100,8 %, varilni žici 72,1 %, taljenem prašku 107,8 % in ognjevzdržnem materialu 130,5 %. Pri varilni žici je bilo nekaj težav s pravočasno preskrbo vložka.

TOZD ŽEBLJARNA

Načrtovana skupna proizvodnja 950 ton je bila dosežena 100 %, medtem ko je bilo odpremljenih 997,5 ton žičnikov.

Avgust Karba

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SŽ

Predsednik Miloš Piščanec sklicuje v sredo, 27. februarja, po vrstnem redu na Ravnah, 11. sejo delavskega sveta sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarnice. Poleg potrjevanja zapisnika in poročila o izvrševanju sklepov, delegatom predlaga v razpravo in sprejem:

- zaključni račun skupnih aktivnosti SOZD Slovenske železarnice (delovne skupnosti skupnih služb SOZD SŽ, združenih sredstev za poslovne aktivnosti, združenih sredstev sklada

skupne porabe, trgovske dejavnosti),

- informacijo o poslovanju interne banke SOZD Slovenske železarnice,
- informacijo o finančnem planu Interne banke SOZD Slovenske železarnice v letu 1980,

- plan aktivnosti delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarnice,
- načrt oblikovanja in poraba skupnosti skupnih služb SOZD SŽ v letu 1980,
- problematiko poslovnih prostorov v Beogradu,
- razpis volitev,
- zapisnik inventurne komisije.

Delegati delavskega sveta so k predloženim točkam za razpravo prejeli ustrezno pisno gradivo.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI

OBJAVLJAMO

dela oz. naloge

2. raziskovalec tržišča šifra 5207 U-5 16. ktg. 1 oseba

Pogoji:

- Za opravljanje navedenih del oz. nalog se zahteva:
- II. stopnja ekonomske fakultete in 2 leti delovnih izkušenj ali
- I. stopnja ekonomske fakultete in 4 leta delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarnice Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

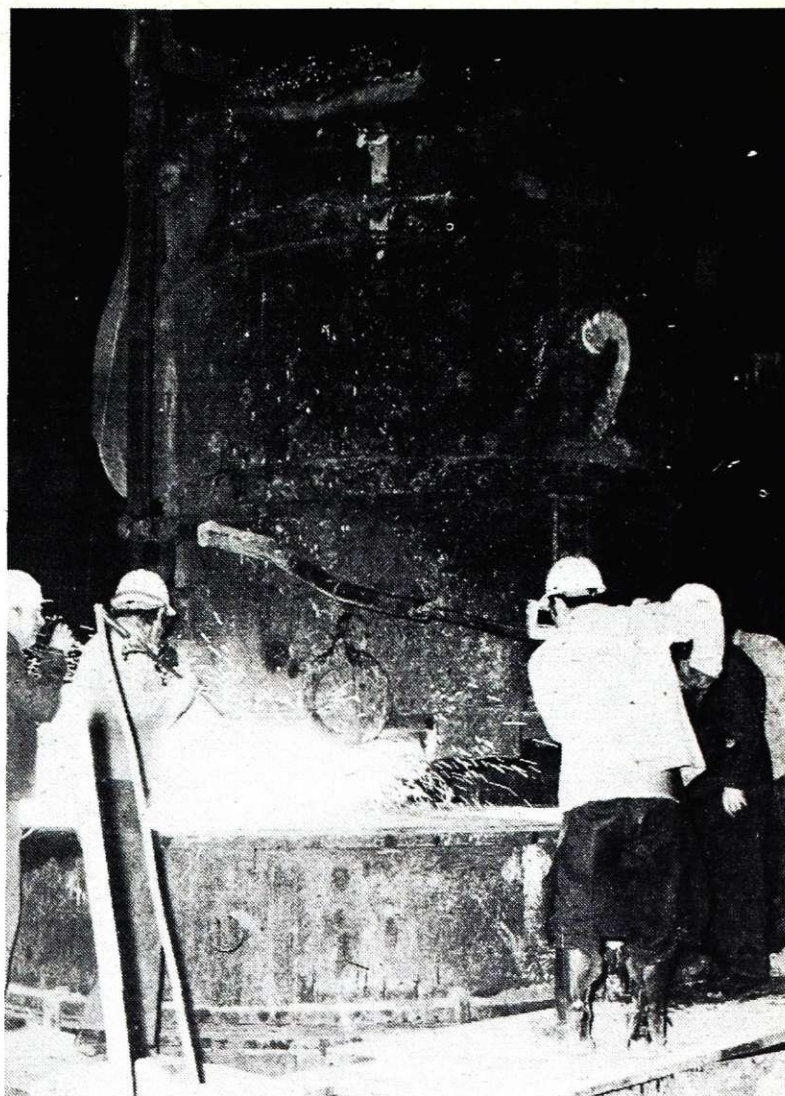
IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN BLAGOVNE PROIZVODNJE TER ODPREME V JANUARJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA						GOTOVA PROIZVODNJA						ODPREMA
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3		Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	
Plavž	14.200	14.200	9.171,3	64,6	64,6								
Jeklarna	42.450	42.450	35.750,4	84,2	84,2								
- SM jeklarna	26.500	26.500	22.966,4	86,7	86,7								
- EL jeklarna	15.950	15.950	12.784,0	80,2	80,2								
- ASEA peč	7.100	7.100	6.293,8	88,6	88,6								
- LM peč	8.700	8.700	6.276,0	72,1	72,1								
- BBC peč	150	150	214,2	142,8	142,2								
Livarna	153	153	104,0	68,0	68,0		60	60	25,4	42,3	42,3	25,4	
- jeklo livarna	150	150	101,0	67,3	67,3		60	60	25,3	42,2	42,2	25,3	
- kovino livarna	3	3	3	100,0	100,0				0,1			0,1	
Valjarna bluming-štekel	36.300	36.300	33.306,1	91,8	91,8		6.880	6.880	5.134,1	74,6	74,6	5.110,5	
- bluming	19.600	19.600	21.094,4	107,6	107,6		400	400	454,3	113,6	113,5	423,6	
- štekel - razrezoval.	16.700	13.900	9.337,4	73,1	67,2		6.480	3.680	1.982,3	72,2	53,9	2.072,2	
- štekel - termična obd.		2.800	2.874,3		102,7			2.800	2.697,5	75,8	96,3	2.614,7	
Valjarna žice in prof.	9.200	9.200	9.156,2	99,5	99,5		2.610	850	1.978,7	75,8	232,8	1.801,3	
- valjarna žice	9.200	9.200	9.156,2	99,5	99,5		2.610	850	1.978,7	75,8	232,8	1.801,3	
Valjarna debele ploč.	8.000	8.000	8.033,2	100,4	100,4		7.900	7.900	7.856,8	99,5	99,5	7.874,6	
Hladna valjarna Bela	7.440	7.440	8.236,4	110,7	110,7		7.370	7.370	8.236,5	111,8	111,8	8.665,8	
Hladna valjarna Jesenice	2.400	2.400	2.436,3	101,5	101,5		2.230	2.230	2.283,9	102,4	102,4	2.412,6	
Žičarna	5.500	5.500	4.808,4	87,4	87,4		4.490	4.070	3.612,3	80,5	88,8	3.779,4	
Profilarna	2.450	2.450	1.901,6	77,6	77,6		2.290	2.290	1.781,7	77,8	77,8	1.629,3	
- HOP	2.255	2.280	1.661,7	73,7	72,9		2.140	2.170	1.608,9	75,2	74,1	1.456,4	
- rondele	20	20					20	20					
- diski	120	100	64,8	54,0	64,8		120	100	64,7	53,9	64,7	64,8	
- cestna ograja	55	50	175,1	318,4	350,2		10		108,1	1.081,0		108,1	
Skladišče 38	160	160	3,6	2,3	2,3		160	160	3,6	2,3	2,3	0,6	
Vratni podboji	90	90	100,4	111,6	111,6		90	90	100,4	111,6	111,6	95,9	
Jeklovlek	1.740	1.740	1.741,8	100,1	100,1		1.730	1.730	1.741,8	100,7	100,7	1.736,0	
Elektrode	1.870	1.870	1.905,7	101,9	101,9		1.690	1.690	1.754,3	103,8	103,8	1.628,6	
- elektrode, var. žica	1.620	1.620	1.595,4	98,5	98,5		1.620	1.620	1.594,0	98,4	98,4	1.463,0	
- varilni prašek	70	70	75,5	107,9	107,9		70	70	71,7	102,4	102,4	77,0	
- suha elektr. masa													
- ognjevzdržni mat.	180	180	234,8	130,4	130,4				88,6			88,6	
Želbljarna	950	950	950,7	100,1	100,1		950	950	949,0	99,9	99,9	997,5	
ŽELEZARNA	132.903	132.903	117.606,1	88,5	88,5		38.450	36.270	35.458,5	92,2	97,8	35.757,5	
Elektrode Zagreb							330						
SKUPAJ	132.903	132.903	117.606,1	88,5	88,5		38.780	36.270	35.458,5	91,4	97,8	35.757,5	

Dopisujte v Železarnjo

ŽELEZAR

3

Sodelavci pri vli-vanju glave kaplanove turbine za elektrarno na Neretvi (SK)

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 25. 2.	MARJAN ERMAN	ALOJZ ZUPAN
TOREK - 26. 2.	VANDA ENIKO	MITJA BENEDIČIČ
SREDA - 27. 2.	JOŽE RAVNIK	VLADO REPE
ČETRTEK - 28. 2.	ALOJZ CUZAR	FLORIJAN MLAKAR
PETEK - 29. 2.	BOŽIDAR PRISTAVEC	IVAN KAVČIČ
SOBOTA - 1. 3.	IVO LEBAN	MARJAN TRONTELJ
NEDELJA - 2. 3.	ANTON KAVČIČ	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovni dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Prodaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

TOZD Hladna valjarna Bela

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Hladna valjarna Bela je imel 30. januarja osmo redno sejo, ki jo je sklical in vodil predsednik Miha Sajovic. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so vsi sklepi v redu izvršeni, v izvrševanju je le še sklep pete seje, ki se nanaša na izdelavo načrta mobilizacije, ki je že v končni izdelavi.

V nadaljevanju so predsedniki inventurnih komisij poročali o izvršeni inventuri. Delegati so potrdili elaborate inventurnih komisij za osnovna sredstva, investicije v teku, popis denarnih sredstev, terjatev in obveznosti komisije za polizdelke, za nedovršeno proizvodnjo, inventurne komisije polizdelkov za nadaljnjo predelavo, inventure za gotove izdelke, polizdelke v TOZD Profilarna in TOZD HV Jesenice ter stalne inventurne komisije o inventuri v skladišču R-3.

Delegati so bili seznanjeni s samoupravnimi sporazumi o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog ter so ga sprejeli brez pripomb. Pomočnik vodje TOZD je predlagal delavskemu svetu v sprejem samoupravnih sporazumov o ustanovitvi prve enote samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, ki so ga sprejeli brez pripomb in za podpisnika določili predsednika delavskega sveta Miha Sajovica.

Ugotovili so, da so vse SDS razpravljale o analizah razvojnih možnosti in elementih za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981-1985. Soglašali so s pri-

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 28. januarja, je predsednik odbora za gospodarstvo Franc Smolej sklical deveto sejo, na kateri so obravnavali poleg pregleda sklepov zadnje seje prvi del poslovno tehničnega poročila za leto 1979, ki so ga potrdili s pripombo, da je bila preskrba z vložkom zelo kritična in da se mora tako stanje v letu 1980 izboljšati.

Strinjali so se s predlaganim proizvodnim programom za mesec februar v skupni količini 8.150 ton. Skupna količina po programu bo glede vložka lahko realizirana, prav tako tudi količina za nerjavna jekla, lahko pa nastopijo problemi pri oskrbi z vložkom dinamom jekla.

Člani odbora so spregovorili o problemu oljenja travkov na razreznih linijah, ki pa bo po pojasnili pomočnika vodja TOZD Jamarja rešen, ker bodo spremenili načina oljenja travkov, ki bo primeren tudi za dresirno ogrado. Naročila, za katere ni potreben razrez, bi bila tako dokončana že na dresirnem ogradi.

Prisotni so bili seznanjeni z informacijo o gibanju osebnih dohodkov za leto 1979 in v mesecu decembru. Seznanjeni so bili s sredstvi za investicijsko vzdrževanje in amortizacijske zamenjave za leto 1980 in jih brez pripomb potrdili.

Zadolžili so vodstvo TOZD, da izdela predlog inovacij na napravah oz. oddelkih v skladu s sklepom odbora delavske kontrole. NK.

pombami konference delegacij in posebej poudarjajo, da se morajo tudi SIS obnašati stabilizacijsko, plani morajo vsebovati analize doseženega stanja, prednostni vrstni red izvajanja programskih nalog, cilji in potrebe pa morajo biti ovrednoteni za vse SIS tako, da so samoupravljalcem pri razpravah posredovane tudi planirane prispevne stopnje.

Prisotni so bili seznanjeni z informacijo o delu in nalogah družbene samozasčite. Soglašajo s tem, da je treba izkoristiti vse realne možnosti za čimboljše gospodarjenje v letu 1980 in s tem doseči čim večji dohodek. Izboljšati je treba izplen, predvsem pri nerjavnih jeklih in odnos do proizvodnih naprav, saj so

9. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Branko Šuvak je v januarju sklical deveto sejo odbora za delovna razmerja, na kateri so poleg pregleda sklepov potrdili sprejem enajstih delavcev in se seznanili s problematiko pomanjkanja delavcev v adjustazi.

Temeljno organizacijo je zapustilo šest delavcev, in sicer so bili trije izključeni z disciplinsko odpovedjo zaradi neopravičenih izostankov, dva delavca sta zapustila temeljno organizacijo v rednem odpovednem roku, eden pa je odšel na odsluženje vojaškega roka.

Na začetna delovna mesta so razporedili sedem delavcev in za dva delavca potrdili interne premostitve. Ugodno so rešili prošnjo Vehije Bečaroviča, s katero prosi za sprejem na dela in naloge v TOZD HV Bela iz TOZD Družbena prehrana in soglašali s kadrovikom ter vodjem TOZD, da vse delavke tudi pri prestopih pregleda pristojni zdravnik in oceni fizično zmožnosti za delo v proizvodnji. Zavrnili so prošnje treh delavcev za sprejem oz. prestop v TOZD HVB in dali soglasje trem delavcem za prestop v druge TOZD.

Glede izredno plačane odsotnosti so prošnjo HK Jesenice ugodno rešili. Edvardu Hafnerju se podaljša izredno plačana odsotnost od 1. januarja do 31. marca 1980.

Priznanje prvemu predsedniku delavskega sveta Železarne (IK)

stroški za vsa popravila zelo visoki. Ugotovili so, da so vse SDS razpravljale o osnutku samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v DO železarna Jesenice. Soglašali so z mnenjem, da se v nadomestilo za zamude javnih prometnih sredstev lokalni promet črta. Potrebno pa ga je urediti, predvsem naj bi se odprla direktna linija PLAVŽ-BELA pred pričetkom in na koncu dopoldanske dneve.

Obravnavali so prvi del poslovno tehničnega poročila za leto 1979 in ugotovili, da je bilo poslovanje v letu 1979 uspešno, še boljši rezultat pa bi TOZD dosegla, če bi bila vse leto zagotovljena zadostna količina vložka in bi bil asortiment v okviru planskih količin.

Ob sklepu seje so obravnavali prošnjo Planinskega društva Jesenice o prevzemu patronata nad planinskimi odseki ali objekti in soglašali s predlogom, da se v zvezi s tem mora v Železarni sprejeti enotno stališče glede prevzemov patronata. NK.

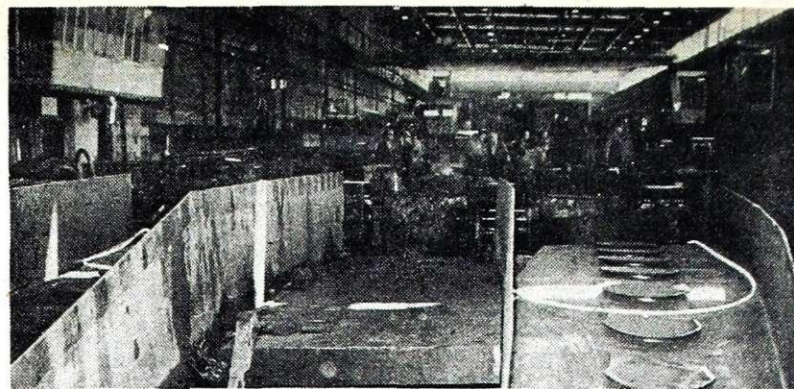
Dvema delavcema so odobrili po en dan izredno plačane odsotnosti. Na prosto delovno mesto vodja rekreacije so imenovali Ivana Kelerja.

Ker trenutno ni možno rešiti problema Hanke Čamžič, da bi ji na priporočilo pristojnega zdravnika odredili lažje delo s čim manj hoje, se je odbor strinjal, da ta problem reši invalidska komisija.

Podaljšali so pogodbo za upokojenega delavca za dobo šest mesecev. Na predlog občinske konference ZSMS Jesenice za udeležbo dveh mladincev v mladinski delovni akciji v letu 1980 so evidentirali samo enega kandidata, za drugega pa se bodo odločili naknadno, če bo dovolj delavcev v kritičnih mesecih julij-avgust.

Sprejeli so poročilo kadrovičarja o gibanju delavcev v letu 1979 in ga potrdili brez pripomb.

Sprejeli so sklep, da kandidati za tečaj žerjavovodja lahko opravljajo praktični del izpita v prostem času v prisotnosti določenih inštruktorjev. NK.

V valjarni žice

TOZD Žičarna

10. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je 31. januarja sklical deseto redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna in uvodoma poudaril, da so sklepi zadnje seje realizirani, razen sklepa o sprejemu aktov v zvezi s stanovanjskim gospodarstvom.

Delegati so bili seznanjeni z odgovorom samoupravne stanovanjske skupnosti na pripombe in predloge v zvezi s samoupravnim sporazumom o uvajanju ekonomskih stanarin in vzdrževanju stanovanj. Bili so mnenja, da jih sedaj lahko sprejmejo v predloženi obliki, vključno s spremembami, ki so bile navedene v dopisu.

V nadaljevanju so sprejeli poročilo centralne inventurne komisije o rezultatih popisa v TOZD Žičarna. Ugotovili so, da so inventurne komisije delale v skladu s pravilnikom o inventuri, da so primanjkljaji oziroma presežki nastali zaradi nenormalnih pogojev dela, predvsem v odprtem skladišču, in so posledica zamenjav v kvalitetah in namembnosti ter da se presežki knjižijo pod izredne prihodke in primanjkljaji pod izredne odhodke.

Na seji so ugotovili, da je bil osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in sklada skupne porabe železarne Jesenice obravnavan na sestankih vseh SDS v TOZD Žičarna. Po zaključnem usklajevanju so oblikovali pripombe oziroma predloge k posameznim členom, ki jih bodo posredovali odboru za uresničevanje zakona o združenem delu na nivoju Železarne.

Obravnavali so tudi samoupravni

sporazum o združevanju v prvo enoto SIS SRS za ekonomske odnose s tujino in sklenili, da pristopijo k sporazumu. Za delegata je izvoljen Anton Kelvišar, za podpisnika pa predsednik delavskega sveta.

Delegati so obravnavali program investicij in koriščenja sredstev IV in AZ za leto 1980 in z njim soglašali. Pri tem so predvsem poudarili čimprejšnjo realizacijo investicije v novo lužnico, kajti velike težave v proizvodnji so prav posledica neprimernih lužinskih naprav.

Na seji so bili seznanjeni tudi z dopisom Planinskega društva Jesenice v zvezi s prevzemu patronata in sklenili, da se predstavnik TOZD Žičarna udeleži razgovorov, kjer bo pojasnjen namen akcije in način sodelovanja in šele nato bi se dokončno odločili o prevzemu patronata.

Ob sklepu seje so obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog in ga sprejeli v predlagani obliki.

Na predlog odbora za gospodarstvo so potrdili oceno delovne uspešnosti vodja TOZD v višini 20 % za prvi kvartal 1980. Sprejeli so tudi informacijo o proslavljanju 30-letnice prvega DS v Železarni in izvolili petčlansko delegacijo za udeležbo na slavnostni seji. B. J.

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik Ciril Resman je v četrtek, 31. januarja, sklical deseto redno sejo odbora za gospodarstvo TOZD Žičarna in najprej seznanil člane z realizacijo sklepov zadnje seje.

Odbor je potrdil operativni plan za mesec februar, ki je enak družbenemu in predvideva 5.800 ton vlečene žice ter sprejel poročilo o doseženih proizvodnih rezultatih v mesecu decembru. Največji vzrok za nedoseganje planirane proizvodnje v zadnjem času je neenakomerna preskrba z vložkom in znatno večja odsotnost, kot je normalna. Največji izpad proizvodnje je bil pri debeli in srednji žici, medtem ko so v kvalitetnem asortimentu dosežene planirane količine.

Člani odbora so potrdili predlog vodja proizvodnje za dodelitev nagrade v višini 1500 din Ratiboru Tešanoviču za posebno prizadevnost in samoiniciativnost pri delu in odpravljanju napak na pletilnih napravah ter na predlog asistenta za delovne naprave potrdili dodelitev nagrade v isti višini Ivanu Šušter-

šiču iz TOZD Vzdrževanje za posebno prizadevnost pri odpravljanju okvar in vzdrževanju naprav v TOZD Žičarna.

Odbor je soglašal s predlogom vodstva TOZD Remontne delavnice o uvedbi dežurnstva na domu za vzdrževanje merilnih in regulacijskih naprav.

Na koncu seje so člani odbora sprejeli poročilo vodja TOZD Janeza Komela o potrjenih tehničnih izboljšavah in nagrajenih idejah v letu 1979. S petimi tehničnimi izboljšavami je bilo ustvarjeno 337 tisoč 175 dinarjev prihrankov, za katere je bilo avtorjem izplačano nadomestilo v višini 37.501 din ali 11,13 %. Nagrajenih je bilo devet idej, za katere so bile izplačane nagrade v skupnem znesku 4.000 dinarjev. B. J.

PREGLAD SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz petih temeljnih organizacij ter iz ene delovne skupnosti prejeli le 22 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Bera zapisnikov se je občutno zmanjšala, kar pa še ne pomeni, da so nam že vse delovne skupine poslale rezultate svojih razprav o analizi razvojnih možnosti ter o elementih za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice za novo srednjeročno obdobje, ali pa o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Posamezne skupine so nam tudi tokrat poslale zapisnike o obravnavanju omenjenih dveh tem, posamezne pa so obravnavale tudi vprašanje stabilizacijskih ukrepov, participacijo in varčevanje na področju zdravstva, proizvodne rezultate, samoupravni sporazum o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog in pa seveda ožjo obratno problematiko.

Sestanek SDS čistilnica odlitkov (TOZD LIVARNA) je bil sklican na zahtevo članov SDS in sicer zaradi tega, ker je bilo za sejo delavskega sveta predvideno obravnavanje kategorizacije delovnih nalog kadrovca in kalkulanta. Člani SDS so namreč že večkrat zaprosili, da bi se kategorija za nekatera opravila in naloge v čistilnici zvišala. Zato so zahtevali, da se hkrati na delavskem svetu obravnava tudi vprašanje njihove kategorizacije. Vodja TOZD, ki se je na zahtevo SDS udeležil sestanka, jim je obljubil, da bo njihovo zahtevo posredoval članom delavskega sveta, namreč, da naj se obravnava tudi kategorizacija za čistilnico ali pa naj se navedena točka dnevnega reda črta glede na bodoče vrednotenje po delovnih nalogah. Obljubil je tudi, da bo vse ukrepe delavskega sveta v zvezi njihovim zahtevkom osebno pojasnil na naslednjem sestanku delovne skupine. Člani SDS so izrazili tudi nezadovoljstvo nad razlago o dodatku za otežena dela - izrečena je bila na zboru delavcev TOZD Livarna - češ, »da ga čistilci dobijo na račun livarjev«. Po njihovem pa glede na težke delovne pogoje v čistilnici nihče v vsej TOZD ni bolj upravičen do tega dodatka.

Poa razno je bilo sklenjeno, da je v duhu stabilizacijskih ukrepov potrebno delovno disciplino še izboljšati.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS hladna valjarna 1 in 2 ter odprema. Vse tri skupine so razpravljale o proizvodnji in v decembru in v letu 1979, o osnutku sporazuma o delitvi osebnih dohodkov, o razvojnih možnostih SIS v novem srednjeročnem obdobju ter o družbeni samozasčiti, stabilizacijskih ukrepih itd. SDS hladna valjarna 1 in 2 sta v zvezi z decembrsko proizvodnjo in proizvodnjo v letu 1979 ugotavljali, da je bil tako v decembru (plan je bil izpolnjen 85,64-odstotno) kot v celotnem letu (za 3 % so zaostali za letnim planom) dosežen najslabši rezultat v zadnjih letih. Do tega pa je prišlo v glavnem zaradi pomanjkanja vložka, zaradi nekvoliteta vložka, zaradi večjih popravil na Siemensu ipd. Glede predlaganih stabilizacijskih ukrepov obratovodstva pa sta obe skupini mnenja, da rezultati dovolj zgovorno govorijo, da se je obrat že doslej ponašal stabilizacijsko.

SDS ključavničarji strojev konstrukcijska delavnica 1 in 2 ter strugarna valjev Javornik in Bela (TOZD STROJNE DELAVNICE) so bile seznanjene z varčevalnimi ukrepi na področju zdravstvenega varstva ter s predlogom za povečanje participacije pri financiranju zdravstvenih storitev. Medtem ko se ključavničarjem strojev predlog o povečanju participacije ne zdi najboljši, čeprav je še vedno boljši kot zmanjševanje zdravstvenega varstva ali povečanje prispevne stopnje iz bruto osebnega dohodka, pa se SDS strugarna valjev Javornik in Bela opredeljuje za povečanje prispevne stopnje iz bruto osebnega dohodka. SDS ključavničarji strojev se je pod razno odločila, da se bo lotila zbiranja odvečnega starega železa in strojnih delov. S tem bo vsaj delno poskrbljeno za očiščenje delavnice, hkrati pa dan tudi skromen prispevek oskrbi martinarne s starim železom. Določene pripombe glede participacije imata tudi SDS konstrukcijska delavnica 1 in 2.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, priprave dela, elektrožerjavnega oddelka, elektrodelavnice ter delavnice elektrostrojev 1 in 2. Vse navedene skupine so obravnavale osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke ter dela sklada skupne porabe. SDS vodstvo TOZD in priprava dela pa sta razpravljali tudi o stabilizacijskih ukrepih v oddelku ter o vprašanju samozasčite.

O vprašanju stabilizacije sta razpravljali tudi SDS organizacija dela ter energetskega gospodarstva v DELOVNI SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE. V zvezi s tem vprašanjem SDS organizacija dela predlaga, da bi omejili nadurno delo oziroma omogočili kot nadomestilo za nadurno delo koriščenje prostih ur. Skupina meni, da je potrebno kontrolirati tudi pisanje ur za manjkajoče ter ugotavljati kršitve, poleg tega pa tudi predlaga, da naj bi se v Železarni vendarle že začelo uporabljati vložek iz predelave talilniških odpadkov. Izdelati bi bilo treba tudi program o povečanju produktivnosti ter o koriščenju notranjih rezerv. Več reda v zvezi z notranjimi rezervami naj bi napravilo tudi zdravstveno varstvo. SDS energetskega gospodarstva v zapisniku omenja, da stabilizacijske ukrepe glede porabe zaščitnih sredstev in ostalega potrošnega materiala na njihovem oddelku izvajajo že dalj časa. V tej delovni skupnosti se je sestala tudi SDS oddelka za študij dela in nagrajevanje, ki je obravnavala osnutek sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke ter dela sklada skupne porabe in sporazuma o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog. SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje meni, da restriktivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva niso stabilizacijski, saj se spreminja samo vir pridobivanja sredstev (manj naj bi šlo od prispevkov iz bruto osebnega dohodka, več pa od participacije porabnikov storitev), želela pa bi vedeti tudi, kakšen je predlog ukrepov v ostalih regijah v Sloveniji. Pod razno pa je predlagala, da bi se ob uvedbi kontrolnih ur uvedel tudi premakljivi delovni čas, ker bi se s tem lahko znatno zmanjšalo število nadur.

SDS valjarna žice 3 (TOZD VALJARNA ŽICE) je razpravljala o izpolnjevanju akcijskega programa in o razvojnih možnostih SIS ter o sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke (o slednjem na dveh sestankih; zaradi nekaterih nejasnosti ter nepoznavanja stvari so člani zahtevali dodatne informacije in na drugi sestanki povabili tudi vodjo TOZD). V zvezi z izpolnjevanjem akcijskega programa je skupina sklenila, da je treba vse vrnjene blume ponovno založiti v peč, oziroma če to ni mogoče, blume pravilno signirati in da je potrebno več pozornosti nameniti ritmu valjanja, pogostejše pa nadzorovati tudi dimenzije valjancev ter vleke med ogradi. Opozarja tudi na to, da se mora jašek s škajo redno prazniti.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

MLADI V TOZD ŽIČARNA

Osnovna organizacija ZSMS TOZD Žičarna je imela sestanek, katerega se je udeležilo 22 mladincev, predstavniki TOZD, zveze sindikatov in zveze komunistov. Najprej so pregledali možnosti za formiranje mladinskih aktivov po dlinah, potem pa so spregovorili o nalogah za obdobje februar-maj, med katerimi so tudi usposabljanje mladih komunistov, izvrševanje članskih obveznosti, izobraževanje delegatov, organiziranje MDA. Predsednik OO ZSMS TOZD ŽIČARNA je predlagal, da bi se zveze mladinske delovne akcije v Kragujevcu udeležila dva mladince, odbor za delovna razmerja pa meni, da je TOZD Žičarna glavni proizvajalec žičarskih izdelkov in ker manjka delavcev, naj gre na akcijo samo eden.

Izvolili so tudi komisijo za nadaljnje spremljanje akcije za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca, oziroma najboljšo osnovno organizacijo, ki jo sestavljajo: dva mladince, predstavniki vodstva TOZD, ZK in sindikata.

Mladi so izrazili tudi željo, da jim predstavnik vodstva TOZD razloži sistem delitve osebnega dohodka. Kar se tiče organiziranosti prostovoljnih delovnih akcij, so se mladi odločili, da bi te potekale samo v nedeljah dopoldne. Za akcijo čiščenja žerjavov pa so se odločili in bodo predlagali kontrolorja, ki bo prisoten pri izvedbi akcije.

KRATKE NOVICE

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER

Na seji v sredo, 13. februarja, so delegati razrednih aktivov ZSMS Železarskega izobraževalnega centra skupaj z vodstvom šole spregovorili o neodgovornem odnosu dijakov do šolskega inventarja, veliki materialni škodi, o nesprejemljivem odnosu do predavateljev in do dela na šoli ter o sorazmerno slabih učnih rezultatih ob prvem polletju. Izvolili oziroma dopolnili so tudi vodstvo osnovne organizacije in sprejeli več sklepov, ki obetajo, da se bodo razmere v ŽIC izboljšale, predvsem pa, da se bo okrepilo delo OO ZSMS, ki je bilo svoj čas med boljšimi v jeseniški občini.

Na svoji naslednji seji bodo razpravljali o programu dela v prihodnjem polletju in o možnosti za ustanovitev novih interesnih dejavnosti na šoli (kultura, šport, počitniška zveza, glasbena mladina); organizirali pa bodo tudi posebno razpravo o delu in življenju v domu ŽIC in o njihovi povezavi s šolo oziroma mladino iz KS Sava.

RAVNATELJI OSNOVNIH ŠOL O DELU MLADIH

V sredo, 13. februarja, so na svojem rednem aktivu ravnatelji osnovnih šol iz jeseniške občine razpravljali tudi o programu mladinskega prostovoljnega dela v letu 1980. OK ZSMS bo namreč letos organizator pionirske delovne brigade, ki se bo udeležila republiške mladinske delovne akcije KRAS '80, ki bo od 3. do 28. avgusta. V pripravah na to akcijo bodo vse šole izvedle na višjih stopnjah brigadirskih dneve, na katerih bodo pionirji spoznali pomen mladinskega prostovoljnega dela, organiziranost brigad, delo na terenu, predvsem očistevalne akcije, ogledali pa si bodo tudi film o delu lanske pionirske brigade, ki je sodelovala na mladinski delovni akciji ISTRA '79.

Spregovorili so tudi o delu Glasbene mladine Jesenice in se dogovorili, da bodo v prihodnje na šolah več pozornosti posvetili delu osnovne organizacije GM, predpripravi na prireditve, sprejemu gostov in pisanju mladih abonementov o njihovih vtisih po prireditvah.

Obravnavali so tudi naloge v zvezi s sprejemom sedmošolcev v ZSMS ter se dogovorili, da bodo v prihodnje vse šole kadrovske komisiji pri OK ZSMS posredovale mnenja (učni uspeh, interesi, dosedanje funkcije) o vseh učencih, ki zaključujejo osnovno šolo. Na ta način bomo v mladinski organizaciji veliko lažje evidentirali, usmerjali in usposabljali nove mlade kadre za posamezna področja. Na vseh šolah bodo še v tem mesecu pospešeno nadaljevali z ustanavljanjem klubov mladih tabornikov, ki morajo najti svoje mesto v pred kratkim ustanovljeni Zvezi organizacij za tehnično kulturo občine Jesenice.

Dali so tudi pobude za čimprejšnjo razpravo o uspešnosti in vsebini samouprave učencev na šolah ter pobude za ustanovitev krožka mladih raziskovalcev.

CENTER ZA OBVEŠČANJE IN PROPAGANDO

V petek, 15. februarja, so se sestali člani centra za obveščanje in propagando (COP) pri OK ZSMS Jesenice

Na sestanku so pregledali predloge za izbor najboljšega mladince. Največ glasov sta dobila Marjan Jamar in Peter Radonič. Za svoje delo sta prejela knjižne nagrade. Za sprejem v zvezo komunistov so predlagali dva člana.

Tov. Piber iz vodstva TOZD je govoril o vzrokih neizvrševanja planskih obveznosti v TOZD. Sestavili so posebne trojke, ki bodo složno delale na strojih RF.

Z. Smagin

O IZVRŠEVANJU PLANA IN DRUGIH NALOG

Pred nedavnim so se sestali člani predsedstva OO ZSMS TOZD Valjarna debele pločevine. Obravnavali so izpolnjevanje planskih obveznosti v letu 1980, ki so jih obravnavale že vse samoupravne delovne skupine. Soglašali so s sklepom osnovne organizacije sindikata in zveze komunistov, da se skliče skupen sestanek vodstva TOZD in aktivna družbenopolitičnih organizacij, da bi se o izpolnjevanju plana temeljito pogovorili.

Predsedstvo je obravnavalo tudi neaktivnost članstva v OO ZSMS in se dogovorilo, da bodo mlade združevali po izmenah. Na začetku bi sestanke vodili člani predsedstva, kasneje bi to opravljali določeni člani na posamezni izmeni.

S predlogom ocenjevanja posameznih članov OO ZSMS v okviru akcije najboljši mladi delavec - samoupravljalca se predsedstvo strinja, vendar je mišljenja, da bo nastal problem pri ocenjevanju tistih

mladincev, ki zelo slabo delajo. Za ocenjevanje mladih pri delu naj bi bili zadolženi delovodje.

OO ZSMS je v mesecu januarju organizirala lokalno delovno akcijo, in sicer čiščenje snega, katere so se udeležili le trije mladinci, in sicer Kraljinič, Jakupovič in Žižak. OO ZSMS bo z akcijami nadaljevala v želji, da se jih mladi udeležujejo v večjem številu.

V. Hribar

SESTANEK MLADIH V TOZD JEKLARNA

Sestanka osnovne organizacije ZSMS TOZD Jeklarna se je udeležilo 30 mladincev. Predsednik je govoril o akciji za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca oziroma najboljšo osnovno organizacijo ZSMS. Pokazalo se je, da te akcije v preteklem letu niso spremljali tako, kot bi bilo potrebno, zato so že ustanovljeno komisijo okrepili še z enim članom.

Poudarili so, da so mladi v osnovni organizaciji slabo obveščeni o sestankih, oziroma da ne dobijo pravočasno vabil. Zato so sklenili, da bodo iz vsakega oddelka zadolžili po enega člana, ki bo skrbel za obveščeno. Omenili so tudi delo aktivna mladih komunistov, ki je bil enkrat že ustanovljen in je brez prave aktivnosti zamrl.

Za novega sekretarja so predlagali Jakoba ČAMDIČA. Za slovensko knjižnico v St. Jakobu na avstrijskem Koroškem so mladi jeklarji prispevali 1.505 dinarjev.

Tudi v tej osnovni organizaciji je eden med težjimi problemi evidentiranje mladih za mladinske delovne brigade. Želja je velika, možnosti pa malo. Odločili so, da bodo dali prednost tistim, ki se bodo v lokalnih akcijah dobro izkazali, med njimi pa tistim, ki se MDA še niso udeležili. O tem se bodo pogovorili še z vodjem TOZD, ki se žal ni udeležil tega sestanka.

Predlagali so tudi 15 mladih za sprejem v zvezo komunistov. Jakoba ČAMDIČA in Mirka MILENKOVICA pa so predlagali za občinsko politično šolo in trimesečni seminar teorije in prakse marksizma.

Na sestanku so za uspešno delo v letu 1979 podelili najbolj prizadevnim mladincem knjižne nagrade.

Z. Smagin

MLADI IZ KRUŠIKA V ŽELEZARNI

Slavnostne seje ob 30-letnici samoupravljanja v naši železarni se je udeležila tudi tričlanska delegacija iz delovne organizacije KRUŠIK - Valjevo, ki jo je vodil predsednik Zoran Mikolič. Kot predstavnika Metalurškega inštituta Smederovo sta prišla Ljubiša Milanović in še en mladinec.

V pogovoru po seji so mladi govorili o nadaljnjem sodelovanju med delovnimi organizacijami. Predsednik ZSM Krušika je podaril diplomu mladim naše železarne za sodelovanje. Iz razgovorov je bilo razvidno, da se bo nadaljnje sodelovanje nanašalo predvsem na skupno usmerjanje in nadaljnji razvoj akcije za izbor najboljšega mladega delavca - samoupravljalca, oziroma najboljšo osnovno organizacijo ZSM v združenem delu. Se nadalje bodo krepili in poglobljali stike tudi na drugih področjih.

Z. Smagin

ŽIROVNICA

OO ZSMS KS Žirovnica je uspešno izpeljala vse sprejete zadolžitve v zvezi z organizacijo pohoda na Stol.

Po novem letu je uspešno steklo delo aktivna mladih članov zveze komunistov. Na zadnji seji predsedstva so obravnavali dosedanje sodelovanje s TVD Partizan, ki ga nameravajo v prihodnosti še okrepiti. V dogovoru s KK SZDL bodo sprejeli nalogo o pripravi vsega potrebnega za ponovno ustanovitev turističnega društva v KS Žirovnica.

SEMINAR ZA VODSTVA OO ZSMS NA SREDNJIH ŠOLAH

V soboto, 23. februarja, bo v Kranjski gori celodnevni seminar za vodstva osnovnih organizacij na srednjih šolah in predsednike mladinskih aktivov.

Na seminarju bodo obdelali naslednje teme:

- usmerjeno izobraževanje,
 - vloga OO ZSMS pri uveljavljanju samoupravljanja v vzgojno izobraževalnih organizacijah,
 - aktualna vprašanja pri predmetu STM,
 - mladinske ure kot oblika socialistične vzgoje mladih.
- Seminaristi bodo spregovorili tudi o aktualnih nalogah konference mladih v vzgoji in izobraževanju.

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje...

35

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Posebej ne smemo pregledovati gobca in ust pri živalih, če ne moremo poklicati strokovnjaka. S takšnimi pregledi raje počakamo dan ali dva, da se razvijejo bolj značilna znamenja stekline, ki bodo ovrgla ali potrdila sum.

Živali, ki je ugriznila človeka, ne smemo zaklati ali ubiti prvih 15 dni po ugrizu, temveč jo moramo varno osamiti in opazovati. Če žival preživi 15 dni po ugrizu, nismo bili izpostavljeni okužbi z virusom stekline, ker ga žival ob ugrizu ali pregledu še ni izločala v slini.

Pri vsakem pregledu živali si moramo nenehno umivati in razkuževati roke, posebej natančno po pregledu ust, ker smo s tem posegom izpostavljeni steklini in drugim okužbam. Čeprav za zdaj v Sloveniji nimamo stekline, se moramo kljub temu strogo ravnati po teh navodilih, ker nikoli ne vemo, kdaj in kje se lahko pojavi.

22. SVINJSKA KUGA

Svinjska kuga je hudo nalezljiva kužna bolezen prašičev, ki jo povzroča virus.

Pri širjenju bolezni ima izjemno vlogo promet s prašiči. Posebno rada se razvije neznatna oblika bolezni. Okužba se prenaša z neposrednim in posrednim dotikom, s klavničnimi in kuhinjskimi ostanki hrane ter s trupli poginulih svinj za svinjsko kugo. Človek in domače živali lahko mehanično prenašajo virus. Za širjenje okužbe so nevarna tudi okužena prevozna sredstva, hrana, nastilj, hlevski pribor in instrumenti.

Zmanjšanje in potek. Inkubacija navadno traja 3 do 6 dni. Pri zelo nagli obliki žival preneha jesti, večinoma leži in samo kdaj pa kdaj prihaja h koritu. Težko hodi, na tla stopa s konci parkljev, se opoteka in opleta z zadnjim delom telesa. Koža na rilcu, uhljih, okončinah in po zadnjici je vijoličasto modra. Očesne veke so zlepljene s posušenim izločkom, ocesne veznice so pordele in pogosto rumene. Zaprtje in driska se pogosto menjavata. Lahko se pojavi kašelj. Živali pogosto bruhamo rumeno-zelenkasto vsebino. Breje svinje večinoma zvržejo.

Pri počasni in zelo počasni obliki so bolezenska znamenja odvisna od bolezenskih sprememb, ki so jih povzročile bakterije, ki napadejo organizem potem, ko je virus zmanjšal njegove obrambne moči. Koža bolnih živali je prekrita s krastami in izpuščaji. Tako zbole svinje so nevarni klicenosci. Bolezen lahko traja več tednov. Od obolelih jih pogine 80 do 100 %.

Poleg opisanih oblik poznamo še neznatno obliko z najrazličnejšimi bolezenskimi znamenji. Bolezen je dolgotrajna in za njo pogine zelo malo živali.

Za ugotavljanje bolezni so posebnega pomena bolezenska znamenja: živali se zbirajo v skupine, so otožne, ne jedo, pogosto bruhamo, pri hoji opletajo, imajo zlepljene veke, povešen rep in uhlje. Na svinjsko kugo lahko pomislimo, če v čredi zbolijo več prašičev hkrati. Pri ugotavljanju svinjske kuge moramo upoštevati druge kužne in zajedavske bolezni, ki imajo lahko podobna bolezenska znamenja. Za naše razmere je najbolj pomembno, da svinjsko kugo ločimo od svinjske rdečice, ki je najbolj pogosta kužna bolezen prašičev pri nas. Svinjsko kugo je lažje ugotavljati, če je v hlevu več prašičev, ker zbolijo hkrati več živali.

Nadaljevanje

ZSMS V KS RATEČE

Mladi iz krajevne skupnosti Rateče že nekaj časa poskušajo najti rešitev, kako združiti mladince, da bi delo osnovne organizacije zopet zaživelo. Ta namreč že nekaj mesecev ne deluje. Temu primeren je bil tudi odziv na vabilo za sobotni sestanek, ki so se ga udeležili štirje mladinci. Jasno je, da se v tako ozkem krogu ne da pogovarjati o konkretnih nalogah in problemih. Žal pa tudi s strani družbenopolitičnih organizacij in društev v krajevni skupnosti ni bilo nobenega odziva. To kaže na to, da jih verjetno sploh ne zanima delo in obstoj mladinske organizacije v krajevni skupnosti.

Vprašamo se lahko, zakaj je delo osnovne organizacije zamrlo. Možnosti za delovanje imamo, samo izkoristiti jih ne znamo. Na voljo imamo stalen prostor, ki ga sicer uporabljajo za sestanke tudi ostale družbenopolitične organizacije in društva. Ze spomlad pa v KS načrtujejo gradnjo dvorane za kulturne prireditve, kjer naj bi svoj prostor dobila tudi mladina. Če se za

to ne bomo zavzeli, se kaj lahko zgodi, da nam obljubljeni prostor splava po vodi.

V KS sta tudi dve karavli. Vojaki si stalno želijo sodelovanja in se udeležujejo naših sestankov. Na tem področju imamo namreč zelo veliko možnosti za sodelovanje. V KS tudi nekatera društva delujejo zelo uspešno, žal pa delež mladih v teh društvih nikakor ni zadovoljiv.

Da bi rešili ta problem, se bo moralo predsedstvo osnovne organizacije temeljito pogovoriti o tem, kaj je narobe in kako spet začeti. Pri tem bo verjetno potrebna pomoč tudi drugih družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti in predvsem mladih komunistov, ki se vse premalo vključujejo v delo mladinske organizacije.

Dajana Makovec

MLADI V TOZD ENERGETIKA ZA VEČJO AKTIVNOST

V TOZD Energetika so imeli 5. februarja prvi sestanek osnovne organizacije ZSMS, na katerem je bil poleg devetih mladincev tudi vodja TOZD Kramar. Mladi so se pogovarjali o programu dela za letošnje leto, v katerem imajo predvidenih nekaj samostojnih delovnih akcij za ureditev okolja ob zgradbah TOZD, kakršne so načrtovali že lani, pa jih žal niso izvršili. S pogostejšimi stiki z mladimi delavci bodo poskušali povečati tudi njihovo aktivnost v mladinski organizaciji. Denar, ki so ga mladi zbrali za slovensko knjižnico v St. Jakobu na avstrijskem Koroškem, bodo odposlali v najkrajšem času.

V nadaljevanju so govorili tudi o vključevanju mladih delavcev v mladinske delovne akcije - brigade v letu 1980. Ker v TOZD primanjkuje delavcev, se bodo v glavnem udeleževali le lokalnih akcij, ki bodo potekale v prostem času.

Z. Smagin

Glasbena mladina Jesenice je v torek, 13. februarja, priredila v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah za učence centra srednjih šol koncert, na katerem se je predstavil Ljubljanski oktet iz Ljubljane, ki se s petjem ukvarja amatersko. Člani okteta so bili s poslušalci, oziroma učenci zelo zadovoljni in so izrazili željo, da bi še prišli na Jesenice. (Tekst in foto V. Hribar)

RAZMIŠLJANJE OB RAZPRAVI O KONTI-LIVU

(Nadaljevanje s 1. strani)

učimo šele sedaj in nehoti sem se spomnil na pregovor o tistih, ki se učijo na lastnih napakah.

Prišli smo do zaključka, da je največ težav tehnološke narave: nekatere kvalitete je mogoče vlititi brez problemov, druge le s pomočjo izlivkov, ki so dragi in se tudi mašijo. Ker bo uvoz omejen, naj bi poskušali čimveč šarž vlititi brez izlivkov. Vsa problematika je izzvenela zares precej pesimistično. Proti koncu razprave sta dva sodelavca le spomnila prisotne, da so med njimi strokovnjaki, ki bi lahko nekatere teh problemov rešili doma. Vendar pa je nadaljnja razprava šla svojo pot in kazala samo še na nove probleme: od nepopolne opremljenosti naprave za kontinuirno vlivanje, pa do težav, ki jih povzroča toga priprava dela. Na koncu nisem slišal jasnega odgovora na zastavljeno vprašanje, ali je naš konti-liv dober ali ne.

Žal smo se po dveurni debati razšli.

Ker sem osebno prepričan, da delovanje konti-liva in problematike v zvezi s tem ni samo stvar Marjana Demšarja in njegovih ožjih sodelavcev, niti samo stvar TOZD Jeklarne, ampak celotnega kolektiva, sem pričakoval bolj konstruktiven konec debate. Žal ni bilo med prisotnimi nikogar od ekonomistov in iz priprave dela.

Mislím, da bi morali pod številne probleme, ki so bili upravičeno in neupravičeno omenjeni, potegniti črto in lepo po vrsti od problema do problema poiskati odgovore na vprašanja, kako postopati dalje.

Na primer: nekatere kvalitete pri vlivljanju ne delajo težav, za druge so potrebni izlivki. Poglejmo resnici v oči in povejmo, katere kvalitete zdaj znamo vlivati, katere še poskušamo in katere niso primerne za naš konti-liv. Na to vprašanje morajo dati odgovor metalurgi, ki poznajo problematiko, pa tudi vse pomanjkljivosti in težave.

Glede uvoza oziroma nabave rezervnih delov bi se lahko že 13. februarja dogovorili nekoliko bolj konkretno, kje bi lahko problematiko del izdelali ali naročili.

Zbrani strokovnjaki s področja vzdrževanja bi na t. gotovo lahko odgovorili. Zelo koristna bi bila tablica, ki bi jo v takih primerih s pridom uporabljali za shematski prikaz rezervnih delov, o katerih smo govorili, ki si jih lahko predstavljajo le tisti, ki napravo natančno poznajo.

Tako bi zajeli dejansko stanje in bi se na podlagi tega že vsaj delno dogovorili za ukrepe.

Glede akcije »4 šarže na dan na konti-livu«, ki je bila omenjena v razpravi, se je pokazalo, da predstavlja dodaten problem tudi koke, neugodna razporeditev peči, pomanjkanje vložka v drugih obratih itd. Prav gotovo je nedopustljivo »krasti« šaržo, ki bi šla za dinamom jeklo in omogočiti vlivljanje na konti-livu, da ta ne bi bil brez dela. Če so koke različne in niso vse uporabne na vseh napravah, je to problem, ki bi ga bolj fleksibilna priprava dela morala upoštevati in vedno tako pianizirati delo, da bo prav.

Kaj pa je prav?

Ali je bolje, da konti-liv stoji in se neka šarža vlije po predvidenem planu, ali je ugodnejše, če vlivamo grede na konti-livu na račun te šarže. Vprašanje je, kaj je bolj ekonomično. Mislím, da bi to morala zasledovati nekakšna priprava dela v Železarni, ki bi upoštevala, da je ugodnejši tisti izdelek, ki ima manjše stroške in ustvarja večji dohodek. Pri tem ne mislim, na podatke o planirani proizvodnji opremljeno s planiranimi stroški. Mislím na tako pripravo dela, ki bi v vseh nepredvidenih situacijah odločala tako, da bi bilo to za celoten kolektiv Železarne najcenejše in najbolj rentabilno.

To je včasih v določenih okvirih odločal tehnični vodja ali tehnični direktor in to v manjših podjetjih tudi lahko zelo uspešno opravlja. V večjih pa to ne gre več. Informacij, ki jih je treba upoštevati, je preveč.

Pri tem razmišljanju sem se spomnil na procesni računalnik, ki deluje v železarni Ravne že tri leta in »zna«, na primer, za določeno kvaliteto izbrati takšno kombinacijo surovin, ki je najcenejša. V računalnik se preko terminala posredujejo nove informacije in računalnik izračunava sproti za najnovejšo situacijo stroške, ki bi nastali, če bi izbrani ukrep realizirali.

Tudi pri nas bi morda lahko uporabili takšno rešitev. Predstavljam si takole: Nekje v Železarni bi montirali »elektronske možgane«, nekakšen računalnik za koordinacijo dela, ki bi se znal v vsaki situaciji vedno tako odločiti, da bi bile omenjene zahteve izpolnjene. V svojem spo-

minu bi ne vodil le krajšega spiska naročil in stroškov posameznih faz predelave, stanje v obratnem skladišču in podobno, ampak bi upošteval tudi trenutno dejansko stanje naprav (število razpoložljivih kokil, zastoje, remonte, preklasifikacije).

Na primer: v SM peči se je neka šarža, ki je bila po zahtevah priprave dela namenjena za konti-liv, mehko raztalila. Za konti-liv ni primerna. Vltiti jo bo treba v bloke OK 650 in nato preko bluminga prevljudati za vložek za valjarno žice. Vprašanje je, kako se bo ta »novo nastala« šarža lahko vključila v plan trenutne proizvodnje. Računalnik naj bi pri nespremenjenih ostalih pogojih določil glede na zasedenost in program globinskih peči, katero šaržo bi bilo treba prej zaloziti, da bi bili stroški najmanjši.

Predpostavljamo, da bi pa obenem šarža v neki drugi peči imela vse pogoje, da bi jo (z majhnimi popravki glede sestave) lahko vltili kontinuirno. Računalnik, naj bi odločil, če bi bilo, na primer, res ugodneje vltiti na konti-livu morda nekoliko cenejšo kvaliteto, samo da naprava ne bi stala. Pri tem bi moral tudi upoštevati, če je na razpolago ogrevana kokila, lokomotiva, itd.

Včasih bi bilo ugodno izdelati jeklo boljše kvalitete, če se slučajno zgodi, da je kemijski sestav ob raztalitvi boljši kot pa bi ga potrebovali za iskano kvaliteto. Treba bi bilo seveda preračunati, kolikšno višjo ceno bi lahko dosegli, pa tudi preveriti, koliko bolj neugodno situacijo bi to povzročilo v predelovalnih obratih.

Tak računalnik za koordinacijo dela bi stalno spremljal informacije o stanju v obratih, izračunaval stroške, ki so do takrat nastali in predvideval optimalne odločitve pri spreminjenih pogojih. V njegov spomin bi shranjevali tudi podatke o remontih. Optimalne odločitve glede tehnološke poti bi upoštevale trenutne možnosti, ki so na voljo.

Zdi se mi, da z uvedbo TOZD manjka prav ta povezava, čeprav ni bilo treba prepričevati udeležencev razprave, da je problematika konti-liva problem celotne Železarne.

Tak računalnik za koordinacijo dela bi delal »procesno« v interesu celotnega kolektiva, skrbel bi, da bi bili skupni stroški čim nižji in dohodek TOZD čim večji. Prednost pri odločitvah bi imela le tista kvaliteta, ki bi v dani situaciji dala večje finančne rezultate.

Mislím, da takšen računalnik za koordinacijo dela ne bi posegal v področje obdelav večjega računalnika IBM 370, ki shranjuje in obdeluje stanje naročil in dejansko stanje izdelkov v obratih.

Računalnik za koordinacijo dela bi poskušal trenutnemu stanju v verigi obratov prilagoditi delo tako, da bi bilo čim bolj učinkovito. Če so šli transportni delavci, ki bi morali pripeljati ponovico do livnega mesta za kontinuirno vlivljanje, na malico, bi to moral »vedeti« računalnik za koordinacijo dela, ne pa večji sistem IBM 370.

Računalnik za koordinacijo dela bi laže po tej grobi idejni zasnovi »pomagal« pri odločitvi, kateri obrat lahko ukinemo. Z njim bi lahko simulirali predvidene spremembe na agregatih in se laže odločali za nabavo novih.

»Opozarjal« bi na tiste točke v procesu, ki povzročajo največje stroške. V interesu posameznega TOZD bi bilo, da bi bili ti stroški čim manjši. Če bi jih povzročali tehnološki problemi v neki fazi procesa, bi bil interes TOZD, da jih skuša s svojimi tehnologi ob sodelovanju raziskovalnega oddelka čimprej rešiti. Ne bi bilo govora o ukrepih, ki se jih spet zmišljuje raziskovalni oddelk. Vpliv informacij iz računalnika za koordinacijo dela bi bil dvojen. Če ukrep raziskovalnega oddelka ne bi bil uspešen, bi se to pokazalo pri izračunu stroškov in takrat bi bila kritika upravičena.

Pokazalo pa bi se tudi, kateri tehnični problemi povečujejo stroške. Mislím, da bi bilo dovolj jasno definiranih nalog, katerih rešitve bi obsegale: od vseh vrst inovacij, do sprememb v organizaciji proizvodnje.

Procesni računalnik, ki sem ga omenjal v šesti številki Železarja 14. februarja na tretji strani, bi pač še vedno »po najboljših močeh« reševal določeno vrsto tehnoloških problemov (ogrevanje, sestav šarže, legiranje) in bi pomagal predvsem tehnologom pri njihovem delu. Osvajane izboljšave v tehnologiji bi pa posredno vplivale na odločitve računalnika za koordinacijo dela.

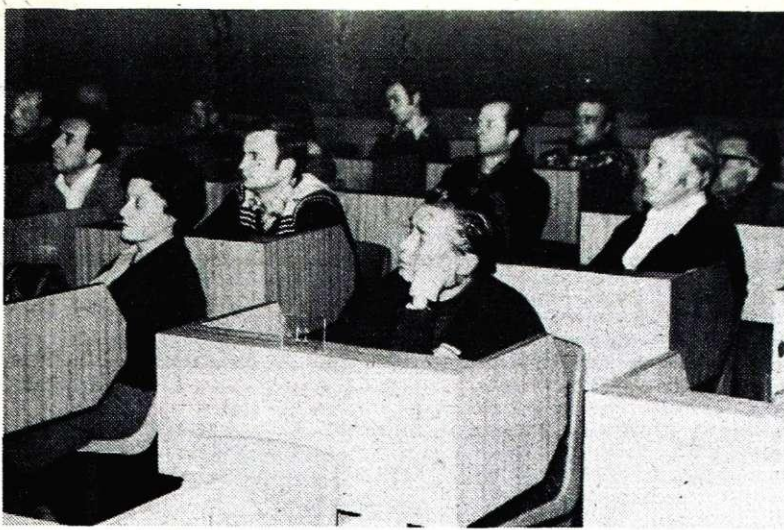
Seveda pa je predpogoj, da bi bil ta računalnik za koordinacijo dela »obveščen« o vseh dogajanjih. Če karikiramo primer, bi pri odločitvi upošteval tudi, če so »na razpolago« transportni delavci za prevoz ponvice.

Potrebna bi bila večja disciplina. Spominjam se, da smo pred osmimi leti na dopoldanski dnini na blumingu čakali pol ure ključavničarja, da je zamenjal iztrošene trne na žerjavu za zalaganje blokov v globinske peči. Računalnik za koordinacijo dela bi to beležil, beležil bi namreč stroške polurnega zastoja in pol ure daljšega ogrevanja v pečeh. Mislím, da bi v takem primeru TOZD že poskrbela, da se to ne bi dogajalo.

Ta sestavek sem napisal, ker nisem bil zadovoljen z rezultati razgovora o konti-livu. Morda tak debatni večer v Kazini ni primeren, da bi se bolj konkretno dogovarjali za cilje in naloge. Toda nikakor ne morem mimo dejstva, da nas je bilo prisotnih inženirjev in tehnikov okrog 50. Ne vem, če ima še katera samoupravna struktura v Železarni tako popoln — pester sestav. Vsi udeleženci so tudi prišli na predavanje oziroma razpravo v svojem prostem času, kar pomeni, da jih je problematika zanimala. Torej je bil prisoten interes za reševanje problemov.

Če ne bi bili pripravljeni konstruktivno sodelovati, ne bi prišli. Zanimivo bi bilo slišati še druge predloge, ki so jih udeleženci razprave gotovo imeli, pa je bila debata prekratka, saj se po dveh urah še ni prevesila v konstruktivno dogovarjanje.

Božidar Brudar

Del udeležencev tečaja za skladišnike
(Foto B. Blenkuš)

DELEGAT IMA BESEDO

Velikokrat slišim, da so delavci premalo obveščeni o vsem, kar se v naši delovni organizaciji dogaja. Mislím, da to ni res. Naš tednik Železar je zelo obsežen in vse, kar bi delavec moral vedeti, najde v njem, le prebirajo ga ne vsi. Nekaterim primanjkuje časa, drugi pa imajo premalo razvit interes za branje.

Anton Drab je vodja delegacije svoje temeljne organizacije v zboru združenega dela skupščine občine Jesenice. Z njim sem se pogovarjal kot z vodjem ene delovnih skupin v TOZD Valjarna žice, kjer je izmenjski vodja proizvodnje.

Prav tako kot vi so tudi drugi neposredni vodje dela obenem vodje samoupravnih delovnih skupin. Soglašate s tem sistemom? Ali pa bi moral biti vodja samoupravne delovne skupine neko od delavcev?

Seveda bi bil lahko kdo drug vodja delovne skupine. Še celo bolje bi bilo tako. Delavci bi tako ne imeli tudi na teh sestankih občutka, da so v podrejenem položaju, vendar pa z drugega zornega kota, vseeno dam prednost vodji dela. Sam kot izmenjski vodja imam najbolj neposredni stik z vodstvom TOZD, imam pregled nad delom in tudi nad problematiko svoje delovne sredine. Kot delegat v zboru združenega dela skupščine občine in kot predsednik grupe osnovne organizacije sindikata pa moram aktivno spremljati vsa družbenopolitična dogajanja. Če k temu dodam še to, da moram sestanke pripraviti v najbolj ustreznem času glede na obratovanje proge, mislim, da je tako bolj prav.

Hočete reči, da je treba v proizvodnem obratu sestanke delovnih skupin prilagoditi proizvodnji. Ali vam to uspe?

Izkoriščamo ustavitve peči. Te so lahko planirane (na primer enodnevni remont), včasih pa tudi izredne, na primer, okvare. Gradivo včasih

res priganja, da pa bi zaradi sestankov posegli v proizvodnjo, bi se dogodilo samo izjemoma. Saj veste, vedno se najde kakšna luknja.

Predvidevam, da se za sestanke odločite sami, ko menite, da zbrano gradivo to zahteva. Ali kdaj vaši delavci izkoristijo samoupravno pravico, da zahtevajo izredni sestanek, če gre za kakšno posebno stvar.

Do zdaj take zahteve še nisem dobil. Vse kočljive zadeve poskušamo razčistiti na delovnem mestu po neformalni poti. Včasih kdo pomni, češ, tole in tole bi se pa morali pogovoriti na sestanku delovne skupine.

Po pravilih je treba za vsak sestanek izvoliti delovnega predstavnika. Ali imate to prakso utečeno?

Vem, da je bil ob formiranju delovnih skupin predpisan tak postopek, vendar ga mi ne uporabljamo. Se nam ne zdi potrebno.

Sami razlagate vse gradivo?

Anton Drab

Kadar gre za važne sporazume, se dogovorim z vodstvom TOZD za razlago. Zadnji osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe smo obravnavali skupaj z vodjem naše TOZD. Seveda so v takem okviru razprave kvalitetnejše, pa tudi bolj usklajena stališča z ostalimi skupinami v TOZD. Zbori delavcev se pri nas ne sklicujejo, ker je to praktično nemogoče, saj vsaka skupina tvori eno izmeno, izmeno, vsaka pa ima svoj delovni čas, oziroma turnus.

Problemi pri izvrševanju del in opravil?

Bistvenih problemov vsaj pri samem delu ni več. K obrobni pa spada na prvem mestu prostorska stiska v garderobah in sanitarijah. Skupaj z vodstvom si prizadevamo za novo lokacijo in upam, da bomo čez čas tudi to uredili.

Miren, skoraj redkobeseden sogovornik je bil Anton. Samoupravljanje v njegovi delovni skupini se mu zdi v redu tako kot je, čeprav mogoče ni vse po predpisih, je pa prilagojeno delovnim navadam in izobrazbeni strukturi delavcev. Za njega je bistveno važen odnos do dela, pa medsebojno razumevanje in homogenost delovne skupine, s katero se rad pohvali.

ENERGETSKA KRIZA IN TOPLOTNA ČRPALKA

Energetska kriza pritiska na duri in to vedno bolj. Ne samo pri nas, temveč v celem svetu. To, kar je predvideval »Rimski klub« v svoji publikaciji Meje rasti šele okoli leta 2000, se dogaja že danes. Fosilna goriva bodo kmalu izčrpana, nafte je morda le še za 20... 50 let, premoaga za nekaj sto let. Tudi vodna energija je dokaj izkoriščena in če se hočemo kulturno obnašati, ne bomo zaježili vseh naravnih lepote in jih za vedno uničili, zlasti če vemo, da je možno tudi drugače priti do energije. Zato tehniki mrzlično iščejo, kako izkoristiti nove vire. Vedno bolj se zadnje čase ozirajo proti soncu.

Sončno sevanje znaša v naših zemljepisnih širinah okrog 3500 Wh/kv. meter na vodoravno površino na dan. S tem ogreva zemljo, vode, strehe stavb. To toploto bi radi izkoristili za ogrevanje bivalnih prostorov in hladnih letnih dobah.

Sončni kolektorji, ki jih vedno več vgrajujejo na strehe, so že kar dobro poznani. Manj so pa znane toplotne črpalke. Že samo ime pove, da je to naprava, ki črpa toploto. Ogreti zemlji, vodi ali strešni površini naj bi odvzeli njihovo zalogo toplote in jo prenesli v notranjost prostorov.

Princip delovanja so utemeljili že več kot pred 100 leti fizik Carnot, Lord Kelvin in drugi. 1840. leta je bil podeljen že prvi patent, 1855 pa je bila napravljena prva naprava v solarnah Ebensee pri Salzburgu. Ta je

delala z izkoristkom 66 %, izkoriščala je odpadno toploto pri razsoljevanju. Leta 1878 je začela obratovati z enakim namenom izboljšana črpalka v solarnah de Bex v Švici. Potem so pozabili na vse to, ponovno pa se je pojavila po prvi svetovni vojni, ko so svet začele pretresati gospodarske krize. Črpalke so izkoriščale toploto tekočih voda, instalirane moči so bile okrog 100 kW. Nizke cene nafte po drugi svetovni vojni so zazibale svet v brezskrbnost in vedno večje trošenje dobrin, dokler se ni leta 1973 (prva naftna kriza) prebudil in nato zopet za nekaj let uspaval, ko da ni ničesar bilo.

Lani pa je prišel drugi, verjetno dokončni udarec. Raziskave so prešle v proizvodnjo. Danes je, na primer, v Nemčiji investicija v ogrevanje s toplotno črpalko približno iste vrednosti kot za konvencionalno ogrevanje z nafto.

Ne bi podrobno opisoval fizikalnih principov, naj povem le, da je toplotna črpalka obrnjen hladilnik. Vsi vemo, da je v hladilnik vgrajen agregat, ki odjemlje toploto v notranjosti in jo oddaja v okolico. Enako lahko iz okolice po istem principu odjemamo toploto in jo prenesemo v notranjost stavbe. Okolica je zemlja, voda, zrak. Koliko je te toplote, pogledajmo na enostavnem primeru.

Pretok Save v Otočah je ocenjen na 50 kub. metrov na sekundo. Pred-

postavimo, da je pozimi temperatura vode 6 stop. Celzija in če odvzamemo tej vodi le eno samcato stopinjo Celzija in Savo ohladimo na pet stop. Celzija, bi pridobili (1 kub. m = 1000 l) : $50 \cdot 1000 \cdot 3600 = 180 \cdot 10^6$ kcal/h

Vemo, da je 1 kcal/h 1.163 W, torej je to približno $210 \cdot 10^6$ W 210 MW.

Impozantna številka, ni kaj. In to je popolnoma čista energija. V primerjavo naj navedem, da bi znašala celotna moč predvidenih elektrarn na zgornji Savi (Podnart, Globoko, Radovljica, Radovina, Bohinjska Bela, Lesce, Bohinjsko jezero) le 195 MW!

Tako bo, na primer, nova tovarna ISKRE v Otočah potrebovala za celotno ogrevanje po približni cenitvi $2 \cdot 10^6$ kcal/h, to pa je 90 krat manj, kot nam nudi Sava.

Raziskave so pokazale, da dobimo veliko boljši učinek, če poganja črpalko toplotni stroj (npr. Diesel) kot pa elektromotor. V tem primeru izkoriščamo dodatno tudi odpadno toploto stroja do 55 %.

Se eno prednost ima ogrevanje s črpalko. Poleti lahko z ventili krogotok obrnemo in dobimo hladilno napravo.

Sergej Gradnik

(Iz tovarniškega glasila ISKRA Otoče)

LETO 1980 MEJNIK V RAZVOJU VEČSTOLETNEGA ŽELEZARSTVA NA GORENJSKEM

V prvih letošnjih mesecih bo preteklo 90 let od pričetka obratovanja prve Siemens – Martinove peči v naši železarni, kmalu za tem pa še obratovanja valjarne žice in žičarne. Iz obsežnega zapisa dipl. inž. Miroslava Nikolića o razvoju žičarstva povzemamo poglavje o razvoju žičarstva na Gorenjskem in v naši železarni. Obenem pa vabimo tudi druge, ki imajo kakršnokoli gradivo o razvoju teh dejavnosti v naši železarni, da ga posredujejo uredništvu Železarja ali nam napišejo svoje spomine.

ŽIČARSTVO NA GORENJSKEM

Ob dvatisočletni zavidanja vredni in svetovno znani tradiciji železarstva na Gorenjskem, v deželi Kranjski, nas seveda zanima tudi razvoj žičarstva. Ustrezne materialne osnove ni manjkalo. Že v davnih časih so tukaj znali izdelovati čudovito plastično oziroma kovno železo in jeklo. Poglejmo le ohranjene kolekcije kovanih žebeljev in žbic vseh mogočih vrst in oblik. Sodeč po tem, je bil na razpolago brezhiben material za vlečenje. Toda, žal, večstoletne tradicije žičarstva ni. Vemo, da je v 17. stoletju v bohinjskem kotu cvetelo, toda ni podatkov, kako in kdaj je nastalo ter kdaj in zakaj je izumrlo.

Valvasor v svojem znanem delu Die Ehre des Herzogthums Krain iz leta 1689 v prvem zvezku, stran 128, omenja, da se poldrugo miljo nad Bohinjsko Bistrico nahajala žičarna ali žični vlek za izdelavo različnih železnih žic v veliki količini. Na strani 395 pri opisovanju železarskih obratov lastnika Locatellija v bohinjskem kotu navaja, da je pri vlečenju žice zaposleno veliko žičarjev, ki vlečejo žico od najbolj debele do najbolj »subtilne«, celo takšno, ki je prikladna za instrumente, citre in harfe!

Kot zanimivost opisuje neveren način vlečenja: žičar sedi privezan na gugalnici, vodno kolo ga premika sem in tja, on pa mora vsakokrat ob pravem času s kleščami zagrabiti žico.

Torej mehaniziranih vlečnih klopov niso imeli in način vlečenja ustreza opisu V. Biringuccija iz leta 1540. Če je verjeti, da so vlekli tudi »najbolj subtilno«, to je fino žico celo za glasbila, bi končno vlečenje morali vršiti ročno na bobinah. O tem Valvasor žal nič ne piše. Ti žičarski obrati so bili verjetno na Pozabljenem ob Bistrici.

Na strani 128 Valvasor omenja tudi livarno za razne izdelke blizu Bohinjske Bistrice ob Savi navzdol. Bila je v vasi Nomenj! To so potrdile raziskave in izkopavanja, ki jih je našel tehnični muzej železarne Jesenice leta 1972 v Nomenju ob potoku Plavčevka. Zanimivo je, da so na prostoru livarne, ki po oceni sodi v prvo polovico 17. stoletja, našli kose žice, raznega premera, verjetno uporabljene pri izdelavi kalupov. Konček v koleno zakrivljene žice sem osebno izmeril. V premeru je imela 3,5 milimetra in popolnoma krožen prerez brez ovalnosti. Niso torej bili slabi žičarji!

Ta žičarska dejavnost pa je ugasnila in tradicija ni ostala. Dobro bi bilo, da bi raziskovalci železarstva v okviru slovenske razvojne zgodovine tudi žičarstvu posvetili vso pozornost.

90 LET

ŽIČARSKA INDUSTRIJE NA JESENICAH

Leta 1890 se je na Jesenicah začelo obdobje sodobne žičarske industrije v Sloveniji in Jugoslaviji. Znano je, da je leta 1869 Kranjska industrijska družba kupila in pod svojim imenom združila vse železarske obrate na Jesenicah, Javorniku in v Bohinju. Leto 1890, mejnik v razvoju večstoletnega železarstva na Gorenjskem, je bilo leto pomembne modernizacije. KID je opravila za tedanje čase zelo hitra in uspešna obsežna investicijska dela: v začetku leta je zagorela prva Siemens – Martinova peč, v kateri so izdelovali okrog deset ton težke šarže; maja meseca je bila montirana valjarna žica in v juniju je pričela obratovati žičarna. V okviru žičarne je bila zgrajena tudi žebeljarna, ki je začela obratovati konec leta 1889 z vložkom oziroma žico iz Bistrice v Rožu na Koroškem. Kmalu je žičarna dobila še oddelek za hladno valjanje trakov. Tako so zaživali predelovalni obrati kot prvi na ozemlju sedanje Jugoslavije!

Pogonski sistem za valjarno žico in predelovalne obrate je bil zgrajen leta 1889 na osnovi vodne energije Save Dolinke. Rake, dolge okrog 800 metrov, so dovajale vodo na tri velike vertikalne vodne turbine: prva za direktni pogon proge za valjanje ingotov v gredice, druga za direktni pogon proge za valjanje žice in tretja za pogon transmisijanskega sistema predelovalnih obratov. Bila je tipa Girard s padcem 24,5 metrov, 130 stopinjami na minuto in 770 konjskimi močmi. Turbine, ki so bile

za tedanje čase vrhunski dosežek, kar se moči, konstrukcije in izkoristka tiče, je v letu 1889 konstruirala, dobavila in spravila v obratovanje tvrdka Ganz et comp. Budimpešta. Na osnovi doseženega uspeha na Jesenicah je Ganz dobil naročilo za izgradnjo turbin za centralo na slapovih Niagare v ZDA.

Valjano žico so v začetku izdelovali iz SM taljenega mehkega jekla in iz varjenega železa iz peči za »frišanje«, ki so jo obratovale na Jesenicah. Kolobarji ali roči žice iz SM gredic so bili težki okrog 25 kilogramov, kolobarji iz »frišane« železa pa do 15 kilogramov. Baje se je vlečna žica iz »frišane« materiala odlikovala z lepo srebrnobebo barvo.

Žičarna je bila bogato opremljena z različnimi vlekli, večinoma v obliki dolgih miz z vrsto vlečnih bobnov ustreznega premera za vlečenje debele, srednje, tanke in fine žice, v premeru od 10 do 0,10 milimetra.

Kot posebnost sta omembe vredna »buldog« vлека, vsak s štirimi ležečimi bobni premera 550 milimetrov za vlečenje debele žice nad pet milimetrov, ki sta po 80 letih nepretrganega obratovanja »šla v zaslužni pokoj« leta 1970, kakor tudi »patentni vlek« za večstopno vlečenje najfinejše žice pod 0,5 milimetra premera do minimalnega premera 0,10 milimetra. Vlečni boben je bil v obliki stopničaste jermenice s štiri do devet stopenj. Pred vsako je bila vlečna plošča z vedno manjšo luknjico in je žica preko vodilnih kolutov in skozi skledo z vlečno lužino postopoma šla z ene stopnje na drugo ter vsakokrat postala tanjša in daljša. Realizacija modernega načina večstopnega vlečenja na drsnem principu!

Ti »patentni vlek«, okoli 50 po številu, naj bi bili konstrukcija in patent koroškega rojaka in žičarja Sablatnika, ki je za to dobival od uprave podjetja – tudi če ni delal – stalno po 60 goldinarjev mesečno.

Vlečne luknjice za tako tanke dimenzije je moral žičar v vlečnih ploščah sam ročno popravljati in regulirati s štirioglatimi koničnimi svedri, kar je zahtevalo večščino in delovne izkušnje.

Žičarna je po oceni morala imeti zmogljivost nad 1000 ton različne žice mesečno in je po rangi spadala med velike evropske žičarne.

Žebeljarna je imela od leta 1889 do leta 1892 32 strojev za izdelavo žičnikov, z mesečno proizvodnjo od 250 do 280 ton. Potem so začeli strojni park povečevati, tako da je ob začetku 20. stoletja obsegal 88 strojev za navadne in livarske žičnike in 12 strojev za sponke, lepenkarje in čevljarske žbice. S temi 100 stroji je mesečna proizvodnja znašala od 500 do 8 ton.

Hladna valjarna je v tem času razpolagala z osmimi stroji za valjanje trakov širine do 105 milimetrov in z dvojnimi cirkularnimi škarnjami za obrezovanje. Proizvodnja je znašala od 50 do 60 ton trakov mesečno.

Od pomožnih oddelkov moram omeniti lužilnico in žarilnico z osmimi pečmi na premog ter po letu 1900 tudi pocinkovalnico žice. Delavci so delali na dve izmeni po 12 ur. Čeprav na Jesenicah ni bilo tradicije v hladni predelavi: žičarstvu, žebeljstvu in hladnem valjanju trakov, so vendar ti na široko zasnovani obrati hitro zaživali in začeli uspešno delati. Tradicija je prišla s Koroškega, kjer je bila ta industrija finalnih proizvodov železarstva doma in lepo razvita. Prišli pa so jo Slovenci, rojaki iz Bistrice v Rožu in iz Borovlj, ki so po vsem sodeč prišli na Jesenice kot kadrovsko dobro pripravljena ekipa odličnih strokovnih delavcev in inštruktorjev.

Prišli so s proizvodnjo, ki še zmerom teče, priučili veliko kranjskih fantov in sami postali Jeseničani. Dolga desetletja, vse do druge svetovne vojne, so bili jedro kvalificiranega delavstva in povečini zasedali delovodska mesta v glavnih in pomožnih oddelkih predelovalnih obratov. Postopoma so se – kot po navadi – prišli in domačini zliji v enoten jeseniški železarski rod, ki je po drugi svetovni vojni, v dobi obnove in izgradnje Jugoslavije nesebično predajal baklo praktičnega znanja in izkustva drugim krajem naše domovine ter jim pomagal, da začno ustvarjati lastno tradicijo.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ŽEBLJARNA

Konstituantna seja izvršnega odbora organizacije sindikata je bila 22. januarja. Vodil jo je novoizvoljeni predsednik.

Imenovali so namestnika predsednika, tajnika, blagajnika in referente: za oddih in izlete, za šport, za kulturo in za socialna vprašanja. Imenovali so tudi nadzorni odbor.

Dve članici izvršnega odbora so zadoščili, da prevzameta skrb za zbiranje prostovoljnih prispevkov ob smrti ožjih svojcev in za obdaritev petdesetletnikov.

Pregledali, dopolnili in potrdili so sklepe občnega zbora.

Vodja temeljne organizacije je že delno odgovoril na sklepe občnega zbora glede posameznih nerešenih vprašanj, predvsem glede delovnih pogojev in discipline.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Izvršni odbor so konstituirali na seji, ki je bila 23. januarja. Imenovali so predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in referente: za rekreacijo, za kulturo, za podpore in za oddihe.

Na sejo so povabili tudi sekretarja zveze komunistov in ZSMS ter vse vodje SDS. Dogovorili so se glede razlage samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Vsa vodja SDS mora biti res aktiven, usposobljen in dobro informiran, da bo tako lahko odgovarjal na vsa vprašanja delavcev in usmerjal njihovo aktivnost in odločanje.

Sprejeli so sklepa, da se bo socialna podpora gibala od 800 do 1300 din (dodeljevali jo bodo po pravilniku, ki ga ima izvršni odbor OOS TOZD HV Jesenice) in da za vsakega udeleženca športnih tekmovanj prispeva po 50 din, odvisno od vrste športa in tekmovanja.

TOZD VRATNI PODBOJI

Občnega zbora osnovne organizacije sindikata se je udeležilo 25. januarja 25 članov kolektiva.

Izvolili so delovno predstvo, zapisnikarja, overovatelja zapisnika, nadzorni odbor ter verifikacijsko in kandidacijsko komisijo.

Predsednica izvršnega odbora je poročala o minulem delu, ki je bilo kljub težavam in problemom uspešno, saj se socialistično samoupravljanje vedno bolj krepi. Podala je tudi program za delo v letu 1980, ki obsega naslednje točke: uveljavljanje in utrjevanje položaja delavcev pri upravljanju z družinimi sredstvi, uveljavljanje načel delitve po delu in rezultatih dela, gospodarjenje in krepitev materialne osnove dela ter planiranje, samoupravljanje in utrjevanje delegatskega sistema, kadrovska problematika in izobraževanje, informiranje delavcev, uresničevanje nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozasčite, vloga in delo OO ZSMS, sodelovanje z delavsko kontrolo in rekreacija delavcev.

Strinjali so se tudi s poročilom blagajnika in referenta za šport. Pri pregledu blagajniške knjige nadzorni odbor ni našel nobenih nepravilnosti.

Zaradi odhoda iz temeljne organizacije se je zmanjšalo število članov izvršnega odbora, zato so izvolili tri nove.

Po vseh poročilih se je razvila živahna razprava, v kateri je sodelovala tudi predstavnik izvršnega odbora konference sindikata Železarne tov. Tušarjeva.

Potrebno bi bilo tudi bolj urediti avtobusne prevoze delavcev, saj so avtobusi navadno prenapolnjeni in zamujajo.

TOZD VZDRŽEVANJE

Občni zbor osnovne organizacije sindikata je bil 25. januarja v hotelu Jelovica na Bledu. Udeležili so se ga delegati, voljeni v SDS, člani izvršnega odbora OOS, predstavniki družbenopolitičnih organizacij temeljne organizacije, vodja TOZD, predstavniki tovarniške konference sindikata in predsednik izvršnega odbora OOS TOZD Strojne delavnice.

Po pozdravu predsednika izvršnega odbora so izvolili delovno predstvo, zapisnikarja, overovatelja zapisnika in verifikacijsko komisijo. Iz poročila predsednika razberegmo, da se osnovna organizacija sindikata uspešno vključuje v reševanje vseh problemov, v utrjevanje samoupravljanja in da uspešno skrbi za organizirano razvedrilo svojih delavcev v prostem času. Med delavci je več zanimanja za kulturne prireditve in za športno rekreacijo.

Po poročilu blagajnika in vodja temeljne organizacije, ki je spregovoril predvsem o pereči fluktuaciji delovne sile, o zastarelih napravah in o slabi disciplini, se je razvila živahna razprava. V njej so načeli najrazličnejša vprašanja: od osebnih dohodkov, beneficiranega staža,

osebne ocene in vloge sindikata, do dela samoupravnih interesnih skupnosti in splošnega ljudskega odpora.

Verifikacijska komisija je ugotovila, da je na zboru prisotnih več kot polovica delegatov, zato so lahko na predlog nadzornega odbora, ki je spremljal pravilnost dela izvršnega odbora, tega razrešili.

Zbor je brez pripomb potrdil sestavo novega izvršnega odbora in izvolil predsednika, podpredsednika, blagajnika in tajnika novega odbora. Imenovali so tudi nadzorni odbor.

Glede programa novih delovnih načrtov je zbor imenoval komisijo, ki bo sestavila sklepe zbora, na podlagi teh sklepov pa izdelala program dela novega izvršnega odbora.

Vsem upokojenim sodelavcem in prizadevnim članom izvršnega odbora so izročili spominska darila.

Z občnega zbora so tovarišu Titu poslali pozdravno brzojavko z željo, da bi hitro okreval in jih še dolgo vzpodbujal s svojimi idejami.

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNO IN FINANCE

Konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 29. januarja.

Imenovali so predsednika, njegovega namestnika, blagajnika, njegovega pomočnika, tajnika in komisije: za šport, za oddih, za protnje in pritožbe in za kulturo. Imenovali so tudi nadzorni odbor.

Razpravljali so o novem predlogu za razdeljevanje socialne pomoči in ga sprejeli. Pomoč pa so dodelili bolnemu sodelavcu.

Sklenili so, da bodo organizirali izlete po posameznih sektorjih, denar pa razdelili procentualno glede na število članov posameznega sektorja.

V okviru delovne skupnosti bodo organizirali sankaske in smučarske tekme.

Soglasno so predlagali tri člane sindikata za podelitev srebrnega znaka ZSS.

Razpravljali so tudi o referendumu, na katerem bodo odločali o sredstvih za osebne dohodke in skladu skupne porabe v delovni organizaciji železarna Jesenice.

Volilni komisiji so izplačali 700 dinarjev.

TOZD ELEKTRODE

Prva seja izvršnega odbora je bila 29. januarja. Imenovali so referente: za šport, za socialno pomoč, za oddih in izlete ter za kulturo. Imenovali so tudi tajnika in blagajnika.

Sprejeli so smernice za delo v tem mandatnem obdobju. Sindikalna organizacija se bo morala bolj zavzeto vključiti v uresničevanje stabilizacijskih ukrepov. Bolj bodo morali kontrolirati planske obveznosti in kvaliteto končnih izdelkov.

V februarju bodo organizirali tekmovalstvo v sankanju. Za nagrade so namenili 2000 din, za vse udeležence pa bodo pripravili enolončnico.

Za vse člane izvršnega odbora so naročili Delavsko enotnost, za knjižnico na avstrijskem Koroškem so prispevali 500 din, zavrnil pa so prošnjo sodelavcu za denarno pomoč.

Dogovorili so se, da bo najnižja socialna pomoč 1000 din in določili kriterije za dodeljevanje. Za vsakega udeleženca športnih tekmovanj bodo prispevali po 60 din, za darilo petdesetletnikom pa 600 din.

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOM., TKR IN NOVOGRADNJE

Občni zbor osnovne organizacije sindikata je bila 2. februarja v prostorih restavracije Kazina.

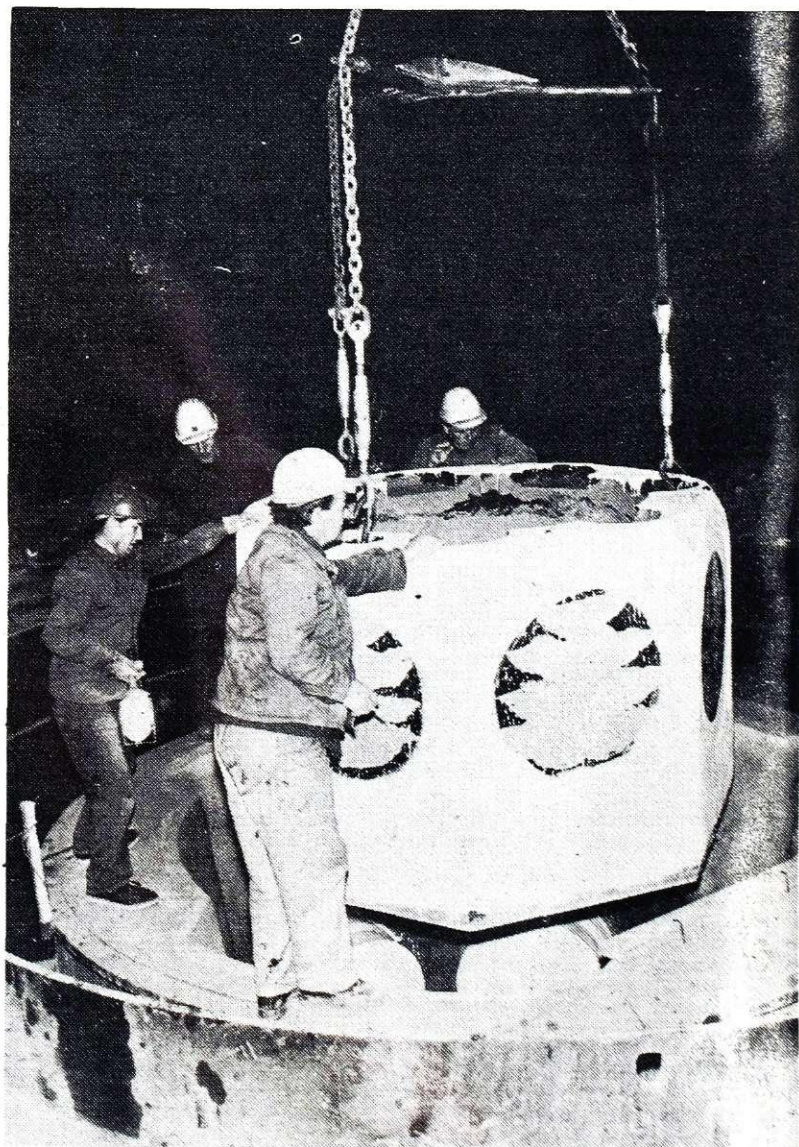
Po pozdravu predsednika izvršnega odbora in sprejemu poslovnika občnega zbora so izvolili delovno predstvo, zapisnikarja, overovatelja zapisnika, verifikacijsko komisijo, kandidacijsko komisijo in komisijo za sklepe.

Po poročilih predsednika, blagajnika, nadzornega odbora in vodje delovne skupnosti so na predlog verifikacijske komisije, ki je ugotovila sklepčnost zbora, razrešili stari izvršni odbor.

Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik poslovnega odbora in predsednik delavskega sveta Železarne. Spregovorila sta predvsem o proizvodnji, o notranjih rezervah, ki jih bodo delavci Železarne morali izkoristiti, da bi izboljšali proizvodnjo, o nagrajevanju o prevelikih obremenitvah gospodarstva z raznimi dajatvami, o spoštovanju samoupravnih aktov in o stabilizacijskih ukrepih.

Po razpravi so za predsednika izvršnega odbora izvolili dosedanjega predsednika in potrdili kandidata lista novega izvršnega odbora. Izvolili so tudi delegate za tovarniško konferenco sindikata.

Predsednik izvršnega odbora se je zahvalil za ponovno zaupanje in poudaril, da se bo skupaj s člani izvršnega odbora trudil, da bi čim bolj uspešno delali.

Sodelavci pri vstavljanju jedra modela za glavo Keplanove turbine za elektrarno na Neretvi (SK)

NOVE STANARINE S 1. MARCEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

S 15. oktobrom 1979 je samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice dala v javno razpravo predlog omenjenega samoupravnega sporazuma, hkrati s tem pa tudi predlog samoupravnega sporazuma o vzdrževanju stanovanjskih hiš in stanovanj ter o oblikovanju cen po srednjeročnem programu vzdrževanja, to pa predvsem z namenom, da se v procesu uveljavljanja novih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva pristopi k učinkovitejšemu vzdrževanju sklada stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

V relativno dolgo trajajoči javni razpravi je bila aktivnost zborov delavcev in zborov stanovalcev usmerjena ne toliko na sam postopen prehod na ekonomske stanarine, temveč predvsem na zagotovitev ustreznih organizacijsko-tehničnih pogojev za pristop k učinkovitejšemu vzdrževanju stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini. To ugotovitev potrjuje vsebina zbranih pripomb iz javne razprave, ki je učinkovitejša potekala na zborih delavcev v združenem delu, manj pa na zborih stanovalcev, ki so šele 11. januarja 1980 dosegli predpisano večino.

Izvršilni odbor skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti je 11. januarja 1980 ugotovil, da je združeno delo preko zborov delavcev oba samoupravna sporazuma sprejelo 63,8 %, zbori stanovalcev pa 50,3 %, medtem ko je iz današnjih podatkov razvidno, da so zbori delavcev v vseh organizacijah združenega dela v občini Jesenice sprejeli oba samoupravna sporazuma s 64,60 % vseh delavcev, negativne sklepe pa je sprejelo 8,06 % delavcev, kar pomeni, da je o samoupravnih sporazumih razpravljalo in sklepalo 72,66 % vseh delavcev, v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela pa na podlagi iskanih dodatnih obrazložitvev zaključujejo z javno razpravo v teh dneh, tako da ocenjujemo, da je v združenem delu razpravljalo o predlogih obeh sporazumov preko 85 % vseh delavcev.

Mnogo slabši rezultat pa je bil dosežen na zborih stanovalcev, ki so se po današnjih podatkih za sprejem obeh samoupravnih sporazumov opredelili z 52,77 %, negativne sklepe pa je sprejelo 7,7 % stanovalcev, kar pomeni, da je o samoupravnih sporazumih razpravljalo in odločalo le 60,47 % vseh stanovalcev. Na obseg in kvaliteto razprav na zborih stanovalcev so vplivale tudi težave, ki so jih imeli zbori stanovalcev zaradi

nesklepnosti sklicev, pa tudi zaradi prostorskih težav, kajti le v malo-kateri stanovanjski stavbi se skupni prostori, ki so namenjeni za hišno samoupravo (največkrat se uporabljajo za druge namene – skladišča starega pohištva ipd.).

Po posameznih krajevnih skupnostih pa je stanje naslednje: v KS Kranjska gora sta bila samoupravna sporazuma sprejeta s 50,17 %, negativnih sklepov pa je bilo 12,50 % od skupaj 295 stanovalcev oz. imetnikov stanovanjske pravice. V KS Mojstrana, v kateri je 61 družbenih stanovanjskih enot, sta bila sporazuma sprejeta z 39,3 %, v KS Hrušica pa so samoupravna sporazuma sprejeli vsi zbori stanovalcev. Lep uspeh so dosegli tudi v KS Blejska Dobrava, kjer so zbori stanovalcev sprejeli sporazuma z 90 %. V KS Plavž sta bila sporazuma sprejeta 53,7 %, negativnih sklepov pa je bilo 11,9 % od skupaj 2170 stanovanjskih enot, v KS Sava pa sta bila sporazuma sprejeta 56 %, negativnih sklepov pa je bilo 2,7 %. Na območju KS Podmežaklja ugotavljamo 49,8 % sprejem, v KS Javornik-Koroška Bela pa sta bila sporazuma sprejeta z 38,9 %, medtem ko je bilo negativnih sklepov 4,9 %. Na območju KS Žirovnica sta bila sporazuma sprejeta le s 23,5 % od skupaj 68 stanovanjskih enot, podatki za KS Rateče in KS Planina pod Golico pa so nepomembni, ker je na območju obeh KS le 13 stanovanj v družbeni lastnini.

Na podlagi večinsko sprejetega samoupravnega sporazuma o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine je skupščina občine Jesenice na sejah zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti 30. januarja 1980 sprejela odlok o najvišjih stanarinah v občini Jesenice za leto 1980 s tem, da se le-te povečajo s 1. marcem 1980 za 19,825 %. S tem odlokom so obvezani plačevati povečano stanarino vsi imetniki stanovanjske pravice v družbenih najemnih stanovanjih, ne glede na to ali so pristopili k samoupravnemu sporazumu ali ne, kajti nesporeljivo bi bilo, da bi podpisniki sporazuma plačevali povečano stanarino, preostali pa ne. O prehodu na ekonomske stanarine v občini Jesenice smo obširneje spregovorili tudi v Železarni 25. oktobra 1979, zato menimo, da ponovna razlaga ni potrebna. Sam izračun nove stanarine, ki bo veljala od 1. marca dalje, je dokaj enostaven in ga opravimo na način, da sedanjo pogodbeno stanarino, ki je nespremenjena od 1. julija 1978 dalje, povečamo za že omenjenih 19,825 % v letu 1980.

V postopku prehoda na ekonomske stanarine bomo na način, ki je opredeljen v samoupravnem sporazumu o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine in v veljavnem občinskem odloku o delnem nadomeščanju stanarine in drugih oblikah družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu, zagotavljali potrebno družbeno pomoč vsem tistim imetnikom stanovanjske pravice, ki ne bodo mogli plačevati stanarine v celoti. Imetnik stanovanjske pravice bo dolžan tudi v prihodnje plačati najmanj 20 % pogodbene stanarine, za ostali del stanarine pa lahko pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice uveljavlja pravico do delne nadomestitve stanarine, če izpolnjuje vse predpisane pogoje glede celotnega družinskega dohodka in velikosti stanovanja, ki ga uporablja ter še nekaterih drugih pogojev, ki dajejo dejansko sliko prosilca glede njegovih gmotnih razmer. V prihodnje bo o pravici do priznavanja delnega nadomestila stanarine odločal skupen organ stanovanjske skupnosti in skupnosti socialnega varstva, ki bo predhodno dobil mnenje komisije za socialno delo tiste krajevne skupnosti, kjer prosilec za subvencijo stanuje, kar naj bi v te postopke vneslo še več objektivnosti pri presoji realnih gmotnih razmer prosilca iz vseh vidikov.

Imetnike stanovanjske pravice hkrati tudi seznanjamo, da bo pri novodoločeni stanarini po določbah odloka skupščine občine Jesenice o

spremembah in dopolnitvah odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča (Uradni vestnik Gorenjske št. 31/79) obračunano povečano nadomestilo, ki se plačuje od kv. metra tlorisne površine stanovanj.

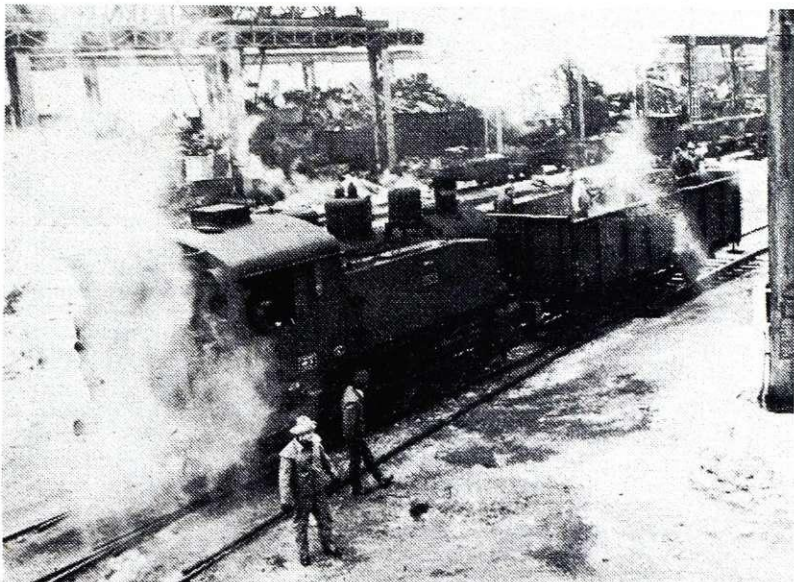
Ker je Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice že ugotovil dejansko višino obratovalnih stroškov stanovanjskih hiš v preteklem letu, bo vse tiste hišne svete, ki so pomembno presegle načrtovane obratovalne stroške, pisno obvestil. V vseh teh primerih bo ustrezno povečanje delež za obratovalne stroške že upoštevan pri plačilu stanarine za mesec marec.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

Železarski globus

BRAZILIJA

Železova ruda in industrijski proizvodi so pričeli v zadnjih letih pri brazilskem izvozu vedno bolj zamenjevati poljedelske izdelke, ki so še pred nekaj leti prevladovali. Pri tem prednjači železova ruda, ki so jo v letu 1978 izvozili za 13,24 % več kot v letu 1977 v vrednosti 1,027 milijarde oziroma 907,2 milijonov dolarjev. Za leto 1979 še ni končnih podatkov, vendar je v prvi polovici leta izvoz železove rude v vrednosti celo presegel doslej tradicionalno izvozno najmočnejšo kavo.

Posipanje premikalnih steza v železniškem transportu je v zimskem času važna naloga delavcev za vzdrževanje prog.

ZDA

Po ameriških podatkih so se svetovne proizvodne zmogljivosti železove gobe povečale s pet milijonov ton v letu 1973 na 11,1 milijona ton v letu 1978. Za leto 1982 predvidevajo povečanje celo na 32 milijonov ton in pričakujejo, da bo povečanje proizvodnje železove gobe naraščalo z letno stopnjo 27 %, za surovo jeklo pa samo 1,8 %. Vendar za ZDA te številke ne veljajo, saj je proizvodnja železove gobe po letu 1973 stagnirala in računajo, da bo približno tako ostalo tudi v bližnji prihodnosti. Leto 1973 so proizvodne zmogljivosti železove gobe v ZDA predstavljale 20 % celotnih svetovnih zmogljivosti, v letu 1978 se je ta številka znižala na 9 %. Glavni vzrok za to je možnost nabave premoga za koksiranje in jeklenega odpadka iz domačih virov, medtem ko so zaloge zemeljskega plina, ki je potreben pri proizvodnem postopku za železovo gobo kot reducent, vedno manjše.

LR KITAJSKA

Zahodnonemško podjetje Mannesmann-Demag je dobilo iz LR Kitajske naročilo za dobavo valjarne za brezšivne cevi z letno proizvodnjo 500.000 ton. Valjarne, ki bomo veljala 440 milij. nemških mark, bodo zgradili v železarni Bashan, njej pa bodo izdelovali cevi dimenzij 21 do 140 mm in bo pričela obratovati ob koncu leta 1982. Za gradnjo te valjarne so se odločili predvsem zaradi vedno večjih potreb po brezšivnih ceveh v naftni industriji, katerih količina se bo v bližnji prihodnosti povečala na okoli 40 % celotne proizvodnje.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Steel Co. je razvila vrsto novih pločevin iz nizko legiranega jekla z visoko trdnostjo, ki je namenjena avtomobilski industriji za izdelavo dna avtomobila. Njihove mehanske lastnosti omogočajo zmanjšanje debeline pločevine in s tem tudi znižanje teže dna za 10 %, v primerjavi z običajno pločevino. Predstavnik družbe napoveduje, da bodo kmalu pričeli uporabljati 40–50 % te pločevine za dna avtomobilov. Pripravili so več tipov te pločevine, da bodo lahko ugodili različnim zahtevam avtomobilskih tovarn. Te skušajo doseči znižanje porabe goriva med drugim tudi z zmanjšanjem teže novih tipov avtomobilov.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V JANUARJU

TOZD	IZVRŠITEV JANUAR 1979			DRUŽBENI PLAN JANUAR 1980			IZVRŠITEV JANUAR 1980			INDEKSI					
	Količina t	Cena din/t	Vrednost din	Količina t	Cena din/t	Vrednost din	Količina t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	95,6	22.816	2.182.164	60	30.000	1.800.000	25,4	30.273	769.923	26,6	132,7	35,3	42,3	100,9	42,3
Valj. bluming-štekel	5.969,4	12.817	76.491.957	6.880	15.759	108.424.920	5.110,5	16.564	84.652.733	85,6	129,2	110,7	74,3	105,1	78,6
– bluming	747,8	10.709	8.008.547	400	10.832	4.252.800	423,6	12.483	5.287.720	56,6	116,6	66,0	105,9	117,4	124,2
– štekel	5.221,6	13.116	68.483.410	6.480	16.076	104.172.120	4.686,9	16.933	79.365.013	89,8	129,1	115,9	72,3	105,3	76,6
Valj. žice in prof.	2.519,4	8.233	20.740.865	2.610	9.189	23.983.940	1.801,3	8.992	16.197.703	71,5	109,2	78,1	69,0	97,9	63,7
Valj. debele ploč.	7.668,3	11.646	89.304.832	7.900	13.019	102.848.550	7.874,6	13.620	107.249.156	102,7	117,0	120,1	99,7	104,6	104,1
Hladna valj. Bela	7.859,5	13.234	104.010.993	7.370	18.495	136.309.557	8.665,8	14.476	125.447.721	110,3	109,4	120,6	117,6	78,3	92,1
Hladna valj. Jesenice	2.281,2	13.547	30.904.172	2.230	16.700	37.241.000	2.412,6	16.593	40.031.313	105,8	122,5	129,5	108,2	99,4	107,5
Žičarna	4.480,0	14.407	64.544.019	4.490	18.286	82.024.030	3.781,1	18.531	70.065.435	84,4	128,6	108,6	84,2	101,3	85,5
Profilarna	1.463,5	10.615	15.534.791	2.290	14.078	32.238.872	1.629,3	14.639	23.851.913	111,3	137,0	153,5	71,1	104,0	74,0
Skladišče 38	0,4	25.485	10.831	160	29.050	4.648.000	0,6		1.278	150,0					
Vratni podboji	43,6	24.653	1.075.229	90	24.989	2.249.050	95,9	28.482	2.731.159	220,0	115,0	254,0	106,6	114,0	121,1
Jeklovlek	1.450,3	21.376	31.000.232	1.740	24.694	42.966.917	1.736,0	25.516	44.295.258	119,7	119,4	142,9	99,8	103,3	103,3
Elektrode	1.552,7	15.460	24.005.252	2.020	15.079	30.460.400	1.676,1	15.459	25.911.176	107,9	100,0	107,9	83,0	102,5	85,5
– elektrode, var. žica, prašek, masa, Emona	1.412,1	16.923	23.896.452	2.020	15.079	30.460.400	1.539,9	16.768	25.823.079	109,1	99,1	108,1	76,2	111,2	84,4
– ognjevzdržni mat.	140,6	774	108.800				136,2	647	88.097	96,9	83,6	81,0			
Žebliarna	1.049,1	10.416	10.927.229	950	8.885	8.441.290	997,5	11.147	11.119.947	95,1	107,0	101,8	105,0	125,5	131,1
OSNOVNA REALIZACIJA	36.433,0	(12.920)	470.732.566	38.790	(15.819)	613.636.526	35.806,7	(15.425)	552.324.715	98,3	119,4	117,3	92,3	97,5	90,6
Realizac. storitv. TOZD			11.451.191			4.483.010			3.094.921			27,0			68,6
Ostala realizacija vključ. Družbena prehrana						8.889.615			5.940.216						68,6
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	36.433,0	(13.235)	482.183.757	38.790	(16.164)	627.009.151	35.806,7	(15.678)	561.359.852	98,3	118,5	116,4	92,3	97,0	89,2

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

KAKO ZMANJŠATI PORABO NAFTE V ŽELEZARNAH? [2]

Uporaba kisika in vpihavanja kisika v plavže velikih zmogljivosti in dobro pripravljeni vsip, so povzročili izredno znižanje specifične porabe koks in povečanje proizvodnje. Mazut in zemeljski plin sta bila najbolj razširjeni vrsti goriva za vpihavanje v talilnike plavžev, vendar so dosegli dobre rezultate tudi s premogovim prahom. Povečana poraba premogovogovega prahu lahko zmanjša porabo mazuta in zemeljskega plina ob istočasni porabi za ekonomsko utemeljeno predelavo premoga v tekočo in plinasto gorivo. V ZDA so velike možnosti za nadomestitev mazuta s premogovim prahom tako na obstoječih kakor tudi novih velikih plavžih.

Zaželjena je tudi čim prejšnja nadomestitev še obstoječih SM peči s kisikovimi konvertorji. Medtem ko kurijo SM peči z mazutom ali zemeljskim plinom, dobijo kisikovi konvertorji potrebno energijo z raztaljenim grodljem preko koks v plavžih.

V bodoče bo potrebnih še več naporov za čim boljše izkoriščanje odpadnih plinov iz kisikovih konvertorjev. V nekaterih japonskih in zahodnoevropskih železarnah že uporabljajo te

pline za ogrevanje parnih kotlov. Potencialna energija teh vročih plinov s sedanjo kalorično vrednostjo je velika: približno 126.000 kcal. ali okoli 12 kg mazuta na tono jekla. Te pline je mogoče uporabiti:

1. Za proizvodnjo vodne pare, uporabljene v kaloričnih elektrarnah ali za potrebe železarne.

2. Možno jih je mešati z drugimi plini in uporabiti v železarni kot nadomestilo za mazut.

3. Za predgrevanje jeklenega odpadka, izdelavo apna ali predreducirane železove gobe za uporabo pri postopku v kisikovem konvertorju.

Izkoriščanje dimnih plinov kisikovih konvertorjev omogoča izboljšanje izplena, zmanjšanje izmečka iz konvertorja in znižanje stroškov za čiščenje plinov.

Povečanje deleža kontinuirno odlitnega valjanja zmanjša porabo energije zaradi ogrevanja pred valjanjem blokov in boljše izplena. Podatki kažejo na povečanje izplena za 10 % in prihranek pri energiji za okoli 750.000 kcal / t jekla.

JAPONSKA

Japonska železarska industrija je glede na znano situacijo z nafto izvedla ukrepe, da bi se zmanjšala in eventualno celo prenehala uporaba mazuta na plavžih. Menijo, da je premog, gledano dolgoročno, tako glede na možnosti dobave kakor tudi glede na ceno bolj stabilen energetski vir. Industrija porabi danes 3 % celotne japonske porabe nafte.

Po nastanku naftne krize leta 1973 so največje japonske železarske družbe znatno zmanjšale porabo naftnih derivatov. V zadnjem fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 31. marca 1979, je bila v primerjavi z letom 1973 znižana njihova poraba za 62 %. Njihova povprečna poraba – vključno zemeljski plin – je bila v tem obdobju znižana s 129 na 91 kg na tono surovega jekla.

Železarne danes pospešujejo svojo raziskovalno dejavnost, da bi še nadalje zmanjšale porabo nafte. Naporu so usmerjeni čim boljše izkoriščanje odpadnih plinov in odpadne toplote v proizvodnjo tekočih in plinastih goriv iz premoga.

Železarska družba Nippon Kokan načrtuje razvoj svojih železarn Ogišima v takšno, ki bi ne uporabljala naftnih derivatov. To bodo dosegli s polnim izkoriščanjem centra energetske kontrole in z uporabo najsodobnejših postopkov zmanjšanje porabe energije.

Družba Sumitomo Metal Industries LTD bo tudi poskušala v svojih železarnah popolnoma odstraniti naftne derivate kot vir energije. In to z ustreznimi ukrepi v tehnoloških postopkih in z naglim razvijanjem tehnologije vplinjevanja premoga. Sumitomo razvija tudi postopek vpihavanja mešanice mazuta in premoga v plavže in postopek za vplinjevanje premoga.

Ostale največje japonske železarske družbe Nippon Steel Co., Kawasaki Steel Co. in Kobe Steel Ltd. se prav tako močno trudijo, da bi čim bolj znižale porabo naftnih derivatov v svojih železarnah.

KONEC

SEJI SKUPŠČIN SIS ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO IN SOCIALNO SKRBTSTVO

Prihodnji teden se bosta isti dan sestali skupščini dveh samoupravnih interesnih skupnosti (v nadaljevanju: SIS). V petek, 29. februarja, se bodo najprej (ob 12. uri) zbrali delegati na seji skupščine zdravstvene skupnosti, kasneje (ob 16. uri) pa še delegati na seji skupščine skupnosti socialnega skrbstva. Konferenčni delegacij v Železarni bosta v četrtek, 28. februarja, (ob 6.15 uri za SIS za socialno skrbstvo ter ob 12. uri za SIS za zdravstveno varstvo).

Na 14. seji skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice bodo delegati obravnavali:

- pregled prihodkov in odhodkov občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za leto 1979 (podrobno informacijo o tem objavljamo na tej strani),
- osnutek finančnega načrta za leto 1980,
- stabilizacijske programe zdravstvenih delovnih organizacij in lekarn ter
- predlog povečanja participacije k stroškom zdravstvenega varstva.

Delegati v skupščini skupnosti socialnega skrbstva Jesenice pa bo na 8. seji razpravljali o:

- uskladitvi preživetja s povečanimi življenjskimi stroški,
- realizaciji programa skupnosti socialnega skrbstva Jesenice za leto 1979,
- realizaciji finančnega načrta skupnosti za leto 1979 in o predlogu za delitev presežkov prihodkov ob zaključnem računu,
- programu dela skupnosti za leto 1980 ter o
- finančnem načrtu skupnosti za leto 1980.

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Osnutek finančnega načrta za občinsko zdravstveno skupnost Jesenice predvideva, da bodo letos vsi prihodki skupaj znašali približno 220 milijonov dinarjev ter da bo rast teh sredstev glede na lansko leto v mejah rasti, opredeljenih z letošnjo resolucijo (16 %).

Večino teh sredstev (približno 157 milijonov dinarjev) bomo združili iz osebnega dohodka po prispevni stopnji 7,23 % januarja in februarja ter po 6,58 % od marca dalje. Plan odhodkov je sestavljen na osnovi ocene potrebnih sredstev za regijske zdravstvene organizacije. Vendar so posamezne vrste stroškov zmanjšane za predvideno oziroma predlagano participacijo in za pričakovane prihranke na osnovi predlaganih restriktivskih ukrepov (vrednost restriktivskih ukrepov je 8 milijonov dinarjev).

Stabilizacijske programe so morale po sklepu zadnje seje skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice pripraviti vse zdravstvene organizacije združenega dela. Pripravili in sprejeli so jih v svojih organizacijah le delavci v TOŽD Obratna ambulanta železarnice Jesenice, delovna skupnost skupnih služb delovne organizacije osnovno zdravstvo Gorenjske ter gorenjske lekarne Kranj. Stabilizacijski ukrepi se nanašajo na boljše izkoriščanje delovnega časa, zniževanje materialnih stroškov (kjer je možno), boljše organizacijo dela in podobno. Za delavce v Železarni pa je še posebej zanimiv stabilizacijski program obratne ambulante. Iz njega povzememo naslednje:

Zdravniki bodo čimveč zdravniških opravil izvedli sami, ostali zdravstveni delavci pa bodo pomagali, da ne bo nepotrebne čakanja in prenašanja ter da se bo bolnik lahko čimprej vrnil zdrav na delo. V

skladu z že veljavnim predpisom zdravnik ne bo priznaval bolniške odsotnosti za nazaj brez potrebne medicinske dokumentacije. Zdravniki bodo tesno sodelovali s kadrovsko službo Železarnice, ki bo organizirala strokovno pomoč bolniku na domu, nego, varstvo in kontrolo pri izvajanju zdravstvenih ukrepov in navodil. Seznajali pa se bodo tudi z delovnimi pogoji v Železarni ter z ustreznimi strokovnimi članki v Železarni prispevali k zdravstveni vzgoji delavcev.

Stabilizacijske ukrepe na področju zdravstva je obravnaval tudi izvršni svet skupščine občine Jesenice ter menil, da mora višja participacija razviti primernejši odnos uporabnikov do vseh zdravstvenih storitev, da je treba zmanjšati bolezensko odsotnost z dela ter da je potrebna tudi boljše disciplina in delovna odgovornost zdravstvenih delavcev (zato bi kazalo obstoječe normative za delo zdravstvenih delavcev prilagoditi sedanjim pogojem dela). Vprašanje je, koliko se bo delež participacije še višal. Zato je treba izdelati kriterije, ki bi trajno rešili to področje.

Predlog povečanja participacije k stroškom zdravstvenega varstva je bil objavljen v Železarni 31. januarja 1980. O njem razpravljajo v Železarni tudi na sestankih samoupravnih delovnih skupin, zato naj delegacije za SIS za zdravstveno varstvo na svojem sestanku pred konferenco delegacij zberejo in uskladijo pripombe v svoji temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti.

SOCIALNO SKRBTSTVO

Uskladitev preživetja s povečanimi življenjskimi stroški je treba skladno z ustreznim zakonom opraviti vsako leto. Življenjski stroški so porasli za 24 %. Zato se preživetje od 1. marca dalje povečajo v ustreznem deležu glede na to, kdaj so bile določene (preživetje, določene do konca januarja 1979, se povečajo za 24 %, vsak mesec kasneje pa se zmanjšajo za 2 %, tako da se preživetje, določene konec decembra 1979, povečajo za 2 %).

V poročilu o realizaciji programa skupnosti socialnega skrb-

stva Jesenice za leto 1979 so prikazane dejavnosti skupščine, izvršnega odbora ter sveta za varstvo družine in odraslih pri tej skupnosti. Opisana pa je tudi dejavnost strokovne službe na vseh področjih. Ta služba namreč poleg nalog za organe skupnosti (skupščino, izvršni odbor in svet) izvaja naloge na področju:

- družbenega varstva otrok in družine,
- družbenega varstva odraslih občanov ter
- družbene pomoči materialno ogroženim občanom.

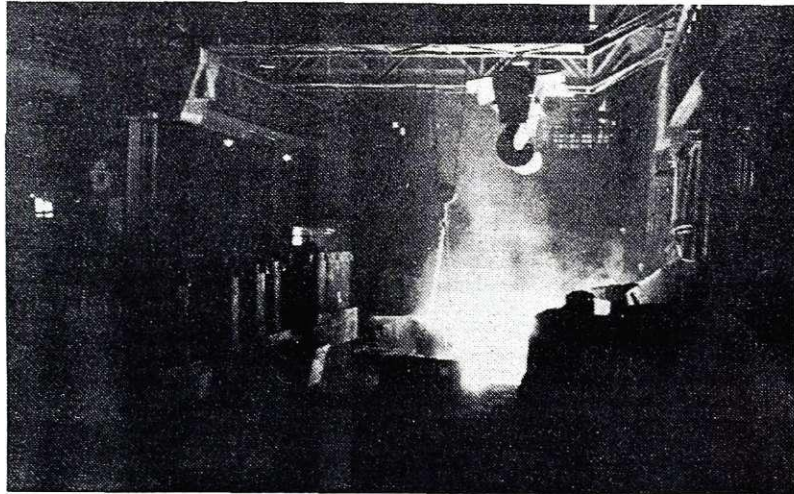
Vse te naloge je opravljalo 9,5 delavcev (poleg strokovnih-socialnih delavcev so vključeni tudi administratorka, računovodkinja in čistilka s polovičnim delovnim časom).

Za izvedbo programa skupnosti je bilo lani zagotovljenih približno 13 milijonov dinarjev. Presežek nad dogovorjenimi sredstvi (približno 2,5 milijona dinarjev) bi po predlogu izvršnega odbora skupščine razdelili tako:

- za poslovni sklad 58.000 dinarjev
- za združena sredstva pri LB 23.000 dinarjev
- za prenos v letošnje leto 2.429.000 dinarjev.

Iz programa dela skupnosti socialnega skrbstva Jesenice v letošnjem letu naj omenimo priprave za ustanovitev centra za socialno delo, ustanovitev delavnice za delo pod posebnimi pogoji, sodelovanje pri organizaciji pomoči in nege na domu, organizacijo posvetov s komisijami za socialna vprašanja pri krajevnih skupnostih ter kadrovske okrepitve strokovne službe skupnosti. Največ časa pa bo seveda potrebno za izvajanje nalog na področju družbenega varstva otrok in družine, varstva odraslih oseb in pomoči materialno ogroženim občanom. V programu so vse naloge količinsko prikazane in tudi ovrednotene. Letos bo v naši občini zbranih približno 15 milijonov dinarjev za naloge na področju socialnega skrbstva (rast teh sredstev glede na lansko leto je 16 % — skladno z resolucijo). Večino teh sredstev (12,5 milijona dinarjev) bomo združili iz osebnega dohodka (januarja in februarja po prispevni stopnji 0,65 %, od marca dalje pa po 0,60 %). Približno 3 milijoni bodo namenjeni enotnemu programu (družbene denarne pomoči), 609.000 dinarjev skupnemu programu ter 11,5 milijona dinarjev za izvajanje občinskega programa skupnosti socialnega skrbstva.

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE
Nada Dejak

Prebod na SM peči (SK)

ZAKLJUČNI RAČUN OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI V RAZPRAVI

Zaključni račun za leto 1979 so dobile vse delegacije občinske zdravstvene skupnosti skupno z ostalimi gradivi za 14. redno sejo obeh zborov skupščine zdravstvene skupnosti, ki bo 29. februarja. Da bi bil širši krog uporabnikov in izvajalcev seznanjen z zaključnim računom, oziroma z nekaterimi glavnimi kazalci, bom skušal v zgoščenih oblikah prikazati zaključni račun in opozoriti na nekatera kritična mesta v njem.

GLAVNI VIRI PRIHODKA OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI (v 000 din):

		indeks na 78
1. Prispevki iz dohodka delovnih organ.	38.103	111,0
2. Prispevek iz BOD	133.519	125,4
3. Prispevek iz kmetijske dejavnosti	429	111,1
4. Prispevek za zdravstv. varstvo upokoj.	20.108	118,8
5. Drugi prispevki B 2 in izven B 2	1.592	128,9
6. Ostanek presežkov iz leta 1978	164	
Skupaj prihodkov	193.393	119,7
Sredstva zbrana nad dogovorjeno vsoto	— 5.097	38,8
Čisti prihodek, s katerim lahko razpolagamo	188.818	127,2

V letu 1978 je bilo zbranih sredstev nad dogovorjenimi v višini 13.136, ki so bila vrnjena organizacijam združenega dela v obliki zmanjšane prispevne stopnje v letu 1979. Iz podatkov je razvidno, da kar 88 % sredstev dobimo iz naslova prispevkov iz dohodkov delovnih organizacij in iz bruto osebnega dohodka zaposlenih. Za leto 1979 je značilno, da kaže večji odstotek povečanja za-

sebnih sektor, in sicer tako iz dohodka, kakor iz BOD.

Na račun participacije pa je bilo v letu 1979 zbrano 4.575 ali 2,42 % čistih prihodkov.

Dohodki iz naslova prispevkov iz dohodka delovnih organizacij so bili v letu 1979 le 11 % višji kot v letu 1978, to pa zaradi tega, ker je bila v letu 1979 nižja prispevna stopnja kot v letu 1978.

GLAVNI VIRI ODHODKOV V LETU 1979:

		indeks na 78
1. Nadomestila OD in povračila	27.718	127,2
2. Zdravstveno varstvo	137.754	130,5
3. Materialni in drugi odhodki	1.163	118,6
4. Združevanje sredstev	20.887	117,5
Skupni odhodki	187.522	128,8
Finančni rezultat	+ 1.295	45,3

Kljub temu, da izkazuje zaključni račun skoraj en milijon tristo tisoč dinarjev presežka prihodkov, ne moremo biti zadovoljni, kajti z boljšim gospodarjenjem bi bil ta presežek lahko višji in bi v letu 1980 lahko ublažil težko finančno situacijo.

Predračun za leto 1980 predvideva le za 16,4 % povečanja prihodkov, kar je za 10,8 % manjše povečanje, kot je bilo v letu 1979.

Iz prikaza glavnih virov odhodkov je razvidno, da smo v letu 1979 preveč porabili za nadomestila osebnih dohodkov in druga povračila in za zdravstveno varstvo. Glede na to bom v nadaljevanju prikazal povečan porast iz posameznih postavk glavnih virov odhodka.

Odhodki za nadomestilo OD za bolezen, nego in izolacijo so se v primerjavi z letom 1978 povečali kar za 34,9 %, od tega za nego in izolacijo kar za 36,8 %, za nadomestilo OD za nesreče pri delu pa za 36,3 %. Visok porast kažejo tudi pogrebne in posmrtnine, vendar so to manjši zneski in ne vplivajo odločilno na zaključni račun.

Iz grupe stroškov za zdravstveno varstvo so se v letu 1979 povečali stroški za bolnišnično zdravljenje za 39,7 %, za specialistično zdravljenje za 44,2 %, za zdravlila 31,7 %, za zdraviliško zdravljenje 44,1 % in za potne stroške 66,1 %.

Iz tega je razvidno, da smo v letu 1979 smotno trošili samo sredstva na tistih postavkah, ki se direktno ne nanašajo niti na uporabnike, niti na izvajalce. Če bi tudi v teh postavkah dosegli tak trend povečanja, bi

bil naš zaključen račun bistveno drugačen, izkazoval bi negativen zaključek.

Ugotovimo lahko, da smo v letu 1979 koristili sredstva zdravstvenega varstva zelo široko in nismo prav nič upoštevali že v letu 1977 sprejetih načel o smotnem izkoriščanju sredstev zdravstvenega varstva. Še vedno dajemo vse preveč sredstev za dražje oblike zdravstvenega varstva, previsek je tudi strošek za nadomestila osebnih dohodkov v času bolezni, ali z drugimi besedami, previseka je odsotnost z dela.

Ko razpravljamo o zaključnem računu za leto 1979, moramo imeti pred očmi, da smo v letu 1979 lahko dosegli tako visok prihodek zato, ker so se tudi tako povečali osebni dohodki. V letošnjem letu tega seveda zaradi izvajanja politike gospodarske stabilizacije ne moremo pričakovati. Kako bomo torej uskladili porabo z dohodki, ne da bi morali napraviti velik korak nazaj v porabi?

Zaključni račun za leto 1979 kaže, da bo potrebno v letu 1980 posamezne pozicije odhodkov nenehno zasledovati in tudi hitreje ukrepati ter dosledno izvajati politiko gospodarske stabilizacije.

Stane Torkar

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ALI SE BODO JADRA VRNILA NA SODOBNE LADJE

Vedno višja cena in grozeče pomanjkanje nafte povzroča mrzlično iskanje novih, po možnosti cenejših, predvsem pa bolj zanesljivih energetskih virov. Ideje so različne in tudi ustrezne raziskave, ki predvsem niso poceni, tečejo v raznih smereh. Med njimi je tudi ta, da bi še v tem desetletju razvili nove trgovske ladje na jadra, ki bodo opremljene z računalniško tehnologijo, sintetičnim materialom, uporabljenim pri vesoljskih poletih in z možnostjo kontrole preko umetnih satelitov jadrale po svetovnih morjih.

Čeprav izgleda, da revolucije z novimi jadricami še ne bo kmalu, vendar vsaka podražitev nafte in negotovost glede nabeve poveča zanimanje tudi za takšen način njene nadomestitve oziroma zmanjšanje njene porabe. S projekti sodobnih ladij na jadra se ukvarja po svetu več znanih podjetij.

Ob koncu preteklega leta je v povezavi s povečanjem cen nafte vladna pomorska administracija ZDA izdelala podjetju za razvoj jadrnice Wind Ship Development Co. 139.000 dolarjev za študijo o možnosti uporabe vetra za pogon ladij. Strokovnjaki tega podjetja so mnenja, da bodo pričele pluti prve trgovske ladje na pogon z jadri leta 1984. Razen tega so tudi prepričani, da bo v končni fazi uporabljala jadra polovica do treh četrtin trgovskih ladij.

Japonska železarska družba Nippon Kokan, ki ima v svojem sklopu tudi ladjedelnice, je porabila skupaj z japonskim združenjem za razvoj pomorskega strojništva po letu 1977 169.000 dolarjev za razvoj supertankerja, ki bi imel poleg strojnega pogona tudi jadra. Na osnovi teh naporov so bili lani uspešno izvedeni poskusi na morju s 83-tonskim modelom, zgrajenim v razmerju 1:15. Letos bodo pričeli z gradnjo prototipa te ladje v normalni velikosti.

Ameriško podjetje iz Kalifornije Dyna Ship Co. se že pet let ukvarja s konstruiranjem sodobnih ladij z jadri, vendar po-

sebnega zanimanja za to ni bilo. V zadnjem času pa predstavniki tega podjetja ugotavljajo naglo povečevanje zanimanja potencialnih kupecev. Zato računajo, da bodo v prihodnjih dveh letih pričeli graditi prvo takšno trgovsko ladjo.

Zagovorniki pogona trgovskih ladij z jadri so doživeli neprijeten psihološki udarec z nezgodo 29 m dolge trgovske jadrnice, ki so jo po 40 letih v ZDA ponovno zgradili in se je potopila na svoji prvi vožnji ob vzhodni obali ZDA proti otoku Haiti. Zagovorniki jader pa so kmalu ugotovili, da je bila ta ladja zgrajena po načrtih, starih 100 let in da zato ni ustrezala sodobnim zahtevam po varnosti in stabilnosti.

Trgovske ladje na jadra, ki jih bodo gradili v bližnji prihodnosti, bodo močno podobne današnjim velikim ladjam na motorni pogon. Jambre bo mogoče obračati tako, da bodo glede na smer vetra jadra vedno obrnjena pod najugodnejšim kotom. Sama jadra bodo izdelana iz trdnega sintetičnega materiala, ki ga bo mogoče v nekaj sekundah zviti ali razviti.

Poleg same konstrukcije ladij na jadra bosta za njihovo ponovno vrnitev na morje osnovne pomembnosti elektronski računalnik in umetni komunikacijski sateliti. Razvijanje in zvižanje jader, ki je včasih zahtevalo celo četo mornarjev in je bilo zato tudi glavna ekonomska pomanjkljivost jadrnic v preteklosti, bo avtomatizirano z računalniškim sistemom. Pri navigaciji bo kapitan uporabljal podatke z meteoroloških satelitov, ki mu bodo pomagali uporabiti najhitrejšo, če že ne najkrajšo pot do namembnega pristanišča. Ladje bodo opremljene tudi z avtomatskim kontrolnim sistemom, ki bo omogočal avtomatično krmiljenje, dokler ne bo prišel na krov pilot, ki bo prevzel krmiljenje v pristanišče.

V ZDA so prvič pričeli raziskovati možnost ponovne uvedbe jader v pomorski promet po pričetku naftne krize v letu 1973. Leta 1975 je univerza v Michiganu izvedla po naročilu pomorske administracije študijo o možnosti uporabe treh vrst trgovskih ladij na jadra na štirih pomembnih poteh. Ugotovitev študije je bila, da so ladje na jadra tehnično možne, vendar ekonomsko vprašljive. Toda za ta zaključek je bila osnova takrat-

na cena nafte 11,25 dolarjev za sodček (159 l). Današnja situacija je pri več kot še enkrat višji ceni nafte seveda precej drugačna.

Pri ceni nafte okoli 30 dolarjev za sodček so nekateri zagovorniki jader mnenja, da bi bilo ekonomsko upravičeno namestiti jadra na že obstoječe trgovske ladje in tankerje in tudi pričeti z gradnjo sodobnih jadrnic. Strokovnjaki Nippon Kokan so s poskusi ugotovili, da bi lahko z dodatno uporabo jader na obstoječih ladjah prihranili 10 % goriva. Zato bodo takrat, ko bo pogonsko gorivo za ladje doseglo ceno 25 dolarjev za sodček, investirali 725.000 dolarjev za opremo 20.000 tonskega tankerja z jadri. Mnenja so, da bodo najprej tankerje opremili z jadri. Prihranek 10 % ni tako majhen, če vemo, da porabijo vse ladje na svetu letno za pogon 1,5 milijarde sodčkov goriva (preko 200 milij. ton).

Seveda ne manjka v ladjedelnicah in tudi v poslovnih krogih takšnih, ki gledajo na ponovno uvedbo jader z velikimi pomisleki. Predvsem dvomijo, da bi velike ladje, opremljene z jadri, dosegle potrebne potovalne hitrosti. Zato so mnenja, da je pogon na jadra primeren predvsem za manjše ladje in krajše razdalje. Pri večjih ladjah bolj računajo na znižanje porabe goriva z zmanjšanjem velikosti pogonskega motorja in z omejitvijo hitrosti s 25 na 15 vozlov na uro.

Zaenkrat še ne pluje nobena večja trgovska ladja ali tanker z jadri. Če bo cena nafte naraščala še naprej tako, kot je po letu 1973 — situacija pa ne kaže, da bo v bodoče kaj drugače — se bodo naporu za iskanje drugih energetskih virov nadaljevali še s povečanim tempom. V okviru teh naporov bodo morda našla svoje mesto tudi jadra. In to ne romantična iz prejšnjega stoletja, temveč sodobna, opremljena z elektronskim računalnikom in z uporabo satelitske tehnike.

ZBORI O DELU ODDELKOV OBČINSKE SKUPŠČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

opravlja upravne in druge zadeve ter nadzorstvo zakonitosti v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu in drugih predpisov v zvezi s samoupravnim organiziranjem organizacij združenega dela; pripravlja in spremlja občinske letne, srednjeročne in dolgoročne plane in programe, pripravlja strokovne analize o izvajanju sprejete politike družbenega razvoja občine, vodi statistično službo, opravlja strokovne zadeve za usklajeno družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje o splošni in skupni porabi, spremlja izvajanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o splošni in skupni porabi;

opravlja naloge v zvezi s pravico in izvajanjem proračuna občine, finančnih načrtov upravnih organov, občinskih skladov, opravlja računovodsko službo za občinski proračun, finančni načrt in sklade, gospodari s premoženjem in nepremičnim premoženjem v upravi občinske skupščine in njenih upravnih organov ter opravlja druge strokovne in upravne zadeve s področja financ; pripravlja in sodeluje tudi pri oblikovanju osnutkov in predlogov predpisov in drugih splošnih aktov in opravlja druge strokovne zadeve za potrebe občinske skupščine in njenega izvršnega sveta in drugih organov občinske skupščine.

Poleg načelnika te pristojnosti in pooblastila opravlja še 18 delavcev v referatu za gospodarstvo, odseku za plan in analize ter odseku za finance, in sicer pet delavcev z visoko, sedem z višjo, sedem s srednjo izobrazbo, dva delavca pa se izobražujeta ob delu.

Oddelek je v lanskem letu izdal 733 odločb in drugih aktov, registriral 87 učnih pogodb in opravil številne analize, obdelave in podobno, ki se vežejo na njihove pristojnosti in pooblastila. Delo oddelka je prilagojeno programu dela občinske skupščine in njenih organov ter postopkom in rokom, ki jih določajo predpisi, zlasti na področju planiranja, finančnega poslovanja in upravnih zadev.

ODDELEK ZA URBANIZEM, GRADBENE IN GEODETSKE ZADEVE

Oddelek opravlja upravne, strokovne in druge zadeve s področja prostorskega planiranja, urbanizma, gradbeništva, vodnega in stanovanjskega gospodarstva, komunalnih dejavnosti, prometa, varstva okolja, premoženjsko-pravnih in geodetskih zadev. Za navedena področja in dejavnosti, ki so pretežno nujno potrebna za trajno zadovoljevanje življenjskih potreb delovnih ljudi in občanov in so zato posebnega družbenega pomena, je delo oddelka v okviru stvarne pristojnosti, določene s statutom občine, zakoni in drugimi predpisi, okvirno opredeljeno na: izvajanje začrtane politike družbenopolitične skupnosti, izvrševanje zakonskih določil, drugih predpisov in splošnih aktov, odločanje, nadzorstvo in druga opravila v upravnih zadevah, spremljanje in odgovornost za stanje in razvoj, dajanje pobud za reševanje vprašanj na navedenih področjih, priprava in sodelovanje pri oblikovanju predpisov in drugih splošnih aktov, opravljanje drugih zadev za potrebe občinske skupščine, njenega izvršnega sveta in drugih organov skupščine.

V okviru oddelka deluje geodetska uprava kot samostojna strokovna organizacija in opravlja strokovne zadeve s področja geodetskih zadev in jo vodi šef geodetske uprave s pomočjo strokovnih sodelavcev. Za ostale zadeve je v sestavi oddelka

organiziran referat za premoženjsko pravne zadeve s dvema referentoma ter petimi samostojnimi referenti za posamezna področja.

Iz predloženega poročila delegatom je razvidno, da je oddelek v lanskem letu opravil zelo obsežno delo, ki ga je nemogoče kvantificirati.

ODDELEK ZA SPLOŠNE ZADEVE

Oddelek s pomočjo služb opravlja zadeve s področja inšpekcijskega nadzora, družbenih dejavnosti (vzgoja in izobraževanje, kultura, telesna kultura, socialno skrbstvo, zdravstvo, zaposlovanje, raziskovanje), vprašanj borcev NOV in vojaških invalidov, AOP, kadrovskih zadev, glavne pisarne (sprejemanje in odprema pošte), sprejemne pisarne (potrdila, informacije, tiskovine, gotovinsko poslovanje), arhiviranja, ekonomata, telefonsko-razmnoževalne dejavnosti. Poleg tega spadajo v ta oddelek tudi daktilografke skupščine in izvršnega sveta ter čistilke.

Iz poročila je razvidno, da so inšpekcijske službe v lanskem letu v občini opravile 2.255 pregledov, da je referat za zadeve invalidov in borcev NOV skupno izdal 290 odločb in 216 prevedbenih odločb, da je glavna pisarna prejela 13.018 pošilk, da je sprejemna pisarna izdala 9.396 raznih potrdil in imela za 29.632.746,65 dinarjev gotovinskih vplačil itd. Referat za družbene dejavnosti je spremljal zakonitost poslovanja organizacij posebnega družbenega pomena, ki opravljajo naloge in dela s področja družbenih dejavnosti in izvajanja določil samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti. Na različnih sestankih in posvetih so koordinirali delo med SIS.

ODDELEK ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek za notranje zadeve opravlja upravne in druge zadeve v zvezi z izvrševanjem zakonov in drugih predpisov o združevanju občanov, javnih shodih in javnih prireditvah, posesti in nošenju orožja in streliva ter razstreliva. Opravlja zadeve s področja osebnih stanj, državljanstva, matičnih knjig, potnih listin za prehod čez mejo, gibanja v mejnem pasu, prebivanju tujcev, osebnih izkaznic, prijavljanja bivališča, osebnih imen, upravne zadeve iz varnosti prometa (registracija motornih vozil, izdaja voznških dovoljenj, izvrševanje varstvenih ukrepov in druge zadeve s področja notranjih zadev, ki so dane s posebnimi predpisi občini. Vse te zadeve urejajo številni zakoni, sporazumi, pravilniki, odredbe in navodila. Z odlokom so oddelku priključeni tudi krajevni organi.

Poročilo podrobno navaja, da je bilo na področju javnega reda in miru v lanskem letu opravljenih 3.053 zadev. Prijav in odjav začasnega ali stalnega bivališča je bilo kar 98.567, poleg ostalih zadev v zvezi z gibanjem prebivalstva v občini. Na področju osebnega stanja je matična služba opravila 11.872 zadev, na področju prometne varnosti 14.704 zadev, izdanih novih in podaljšanih potnih listov, maloobsejnih propustnic za Avstrijo in Italijo ter dovoljenj za gibanje v mejnem pasu je bilo kar 9.830, poleg 154 izdanih odločb za odvzem potnih listin in izdanih 21 poslovnih viz.

DAVČNA UPRAVA

Pristojnosti davčne uprave ureja cela vrsta predpisov, vendar v poročilu poudarjajo, da imajo davčne uprave svoje specifičnosti, saj imajo davčne obveznosti zaradi svojih funkcij splošni družbeni pomen, in sicer v smislu zmanjševanja socialnega razlikovanja, kot faktor eko-

nomskega razvoja, njegova pomembnost pa je tudi pri zbiranju virov dohodkov za financiranje splošnih družbenih potreb.

Davčna uprava je organizirana kot samostojni občinski davčni organ in opravlja odmerno, kontrolno, izterjevalno, evidenčno in analitično funkcijo in v glavnem tudi pripravlja predpise s svojega delovnega področja. V davčni upravi se evidentirajo in pobirajo prispevki za samoupravne interesne skupnosti, članarine, samoprispevek in davki iz osebnega dohodka delavcev.

V razpredelnicah, ki so priložene poročilu, je razvidno, da je v letu 1979, v primerjavi z letom nazaj, število zavezancev, ki so obdavčeni po dejanskem dohodku, naraslo za 19 oziroma za 8,4 %, skupni znesek odmerjenih obveznosti pa se je zvišal od 8.342.862 na 11.396.549 din ali za 36,6 %. Enaka primerjava za zavezance, ki so obdavčeni po pavšalnem letnem znesku, pa kaže, da se je število zavezancev sicer zmanjšalo za 12, zvišale pa so se skupne odmerjene obveznosti od 491.254 na 579.771 din ali za 18 %. Ta primerjava kaže, da je razvoj obrtne dejavnosti v občini v porastu in da so skupno odmerjene obveznosti iz leta v leto večje, kar seveda povečuje tudi delo na referatu. Poleg tega je bil v lanskem letu odmerjen in obračunan 110 zavezancem davek od premoženja v skupnem znesku 700.095 din.

V lanskem letu je odmerjen davek od osebnega dohodka od opravljanja kmetijskih dejavnosti na osnovi obdelovalnih površin in gozdnih površin znašal 377.387 din, za 1.310 zavezancev s področja kmetijske dejavnosti in 354.954 din za 410 zavezancev od gozdnih površin. Za pospeševanje vse te dejavnosti so seveda prisotne tudi različne olajšave, pri odmeri pa je potrebno obračunati tudi različne prispevke zavezancev.

Davčna uprava je v lanskem letu odmerila po dejanskem dohodku in v pavšalnem letnem znesku davek od osebnega dohodka od obrtne in druge gospodarske dejavnosti od kosmatoga dohodka 206 zavezancem 455.132 din. V okviru davka od avtorskih pravic pa je bil davek odmerjen v višini 401.104 din. Od skupnega dohodka občanov je bilo za leto 1978 82 zavezancem odmerjeno 388.327 din davka. Davek na dohodek od premoženja je bil za l. 1978 odmerjen 319 zavezancem v višini 858.010 din, davek na premoženje za leto 1979 pa 4.224 zavezancem v višini 2.227.292 din. 2456 zvezancem je bil obračunan tudi odmerjeni prispevek za zaklonišča v višini 147.450 din.

Lastnikom gozdov, ki nimajo statusa kmeta, teh je v občini 442, je bilo predpisano za leto 1978 252.219 dinarjev davka od posesti gozdov. Za 265 obravnavanih dediščin je bil odmerjen davek na dediščine in darila v višini 357.544 din. Davek od prometa z nepremičninami je bil odmerjen 253 zavezancem v višini 2.585.258 din. Komunalne takse so bile odmerjene 73 zavezancem v višini 23.025 din, nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča pa 5.151 zavezancem v višini 6.792.277 dinarjev.

Naj ob tem poudarimo, da je davčna uprava v lanskem letu izdala 905 opominov in 180 sklepov o prisilni izterjavi davkov. Če k temu dodamo še delo davčne inšpekcije in vsa evidenčno knjigovodska opravila, potem je obseg dela davčne uprave zelo nazoren ob dejstvu, da se iz leta v leto povečuje.

DOGOVOR O ZDRUŽENIH SVETIH V OBČINI

Predlog dogovora za oblikovanje družbenih svetov v občini Jesenice predvideva:

– družbeni svet za družbenopolitični sistem in samoupravljanje, – družbeni svet za družbeno-ekonomski razvoj in družbeno planiranje in

– družbeni svet za gospodarjenje s prostorom in varstvo okolja.

Predsedstvo skupščine občine Jesenice v svoji utemeljitvi navaja:

»V prizadevanju, da se znotraj delegatskega sistema ustvarijo organizirane oblike najširše demokratične izmenjave mnenj s stališča ustvarjalnega uresničevanja temeljnih načel socialističnega samoupravnega sistema, ki jih narekuje dinamičen razvoj naših družbeno-ekonomskih in političnih odnosov in stalna prizadevanja za kar se da popolno demokratizacijo procesa sprejemanja družbenih odločitev, je bil oblikovan predlog dogovora o družbenih svetih občine Jesenice. S sprejetjem tega dogovora bomo nadalje uresničevali nova ustavna določila po ustvarjanju pogojev in možnosti za usklajevanje in svetovalno najodgovornejših organov in organizacij v občini in sodelovanje oziroma vključevanje strokovnih in znanstvenih organizacij in posameznikov pri oblikovanju predlogov in odločitev v občinski skupščini.

Dogovor določa, da organizacijo, strukturo in metode dela družbenih svetov določi občinska skupščina z odlokom, ki bo na podlagi tega družbenega dogovora družbene svete tudi ustanovila. Ustanovitev družbenih svetov na navedenih področjih narekujejo vsebinske spremembe v družbenoekonomskih odnosih, nadaljnji razvoj delegatskega sistema in drugih oblik uresničevanja samoupravljanja v občini Jesenice, ki na vseh področjih družbenega življenja zahtevajo vključevanje družbenih interesov in njihovo uveljavljanje. Na podlagi navedenih prizadevanj, da razvijamo demokratizacijo odločanja, je potrebno, ne glede na to, da republiški zakon še ni sprejet, z dogovorom urediti temelje ustanavljanja družbenih svetov.

Dogovor o družbenih svetih sklepajo vse občinske družbenopolitične organizacije in skupščina občine Jesenice.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta poleg tega na ločenih sejah obravnavala še:

PREDLOG ODLOKA O KATEGORIZACIJI LOKALNIH IN NEKATEGORIZIRANIH CEST V OBČINI: S tem odlokom se na območju občine določa način upravljanja in gospodarjenja z javnimi cestami, kategorizacija cest, katere se glede na gospodarski in družbeni pomen razvrščajo na lokalne ceste in ne kategorizirane ceste, opustitev plačevanja pristojbin za specialna motorna vozila za komunalno vzdrževanje cest, postopek za odstranjevanje nepravilno parkiranih vozil, način urejanja prometa v naseljih v zvezi s prepovedjo prometa, omejitvami hitrosti in predpi-

sovanjem pogojev in ukrepov pri prekopavanju in drugih delih na cestah ter urejanje zimskih služb.

Pri tem mora opustitev plačevanja pristojbin vplivati na zniževanje cene delovne ure strojev in vozil za vzdrževanje cest. Določba o odstranitvi nepravilno parkiranega vozila se, glede na problematiko pomikanja parkirnih mest, predvsem v mestu Jesenice nanaša izjemno na vozila, ki pomenijo resnično neposredno nevarnost ali oviro za promet in varnost prometa na cesti.

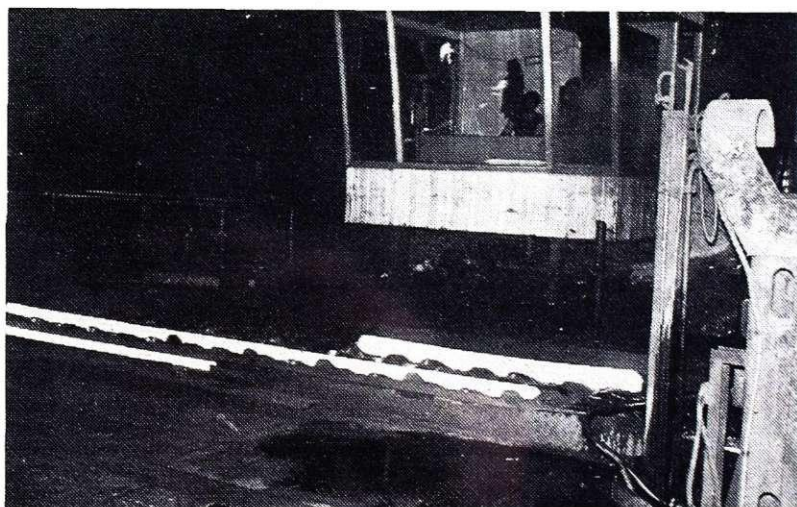
Za lokalne ceste se štejejo po tem odloku tiste, ki med seboj povezujejo kraje v občini Jesenice ali med občino Jesenice in občino Radovljica in s tem zadovoljujejo lokalne potrebe prometa. Med lokalne ceste se štejejo tudi nekatere mestne ulice, ki povezujejo med seboj mestne krajevne skupnosti. Dolžina lokalnih cest znaša 31.754 metrov.

Širina vozišča lokalne ceste znaša najmanj šest metrov za dvosmerni promet, oziroma najmanj 3,50 m za enosmerni promet. Izjemoma se navedena cesta lahko z dovoljenjem za javne ceste pristojnega upravnega organa zgradi oziroma rekonstruira z voziščem širine najmanj tri metre za enosmerni promet, če zaradi terenskih ali drugih krajevnih razmer ne bi bilo gospodarno graditi širšega vozišča. Višina nad voziščem mora biti najmanj 4,50 m (svetli profil), izjemoma 4,20 m. Osnovni pritisk za omenjene ceste je deset ton, izjemoma šest ton. Vozišče mora biti v betonski, asfaltni izvedbi, eventualno v makadamski izvedbi, če je prometno manj obremenjena. Cesta mora biti opremljena z ustreznimi prometnimi znaki.

Nekategorizirane ceste so ceste, ulice, trgi, javne poti, dovozne poti in prometne površine, ki so splošnega pomena za javni promet. Nekategorizirane ceste, ki so namenjene za promet samo z motornimi vozili, morajo izpolnjevati vse tehnične pogoje, ki so predpisani za lokalne ceste. Dolžina nekategoriziranih cest znaša v občini 112.430 metrov.

Opravljanje in vzdrževanje lokalnih in nekategoriziranih cest v občini je dejavnost posebnega družbenega pomena. Uveljavljanje svojih potreb in interesov s področja cestne dejavnosti zagotavljajo delovni ljudje in občani v okviru samoupravne komunalne skupnosti Jesenice, ki upravlja in gospodari ter zagotavlja pogoje za uresničevanje skupnih interesov, skrbi za vzdrževanje, modernizacijo, rekonstrukcijo in gradnjo lokalnih in nekategoriziranih cest na podlagi programov in planov razvoja cestnega omrežja v občini.

Odlok o lokalnih in nekategoriziranih cestah v občini izvršni svet skupščine občine predlaga delegatom v razpravo kot osnutek, ki bo dan v javno razpravo krajevnim skupnostim, samoupravni komunalni skupnosti in gozdnemu gospodarstvu.

V valjarni žice

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

KRONIKA ZA MESEC FEBRUAR

9. 2. 1950

1. Delovna seja delavskega sveta Železarn, na kateri so se dogovorili o razvijanju socialističnega tekmovanja in o tem, da se plani izdelujejo po mesecih, po dneh, po brigadah in celo po posameznih delovnih mestih.

20. 2. 1951

Izvolili so 14 članov v delavski svet višjega gospodarskega združenja za podjetja glavne direkcije za črno metalurgijo.

23. 2. 1952

Na seji delavskega sveta so počastili spomin na tri žrtve nesreče, ko se je zaradi velikega snega vdrla streha pražarne. To je bila najhujša nesreča v naši železarni.

12. 2. 1953

Na seji delavskega sveta so razpravljali o delavskem samoupravljanju v Železarni in sklenili, da se v Železarni organizira 22 obratnih delavskih svetov. Šteli naj bi od 9 do 25 članov.

25. 2. 1954

Delavski svet je razpisal volitve v samoupravne organe. Sklenili so, da bodo volitve hkrati v delavski svet Železarn in v obratne delavske svete, da se delavski svet Železarn poveča na 101 člana in da se v delavski svet kandidirajo člani v razmerje 70 do 80 : 20 do 30 delavcev proti uslužbencem.

Prvič je imenovana posebna komisija za proučitev letnega obračuna. Ta komisija je bila prvi pomožni organ delavskega sveta.

* 26. 2. 1958

Tega leta so prvič sprejemali zaključni račun že v februarju. To se je nato nadaljevalo vsako leto in je mesec februar po tem značilen.

13. 2. 1962

Delavski svet je zadolžil upravni odbor, da skupaj s tovarniškim komitejem ZKS in sindikalno organizacijo analizirajo pristojnosti zbora ekonomske enote in nato pripravijo predlog za razširitev pristojnosti ekonomskih enot.

28. 2.

Delavski svet Železarn je nakazal 1.000.000 dinarjev kot pomoč družinam 52 ponesrečenih rudarjev rudnika Banoviči. Začasno je prenehala izhajati revija ŽELEZAR.

25. 2. 1967

Delavski svet Železarn je sprejel sklep, da se v obratni ambulanti ukine bolniški oddelek.

4. 2. 1969

Delavski svet je sprejel finančni plan za leto 1969 kljub temu, da je izkazoval 24.739.000 dinarjev izgube. Na seji so tudi sklenili, da bodo na sejo, ko bodo obravnavali zaključni račun, povabili predstavnike izvršnega sveta SRS.

Za prehod na 42-urni delovni teden je zakon določil 8. april 1970. Sklenili so, da se bodo obratom, ki že delajo v skrajšanem delovnem tednu v tem letu priključili: livarna, šamotarna, valjarna Bela in transport, v naslednjem, 1970. letu, pa: valjarne Javornik, predelovalni obrati in vzdrževalni obrati hkrati s prenehanjem dela na težki progji.

27. 2.

Glede na to, da je zaključni račun izkazoval približno 53 milijonov dinarjev izgube in še niso bile jasne perspektive za sanacijo zunanjih pogojev, za katere so bili po mnenju delavskega sveta odgovorni tudi republiški in zvezni organi, je sklenil, da bo v roku 15 dni ponovna seja delavskega sveta, na kateri je treba podati perspektivne rešitve sedanjega gospodarskega stanja.

27. 2. 1970

Zaključni račun je izkazoval pozitiven rezultat, ki je bil plod prizadevanj pri izpolnjevanju planskih obveznosti. Lahko bi bil še boljši, če bi uspeli znižati materialne stroške. Sklenili so, da je treba v letu 1970 še bolj dosledno izpolnjevati sanacijski program, zlasti pa je treba rešiti:

PRIPOMBE:

**POVZETEK ANALIZE POSLOVANJA
IN OCEN RAZVOJNIH MOŽNOSTI
SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE
ZA OBDOBJE 1981 – 1985**

**PREDLOG ELEMENTOV
ZA PRIPRAVO SAMOUPRAVNEGA
SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA
SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE
TER SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA
O TEMELJNIH PLANA INTERNE
BANKE SOZD SŽ**

dohodke in normalno akumulacijo. V prihodnjem razdobju je treba poenotiti in uskladiti sistem in politiko razporejanja čistega dohodka in delitve osebnih dohodkov v Slovenskih železarnah, zlasti še s poenotenjem kataloga del in nalog, določil o regresih in dopustih, sistema stimulacij in vseh določil, ki se nanašajo na standard zaposlenih.

2. Skupni cilji in politika Slovenskih železarn

Ta del je prikazan v oceni razvojnih možnosti oziroma povzetku. Zato se povzetek smatra za sestavni del ponudbe teh elementov. Dodatno dodajamo le, glede na to, da SIS in druge organizacije in skupnosti še niso ponudile svojih elementov, da zaenkrat v smernice vključimo prispevke SIS in drugim organizacijam in skupnostim v približno dosedanjih razmerjih.

Potrebno je težiti k poenotenju določil o varstvu pri delu, o reševanju problematike težkih delovnih mest in humanizaciji dela. Poenotiti je treba reševanje stanovanjske problematike. To velja tudi za načrtovanje oz. pripravo investicijskih programov, skupen nastop zlasti na zunanjem trgu ter medsebojno dopolnjevanje in izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti. Potrebno je pristopiti tudi k gradnji skupnega počitniškega doma.

V prihodnjem razdobju je potrebno, da s skupnim delom, iskanjem optimuma Slovenskih železarn in podobno, postanejo Slovenske železarne močna, dohodkovno povezana in gospodarsko uspešna sestavljena organizacija.

III. ODNOSI MED DELOVNO SKUPNOSTJO SKUPNIH SLUŽB IN DELOVNO SKUPNOSTJO INTERNE BANKE TER DELOVNIMI ORGANIZACIJAMI

1. Program dela delovne skupnosti Slovenskih železarn

S samoupravnimi sporazumi o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljnih organizacij in delovno skupnostjo skupnih služb Slovenskih železarn so določene naloge delovne skupnosti. Področja nalog so:

- dolgoročna, srednjeročna in letna planiranja;
- analize poslovanja;
- organiziranje;
- delo na investicijah in razvoju;
- kadrovska, pravna in splošna dela.

V prihodnjem obdobju bo večji poudarek kot doslej dan planiranju, zlasti še vsebinskim in metodološkim izboljšavam ter spremljanju in analizi doseganja plana. Večji poudarek bo dan ureditvi medsebojnih odnosov, prav tako pa tudi organiziranju in ureditvi informacijskih sistemov v Slovenskih železarnah. Vsa pozornost bo posvečena pripravi investicijske dokumentacije in iskanju ustreznih proizvodnih programov, saj se je priprava investicij v tem razdobju pokazala kot šibka točka.

2. Program dela delovne skupnosti Interne banke

Izmed nalog, ki so dogovorjene s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med Interno banko in njeno delovno skupnostjo, bo v naslednjem obdobju delovna skupnost posvetila še posebno pozornost naslednjim aktivnostim:

- pridobivanju dodatnih finančnih sredstev iz zunanjih virov, kakor tudi smotrnejši uporabi finančnih sredstev, s katerimi v Slovenskih železarnah že razpolagamo, da se tako s skupnimi naporii vseh finančno omogoči uresničiti razvojne načrte Slovenskih železarn, in sicer ob optimalni likvidnosti vseh delovnih organizacij;
- sodelovanje pri finančno-ekonomski pripravi in izvedbi investicij, da bi prispevali ekonomsko bolj učinkovitemu uresničevanju razvoja;
- usklajevanju obnašanja članic na finančnem področju;
- hitrejšemu uveljavljanju dohodkovnih odnosov v Slovenskih železarnah na podlagi združevanja sredstev;

– opravljanju tistih finančnih storitev, ki so sedaj v Interni banki manj razvite (izdajanje garancij in avalov, poslovanje z vrednostnimi papirji, opravljanje internega plačilnega prometa med članicami Interne banke, opravljanje finančno-računovodskih poslov za delovno organizacijo blagovnega prometa SOZD SZ).

3. Kadri v delovni skupnosti skupnih služb

Za uspešno opravljanje del bo v delovni skupnosti v začetku planskega razdobja, v letu 1980, naslednje število zaposlenih:

– poslovodstvo (KPO, svetovalec, tajnica, šofer)	6
– služba za planiranje	7
– služba za razvoj	4
– kadrovska splošna opravila	8
skupno:	25

Za prihodnje razdobje predvidevamo – kot smo že omenili – večji poudarek planiranju, spremljanju plana, dohodkovnim odnosom, informatiki, investicijam in pravnim opravilom. Skupno predvidevamo povečanje za 6 zaposlenih: 2 za planiranje, 1 za organiziranje in dohodkovne odnose, 1 za informacijski sistem, 1 za razvoj in 1 za pravna opravila.

Število zaposlenih v DO Blagovni promet, ki bo nastopala kot samostojna organizacija, ne pa kot del delovne skupnosti, je sedaj 16; za plansko obdobje pa bo število določeno ob organiziranju delovne organizacije.

Podobno velja za DO Inženiring, kjer predvidevamo v letu 1980 okrog 15 zaposlenih (v pretežni meri iz obstoječe organizacije), v letu 1985 pa bo število delavcev v tej organizaciji med 25 in 30.

4. Kadri v delovni skupnosti Interne banke

V delovni skupnosti Interne banke sedaj primanjuje sodelavcev glede na obseg nalog, ki jih že opravlja. To stanje se bo v teku leta 1980 popravilo in konec tega leta bo v Interni banki 17 zaposlenih. Do leta 1985 se bo število delavcev povečalo še za 9, predvsem zaradi krepitve investicijskega poslovanja Interne banke ter zaradi opravljanja finančno-ekonomskih poslov, ki bodo potrebni v zvezi z delovanjem delovne organizacije blagovnega prometa. Prikaz zaposlenih po posameznih aktivnostih Interne banke je naslednji:

	1980	1985
poslovodstvo	2	2
kratkoročno poslovanje	3	6
investicijsko poslovanje	2	4
plansko-analitska služba	3	4
računovodstvo	5	7
splošni posli	2	3
Skupaj	17	26

5. Sredstva

Delovna skupnost in Interna banka bosta rabili sredstva za pisarniško opremo, namizne in žepne računalnike in podobno. Nujno potrebno bo pridobiti – kupiti pisarniške prostore. V obstoječi zgradbi predvidevamo nakup še 3 nadstropij v čisti površini okrog 1200 kv. metrov in ceni okrog 40 milij. din. Te prostore bi koristili delovna skupnost, Interna banka, Blagovni promet in delno Inženiring. Predviden je nakup avtomobila in še nekaj manjših investicij.

6. Stroški

Prispevki delovnih organizacij delovni skupnosti so namenjeni predvsem za OD delavcem delovnih skupnosti, saj materialni stroški predstavljajo le manjši del prispevkov. Zato se bo prispevek TOZD za delovne skupnosti gibal sorazmerno gibanju števila in strukture zaposlenih. Seveda pa bo potrebno podrobneje razdeliti osnove in merila za pridobivanje prihodka delovne skupnosti iz dohodka temeljnih organizacij.

POVZETEK ANALIZE POSLOVANJA IN OCEN RAZVOJNIH MOŽNOSTI SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA OBDOBJE 1981 — 1985

Slovenske železarne so v mesecu oktobru 1979 pripravile predlog analize poslovanja in oceno razvojnih možnosti, ki jo je delavski svet Slovenskih železarn sprejel konec novembra lani. Že prej je bila pripravljena vrsta gradiv, ki so obravnavala analizo stanja ali pa ocene razvojnih možnosti, vendar večinoma le dele, ne pa celotnega poslovanja. Zato predstavlja omenjeno gradivo združitev vseh analiz in razmišljanj o bodočem poslovanju ter vključitev delov, ki so bili prej analizirani v manjši meri. Razgovori o razvoju v posameznih delovnih organizacijah, razprave v raznih organih in podobno pričajo, da je bilo gradivo pripravljeno s širokim sodelovanjem delavcev Slovenskih železarn. Zaključni del gradiva, ki povzema ugotovitve, predstavlja predloge okvirov našega poslovanja v prihodnjem razdobju.

Obenem ta del predstavlja sestavni del elementov za pripravo samoupravnih sporazumov o temeljih plana Slovenskih železarn, ki naj bi ga temeljne organizacije vključile v svoje smernice in elemente za pripravo plana, oziroma do njega zavzele svoja stališča. Poleg tega bodo kot predlog elementov vključeni v smernice in elemente planov TOZD še drugi elementi, vezani na medsebojne dobave, združevanje sredstev, povezanost TOZD, DO in delovnih skupnosti. Predlog vseh teh elementov je že sprejel delavski svet Slovenskih železarn.

Objavljamo skrajšano besedilo s poudarkom predvsem na tistih elementih za pripravo srednjeročnega plana, ki naj bi predstavljali skupne cilje in politiko, skupna hotenja in prizadevanja delavcev vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, združenih v Slovenske železarne.

POVZETEK ANALIZE POSLOVANJA IN OCEN RAZVOJNIH MOŽNOSTI TER GLAVNE NALOGE SLOVENSkih ŽELEZARN V PRIHODNJEM OBDOBJU

1. Slovenske železarne so v letih 1976, 1977, 1978 in v prvi polovici leta 1979 poslovale uspešno. Dosegle so zadovoljiv dohodek, ki je zlasti v letu 1978 in 1979 omogočil normalne osebne dohodke in normalno akumulacijo.

Kljub uspešnemu poslovanju kot celoti pa ne moremo biti zadovoljni s proizvodnjo Slovenskih železarn. Načrtovana proizvodnja milijon ton jekla, ki je temeljila predvsem na novih investicijah, ne bo dosežena zaradi velike kasnitve v investicijah v jeseniški in ravenski železarni. Proizvodnja končnih izdelkov se bo močno približala planiranim 850.000 tonam, saj nam je posledice izpada proizvodnje jekla uspelo omiliti z nabavo polizdelkov. Asortiman proizvodnje bo slabši od planirane, čeprav se iz leta v leto izboljšuje. Rast proizvodnje je počasna, zlasti zaradi kasnitve investicij, pa tudi drugih notranjih in zunanjih vzrokov.

V prodaji izdelkov ni bilo večjih problemov, saj je bilo z izjemo leta 1976 povpraševanje vedno večje kot pa ponudba jeklarskih izdelkov. Polovico izdelkov so Slovenske železarne prodale v Slovenijo, 40 % ostalim republikam, 10 % pa izvozile.

Število zaposlenih je raslo za okrog 2 % letno. Kvalifikacijska struktura se počasi izboljšuje. Fluktuacija in odsotnost z dela sta razmeroma visoki.

V nabavi surovin in energije nastopajo pogoste težave, ki pa zaenkrat še niso v bistveni meri vplivale na proizvodnjo. Velik problem predstavlja uvoz, ki omogoča komaj sprotno pokrivanje proizvodnih potreb. Pri energiji je v teku prehajanje na zemeljski plin.

Investicije v osnovna sredstva so kasnile zaradi različnih vzrokov. Pomembnejše investicije za razvoj Slovenskih železarn, kot na primer, jeklarna na Jesenicah, ki bo kasnila za skoraj 5 let, bodo kasnile večino eno do dve leti. Prav ta kasnitev investicij v sedanjem razvoju zahteva nadomestitev zaostanka v naslednjem obdobju. V letih 1976 do 1978 je bilo vloženih v razvoj 2,3 milijarde din, po oceni za leti 1979—1980 pa bo še 3,2 milijardi din.

Finančno Slovenske železarne uspešno poslujejo. Vendar je uspešnost v tem pogledu le navidezna, saj so morale ustvarjeno akumulacijo trošiti tudi za financiranje obratnih sredstev. Na tak način so zadržale zadovoljivo likvidnost. Vse bolj pa kaže, da se tudi reševanje trenutne uspešnosti na račun investiranja ruši. Občutljivost Slovenskih železarn na nelikvidnost gospodarstva v zadnjih mesecih že prihaja do izraza.

Lahko rečemo, da je dohodkovna uspešnost in likvidnost poslovanja v Slovenskih železarnah zadovoljliva; je pa kratkoročnega značaja, saj je bila dosežena s porabo akumulacije za financiranje obratnih sredstev. Zakasnitev razvoja, s tem pa stagnacija proizvodnje, postavljata železarne v neugoden položaj ob začetku novega planskega obdobja.

2. Zato morajo Slovenske železarne več investirati v svoj razvoj v prihajajočem obdobju. Predvidevamo 13 milijard investicij v osnovna sredstva in 2 milijardi din vlaganj v trajna obratna sredstva. Glavne investicije so: investicija v jeklarno v jeseniški železarni, modernizacija jeklarne in rekonstrukcija valjarne na Ravnah, izgradnja livarne II v Štorah, žičarne na Jesenicah, galvana v Podnartu, razširitve in posodobitve jeklovlekov ter vlaganja v energetiko in transport.

Posledica teh vlaganj in tudi drugih prizadevanj bo doseganje naslednjih pomembnejših ciljev:

- proizvodnja milijon ton jekla;
- proizvodnja 950.000 ton končnih izdelkov;
- delež plemenitih jekel bo znašal več kot polovico;
- tretjino jekla bomo predelali sami in v dohodkovni povezanosti z drugimi;
- rast zaposlenih za 1—2 %;
- znižanje fluktuacije;
- nabava surovin v čim večji meri doma;
- sovlaganja v pripravo in nabavo domačih surovin;
- povečanje izvoza in izboljšanje izvozno-uvoznega razmerja;
- vpeljava uspešnejših proizvodnih programov;
- večja povezanost proizvodnje in predelave jekla in podobno.

3. V okviru jugoslovanske črne metalurgije imajo Slovenske železarne mesto kot proizvajalec kvalitetnih in plemenitih jekel. Proizvodnja teh jekel na elektro pečeh je lahko v prihodnje prevelika. Uskladitev programov, investicij in financiranja še ni izvedena. Proizvodnja navadnih jekel v električnih pečeh v naših razmerah ni smotrna, tako z vidika energije kot oskrbe s starim železom. Zato lahko pride do prevelike ponudbe kvalitetnih in plemenitih vrst jekel ob pomanjkanju navadnih kvalitet. Zaradi omejenih virov surovin in energije lahko pride do neizkoriščenih zmogljivosti električnih peči.

Do prekrivanja z drugimi jugoslovanskimi železarnami prihaja tudi v končnih izdelkih, na primer verigah, elektrodah, vijakih, maticah. Slovenske železarne so se temu delno prilagodile; v določenih smereh razvoja pa moramo vztrajati, zato si bomo delavci železarn prizadevali preko združenj in drugih institucij doseči delitev programa in potrditev svojega mesta in poti v črni metalurgiji Jugoslavije. Tako vztrajamo na izvedbi družbenih dogovorov: razvoj črne metalurgije v Jugoslaviji 1976—1980 in dogovora o kontinuiteti v razvoju črne metalurgije Jugoslavije.

Edino nadaljevanje poti glavnega proizvajalca kvalitetnih in plemenitih jekel omogoča Slovenskim železarnam uspešno poslovanje.

4. Slovenske železarne bodo same predelovale surovo jeklo v obsegu in izdelkih, ki ne bodo pomenili konkurenčnosti predelovalcem, a jih je smiselneje predelovati v železarnah. Že danes približno 10 % količinska predelava predstavlja v železarnah skoraj tretjino vrednosti celotnega prihodka. Predelani izdelki, na

PREDLOG ELEMENTOV ZA PRIPRAVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE TER SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA INTERNE BANKE SOZD SŽ

I. ODNOSI MED DELOVNIMI ORGANIZACIJAMI

1. Medsebojne dobave, dogovorjene cene in udeležba v skupnem prihodku

Delovne organizacije so sporazumne, da bodo v prihodnjem obdobju 1981—1985 dajale v prodaji in nabavi prednost organizacijam v okviru Slovenskih železarn. Podrobnejše količine medsebojnih dobav bodo določene z letnimi plani. V prodaji bodo težile k takšnim odnosom, ki bodo spodbujali k boljšemu delu tako prodajalca kot kupca, upoštevale koristi celotnega SOZD in težile k dolgoročni stabilnosti poslovanja. Zato bodo delovne organizacije za izdelke, ki so zanimivi in uspešni s stališča Slovenskih železarn kot celote, poskušale urediti medsebojne odnose z dogovorjenimi cenami ali udeležbo v skupnem prihodku. V kolikor na tak način razporejeni prihodek ne bo zadovoljiva rešitev, si bodo delovne organizacije skupaj prizadevale za nabavo posameznih polizdelkov iz drugih železarn ali iz uvoza. Navedena načela bodo poskušali vpeljati tudi pri kupcih jekla, s katerimi bomo tesneje povezani.

2. Stimuliranje izvoza

Temeljne organizacije bodo v prihodnjem razdobju v čim večji možni meri pospeševale izvoz. Zato bodo za izdelke ugotavljale uspešnost, doseženo na domačem in izvoznem trgu ter potrebe po izdelkih doma in usmerjale v izvoz z vidika Slovenskih železarn izvozno najbolj utemeljene izdelke. Delovne organizacije, ki bodo izvažale manj, kot so njihove potrebe, bodo pri uvozu prispevale ustrezno stimulacijo-premijo organizacijam, ki bodo relativno več izvažale. Devizna sredstva se združujejo na ravni SOZD. Z delovnimi organizacijami izven Slovenskih železarn, zlasti tistimi, ki izvažajo izdelke narejene iz jekla Slovenskih železarn, bodo Slovenske železarne poskušale urediti udeležbo v deviznem prihodku.

3. Delitev dela

Delovne organizacije bodo poskušale v prihodnjem obdobju razdeliti svoj proizvodni program na tistih področjih, kjer še prihaja do prekrivanja. Da bi to dosegli, je treba poiskati nove proizvodne programe za tiste

organizacije, ki bodo določene izdelke opustile ali pa jim za opustitev uspešnih programov zagotoviti ustrezno kompenzacijo s strani tistih, ki bodo uspešne izdelke same prevzele. V te nove programe predelave jekla bodo vključene tudi organizacije izven Slovenskih železarn. Tudi z njimi bo povezovanje teklo na osnovi dohodkovnih odnosov.

4. Združevanje sredstev in udeležba v skupnem dohodku

Temeljne organizacije bodo v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v SOZD združevale sredstva za:

- financiranje planiranih investicij;
- kreditiranje tekočega poslovanja;
- pospeševanje zunanjetrgovinske dejavnosti;
- za financiranje poslovnih aktivnosti, ki jih skupaj opravljajo;
- za financiranje skupno dogovorjenih programov, ki imajo značaj skupne porabe delavcev;
- za zagotovitev materialne podlage za delo delavcev delovne skupnosti;
- za druge namene, dogovorjene z že sprejetimi samoupravnimi sporazumi.

Delovne organizacije bodo za financiranje naložb združevale sredstva v višini 10 % normalne akumulacije (seštevek amortizacije ter normalne akumulacije iz dohodka v znesku 8 % od poslovnega sklada). Poleg tega bodo dolgoročno v Interni banki združevale ves dohodek, ki ga bodo dosegle z njenim kratkoročnim poslovanjem. Zaradi oblikovanja skupnih likvidnostnih rezerv bodo delovne organizacije združevale najmanj 20 % sredstev svojih rezervnih skladov. Poleg tega bodo v bistveno večji meri kot v preteklosti združevale svoje kratkoročne finančne presežke.

Sredstva bodo združevale tudi za naložbe v širše družbeno določena področja in v naložbe za oskrbo z vložkom iz domačih virov.

Delovne organizacije bodo pri združevanju sredstev dajale prednost kvalitetnim oblikam (skupni dohodek) in le pri kratkoročnih naložbah bo imel prednost kredit.

II. ENOTNA POLITIKA SLOVENSkih ŽELEZARN

1. Razporejanje ČD in delitev OD

Ustvarjeni čisti dohodek bodo delovne organizacije razporejale na del za osebne dohodke in skupno porabo ter del za rezervni sklad in razširjeno reprodukcijo. Del za poslovnih sklad in širjenje materialne osnove dela naj raste hitreje kot del za osebne dohodke in skupno porabo; realni osebni dohodki na zaposlenega naj rastejo za 2 do 3 % letno, vendar v skladu z načrtovano in doseženo produktivnostjo dela. Poskuša naj se doseči čisti dohodek, ki bo zagotavljal vsaj normalne osebne

primer odlitki, pa bodo tudi osnova za razvoj nadaljnje kovinske predelave. Slovenske železarnе načrtujejo, da bodo tretjino svoje proizvodnje ob koncu prihodnjega planskega razdobja predelale same in v dohodkovnih odnosih s kovinsko predelavo.

5. Eno od najbolj pomembnih, obenem pa spornih vprašanj slovenskega železarstva je gotovo oskrbovanje kovinske predelave z izdelki črne metalurgije. Slovenske železarnе težijo v proizvodnjo kvalitetnih in plemenitih jekel, razvoj kovinske predelave pa doslej temu ni sledil.

Z zamišljenim razvojem Slovenskih železarn se razkorak med proizvodnjo črne metalurgije in potrebami kovinske predelovalne industrije ne bo zmanjšal. Povečane zmogljivosti predelave ter razvojni programi (kolikor so nam seveda znani) temeljijo pretežno na masovnih kvalitetah jeklarskih izdelkov in samo z manjšim delom na plemenitih jeklih. Železarji menimo, da je naslonitev kovinsko predelovalnega kompleksa na porabo kvalitetnih in plemenitih jekel nujna. Slovenske železarnе si bodo prizadevale oskrbovati predelovalno industrijo s temi jekli in v prihodnjem obdobju izdelovati tudi kvalitete, ki jih morajo sedaj še upoštevati.

Navadne, masovne kvalitete bo kovinska predelava morala nabavljati iz železarn drugih republik. Že danes tudi predelovalci v Slovenskih železarnah sami nabavljajo polizdelke navadnih kvalitet v drugih republikah.

Opisan problem bo treba reševati na osnovi skupnega interesa za skladen razvoj metalurgije in kovinske predelave. Skupno planiranje, organiziran skupen plasma čim bolj v slovenskem prostoru predelanih izdelkov, zlasti pa še neposredni dohodkovni odnosi z iskanjem uspešnosti končnega izdelka, so glavne možnosti uskladiitve razvoja metalurgije in kovinske predelave.

6. Slovenske železarnе menijo, da se vprašanje oskrbe kovinske predelave da v okviru možnosti omiliti z dejavnostjo v okviru skupnosti za poslovno in plansko sodelovanje. V tej skupnosti naj bi se sporazumevali proizvajalci in predelovalci jekla, trgovina in vse zainteresirane strani v Jugoslaviji za uspešno predelavo jeklenih izdelkov. Železarji zato predlagajo, da se v okviru skupnosti za poslovno in plansko sodelovanje usklajuje proizvodni program, oskrbovanje kovinskega kompleksa, skupni prihodek v izvozu, skupni nastopi na trgu in podobno.

7. Dolgoročnejša ureditev kadrovskega problema je odvisna od rezultatov dela in mesta Slovenskih železarn v slovenskem gospodarstvu. Ustrezni osebni dohodki, ki bodo nadoknadili relativno slabe delovne pogoje, vplive okolja in težaško delo, podpora za dolgoročno stabilnost črne metalurgije v Sloveniji, družbeno priznanje dela delavcev v Slovenskih železarnah, lahko vodijo k trajnejšemu zaposlovanju delavcev, znižanju fluktuacije in ustrezni kadrovski strukturi. Slovenske železarnе bodo podpirale usmerjeno izobraževanje, izobraževanje ob delu, ustrezno vrednotenje dela in delavcev in podobno.

8. Dobava surovin in energije bo ena najbolj zahtevnih nalog delavcev Slovenskih železarn. Oskrba s starim železom in drugimi surovinami je še razmeroma odprta. Slovenske železarnе bodo poskušale tudi za naslednje obdobje skleniti dolgoročne sporazume o dobavi; sodelovale bodo v skupnih vlaganjih in težile k čim več dobavam z domačega trga. Seveda bodo sodelovale pri vseh odločitvah o objektih, ki bodo zahtevali velike porabe, na primer energije ali surovin.

Že danes Slovenske železarnе razmišljajo o alternativnih možnih rešitvah glede nabave starega železa, ferolitina, železove gobe in podobno.

9. Uvozno-izvozna problematika bo še vedno ena od najbolj kritičnih. Izven moči železarjev je vplivati v večji meri na ukrepe na tem področju, čeprav se postavlja vprašanje smiselnosti pretiranega izvoza jeklarskih izdelkov ob istočasni potrebi domačega trga. Zaradi sedanjih teženj so si železarnе zadale cilj, da dosežejo pokrivanje uvoza reprodukcijskega materiala in nujnih rezervnih delov z lastnim izvozom. Analizirale bodo uspešnost izvoza po izdelkih delovnih organizacij ter z ustreznim vzpodbujanjem še naprej usmerjale v izvoz izdelke, ki ne prinašajo izgube, oziroma je izguba zanemarljiva. V izvozu bodo poskušale doseči sporazume o skupnem deviznem prihodku s predelavo in trgovino ter s tem čim bolj ustrezno usmerjati izvoz. V

uvozu bodo poskušale nadomestiti nekatere uvožene surovine z domačimi.

Investicije so v veliki meri odvisne od uvoza opreme. Zato si bodo železarnе prizadevale doseči spremembe pri režimu uvoza za metalurgijo, saj bi vsaka kasnitev investicij lahko ogrozila razvoj, s tem pa obstoj Slovenskih železarn.

10. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev bomo temeljito pretehtali vsako vlaganje in za vsa večja vlaganja združevali sredstva. Združevanje sredstev z udeležbo v skupnem dohodku bomo krepili še v večji meri. Vlagali bomo tudi v druge organizacije, zlasti dobavitelje surovin. Seveda pa pričakujemo, da bodo vlagali v naše investicije tudi drugi, zlasti kupci in trovina.

11. Slovenske železarnе so v dosedanjem obdobju premalo investirale, da bi lahko žele rezultate v prihodnje. Zato bomo odpravili vzroke, ki so posledica naših slabosti in pripravili več investicijskih programov, pospešili izgradnjo objektov, pravočasno pripravili potrebno dokumentacijo in podobno.

12. Da bi omogočili smotrno in hitrejšo izgradnjo investicij, bo ustanovljena posebna delovna organizacija za nudenje inženiring in svetovalnih storitev v okviru Slovenskih železarn. Osnovna dejavnost bo priprava dokumentacije za razvojne projekte Slovenskih železarn ter opravljanje pravnih in finančnih storitev ter prenašanje in prodaja pridobljenega znanja na nekaterih dosedanjih področjih proizvodnje.

13. V preteklih letih so bile v okviru uvajanja programa raziskovalnega dela Slovenskih železarn upoštevane pretežno naloge, ki so imele uporabno vrednost za proizvodnjo. Namenjene so bile uvajanju novih postopkov, izdelavi novih kvalitet jekla in so služile usmerjanju tehnološkega razvoja za posodabljanje proizvodnje ter uvajanje novih kvalitetnih proizvodov. V teku razreševanja teh uporabnih raziskav je nastala vrsta zahtev tudi po temeljnih raziskavah.

V prihodnjem obdobju stojijo pred Slovenskimi železarnami predvsem naslednje naloge:

- ustrezen odnos med temeljnimi in uporabnimi raziskavami

- usklajen program raziskovalnega dela naj bo sredstvo iskanja poti za preusmeritev predelovalnega kompleksa v povečan delež uporabe kvalitetnih in plemenitih vrst jekla iz proizvodnega programa SŽ

- za usklajene raziskave bi morala kovinsko predelovalna industrija predložiti svoje razvojne programe

- raziskave naj bodo usmerjene v iskanje in osvajanje novih proizvodov

- poseben poudarek mora biti dan raziskavam za uvajanje materialov, ki pomenijo nadomestilo uvoza za metalurško proizvodnjo in predelovalni kompleks

- pripravljati je treba dolgoročne raziskovalne projekte in programe v smislu zakona o raziskovalni dejavnosti

- za potrebe proizvodnje in razvoja je treba povezati metalurške raziskave z institucijami in delovnimi organizacijami izven republike (rudarsko-geološke raziskave, ognjevdžrni material, raziskovalni projekti v okviru Splošnega združenja).

14. V Slovenskih železarnah opravljamo skupno nekatere dejavnosti na komercialnem področju. Ocenili smo, da je najprimernejša oblika organizacije te dejavnosti lastna delovna organizacija blagovnega prometa, organizirana po 403. členu zakona o združenem delu. Tako bomo lahko tudi v praksi zagotovili izvajanje sprejetih načel na komercialnem področju, kjer le skupna proizvodnja ter nastop na tržišču v imenu Slovenskih železarn lahko zagotovijo boljše rezultate dela. Osnovna naloga delovne organizacije blagovnega prometa Slovenskih železarn je zagotovitev enotnega nastopa članic na tržišču, koordinacija interesov, dogovarjanje optimalnih pogojev poslovanja, dolgoročne tržne raziskave in opravljanje tistih komercialnih poslov, kjer je skupni interes racionalen. V prvi fazi naj bi delovna organizacija blagovnega prometa opravljala naslednje komercialne posle:

- nabavo osnovnih surovin na domačem in tujih tržiščih

- koordinacija prodaje celotnega programa Slovenskih železarn preko skladišč, trgovine in oskrba nekaterih direktnih kupcev

- koordiniran nastop pri izvozu in zastopanje Slovenskih železarn na tujih tržiščih

- izvajanje poslov blagovne menjave z državami SEV.

15. Uspešnost Slovenskih železarn je odvisna od celote, od povezanosti med delovnimi organizacijami. Zato bodo Slovenske železarnе med seboj v čim večji možni meri urejale odnose v proizvodnji, združevanju sredstev itd., da bi dosegle skupne cilje.

Težišče dela bo dano ureditvi dohodkovnih odnosov med OZD; dokončni razdelitvi programa, kjer še prihaja do prekrivanj; oblikovanju enotnih sistemov in politike na področjih, ki so skupna. Prav uresničevanju zakona o združenem delu je namenjen program dela, sprejet pred kratkim. Delo bo vključevalo predvsem:

- utrjevanje družbeno ekonomskih odnosov pri pridobivanju dohodka s skupnim prihodkom, skupnim dohodkom in svobodno menjavo dela

- uresničevanje dogovorjenega sistema in politike nagrajevanja po delu

- razvijanje sistema planiranja in podobno.

16. Razvijati bo treba vse organizacijske oblike dela, ki bodo vodile k sodelovanju med delovnimi organizacijami in delovnimi organizacijami ter delovno skupnostjo. S tem je mišljena tako samoupravna kot poslovna organiziranost Slovenskih železarn.

17. Seveda pa neposredna skrb ne bo posvečena le uspešnemu gospodarjenju, ampak tudi osebnemu in družbenemu standardu delavcev. To velja tako za skrb za okolje, izboljševanje delovnih pogojev kot gradnjo stanovanj, izgradnjo skupnih počitniških domov, vsem oblikam srečanj, tekmovanj itd.

18. Vsa pozornost bo veljala razvoju planske in razvojne službe, saj je od priprav planov in investicijskih projektov v veliki meri odvisna uspešnost poslovanja. Službi bosta vpeljali nove metode v proces planiranja in po sprejemu srednjeročnega plana spremljali in analizirali odstopanja. Planska služba bo v večji meri sodelovala v pripravljanju dohodkovnih odnosov in v organizaciji ter informatiki. Razvojna služba pa bo posvečala vso pozornost pripravi, uvajanju in kontroli investicij. Splošna služba bo sodelovala v razvoju samoupravljanja in pravnih vidikih poslovanja.

Delavci Slovenskih železarn bomo morali razrešiti vrsto problemov na poti k izvedbi postavljenih ciljev. Pripraviti bomo morali vrsto predlogov in opraviti vrsto nalog. Zdaj si prizadevamo pripraviti strokovno izdelan plan, upoštevaje interese upravljalcev in gospodarstva ter družbe kot celote. Prizadevali si bomo, da ga izpolnimo. V tem gradivu smo omenili le nekatere prizadevanja. Prav tako pričakujemo vso podporo in razumevanje vseh, ki skupaj z delavci Slovenskih železarn težijo k uspešnemu gospodarjenju.

To razumevanje se bo pokazalo že z vključitvijo planov črne metalurgije v sporazume in dogovore o temeljih planov, plane bank in podobno.

Prav težnja po uspešnem gospodarjenju je vodila delavce železarn k pripravi predloženega gradiva.

PRIPOMBE:

V SPOMIN DIPL. INŽ. LEU KNEZU

V ponedeljek, 18. februarja, smo se za vedno poslovili od dipl. inž. LEA KNEŽIČA. Jeseniški železarji čutimo dolžnost, da se mu zahvalimo za njegovo delo, za vso srčnost, ki jo je gojil do razvoja in napredka varilne tehnike in razvoja proizvodnje dodatnih materialov v železarni Jesenice.

Bil je pionir jugoslovanske varilne tehnike in nosilec razvoja in napredka varilstva na Jesenicah. Njegovo pionirsko delo je danes močno prisotno na vsakem koraku v razvoju dodatnih materialov za varjenje v TOZD Elektrode, kjer je bil pokojni inženir dolgoletni delovodja.

Pri svojem 17-letnem plodnem delu v elektrodnem obratu je ogromno prispeval k razvoju mnogih novih vrst elektrod za elek-

tro obločno varjenje, žic za plamensko varjenje in praška za avtomatsko varjenje. Njegovo neutrudno delo pri vzgoji varilcev, mnoge strokovne publikacije in knjige so močno pospešile razvoj varilstva tudi na Jesenicah. Kljub temu, da je bil že več let v pokoju, sta njegova aktivnost in delo na področju varjenja nenehno spodbujala delo za napredek v razvoju varilne tehnike na Jesenicah.

Čeprav našega dolgoletnega obratovodja dipl. inž. Lea Knežiča ne bo več med nami, pa ostaja njegovo bogato delo neizbrisno spomenik na Jesenicah in pomnik, kako je treba delati za doseg uspehov pri delu, ki jih je inž. Knežič doživel vse do konca svojega življenja.

Delavci TOZD Elektrode

»INFORMACIJA ŠTEV. 15«

Najrazličnejša vprašanja in trditve postavljamo na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Včasih so jasna, preprosta, dobronamerna, izrasla iz našega vsakdana, preverjena z življenjsko skušnjo. Včasih so nejasna, izrasla iz želje po vedenju, po spoznanju tako mnogotere in skrivajoče se stvarnosti o kateri naj bi odločali in se seveda odločali za najboljše — da celo provokativna, vnaprej obsojajoča, porajajoča se iz govoric, občutkov, nepoznavanja stvari. Takšna se pač kažejo v zapisnikih delovnih skupin.

Vsa pa — tako kot tudi vse različne bolj ali manj na pamet izrečene trditve — zahtevajo odgovor ali komentar. Zato, da bi bila odločitev dobra, stališče ali mnenje pravično.

V tem smislu gre pohvaliti zgled, ki ga daje vodstvo TOZD Remontne delavnice, ko želi z »Informacijo št. 15« odgovoriti na pomembnejša vprašanja posameznih samoupravnih delovnih skupin ter tako z odgovorom kot z vprašanjem seznaniti vse delavce TOZD Remontne delavnice.

Tako na primer skuša informacija podati odgovor na vprašanje kdo kontrolira BUSP (vprašanje SDS montaža Javornik), pa na vprašanje kako je mogoče, da imajo storitvene dejavnosti pozitivne rezultate, proizvodnja pa ne (SDS žerjavi 1 in 2), pa na to, če je ekonomsko upravičeno, da ima naša železarna dve jeklarni (SDS ključavničarij 1 in 2), pa na vprašanje iste SDS o tem, kako je z delovno silo, energijo in surovinami za novo jeklaro in končno, zakaj ostajajo sredstva za gradnjo stanovanj (SDS delavnica elektrostrojev)?

To seveda še zdaleč niso vsa vprašanja, ki so bila postavljena na sestankih delovnih skupin »v drugi polovici leta 1979« (na nekatera je bil, kot je omenjeno v informaciji,

dan odgovor takoj ali pa posredno v kasnejših razpravah in poročilih) v TOZD Remontne delavnice ali v kaki drugi TOZD. Koliko vprašanj in najrazličnejših trditve je bilo izrečenih na primer samo v okviru razprave o združevanju sredstev za dodatno financiranje kulture, telesne kulture in drugih družbenopomembnih dejavnosti delavcev železarne ali pa v zvezi z obema spoznavoma o stanovanjskem gospodarstvu — ki so zaenkrat še ostala brez pojasnil, brez dejanskega komentarja. In kako bo z vprašanji in trditvami, s pripombami, opozorili in predlogi, ki so, ali še bodo, izrečena v zvezi z razpravo o elementih in razvojnih možnostih interesnih skupnosti?

Ne vprašanje, ne napačen pogled, nič se nam ne bo razsvetlilo samo od sebe. Treba bo poskrbeti za boljše povezavo med virom informiranja in porabnikom informacije. V tem smislu bo treba v večji meri usposobiti in mobilizirati tako delegatski sistem, kot tudi vse tiste, ki so dolžni skrbeti za jasno, resnično in popolno obveščanje delavcev, od samoupravnih organov, vodij TOZD, do informativnih in drugih služb. Kajti le odločitev obveščene — in osveščene — delavca bo tudi dobra odločitev in le delavec, ki ve, kaj hoče, in kaj more od svojega hotenja pričakovati, se bo z večjo vnemo prizadeval za uresničitev zastavljene cilja.

»Informacija št. 15« vodstva TOZD Remontne delavnice seveda ne daje ne celovitega ne dokončnega vedenja o vseh vprašanjih, ki zanimajo delavce. Je pa vsekakor korak k boljšemu poznavanju, zlasti zadev, o katerih delavci razmišljajo in se pogovarjajo in za katere tudi odvajajo del ustvarjenih sredstev, zadev ki so njihov vsakdan — zgled, ki bi ga kazalo posnemati tudi v drugih TOZD in delovnih skupnostih.

Božidar Lakota

STABILIZACIJSKA PRIZADEVANJA IN NAŠE SLABOSTI

»Za tistega, ki ne bo tehtal ali meril materiala, bom menil, da ni sposoben za to delovno mesto in se ga bo razporedilo na manj zahtevno opravljjanje delovnih nalog.« Tako je pred dnevi zapisal v knjigo obvestil vodja oddelka adjustaže bluming.

Znano je, da je adjustaža bluming eden od najbolj umazanih oddelkov v Železarni, skozi katerega gre celotna proizvodnja naše železarne, pa tudi napornega fizičnega dela je veliko. Zato je tudi zelo nizek odstotek delavcev, ki so se ustalili v oddelku. Fluktuacija oziroma menjava delavcev pa se zelo negativno kaže na vseh strojih, ki so v obupnem stanju. O tem bi veliko vedeli povedati vzdrževalci.

Zaradi slabih delovnih pogojev, novosprejeti delavci, ki so povečini iz drugih republik, kmalu prosijo za premostitev v druge obrate, česar pa jim zaradi pomanjkanja delavcev največkrat ne odobrijo. Tisti, ki le vzdržijo dalj časa v oddelku, se pogosto odločijo za žerjavovodski tečaj, ki jim omogoči sprejem v drugem obratu. Kakor je bilo že omenjeno, gre skozi oddelke več tisoč ton materiala raznih dimenzij in kvalitete. Zaradi tako širokega asortimenta je pri adjustiranju in načinu površinske obdelave ter odpremljanju v nadaljnjo predelavo v druge obrate treba poznati celo vrsto pravil in regulativov, ki pa se spričo napredka tehnologije stalno spreminjajo in dopolnjujejo.

Veliko časa se porabi za presnavljanje in razstavljanje materiala z žerjavi, ki imajo iz varnostnih razlogov zelo težke verige, katerih nosilnost je najmanj dvakrat težja od nosilnosti žerjava.

Ves ta material naj bi se zaradi ugotavljanja količine in izplena medfazno in pri odpremljanju tehtal. Ker je ena tehnika že dalj časa pokvarjena, teoretično izračunavamo težo. Ker pa dimenzije materiala dostikrat ne ustrezajo danim podatkom na delovni kartici, ki spremlja material skozi vse operacije, je razumljivo, da pride do netočne bilance. Zato je vodja oddelka pred dnevi zapisal v knjigo obvestil: »Za tistega, ki ne bo tehtal ali meril materiala, bom menil, da ni sposoben opravljati tega dela in bo premeščen na manj zahtevno opravilo delovnih nalog.«

Razumljivo je, da red mora biti in če hočemo dobro delati, se ga bomo morali držati vsi. Tehnico, ki je pokvarjena že eno leto, je treba popraviti, da ne bo treba z žerjavi prenašati materiala iz enega konca oddelka v drugega in spet nazaj. Žerjavi so že tako ozko grlo v oddelku, razen tega pa so še večkrat v okvari. Da o nevarnosti in naporu tistih, ki delajo z njimi, neveščih žerjavovodjih, ki se šele učijo, sploh ne govorimo.

Prebod na plavzu (IK)

Pred pečjo (Foto F. Sluga)

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih je bilo leto 1978 v državah, ki so

izdelovale nad 20 milij. ton surovega jekla delež posameznih jeklarskih proizvodnih postopkov in kontinuirano odlitega jekla v odstotkih naslednji:

Država	Proiz. milij. ton	Kisik. kon. %	SM peč %	El. peč %	kont. vliv. %
Sovjetska zveza	151,4	28,1	61,3	10,0	9,5
ZDA	124,0	61,1	15,6	23,3	14,2
Japonska	102,1	78,1	—	19,1	46,2
AZRN	41,3	74,6	11,0	14,4	38,0
Italija	24,3	43,2	6,2	50,6	41,3
Francija	22,8	78,2	2,0	15,1	27,1
Velika Britanija	20,3	55,8	8,7	35,5	15,5

Iz tabele vidimo, da SM peč z izjemo Sovjetske zveze pri vseh železarskih velesilah nimajo več velike vloge pri proizvodnji surovega jekla. V japonskih železarnah sploh

ne obratuje nobena SM peč več. V velikih integralnih železarnah jo je izpodrinil kisokov konventor, v manjših pa obločna električna peč. V Sovjetski zvezi je bilo 0,7 surovega jekla izdelanega z ostalimi postopki in postopki v Franciji 4,7 % (Thomasov postopek). Pri kontinuiranem vlivanju vodi Japonska, takoj za njo pa je Italija predvsem zaradi manjših železarn, kar je vidno tudi iz podatka o deležu obločnih električnih peči pri proizvodnji surovega jekla.

NIGERIJA

Japonski železarski družbi Kobe Steel je nigerijska vlada naročila izgradnjo valjarne žice z letno proizvodno zmogljivostjo 210.000 ton. Zgrajena bo v mestu Katsina, ki leži 1300 km severno od glavnega mesta Lagosa. Potrebne gredice bo dobavljala nova železarna z letno proizvodnjo milijon ton surovega jekla, ki jo sedaj gradijo in bo uporabljala kot svojo surovinsko osnovo železovo gobo.

Železarski globus

- zahtevo po stalnih obratnih sredstvih,
- olajšave pri dolgoročnih kreditih,
- odobritev dodatnih sanacijskih kreditov,
- oprostitve obresti na poslovni sklad,
- urediti problem prodajnih cen proizvodov črne metalurgije,

— oskrbeti investicijske kredite za realizacijo srednjeročnega razvoja in Slovenskih železar.

Ugotovili so, da je pereče pomanjkanje vložka, zlasti koksa, belega surovega železa, starega železa in uvoznih ferolegur. Delavski svet je zaradi tega pooblastil odbor za poslovno politiko, da v soglasju z odborom za plan in finance lahko občasno ustavlja proizvodnjo v posameznih obratih, vendar ne dalj kot za teden dni.

15. 2. 1971

Dopolnili so gospodarski načrt za leto 1971 v stabilizacijskih pogojih z naslednjimi važnimi postavkami:

- zadrževati izplen in specifične porabe na planiranih vrednostih,
- optimalno izkoriščati naprave, ki proizvajajo visoko akumulativne izdelke,
- prvenstveno realizirati tiste projekte srednjeročnega programa, ki pospešujejo predelavo našega jekla,
- zahtevati veljavnost mehanizma cen proizvodov 114 veje po odluku zveznega izvršnega sveta.

Sprejeli so vrsto ukrepov za dopolnitev nagrajevanja, med drugim tudi oblikovanje rezerv za uravnavanje osebnega do-

hodka med delovnimi enotami in uvajanje nagrajevanja jubilarov dela, ki naj bi se začelo leta 1972.

27. 2.

Zaključni račun za leto 1970 je izkazoval zelo uspešno poslovanje in dobre rezultate kljub mnogim objektivnim težavam. V letu 1970, ki je bilo drugo leto sanacije, so obveznosti programa v letu izpolnjene, že naprej pa so celo pokrite nekatere razmejitev.

28. 2. 1972

S poslovnimi rezultati 1971. leta je zaključeno sanacijsko obdobje po izgubi leta 1967 in 1968 — leto dni pred postavljenim rokom.

Potrjena je ustanovitev novega obrata PROFILARNA.

Delavski svet se je pridružil številnim samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam v želji, da se maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu kot edinemu Jugoslovancu drugič dodeli odličje narodnega heroja ob njegovi 80-letnici za uspešno vodenje boja proti sovražnikom Jugoslavije in za izvojevanje socialistične revolucije, za graditev samoupravne socialistične družbe in uveljavljanje neuvrčenosti in mirnega sožitja med vsemi narodi sveta.

28. 2. 1974

Železarna Jesenice je prejela od Gasilske zveze Slovenije odlikovanje »PRIZNANJE ZA POSEBNE ZASLUGE«.

28. 2. 1975

Zaključni račun za leto 1974 izkazuje izredno ugodne rezultate kljub kritičnemu položaju ob koncu tretjega kvartala.

Nekaj kazalcev uspeha:

— blagovna proizvodnja je zaostala le za 0,5 %, pomemben delež jeklarne, ki je po predkongresni obvezi proizvedla 500.000 ton jekla,

— produktivnost se je povečala za 3 %, — investicijska dejavnost razgibana — investirali 500 milijonov dinarjev, od tega lastnih sredstev 200 milijonov,

— stanje likvidnosti zadovoljivo, — osebni dohodki so se povečali za 24 % v okviru inflacijskih gibanj,

— ustvarili 73 milijonov dobička, od tega prostega za razpolaganje 12 milijonov dinarjev

27. 2. 1979

Poslovno leto 1978 je bilo uspešno kljub nekaterim odstopanjem. Uspeh je dosežen tudi na račun povišanja prodajnih cen, ki je bilo znatno večje, kot pa je bilo načrtovano. Značilne pomanjkljivosti:

- znatno manjši izvoz in
- mnogo večja specifična poraba.

Naleteli so na velike težave s strani KID in so morali biti zelo potrpežljivi, posebno, ker so jim delali najrazličnejše očitke. Vsi bi morali stati kot en mož za svojimi predstavniki ter jim nuditi vso oporo. Delavci so danes dovolj izobraženi, da se držijo demokratične poti.

Ciril Novak je rekel, da bo govoril v krščansko socialnem duhu ter je omenil praznike, ki jih bodo po novi kolektivni pogodbi priznali delavcem. Prav je, da delavci ob praznikih ne delajo, toda to ne sme iti na račun delavskih plač, čeprav so 100% kristjani (namiguje za zastopnike ZZZD) izjavili, da jim je čisto vseeno, na čigavo breme bodo padli novi prazniki. Zastopniki delavcev morajo pri nadaljnjih pogajanjih energično vztrajati na priznanju še nerazčiščenih točk. Če hoče družba črtati stanovanjske doklade, se to ne sme zgoditi na račun delavskih plač. Dodatno pokojninsko zavarovanje, ki ga družba nudi namesto stanovanjskih dokladov, naj se odkloni. Kritje tega sklada naj prevzame družba ali država. Treba je mnogo previdnosti, preden se podpiše pogodba. Vse tri organizacije naj se prej temeljito posvetujejo. Četrta organizacija, ki šteje samo dva člana, nič ne pomeni in ne more škodovati.

Nedavno sem bral v Pastirskem pismu, da mora vsak delavec zaslužiti toliko, da častno vzdržuje svojo družino, zraven pa še toliko prihrani, da si lahko postavi lasten dom.

Na to je zavzel še Pukšič stališče k izjavam predgovornikov. Potem so razdelili glasovnice za tajne volitve. Listke so pobrali, zapečatili, da jih bodo pozneje preverili. Rezultat naj bi razglasili naslednji dan. Udeleženci so nato mirno zapustili prostor.

»POROČILO O DELAVSKEM ZBOROVANJU« NSZ NA JAVORNIKU

Dne 18. 2. 1937 je bilo v Sokolskem domu na Javorniku zborovanje članstva krajevne skupine NSZ. Trajalo je od 10. do 12. ure, navzočih je bilo kakih 38 ljudi.

Zborovanje je odprl predsednik Franc Kralj. Na dnevnem redu je bilo poročilo o poteku pogajanj za novo kolektivno pogodbo in o nastali situaciji. Kralj je razpravljal o posameznih vprašanjih oziroma točkah, ki so jih predložili delavski zastopniki KID v nekoliko spremenjeni obliki. Podjetje je sprejelo več točk, le sedem jih še ni razčiščenih. Tri bi morebiti sprejelo, štiri pa so odločno odklonili. 11% znižanje mezd je bilo mišljeno čisto splošno. Delegacije so imele precej uspeha glede skupinskih mezd, kajti podjetje je pristalo na sledeče:

1. kat. din 41	5. kat. 51 din
2. kat. din 44	6. kat. 54 din
3. kat. din 46	7. kat. 62 din
4. kat. din 48	8. kat. 70 din na dan

Zadnji dan pogajanj v Ljubljani si ob 14. uri še nismo bili na jasnem, zato so delegacije predlagale, da se pogajanja prelože in so se posvetovali do 17. ure. Kralj je nadalje pripovedoval, da so pogajanja trajala samo še eno uro.

G. Praprotnik se je delegacijam zahvalil za udeležbo na pogajanjih, le nekatere je pograbil. Poudaril je, da se družba nahaja v težkem položaju, da je samo zato sprejela 11% znižanje plač. Obžaloval je, da ni prišlo do podpisane pogodbe in je dovolil podaljšanje termina do 22. t.m. Končno je France Kralj apeliral na preudarnost. Predlagal je tajno glasovanje ali naj se pogodba podpiše ali odkloni. Govoril je proti ščuvanju, ker je mnenja, da je treba podpisati, kajti družba je že itak pristala na enomesečni odpovedni rok. Kolektivna pogodba se lahko odpove vsak mesec prvega dne in izstopi iz veljave zadnjega dne v mesecu. Bolje je, da zdaj podpišemo, da bomo videli, kako se bo nova kolektivna pogodba obnesla. Če ne bomo zadovoljni, jo lahko odpovemo naslednjega prvega dne v mesecu.

Martin Praprotnik je izjavil, da podjetje odklanja najvažnejše točke, na primer, med drugim: sprejem akordnih postavk v pogodbo, stanovanjske doklade itd. Iz tega je razvidno, da družba nima dobrih namenov in hoče delavstvo zaslužniti. Nič dobrega nimamo za pričakovati. Vprašal je Kralja, kako je z 8% zahtevami za čiščenje podjetja, na kar veliko delavcev računa. Kralj je odgovoril, da je ta točka iz pogodbe izpadla.

Franc Pičnik je navajal primere med standardom delavcev v Zenici in na Jesenicah. Jesenice so najdražji kraj v vsej državi. Zato je treba stvar dobro premisliti. Nihče nas ne more siliti, da podpišemo, zlasti ker je danes od 150 članov navzočih samo 40. Kralj je odgovoril, da je bilo današnje zborovanje razglašeno po vseh deskah. Tisti, ki so izostali, s tem glasujejo z večino. Kralj je predlagal tajno glasovanje. Tu je upadel Mirko Baraga: Kaj naj podpišemo, če pa še ni nič odločenega?

Franc Gasar je pripomnil, da ne debeloznični progi (Grobstrecke) niso še ničesar popravili. Če pogodba ne vsebuje nobenih akordnih pogojev, smo samo sužnji in nič drugega. Glasovanje ni umestno. V pone-deljek naj se pove družbi, naj sprejme še ostalih sedem točk, šele potem bi lahko podpisali. Kralj je odgovoril, da bi se v treh točkah mogel doseči sporazum, štiri točke pa brezpogojno zavračajo. Brez-pogojno se je treba odločiti, ker 22. popoldan je zadnji termin za podpis. Ko so navzoči Kralju potrdili, se je sestavila komisija: Ivan Treven, Ivan Bizjak in Mirko Baraga. Prešteli so navzoče, razdelili glasovnice in razglasili rezultat. Dva glasova neveljavna, sedem proti, devetindvajset za podpis kolektivne pogodbe. Nato je Kralj zaključil zborovanje. Navzoči so mirno zapustili lokal.

STROGO ZAUPEM PREDLOG ZA ODPUSTE DELAVCEV

Kaj je KID pripravljala za delavske predstavnike, pove predlog za odpust delavcev — pod oznako »strogo zaupno« dne 28. 2. 1937.

»Strogo zaupno — predlog za odpust delavcev

Vencelj Perko, Javornik 102, funkcija: zaupnik 1937, delavec v žični valjarni, žerjavovodja, ekstremni komunist, vodja celotnega pokreta proti našemu podjetju, organizator za kulisami Slogradove stavke, propagator za stavko.

Pojasnilo ob priliki davnega zborovanja dne 14. 1. 1937, da bo redukcija plač znašala 32% ali mesečno din 1400. Omenja odprto pismo na Perkota, Kralja, Čelesnika.

KID njenih očitkov ne more dokazati, ker so navadne laži. Izdržali bodo, pa tudi, če se odpusti 1/2b, 2a. Pojasnilo na zborovanju dne 17. 1. 1937. Kar piše KID v svojem listu, je vse laž, s katerimi hoče delavstvo pripeljati v pogubo. Časopisa naj se ne sprejme 1/3.

Poziva trgovce in obrtnike, da pogajajo v borbi. Pojasnilo glede redukcije plač 20—50/1/3a.

Pojasnilo na zborovanju dne 21. 1. 1937. Ponovna trditve, da je njegov račun pravilen, prej je celo prenežek. Nobena delavska hiša ne sme prevzeti tega slepomišnega lista 134, 4a.

Pojasnilo na zborovanju dne 21. 1. 1937. Jaz govorim kot župan 1/5, 5a/1. Ne rabi kruha, bi KID!

Pojasnilo ob priliki sestanka valjavcev žične valjarne, da je njegov račun glede plač pravilen 1/6a. Pojasnilo na sestanku društvenega odbora, dne 7. 2. 1937. Ustaviti žične valjarne ni bil vzrok pomankanje vode, temveč je bil to samo trik podjetja, da delavstvo naredi mehko. Delavstvo si to ne bo dopustilo, pa če podjetje nastopi z bičem 1/7a.

Pojasnilo na zborovanju 24. februarja 1937. KID mu grozi z odpuščanjem, ker je izjavil, da so krivosesi. To ni bil izjavil. Če se mu to dokaže, da bo sam uzel obračun. 1/9a.

Perko in sodruzi so za stavko 15. 2. 1937. IV/1. Perko in sodruzi delajo stavko, vse je bilo pripravljeno 3. 2. 1937. IV/2.

Albin Pičnik, Javornik, 43, delavec v kotlarni. Ekstremni komunist, agitator, podzemni rovač, ki se vedno drži v ozadiju. V času zadnje stavke je bil organizator in rogovilež. Pri zadnjih pogajanjih je skupno s PERK in Federlom vodil agente SMRJ na Jesenicah in skrbel za zadostno razburjenje pri delavstvu VIII/6, 7. Prav posebno v ospredju pri zborovanjih je bila njegova žena Julka, ki je tudi prečitela resolucijo, naslovljeno na bana. Je popolnoma jasno, da dela po direktivah svojega moža 1/3, 3a, 5a.

Jože Hameršek, Javornik 177, delavec na Javorniku. Ekstremni komunist. Poročen s sestro Perka. Rogovilež, vedno usmerjen proti podjetju. Na zborovanju pri Jeleni upil: Tudi na Jesenicah bo moralo priti do tega kot v Španiji, potem bo bolje. Nevaren tip IV/3, IV/1. Njegova žena je bila že večkrat kaznovana zaradi komunistične propagande in je povzročiteljica nemirov.

Jože Mavec, Cankarjeva 11. Rezervni zanjkar v žični valjarni. Povzroča hrupe in je bil pri zadnjih zborovanjih vedno v ospredju. IV/4, 1/8a.

Edvard Giorgioni, laborant v jeklini. Domneva se, da se v njegovem stanovanju zbira štab komunistične propagande in domneva se, da so vsi letaki, ki se pojavljajo in trosijo, izdelani pod njegovim vodstvom. Je pod strogo policijsko kontrolo. Je član Občinskega odbora Koroška Bela. 1/9a.

Nadaljevanje

Bila sta na cesti. To je Matic čutil med vožnjo. Voza ni zanašalo, kolesa niso poskakovala. Ni mu bilo neprijetno ležati na senu, voz je bil mehko vzmeten, vseeno se je Matic počutil zoporno. Kmalu mu je postalo vroče, da se je začel potiti. Povlekel je odejo, da je začutil hlad pri glavi in je lahko vdihaval hladnejši zrak. Postalo mu je dolgčas, rad bi spregovoril z Antonom, ki pa je molčal.

Sprva se mu je zdelo, da še ve, kje se peljeta. Kmalu pa je izgubil občutek. Spomin, kako je speljana ceta, je zbledel. Tako je slišal le enakomerno šumenje koles, ki ga je prekinil le večji kamen. Odejo si je namestil tako, da je lahko videl v breg, hkrati pa bi se lahko takoj pokrili, če bi zaslišal človeški glas.

Nenadno se mu je zazdelo, da vidi iznad grebena človeško postav. Neumnost, je pomislil in žmirknil z očmi. Ko je spet pogledal, postav ni bilo. Vseeno je začutil, kako ga je v prsih stisnilo. Ko je razburjenje pojenjavalo, je spet zagledal postav. Vojak, od pasu navzgor. Zadržel je, obšla ga je grozljiva tesnoba. Še enkrat moram videti, si je rekel. Potem ne bo dvoma. V nestrpnem pričakovanju je že računal, kaj mora napraviti. Skočiti iz voza, se zavleči v breg. Če je en sam, z njim bo opravil. Potlej bo prisilil Antona, da ga zapelje do hiše, odkoder ga bodo odpravili naprej, do partizanov. Anton ni v dogovoru z vojniki, to ni mogoče. Res ni veljal za posebej krepostnega, ni pa slišal, da bi bil kdaj vpleten v umazanije.

Nadaljnje premišljanje o Antonu je prekinila postava. Za trenutek je videl prav na vrhu grebena vojaka, ni bil zakrit kot prej. Potem je postava izginila.

Matic je vlekel odejo na stran, se dvignil in odplazil do roba ploščadi. Odsunil se je, potem je v strahu pokrčil ranjeno nogo in padel. Ni se menil za bolečine, ampak se je plazil v nasprotni breg. Po ravnen je še kar hitro napredoval, v strmino, ko se ni upal upreti na ranjeno nogo, pa je bilo težko. S prosto roko — v drugi je imel brzostrelko — je iskal šope trave, grmičje, da bi se povlekel. Kadar se je uprl in pomagal z zdravo nogo, se je premaknil, drugače je obstal na mestu. Stokal je, tiho preklinjal.

Vsaj na vrh moram priti, si je govoril. Na vrh. Od tam se bom branil. Vsaj branil.

VINKO TRINKAUS

33 IZDAJA

»Anton, je Matic še na vozu,« je zaslišal glas, ki se mu je zazdel znan.

Po krajšem premolku je zaslišal Antonov odgovor, nato klice, rezka povelja. Najbrž so se vračali. Ni dobro razločil glasov. Ležal je na trebuhu, močno sopol, brcal in hotel pripeljati na greben. Vse ostrejši klici so ga prignali v obup. Upil se je na ranjeno nogo, bolelo je, žgalo, vendar je le napredoval. Včasih mu je spodrsnilo, ujel se je in spet pognal.

»Matic, kjer si? Oglasi se, nam ne boš ušel,« je zaslišal. Seveda. Žan. Kdo drug kot Žan. Izdaja za vsem! — Anton, morda prej še Kristina. Vseeno. Pritajil se je. Ni imel veliko upanja. Edino, če bi izgubili živce, napravili veliko napako, njemu pa bi se nasmešila sreča.

»Tule sem ga še natanko videl,« je slišal nov glas, potem prerekanje. »Daleč ni mogel, če je ranjen v nogo.«

»Dva na drugo stran ceste. Bodita previdna, ker bo napadel. Ob strelu takoj na tla. Če se ne bo Matic precej vdal, ga bomo prisilili z bombami,« je ukazal Žan. »Hitro, da si ne bi mogel izbrati najboljšega mesta za obrambo.«

Matic je vedel, da zdaj ne sme odlašati. Prikriti se ne bo mogel, ni pa še na vrhu grebena. Začel se je plaziti proti vrhu.

To, da bodo napadli z bombami, si je Žan dobro zamislil, je togoten prevdarjal Matic. Obkrožijo me, se približujejo. Imam eno samo bombo, ranjen se ne morem dobro postaviti, daleč vreči bombo. In vržem jo lahko samo proti enemu. Najmanj trije ostanejo živi. Ne, z bombami že ne bo mogel. Rešitve najbrž ni. Le koliko jih bo še pobil.

»Tam se premika, vidiš,« je zaslišal glas. »Tamle, leze proti vrhu.«

»Prividno obkrožite. Pripravite bombe. Nihče naj brez ukaza ne strelja. Samo bombe. Dovolj jih imamo,« je kriče ukazoval Žan.

Matic se je dvignil in se z opotekajočimi koraki poganjal proti najvišji točki grebena. Zdaj bi lahko streljali, vendar so spoštovali ukaz. Prišel je na vrh, pogledal in se napotil še kakih deset korakov, kjer je bila plitva kotanja. Zleknil se je vanjo, namestil nahrbtnik pred sabo, da ga bo lahko prestavil v smer napada. Potem je razporejal orožje in čakal.

Ni se jim mudilo. Saj je čakal. Z ranjeno nogo ni imel nobenega upanja, da jim uide. Na begu bi ga še lažje dobili.

Preklete izdaje, preklesti ljudje, ki izdajajo, je pomislil. Brez izdaje bi videl domače, zdajle bi bil v brigadi. Res ne bi doživel srečnih trenutkov z Bredo. Vendar dobila bi se, po vojni. Trdno je verjel, da bi Bredo srečal, da bi ga vzljubila, kot ga je. Pa saj ga je ljubila že iz otroštva. Le tajila je ljubezen, ker je morala.

Zagledal je postavu, a je bil prepozen, da bi ustrelil. Ko je namestil brzostrelko, je postava že izginila. Ne sme premišljati. Moram se bojaveti. Zdaj moram misliti le na boj. V izjemni sreči, če jih zgrabi strah, se morda posreči. Dokler se biješ, imaš orožje, še zmerom lahko upaš na zmago.

Pet jih je, se mu je razkrilo. Eden več, kot je računal. No, saj ne bo ta eden preveč. Morda bo sploh vseeno.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

23

JOŽE PEHARC

PO TOPOVE IN MUNICIJO NA NOTRANJSKO

Še je trajala poletna, tako imenovana, peta sovražna ofenziva na Primorskem, ko je štab naše artilerije dobil ukaz od štaba IX. korpusa, da celotno moštvo s štabom vred in s konji brez topov odide na sektor istrskega vojnega področja, kjer naj bi bili po obvestilu glavnega štaba Slovenije nekatere v okolici Mašuna topovi, na območju Javornika pa nekaj artilerijske municije. Težka in odgovorna naloga!

Tedaj, to je 1. avgusta 1944, je bila artilerija na sektorju Otlica-Predmeja delno na položajih, delno pa v zavarovanju v smeri Cola. Po končanih pripravah je 2. avgusta ob pol devetih zvečer vsa artilerija, tako kot je bilo ukazano, krenila s tega sektorja čez Vipavsko dolino mimo Ajdovščine, Šmarja in Branika v smeri vasi Brje, kamor je prišla 3. avgusta zjutraj. Dopoldne tega dne je bil namenjen počitku, popoldne pa je

artilrerija priredila miting v vasi. Četrtega avgusta se je artilerija premaknila do Erzolja, v noči od 5. na 6. avgust pa do vasi Sajevče, okrog 8,5 km jugozahodno od Postojne. Tu je bil čez dan počitek in priprava za najtežji del poti, to je prehod čez železniško progo in cesto Postojna-Trst oziroma Reka. Tudi ta najbolj nevarni del poti je nekaj kilometrov severno od Pivke (tedaj St. Peter na Krasu) artilerija naredila v noči od 6. na 7. avgust brez žrtve. Sovražnik je sicer opazil prehod kolone čez progo, vendar šele, ko je bila že vsa na drugi strani, razen zadnjega konja, ki je na progi zarezgetal. Tedaj je sovražnik iz bližnjega bunkerja izstrelil nekaj svetlečih reket in spustil vzdolž proge nekaj mitraljeških rafalov, mi pa smo se pritajili, potem pa hitro nadaljevali pot v smeri vasi Palčje.

Za tako posrečen prehod čez cesto, progo in sploh za celoten pohod mimo številnih sovražnih postojank se je treba zahvaliti skrbni pripravi pohoda in disciplini vseh udeležencev. Naj omenim še to, da so artilerci vsem konjem ovili kopita z vrečevinastimi in drugimi krpmi, konje s svetlejšo dlako pa pokrili s temnimi odejami, da bi čim bolj prikriji sovražnikom svoj prehod čez železniško progo in cesto. To so ponovili tudi, ko so se čez nekaj dni spet vračali z Notranjske na primorsko stran.

Kolona topničarjev je potem nadaljevala pot v smeri vasi Jurišče in Mašuna. Tu so 8. avgusta pregledali teren. Našli so samo nekaj neuporabnih delov starih topov. Od predstavnikov tega področja so zvedeli, da so pripadniki VII. korpusa pred nekaj dnevi odpeljali havbico kalibra 75/34, ki je bila baje še uporabna. Zato je štab artilerije poslal glavnemu štabu Slovenije radiogram z obvestilom o stanju in s prošnjo, da nam VII. korpus odstopi kakšen gorski top, ker jih ima po navedbi dovolj. Naslednjega dne so pregledali teren še na območju Javornika, kjer naj bi bilo skrito nekaj artilerijske municije. Ker tudi municije ni bilo več, je štab artilerije sklenil, da pošlje v Stari trg na Notranjskem svojega predstavnika — avtorja tega sestavka Jožeta Peharca — z nalogo, da tam počaka odgovor glavnega štaba Slovenije in uredi vse potrebno glede

prevoza topa in municije na Primorsko, če bi glavni štab dodelil to prepotrebno oborožitev, vsi ostali artilerci pa bi se vrnili na Primorsko.

Povratak artilerije s tega sektorja na Primorsko je prav tako trajal nekaj dni oziroma noči, in sicer od 10. do 14. avgusta v smeri: Jurišče—Sajevče—Goče—Erzolja—Šmarje—Svino. Tu je štab artilerije prišel v stik z načelnikom štaba IX. korpusa tovarišem Kajtimiro, ki je o tem takoj obvestil komandanta korpusa tovariša Novljana. Ta mu je naročil, naj se artilerijci takoj vrnejo na položaje na sektorju Lokovec in takoj začnejo z zbiranjem artilerijskega orožja in municije, ki so ga v času sovražne ofenzive oziroma pred odhodom na Notranjsko skrili. To so storili in proti koncu avgusta leta 1944 se je vsa artilerija zbrala na območju vasi Lokve, kjer je bil tedaj tudi štab IX. korpusa in kamor je bil pripeljan iz Kozariš pri Starem trgu na Notranjskem s pomočjo Prešernove brigade tudi gorski top 75 mm M. 34, ki ga je vso dolgo in naporno pot, okrog 150 km, spremljal predstavnik artilerije, avtor sestavka.

V zvezi s pohodom artilerije po topove na območje Mašuna je zanimivo omeniti še dopis štaba IX. korpusa za dne 8. avgusta 1944, ki ga je poslal štabu artilerije, v katerem piše: »Ker ne bo mogoče zaradi nove vojaške situacije operirati z artilerijo na sektorju IX. korpusa, vam odrejamo, da se kompletni javite štabu VII. korpusa, kjer boste do nadaljnjega ostali v sestavi artilerije VII. korpusa. Javite se tudi glavnemu štabu Slovenije.« Tega dopisa pa štab naše artilerije iz neznanih vzrokov ni prejel, zato se je artilerija tudi vrnila na Primorsko.

Vendar celotna naloga še ni bila popolnoma izvršena. Kot je že omenjeno, sem bil poslan v Loško dolino. V Starem trgu sem ostal več dni in čakal na odgovor glavnega štaba Slovenije. 25. avgusta dopoldne sem slučajno prišel v stik z generalom Jakom Avšičem, ki se je mudil tam skupaj s komandantom glavnega štaba Slovenije Francem Rozmanom zaradi transporta težjih ranjencev, ki so jih brigade 31. divizije pripeljale s Primorskega, da bi jih zavezniška letala odpeljala v Italijo na zdravljenje.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Po sklepu predsedstva občinske skupščine Radovljica bodo v sredo, 27. februarja, zasedali na ločenih sejah vsi trije zbori skupščine. Na dnevnem redu bo obravnavanje in sprejem občinske resolucije o izvajanju družbenega plana za 1980. leto, potrditev zaključnega računa občinskega proračuna za 1979. leto, poročilo o izvajanju kadrovske politike, sklepno poročilo koordinacijskega odbora za gradnjo šol in vrtcev v občini, sprejem odloka o višini prispevnih stopenj iz bruto OD za financiranje SIS družbenih dejavnosti v 1980. letu, sklepanje o predlogu sklepa podpisnikov dogovora o upravljanju s sredstvi solidarnosti za odpravo posledic elementarnih nesreč v občini Lenart ter sklepanje o pooblastilu za vodenje mejnega ugotovljenega postopka na zemljiških območjih, predvidenih za gradnjo.

Izvršni svet OS Radovljica je na 82. seji 11. februarja potrdil predlog odloka o prispevnih stopnjah za uresničevanje programov SIS družbenih dejavnosti v občini za čas od 1. marca do 31. decembra 1980, ki ga je posredoval v sprejem vsem zborom občinske skupščine. Potrdil je tudi predlog zaključnega računa občinskega proračuna za 1979 in predlog zaključnih računov sredstev posebnih računov za financiranje potreb KS, za vzdrževanje občinskih stavb, trgovske poslovne stavbe v Radovljici, za graščino, zaključnega računa za zdravstveno zaščito živali, rezervnega sklada skupščine občine, za pomoč žrtvam fašističnega nasilja, za odpravo posledic naravnih nesreč, za pospeševanje kmetijske proizvodnje, za nacionalizirana zemljišča in zaključnega računa posebnega depozita. Vse predloge zaključnih računov bodo na prihodnji seji obravnavali in potrjevali zbori občinske skupščine. Na seji so obravnavali tudi poročilo o izgradnji vzgojno-varstvenih in izobraževalnih objektov od 1975. do 1979. leta in poročilo o problematiki varstva vojaških vojnih invalidov in udeležencev NOB v letu 1978 in 1979. V drugem delu seje, ki so se je udeležili tudi člani izvršilnih organov vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij, so razpravljali o osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine v 1980. letu.

Komite OK ZK Radovljica je na 28. seji 11. februarja obravnaval resolucijo o izvajanju družbenega plana občine Radovljica za 1980. in družbeni dogovor o razporejanju dohodka za osebne dohodek in sklade skupne porabe v TOZD. Sočasno so se člani komiteja dogovorili o organiziranju razprav v organih OK ZK in osnovnih organizacijah ZK o spremembah in dopolnitvah statutnega sklepa o organiziranosti in delovanju občinske konference ZK in njenih organov, ki jih bo konec februarja potrdila občinska konferenca ZK Radovljica.

Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je 13. februarja v veliki sejni dvorani občinske skupščine pripravil javno razpravo o težah za osnutek republiškega zakona o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Razen članov koordinacijskega odbora so se razprave udeležili delegati komiteja za LO in DS, sveta za LO in DS pri občinski skupščini, delegati komisij za LO in DS vseh družbenopolitičnih organizacij, občinskih zborov in skupine delegatov za zbornice republiške skupščine, člani štabov teritorialne obrambe in civilne zaštite, odgovorni predstavniki za LO in DS iz OZD, KS, SIS, upravnih organov ter organizacij in društev. Uvodno razlago o gradivu je podal načelnik oddelka za LO in DS Janko Rozman.

Likovna skupina ALPALIK in osnovna šola dr. Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici sta ob slovenskem kulturnem prazniku in v počastitev Prešernovega dne priredila v avli šole vsakoletno razstavo slik Metke Vovkove, Albina Polajnarja in Janeza Ravnika.

Osrednja proslava v počastitev Prešernovega dne je bila v soboto, 16. februarja, v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici. Tokrat je bil program proslave posvečen slovenskim koroškim pesnikom. Na proslavi je sodeloval tudi pevski zbor A. T. Linhart iz Radovljice.

Člani koordinacijskega odbora za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so se prejšnji teden dogovorili o pripravah za organizacijo skupinskega ogleda razstave o življenju in delu Edvarda Kardelja na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Po dogovoru je bil določen za obiskovalce iz radovljiške občine torek, 19. februarja. V Ljubljano je prišlo na ogled z dvema posebnima vlakoma okoli 1500 obiskovalcev od tega 1200 učencev osnovnih in srednjih šol. Na seji so se dogovorili tudi o predlogu za kulturni program na osrednji občinski proslavi OF, ki ga je pripravila ZKO Radovljica.

Od 7. do 9. februarja je bilo v festivalni dvorani na Bledu znanstveno srečanje pod naslovom: ZKJ in socialistična revolucija, ki se ga je udeležilo 150 najvišjih jugoslovanskih marksističnih izvedencev na čelu s predsedujočim predsedstva CK ZKJ Stevanom Doronjskim. Otvoritvenemu delu srečanja so prisostvovali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Radovljica.

Elan Begunje so v ponedeljek, 11. februarja, obiskali vojaški predstavniki tujih armad v Jugoslaviji, ki so prišli na obisk v Slovenijo na povabilo poveljnika Ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnika Franca Tavčarja-Roka. Tuji častniki so si z zanimanjem ogledali proizvodni proces v naši največji tovarni športnega orodja.

V letošnjih zimskih počitnicah so vse osnovne in posebne šole v radovljiški občini organizirale smučarske tečaje za učence. Začetnih tečajev na smučiščih na Kobli, Zatniku, Kamni gorici in pri Valvasorju se je udeležilo 334 učencev pod vodstvom 26 vadiateljev, nadaljevalne tečaje je obiskovalo 353 učencev z 32 vadiatelji in tekaške tečaje 74 učencev s 7 vadiatelji. Večino stroškov za avtobusne prevoze in žičnice ter prehrano so križale šole, telesnokulturna skupnost, del največ tretjino, pa starši.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini bo spet gostovalo Mestno gledališče iz Ljubljane. S sodobno slovensko komedijo Ivana Brešana: Smrt predsednika hišnega sveta se bo 23. februarja predstavilo v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici in 29. februarja v festivalni dvorani na Bledu. Obakrat se bo predstava pričela ob 19.30. Organizatorji bodo skušali pridobiti katero od osrednjih gledaliških hiš za gostovanje tudi v Radovljici, vendar pa lahko na odru v kinodvorani nastopajo le manjše skupine.

Konec lanskega leta so v radovljiški občini uspeli ustanoviti občinsko konferenco klubov organizacije združenih narodov, ki deluje pri OK ZSMS Radovljica. Ustanovili so šest klubov s skupaj 143 člani in šestimi mentorji. Letos se pripravljajo na ustanovitev še treh klubov. Največ zaslug za začetek dejavnosti klubov OZN ima prizadeveni predsednik OK klubov OZN Mitja Žagar.

V sejni dvorani občinske skupščine Radovljica so 13. februarja podpisali družbeni dogovor o varstvu, urejanju, vzdrževanju in postavljanju spomenikov in spominskih obeležij ter grobišč in grobov borcev NOB v radovljiški občini. Dogovor so podpisali pooblaščen predstavniki občinske skupščine družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti, lovskih in planinskih društev, kulturne in komunalne skupnosti. S tem dogovorom so dokončno vsklajeni postopki o skrbi za spomenike in grobove med podpisniki ter viri in način financiranja.

V radovljiški občini je lani začeta akcija: Naša obramba v vsako družino, ki so jo izvajale krajevne organizacije ZRVS, dokaj dobro uspeša. Od nekaj nad 8950 gospodinjstev so do lani pridobili skupaj 3690, v januarju letos pa še 50 naročnikov Naše obrambe. Čeprav akcija še ni sklenjena, saj nameravajo pridobiti nad 5000 naročnikov, se radovljiška občina uvršča po številu naročnikov med prve v Sloveniji.

Izvršni svet OS Radovljica je v začetku februarja izrekel soglasje za gradnjo skladišča telovadnega orodja delovne organizacije Elan v Begunjah. Namesto odprte hale, kot je bilo prvotno načrtovano, bo Elan gradil klasični skladiščni objekt.

V tovarni merilnih instrumentov ISKRA Otoče v naslednjem srednjeročnem planu 1981–1985 načrtujejo izgradnjo novih proizvodnih prostorov. Dela na novem objektu se bodo pričela že letos. Celotna naložba bo veljala okoli 65 milijonov din. Razen lastnih sredstev bodo zagotovili delež iz združenih sredstev delovne organizacije in s krediti.

Po zaključnem računu proračuna občine Radovljica za 1979. leto je razvidno, da je znašal celotni prihodek 95.313.503,84 din. Od tega je bilo razporejeno za proračunske potrebe 88.427.793,95 din. Saldo v višini 5.650.817,75 din je razporejen za prenos v proračun za 1980. leto v znesku 5 milijonov din, za rezervni sklad 115.579,55 din, za obveznosti pri gradnji ceste Podnart – Kropa 500.000 din, za planske dokumente v KS Lancovo 10.000 din, za grobišča 20.346,20 din in za prenos turistične takse krajevnim skupnostim 4.892 din. Nerazporejeno je ostalo iz salda 1.234.892,14 din.

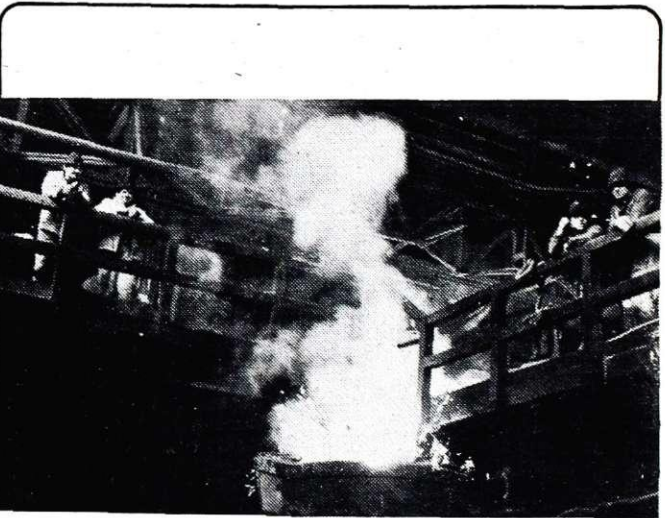
Na skupni seji koordinacijskega odbora za usmerjeno izobraževanje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica in odbora za vpis učencev pri izobraževalni skupnosti so 14. februarja obravnavali problematiko nadaljnjega razvoja usmerjenega izobraževanja v občini s posebnim ozirom na ustanavljanje nekaterih oddelkov v okviru šolskega centra. Razprava je tekla tudi o gradivu o usmerjenem izobraževanju na Gorenjskem, ki bo na dnevnem redu prihodnjega zasedanja skupščine gorenjskih občin v Kranju konec februarja.

Iz poročila občinskega odbora Rdečega križa Radovljica za 1979. leto je razvidno, da so v solidarnostni akciji ob potresu v Črnogorskem primorju občani in organizacije darovali lani 3.234.582 din. Zbrana sredstva iz enodnevnih zaslužkov so znašala 2.826.853 din, družbene organizacije in društva so prispevale 393.925 din, posamezniki pa 13.750 din.

Po podatkih oddelka za gospodarstvo in finance OS Radovljica je bilo 1979. leta vplačane turistične takse na celotnem območju radovljiške občine v skupnem znesku 3.326.286 dinarjev. Krajevnim skupnostim in turističnim društvom je bilo od tega nakazano 3.321.394 din, ostanek 4.892 din pa bo nakazan po sprejetju zaključnih računov za 1979. leto.

V radovljiški občini je v 1979. letu prejelo invalidski dodatek v višini 3.190 din 112 upravičencev. To so predvsem invalidi od I. do V. skupine ne glede na starost ali možnost za delo ter drugi invalidi in uveljenci družinske invalidnine, starejši od 60 let pri moških in nad 50 let pri ženskah.

Po poročilu koordinacijskega odbora za gradnjo vzgojno-varstvenih in izobraževalnih objektov pri skupščini občine Radovljica se je združevalo od 1. januarja 1975. leta do 31. decembra 1979. leta v sklad za izgradnjo vrtcev in šol skupaj 115.952.919,54 din.

Med iztekom groblja (IK)

SIS RADOVLJIŠKE OBČINE SPREJELE NOVE PRISPEVNE STOPNJE

V ponedeljek, 4. februarja, so se delegati izobraževalne skupnosti, skupnosti otroškega varstva, kulturne skupnosti, telesno kulturne skupnosti in skupnosti socialnega skrbstva občine Radovljica sestali na izredni skupni seji. Vse skupščine, razen telesnokulturne, so bile sklepne. Delegati so se zavzeli za dosledno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in sprejeli nove prispevne stopnje za izvajanje programov SIS v letu 1980.

Programi in finančne plane za letošnje leto so prilagodili določili resolucije, da se sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb v republiki in občinah (razen sredstev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje) ne smejo povečati več kot za 16%. Znižane prispevne stopnje tako znašajo od 1. marca dalje za zvezo skupnosti otroškega varstva 1,99%, občinsko skupnost otroškega varstva 1,47%, občinsko izobraževalno skupnost 5,46%, kulturno skupnost 0,87 (0,37 za občinsko kulturno skupnost in 0,52% za skupne naloge), telesnokulturno skupnost 0,52% in skupnost socialnega skrb-

stva 0,70% iz bruto osebnega dohodka. Ob tako zbranih sredstvih bo v letošnjem letu ob skrajnem varčevanju možno uresničiti le prednostne naloge.

POHVALA PODODBORU VEZISTOV GORENJSKE

Na četrti redni seji sekcije vezistov NOV Slovenije so ugotovili, da so radioamaterji zelo uspešno sodelovali v akciji NNNP 79. Omenili so še več drugih akcij, ki jih bodo opravili sami ali v sodelovanju z drugimi. Predsednica sekcije Dragica Rome je tudi izrekla pohvalo pododboru vezistov Gorenjske, ki je postal zelo aktiven in uspešno sodeluje s PTT Kranj. Pripravil je prijetno srečanje vezistov NOV Gorenjske, in sicer v novem poslopju PTT v Kranju. Pripravljajo se tudi na odkritje spominskega obeležja na Prtovču, za katerega so že tudi prispevali svoj finančni delež.

Priporočili so, naj se takšna aktivnost razširi na vse pododbore. Izdelali bodo program dela, posebej pa še program vseh aktivnosti, ki naj bi bile v času praznovanja dneva vezistov.

B.

OBISK NEKDANJIH BORCEV — KURIRJEV G 8 PRI SVOJEM BOLNEM SOBORCU

V petek, 8. februarja, smo obiskali nekdanjega soborca kurirja in sodelavca iz jeklarne tovarne Alojza Žnidaršiča-Luka. Tov. Lojze je bil

med NOB kurir na Mežakliji. Pri opravljanju svoje dolžnosti je bil zanesljiv in vesten. Po končani vojni se je ponovno zaposlil v Železarni v

Obisk pri bolnem soborcu Luku (Foto Bauman)

obratu martinarne kot jamski pomočnik. Tudi na delovnem mestu je bil vzor vsem ostalim. Leta 1965 se je upokojil in se z ženo preselil v Smarčno pri Sevnici, da bi v miru užival svoj zaslužen pokoj. Vendar mu je narodnoosvobodilna borba zapustila trajne posledice. Sedaj je priklenjen na posteljo, ker je zaradi bolezni izgubil obe nogi. Ko so za njegovo nesrečo izvedeli njegovi nekdanji soborci, so ga obiskali na njegovem domu. Nepopisno zadovoljen, s solzo v očeh je objel svojega bivšega komandirja Ivana Mazija, Ivana Ažmana in Staneta Luksa.

Med živahno debato so obujali spomine na dogodke, ki jih je vsak po svoje doživljal. Lojze se kljub težki bolezni še vedno rad in živo spominja preteklosti. Žal pa je čas prehitro mineval, pot nazaj pa je bila še dolga, zato smo se morali posloviti, čeprav bi še radi obujali spomine.

Osnovna organizacija sindikata TOZD Jeklarne, v kateri je tov. Lojze dolga leta delal, ni pozabila nanj. Po sodelavcu Janku Baumanu, ki je šel z ostalimi soborci na obisk kot zastopnik sindikalnega odbora, so mu izročili nekaj denarja.

Tovariš Lojze se odboru najlepše zahvaljuje za pozornost in denarno pomoč, ki jo je prejel in želi kolektivno veliko uspehov ter pošilja vsem sodelavcem tople tovariške pozdrave.

Janko Bauman

PRIPRAVE NA SPREJEM INTERNIRANCEV IN VOJNIH UJETNIKOV PRED 35 LETI

Ko se letos spominjamo 35-letnice osvoboditve, je prav, da se spomnimo velikih in odgovornih nalog v letu 1945 pri repatriacijah vojnih ujetnikov in internirancev.

Konec novembra leta 1944 sem bil z nekaterimi drugimi borci iz Prešernove brigade poslan na Dolenjsko. Iz treh brigad, to je Prešernove, ki se je takrat zadrževala v Žirovskem vrhu, Vojkove in Gradnikove brigade, nas je bilo zbranih okrog 80 borcev. Naš cilj je bil garnizon sedmega korpusa, ki je bil nekje v Beli krajini. Že po nekaj dneh naporne hoje smo bili visoko nad Vipavo v mali gorski vasi Brje zgodaj zjutraj napadeni in popolnoma razbiti. Takoj nam je bilo jasno, da smo bili izdani, kar se je pozneje tudi potrdilo. Število padlih mi ni znano, preostali pa smo se v malih skupinah prebijali naprej, neznano kam. Po skoraj enomesečni naporni in nevarni hoji smo prišli v vas Predgrad pri Starem trgu ob Kolpi v Beli krajini, kjer je bil sedmi korpus NOV in PO Slovenije. Partizanski zdravnik dr. Marjan Žilič, danes splošni zdravnik v Radovljici, nas je najprej pregledal in nato se je začelo novo vojaško življenje. Bela krajina, ta lepa sončna deželica z zelo dobrimi ljudmi, je ostala vsem, ki so tam partizani, v nepozabnem spominu.

V Črnomlju, ki je bil že leta 1944 skoraj popolnoma osvobojen, je bil sedež glavnega štaba NOV in PO Slovenije. Vedeli smo, da vojna ne more več dolgo trajati, zato so se pri glavnem štabu dogovarjali, kako spraviti po vojni vse naše ljudi, to je vojne ujetnike in številne internirance iz raznih taborišč zopet na njihove domove.

V tem času je bil ustanovljen štab za repatriacijo, čeprav je bila vojna še v polnem razmahu. Že v začetku leta 1945 so začeli pripravljati vse potrebno za izvedbo tečajev, ki naj bi trajali po en mesec, v treh izmenah. Prva izmena je začela z delom 1. februarja 1945 v osvobojenem Črnomlju. Sredi februarja je bil razpuščen garnizon sedmega korpusa v Predgradu, borci pa so bili porazdeljeni po brigadah Bele in Suhe krajine. Ob koncu februarja nas je poklical bivši garnizonski zdravnik in nam povedal, da se s prvim marcem začne v Črnomlju higienski tečaj za drugo izmeno, v katero smo dodeljeni tudi mi. »Vojne mora biti kmalu konec, zato vas moramo usposobiti, da boste takoj po vojni postavili karantene v krajih, kamor boste dodeljeni, za sprejemanje internirancev in vojnih ujetnikov,« mi je dejal. Bili smo štirje, in sicer avtor članka Anton Žerjav z Jesenic, Stane Škodler iz Ljubljane, Anton Stožec iz Sentilja pri Mariboru in Jože Markež iz Polja v Bohinju. Vsi smo sprejeli te besede z veseljem, hkrati pa smo bili tudi ponosni, da nam zaupajo tako važno nalogo. Takoj smo šli na pot in v nekaj urah prišli preko Starega trga ob Kolpi v Črnomelj.

Prvega marca leta 1945, to je na dan, ko so bile bombardirane moje rojstne Jesenice na Gorenjskem, so začeli z drugo izmeno tečaja. Štab smo imeli sredi mesta v nekaj veliki privatni hiši poleg mestne cerkve. Skupaj nas je bilo okrog 20 tečajnikov, tako da je bila soba z veliko kmečko pečjo in klopi kar rejec tesna. Veliko smo pisali in risali. V sosednji stavbi so imeli tečaj za radiotelefiste, na katerem je bilo okrog 20 udeležencev, predvsem deklet.

V naši izmeni smo bili zbrani borci iz vseh krajev Slovenije, nekaj pa tudi iz sosednje Hrvaške. Ker so morale biti glavne karantenske postaje postavljene blizu mejnega prehoda in po možnosti ob železnici, so tečajnike izbrali v glavnem iz obmejnih krajev. Predavatelji so bili štirje, pouk pa je trajal dopoldan od 8. do 12. ure in popoldan od 14. do 18. ure. Glavni vodja in predavatelj je bil major dr. Šobar, doma iz Zgoranj Laz v Suhi krajini, njihovo domačijo pa so leta 1943 Italijani požgali in popolnoma uničili. Največja skrb tega požrtovalnega zdravnika je bila, kako sprejeti po osvoboditvi vse pregnane ljudi v zbirne baze in jih pospremiti na njihove domove. Dobro je vedel, da se ob nepravilnem ukrepanju po vojni lahko razširijo razne nalezljive bolezni in kot primer navedel špansko bolezen, ki je razsajala po prvi svetovni vojni. Veliko je bilo govora tudi o epidemijah in celo pandemijah.

Iz izkušenj iz prve svetovne vojne nam je povedal, da moramo imeti vedno pred očmi dejstva, da je takrat v štiriletni vojni padlo na frontah 11.000.800 ljudi, v letih po vojni, pa jih je za različnimi boleznimi umrlo okrog 22.000.000. Zato moramo poskrbeti, da bo interniranec ali vojni ujetnik najprej v karanteni temeljito zdravniško pregledan, eventualno ozdravljen in šele po tem bo lahko odšel v svoj domači kraj.

Vsi smo sprejeli te skrbne nasvete zelo resno in z zanimanjem sledili enomesečnim predavanjem. Bilo je veliko učenja, ker so vsak dan tudi preverjali naše znanje. Ob sklepu tečaja smo dobili spričevala, ki so bila v glavnem prav dobra, le nekaj je bilo dobrih.

Po uspešnem enomesečnem tečaju smo bili razporejeni po raznih krajih Bele krajine. S tovarišem iz Sentilja sva delovala na terenu Semiča, Metlike, Dolenjskih Toplic, tja do predmestja Novega mesta. V pomoč so nama dali še dva tovariša in tovarišico Marjo iz Mokronoga. Tako nas je bilo pet in nastanili smo se v znanem Hluparjevem mlinu v vasi Krupa pri Semiču, spadali pa smo pod deveto brigado in komando mesta Metlika, kjer smo dobili tudi stalne osebne izkaznice. Naše delo je potekalo že na osnovi tega, kar smo se naučili v tečaju v Črnomlju. Pregledovali smo teren, marsikaj preuredili ali svetovali ljudem, kako naj ravnajo v primeru kakih bolezni. Kako potrebno je bilo takrat tako delo, nam je dokazoval tudi primer na Hrvaškem, kjer so takrat zasledili primer pegavega tifusa. Že na tečaju v Črnomlju smo slišali, da za to boleznijo ozdravi le eden od 100 bolnikov. Takoj so bile na meji med Slovenijo in Hrvaško, kjer so borci ali civilisti prestopali mejo, v obeh smereh postavljene preproste karantene z razkuževalnimi napravami. Ena največjih karanten je bila postavljena na mejnem prehodu pri Vinici. Predno so spustili ljudi naprej, so bili temeljito pregledani, okopani in razkuženi. Najboljše takratno sredstvo za razkuževanje in zdravljenje proti raznim boleznim, predvsem srbečici, je bilo žveplo, pomešano z apnom v tekočem stanju. S takimi skrbnimi ukrepi je bilo morda preprečeno mnogo huduga.

Se posebno veliko skrbo na terenih smo posvetili prvim takratnim šolam, v katerih so priučena dekleta že poučevala otroke po vsem delno ali že popolnoma osvobojenem ozemlju Bele in Suhe krajine. Marsikatero skromno šolo na kakem skednju v vasi smo preuredili ali preselili v bolj in svetlejši prostor za poučevanje otrok. Pozno popoldne ali zvečer, ko so imeli ljudje več časa, smo po vaseh sklicevali sestanke in jih poučevali o vsem, kar smo se naučili od zavzetega dr. Šobarja in drugih na tečaju v Črnomlju. Ljudje so množično prihajali na te sestanke in z zanimanjem poslušali nasvete. Ko smo se poslavljali in odhajali v drugo vas, je bilo slovo povsod težko in videl si marsikatero solzo. Še kako so razumeli, da jim taki nasveti zelo koristijo, kajti žrtve med vojno je bilo v sleherni vasi že dovolj. Ko sem pred nekaj leti obiskal Belo krajino sem se ustavil tudi v vasi Krupa pri Semiču in vprašal mlado ženo, če me morda pozna. Čeprav je bila leta 1945 še skoraj otrok, me je takoj vprašala, če nisem bil pri tisti ekipi. To je le en dokaz kako so ljudje takrat cenili to naše delo.

Konec aprila je nenadoma prišlo povelje za umik vseh partizanskih enot in civilnega prebivalstva prek Črnomlja in Vinice. V času umika je močno deževalo, vendar smo se ustavili šele v Ogulinu, oziroma na Vrbovskem na Hrvaškem, kjer je bila pred vojno tovarna vžgalic. Ravno tiste dni je šla skozi Vrbovsko naša četrta armada in takoj smo vedeli, da gre že proti Trstu. Kmalu za tem smo se po isti poti vrnili prav do komande mesta Novo mesto, ki je bilo pravkar osvobojeno. V mali vasi nad Novim mestom smo se nekoliko ustavili in zvedeli o nemški kapitulaciji, kar je pomenilo konec vojne. Šele po tej razveselilni novici smo opazili po hišnih številkah, da se vas imenuje Konec. V Novem mestu smo se za nekaj dni namestili v bivši gostilni Košir, nato pa se po najkrajši poti odpravili proti Ljubljani. Večji del poti smo prepešali, sem in tja pa smo tudi v kaki vasi najeli voznika, da nas je vsaj nekaj kilometrov pripeljal bliže Ljubljani. Ko smo prišli v pravkar osvobojeno mesto 9. maja, je bilo veselje ljudi

nepopisno. Obsipavali so nas s cvetjem, na prsi angleških uniform, ki smo jih oblekli že v Črnomlju, pa so nam pripenjali nageljne. Po prvem navdušenju smo odšli najprej na radio Ljubljana, ki je več dni stalno objavljala in sporočala domačinom imena borcev, ki so se zdravi in srečni vrnili. Žal tega na Jesenicah niso slišali, ker so bili pred tem bombardirani, pa tudi radijski aparat je bilo zelo redek, ker so jih Nemci že prvo leto vojne zaplenili. Namestili smo se na predvojnem telovadnem taboru, kjer je že deloval štab za repatriacijo vojnih ujetnikov in internirancev pod vodstvom majorja dr. Šobarja. Ker nismo spadali v nobeno enoto, smo se hranili v hotelu Slon. Čez nekaj dni smo se v spomin še fotografirali pri še danes znani fotografiji Miri Grad in odšli vsak v svoj določen kraj. Dr. Šobar mi je osebno dal veliko kuverto in dejal: »Dodeljen si v svoj rojstni kraj, na Jesenice. Tam poišči primeren prostor za zbirno bazo, kjer bo glavna karantena.« Na pot sem se odpravil takoj. V Sentvidu, na bivši meji, kjer so še ustavljali avtomobile, sem priselil v vojaški tovornjak in se tako pripeljal do Kranja. Pozno popoldne 19. maja sem prišel do Radovljice in izmučen od hoje sklenil, da prespim tukaj in zgodaj zjutraj nadaljujem pot do Jesenic. V mestu so pravkar praznovali osvoboditev in jeseniška železarska godba v partizanskih uniformah je igrala partizanske in druge koračnice. Bil sem v lepi novi angleški uniformi in Jeseničani so me takoj spoznali in spravevali od kod in kam, predvsem pa zakaj tako sam. Šele ko sem začel pripovedovati o velikih nalogi, ki je čakala tečajnike iz Črnomlja, so razumeli. Po dobrem počitku in okrepčilu v stavbi, kjer je danes radovljiška občinska skupščina, sem že zgodaj zjutraj odkorakal proti Jesenicam. Koraki so postajali vedno lažji, saj sem se vračal domov. V glavi pa so mi ključale misli o tem, koliko Jesenice je bilo porušenih ob bombardiranju in ali so starši še živi. Nekaj o bombardiranju sem sicer zvedel že v Novem mestu od lesnega trgovca Hajniharja, ki je bil doma iz Bohinjske Bistrice. Nekaj dni po bombardiranju je bil doma v Bohinju in si je minogrede ogledal tudi Jesenice. Po njegovem pripovedovanju sem sklepala, da bombe niso dosegle starega dela Jesenic, to je Murove in moje rojstne hiše.

Po prihodu na Jesenice sem se najprej ustavil na pravkar ustanovljeni komandi mesta Jesenic, ki je delovala v današnjem Titovem domu. Komandant je bil Ivan Finžgar-Gorazd, politkomisar pa Stanko Grčar-Stefan. Razložil sem mu, zakaj prihajam, pa tudi v veliki kuverti so bili napisani vsi napotki za moje delo. Dobil sem takoj kolo in dovolilnico za vožnjo in gibanje na vsem obsežnem območju Jesenic do Kranjske gore. Od komande partizanske straže pa sem dobil še ustrezno propustnico.

Prvo noč sem prespal doma in v pogovorih z domačini že v mislih naredil načrt, kje naj bi stala karantena oziroma zbirna baza. Znano je, da so Nemci med vojno postavili na Plavžu med železnico in reko Savo lesene hišice za železničarsko šolo. Pokojnemu zdravniku dr. Milanu Čehu sem predlagal ta najprimernejši kraj in sva si ga takoj ogledala. Kraj je popolnoma ustrejal za prvi sprejem naših med vojno izgnanih ljudi.

Začelo se je delo. Najprej je bilo treba postaviti zidano razkuževalno postajo, kopalnice in kuhinjo. Zidarska dela je dobro opravil zidarski mojster iz Sebenja pri Gorjah Franc Zemva, mizarska dela pa pokojni mizar Franc Šlibar. Za vsa instalacijska dela pa smo z lahkoto dobili delavce iz Železarne. Za pomožna dela in urejanje okolice smo imeli na razpolago okrog 20 nemških vojnih ujetnikov, ki so se zelo dobro izkazali in smo nekatere obdržali v bazi celo leto tudi za druga dela. Dve dokaj veliki zidani hali sta bili postavljeni že prej, kar nam je veliko pomagalo. Potrebna je bila le notranja ureditev.

Dela so tekla hitro in vse po skromno risanih in skrbno priprav-

Tečajniki iz Črnomlja leta 1945 fotografirani na dan osvoboditve Ljubljane 9. maja 1945. (sedita od leve proti desni: Jože Markež – Polje, Anton Žerjav – Jesenice, stojita od leve proti desni: Anton Stožec – Sentilj, Stane Škodler – Ljubljana)

ljenih navodilih tečaja v Črnomlju.

Med tem sem se odpravil s kolesom še v Kranjsko goro, da bi hitro uredili pomožno karanteno. Uredili smo jo v hiši, kjer ima danes milica svoje prostore. Delovala je vse leto 1945 in sprejemala ljudi za nekaj dni, ker za vse v jeseniški zbirni bazi ni bilo prostora.

Dodatne prostore na Jesenicah smo imeli še v nekdanjem župnišču in fizikurnem domu, večje pomožne prostore z zdravniki in vso potrebno opremo pa še na Bledu, v Radovljici in Kamniku. Za kuhanje hrane v bazi na Plavžu smo imeli štiri velike nemške kotle na paro, ki so bili takrat zelo sodobni in vsaka jed je bila v njih hitro in dobro pripravljena, vsaj eno uro pred najavljenim transportom. Za raznašanje hrane do vagonov ob progi smo imeli okrog 20 tridesetlitrskih pločevinastih kant z dvonimnim dnom in obodom ter s hermetičnim pokrovom. Tako je ostala tudi v teh kantah hrana topla nekaj ur. Zapolnjenih nemških mesnih konzerv, moke, riža in razne druge suhe hrane za kuhanje ni manjkalo, ker Nemci niso več ugnili tega odpeljati s seboj. Veliko skladišče smo imeli v spodnjih prostorih današnjega Titovega doma, robo pa smo po potrebi dostavljali v zbirno bazo na Plavžu. Na prostoru pred Titovim domom je bila takrat popravilnica koles, katera so bila po vojni skoraj edino prevozno sredstvo in brez katerih bi takrat težko vse to organizirali. Kako je bilo takrat težko za kruh, vemo sami, ki je to poskusil. Kje bomo dobili za bazo tako velike količine nepogrešljivega kruha? Vendar smo tudi to rešili. Poznal sem Jesenice, zato sem stopil osebno k takratnemu pekovski mojstru, danes že pokojnemu Konradu Vidcu. V krajšem pogovoru sva se dogovorila o vsem potrebnem v zvezi z nabavo kruha. Kako je on, čeprav takrat v težkih pogojih, sprejel to ponudbo, pravzaprav že naročilo, je težko opisati. Ni mogel skriti nekakšnega ponosa, oči pa so se mu zasolile. Spomnil se je na vse, čeprav neznane prestradane izmučene ljudi, ki se bodo vračali skozi jeseniško karanteno in jedli njegov kruh. Vse leto je pridno pekel in skrbel še posebno za kruh, katerega je precejšnje količine potrebovala kuhinja za transporte v bazo na Plavžu. Za prevoz kruha iz pekarnice Vidic, hrane in drugega smo imeli manjšega belega konjčka, katerega se starejši Jeseničani prav gotovo še dobro spominjajo, saj je bil stalno na cesti.

Dela pri pripravi zbirne baze so tekla zelo hitro, ker je bil 25. maja izpod Rožice že najavljen prvi transport. Četita vojakov za stražo na obsežnem terenu je bila tudi že na svojem mestu. Zaposlili smo večje število deklet z Jesenic in okolice ter Primorske. Nekatere smo zaposlili v pisarnah za evidenco, v glavnem pa za razdeljevanje hrane po vagonih ob progi. Da bi bili sprejemi na domači zemlji bolj veseli, smo namestili po drevu v bazi preprosto ozvočenje in navijali nekaj takrat obstoječih plošč s slovenskimi napetimi. Za to sta v začetku skrbela Jeseničana Stane Debevc in Marica Zlebir. Glavni kuhar za transporte je bil pokojni Nace Hrovat, poleg Rovana iz Podmežakle in Valentina Šranca, starejšega, ki je takrat skrbel tudi za edino prevozno sredstvo – konja. Pozneje so bili vsi trije demobilizirani in na njihova mesta smo postavili kar nemške vojne ujetnike. Trije so se vrteli ob velikih kotlih, eden pa je skrbel za konja. Bili so zelo delavni in skrbni, posebno še glavni kuhar z imenom Veising, doma nekje pri Berlinu, kjer je imel svojo tapetniško delavnico. V prvi zbirni bazi na Plavžu smo imeli le enega zdravnika, ker smo bolnike s težjimi obolenji pošiljali naprej v Ljubljano. Kuhinja z večjo jedilnico za številno osebje je bila pozneje v podolgovati leseni baraki sredi baze.

V Področici je bila ena zadnjih postaj vseh transportov pred vstopom v železniški predor. Tam so bile opravljene še razne formalnosti s strani zavezniške komande preden je vsak transport prispel po dobrih desetih kilometrih v zbirno bazo na Plavžu.

Že v jutranjih urah 25. maja je bil najavljen iz Področice prvi trans-

port. Bil je lep sončen dan. Ob progi so bili že postavljeni popisovalci, ker so morali biti vsi ljudje v vagonih najprej popisani. Tudi pločevinaste kante s toplo in okusno hrano so že stale vzdolž proge, zraven njih pa dekleta z zajemalkami v rokah, da bodo pripravljeno hrano razdelile v najkrajšem času. Kazalci na urah še niso kazali deset dopoldan, ko se je začel iz Hrušice približevati dolg vlak z živinskimi vagoni, ki so bili takrat pač najpogostejši.

Prvi transport v svobodno domovino se je ustavil. Na nekaterih vagonih so bile pripete jugoslovanske zastave. S tem prvim transportom so bili pripeljani sami vojni ujetniki, v glavnem oficirji bivše jugoslovanske vojske. Bili so oblečeni še v stare in dokaj dobro ohranjene uniforme, na kapah pa so se jim svetile še kraljeve kokarde. Po popisu in nahranitvi smo morali ta transport poslati naprej v Ljubljano, oziroma v Kamnik, le nekaj smo jih za tri dni namestili v lesene hišice in nato poslali v Ljubljano na glavni štab za repatriacijo, od koder so postopoma odhajali na svoje domove.

Za tem prvim transportom so začeli kar množično prihajati vlaki skozi karavanski predor, podnevi in ponoči. Počitka nismo poznali in večkrat, ko smo komaj odpravili enega, je bil že najavljen drugi transport. Pozneje so nekatere internirance pripeljali kar z angleškimi tovornjaki čez Korensko sedlo. Bolj slabotne ljudi smo nameščali v dokaj prostorne hišice v bazi, za hojo sposobne pa v nekdanje župnišče in današnji fizikurni dom, nekaj prostora pa je bilo v nekdanjih barakah v Podmežakli in na današnjem športnem igrišču. Zelo priročna je bila takrat še obstoječa železniška proga za Kranjsko goro, ker se je dalo s premiki na postaji Jesenice, poslati nekaj vagonov v že omenjeno pomožno karanteno pod Vitrancem. Pošiljali pa smo jih tudi na Bled, v Radovljico in drugam.

Pri prvem sprejemu izmučenih ljudi v bazi na Plavžu smo videli tudi zelo ganljive prizore. Bili so primeri, da ko je transport obstal, so ljudje izstopili iz vagonov in s solzami v očeh poljubljali pravkar osvobojeno slovensko zemljo.

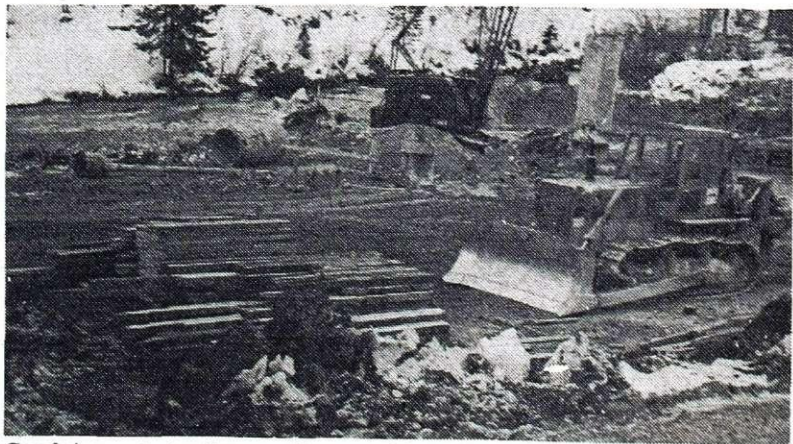
Veliko internirancev se ni moglo vrniti v domovino že s prvimi transporti, ker so se zaradi prevelike izčrpanosti še zdravili v zavezniških bolnišnicah.

Prvi komandant jeseniške zbirne baze oziroma karantene je bil Tonček Zalokar, po domače Zalaharjev iz Podhoma, po demobilizaciji delavec v predelovalnih obratih Železarne. Politkomisar pa je bil Stane Oblak, doma nekje iz okoli Kranja. Že sredi junija je prevzel odgovorno mesto komandanta domačin in prvoborec Karel Kozar-Romi. Očetovski je skrbel za vse, da bi bilo to veliko delo čim bolj opravljeno. Dekleta za pisarniška dela, razdeljevanje hrane in druga dela je vodila požrtovalna tovarišica Emilija, doma iz Ljubljane. V prostorni jedilnici štabne kuhinje smo občasno in takrat, ko ni bilo večjega dela s transporti, priredili kakšno prireditev, oziroma miting, kakor smo rekli in povabili tudi druge prebivalce Plavža in okolice.

Največ zelo dolgih transportov smo imeli junija, julija in avgusta, okrog 150, včasih tudi do 40 vagonov. Ostale mesece v tem letu pa še okrog 80 transportov. Bolj poredko so prihajali še celo leto 1946, nekaj pa še v letih 1947 in 1948. Največji dotok je bil seveda iz Avstrije skozi karavanski železniški predor na Jesenice v zbirno bazo na Plavžu, drugi precej manjši pa na mejnem prehodu Sentilj pri Mariboru. Vseh teh transportov je bilo po oceni okrog 400. Če bi hoteli natančno ugotoviti še vagoni in ljudi, bi nastale velikanske številke.

Veliko bi se še lahko napisalo o teh nadvse skrbnih pripravah za sprejem internirancev in vojnih ujetnikov že med vojno v osvobojenem Črnomlju in o skoraj triletnem sprejemanju internirancev iz vse države v karanteni na Jesenicah. Le na kratko smo si ogledali tisto veliko delo v prvih svobodnih dneh leta 1945, ki ne bi smeli priti v pozabo. Ime Baza na Plavžu pa se je kot v spomin ohranilo še do danes.

Anton Žerjav

Gradnja mostu čez Savo za Karavanski predor (Foto B. Blenkuš)

USMERITEV AKTIVNOSTI SZDL V LETU 1980 PRI URESNIČEVANJU POLITIKE GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Predsedstvo republiške konference SZDL Slovenije je 25. decembra lani sprejelo Usmeritve aktivnosti Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije v letu 1980 pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije s pozivom, da o teh usmeritvah razpravljajo v vseh občinskih konferencah ali vsaj predsedstvih in oblikujejo lastne frontne usklajene programe aktivnosti in oblikujejo ustrezna delovna koordinacijska telesa, ki morajo s svojim delom začeti že v januarju 1980.

Ne da bi presojali, ali smo v jeseniški občini naredili potrebno, da bi v SZDL okrepili in izpostavili usklajevalno vlogo med vsemi frontnimi člani tako v krajevni skupnosti kot v občini pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, lahko ugotovimo, da so ta prizadevanja močno prisotna v organizacijah združenega dela, manj ali skoraj nič pa v drugih sredinah. Nedvomno je to tudi posledica tega, da poziva predsedstva republiške konference SZDL Slovenije nismo sprejeli kot prioritete akcijske naloge tudi v frontni organizaciji in da smo resnično premalo delali na tem, da bi SZDL v občini okrepili njeno usklajevalno vlogo.

Čeprav ne bi mogli trditi, da stabilizacijskih prizadevanj ni moč zaslediti v občinskih pa tudi krajevnih družbenopolitičnih organizacijah, vendar potekajo preveč odmaknjene druga od druge in neusklajene. Od takih neusklajenih aktivnosti in večkratnosti pa seveda ne moremo pričakovati učinkovitih rezultatov. Ta slabost pa tudi ni prvič prisotna med frontnimi člani v naši občini.

Ravno iz tega razloga bi morali še kako odgovorno sprejeti poziv predsedstva republiške konference SZDL Slovenije o frontni obravnavi usmeritev in aktivnosti pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije v občini in frontno oblikovati koordinacijsko telo za sprotno usklajevanje in spremljanje družbenopolitične aktivnosti pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije.

Prav gotovo je stabilizacijskih prizadevanj v občini veliko, so pa tudi primeri, kjer so jih ta prizadevanja obšla in primeri, kjer so svoje planske dokumente le uskladili z restriktivskimi ukrepi, delajo pa še po starem.

Vse to še kako pogojuje in zahteva enotno politično akcijo v občini, ki pa jo lahko ustvarimo le v občinski konferenci SZDL z okrepitvijo njene usklajevalne vloge med vsemi frontnimi člani. V obravnavanem dokumentu je poudarjeno, da je »temeljna politična naloga vseh organiziranih subjektivnih sil v letošnjem letu odločna družbenopolitična akcija za zagotavljanje pogojev in

mobilizacijo nosilcev odločanja, da se na osnovi ustvarjalne samoupravne aktivnosti delavcev, delovnih ljudi in občanov, organiziranih v socialistični zvezi, uresničijo dogovorjeni družbenoekonomski cilji politike stabilizacije v gospodarskem in socialnem razvoju«. To pa bo moč doseči le s frontnim delovanjem in s stalno borbo, ki mora zajemati ustrezno informiranje, povečevanje znanja tako za odločanje kakor tudi za pravilno vrednotenje informacij, dviganje interesa med delovnimi ljudmi in občani, kar pa se seveda tesno povezuje z dokazovanjem, prepričevanjem, argumentiranjem in podobno. Na ta način bomo dvigali ustvarjalno samoupravno aktivnost delavcev, delovnih ljudi in občanov in s tem njihovo ustvarjalno vlogo pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije.

SPOMIN NA 12. FEBRUAR

Bilo je 12. februarja, ko smo člani novinarskega krožka obiskali spomenik narodnoosvobodilnemu boju na Dovjem. Očistili smo prostor pod ploščo z imeni in prižgali svečke. To ni bil navaden dan. Prav to bi vam rad povedal!

Devet plamenčkov je zagorelo v spomin na devet domačinov, ki so bili pred osemindesetimi leti ustreljeni v Dragi.

Po decembrski vstaji so Nemci v naših vaseh aretirali veliko upornikov. Odpeljali so jih v jeseniške in begunjske zapore. Spomini na zaslisevanja in krivava mučenja so med preživelimi še vedno živi in boleči. Mi poznamo te spomine. Pripovedovali so nam o njih.

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA IN SLO V TEMELJIH PLANA

V elementih za pripravo in sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih plana razvoja krajevnih skupnosti jeseniške občine so med drugim predvideli tudi naloge na področju družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora.

V okviru tega bo potrebno skrbeti za graditev zaklonišč, zbirnih prostorov in detaširanih skladišč. Predvideli so tudi, da se dosedanja stara zaklonišča ustrezno uredijo. Prav tako bodo predvideli ustrezno opremo za družbeno samozaščito, zaščito pred naravnimi katastrofami, zaščito pred požari in nesrečami in prostore, kjer bo ta oprema primerno spravljena in pripravljena. Sredstva za to naj bi se predvidela v okviru občinskega proračuna.

B.

OBISKALI SO NAS UČENCI IZ POBRATENIH STAV

Vsakih počitnic se šolarji razveselimo, letošnjih zimskih počitnic pa smo bili še prav posebno veseli. Teden dni smo namreč preživeli skupaj z vrstniki iz pobratene krajevne skupnosti Stave iz občine Valjevo.

Na prvo srečanje z njimi, poleti smo jih obiskali mi, so nam ostali zelo lepi spomini. Le kdo bi mogel pozabiti na prijateljstvo, ki se je takrat skovalo med nami.

Pričakovali smo petnajst učencev iz osnovne šole Ilija Birčanin. Bo med njimi Rada, moja prijateljica? Pa Olivera, Goran, Milovan, Olja... so razmišljali drugi. Kakšno veselje je zavladalo med nami, ko so se naposled le pripeljali. Med njimi je bila tudi Rada. Pristrčno sva si segli v roke. Tudi drugi so našli svoje prijatelje. Naši starši in učitelji so nas bili veseli. Videla sem to. Z njihovih obrazov sem razbrala, da nam zaupajo, da bomo tudi mi dobri gostitelji. In res smo bili. Seveda so nam pri tem pomagali tudi starejši.

Svoje goste smo odpeljali na domove. Po dolgi vožnji so bili potrebni počitka. V družinah gostiteljev je bilo za vse poskrbljeno. Za nekaj dni se je v njih spremenil celo običajni dnevni red.

Naslednji dan smo se zopet vsi srečali. Postali smo ena družina. Odšli smo na sankanje v Radovino. Po dolini se je razlegel vesel vris mladih ljudi. Bilo je nepozabno. Tako razigrani smo bili tudi na sankanju s Sedelc. Z Rado sva si ogledali še Piričnik in Planico. Ne bi bilo prav, če ji ne bi pokazala tudi zanimivosti v naši vasi.

Prehitro je prišel dan, ko smo se morali posloviti. Bila je nedelja. Dopoldne sva z Rado odšli še na vlečnico. Opazovali sva vrvež na smučišču. Vse dni sva se veliko pogovarjali in zdelo se nama je, da si imava še toliko povedati. Neizbežno se je bližal večer in z njim slovo.

Zvečer smo se vsi zbrali v šoli. Stiski rok, pozdravljanje, skrite solze v očeh...

Srečno in nasvidenje, mladi prijatelji iz Srbije!

Na šolski tabli so ostala zapisana njihova imena in pozdravi za vse učence. Ko smo se vrnili s počitnic, smo jih še enkrat prebrali. Olivera je zapisala:

»Dragi prijatelji! Bilo nam je zelo lepo.

Lep pozdrav vsem in hvala vam.«

Lilijana Pretnar –
novinarski krožek
OŠ 16. december Mojstrana

VPISOVANJE OTROK V VVO JESENICE

VZGOJNO VARSTVENA ORGANIZACIJA JESENICE obvešča vse starše predšolskih otrok, da je redno vpisovanje otrok v VVO Jesenice za šol. leto 1980/81 od 18. do 29. februarja 1980.

Vpisovanje bo:

– v enoti Angelce Očepek za področje KS Plavž, Hrušica in Planina pod Golico

– v enoti Julke Pibernik za področje KS Sava in Podmežaklja, in sicer vsak dan – razen sobot od 9. do 16. ure.

SKRITA ENERGIJA V NAŠI OKOLICI

Vsak dan beremo in govorimo o štednji z energijo, o tem, kje in kako naj pridemo do novih virov energije, pa razmišljamo zelo malo.

Na naših sprehodih po gozdovih ali hoji v hrib, mimo nas bežijo potoki in rečice. Redko se spomnimo, da je v vsaki vodi, ki teče s hriba v dolino, skrita električna energija, ki jo iščemo, največkrat na način, ki je mnogo dražji in občutljivejši za obratovanje. Ob vsem tem največkrat že iz navade rečemo, saj se ne splača, češ, saj je to le potok. Ne premislimo pa, koliko vode ima potok in kakšen padec bi bilo mogoče izkoristiti? Marsikje bi lahko na pogled nepomemben potok veliko prispeval k našim potrebam po energiji!

Poglejmo samo v našo najbližjo okolico. Pri Belci, 703 m, priteče potok Belca izpod Kepe v dolino z višine približno 1000 m, kar da višinsko razliko okoli 300 m; seveda bi bilo potrebno ugotoviti, koliko ima potok vode in koliko te višinske razlike bi se dalo praktično izrabiti? – Ne smemo namreč pozabiti, da nam da vsak liter vode že pri 100 m višinske razlike 0,735 kW moči.

Pri Dovjem srečamo Mlinco, ki priteče izpod planine Mlince, torej tudi z višine okoli 1100 m in pade ob izlivu v Savo na približno 630 m nadmorske višine.

Na Plavžu na Jesenicah je potok Jesenica, ki priteče od Savskih jam s

približnim padcem od 900 m na 600 m.

Na Javorniku naletimo na Javornik, ki je že zajezjen pod Medjim dolom in njegovo moč izkorišča Zelenarna, vendar pa priteče vanj toliko vode od pritokov, da bi bilo potrebno pogledati, kje bi se ga lahko ponovno zajezilo, saj je višinska razlika tudi okoli 200 do 250 m.

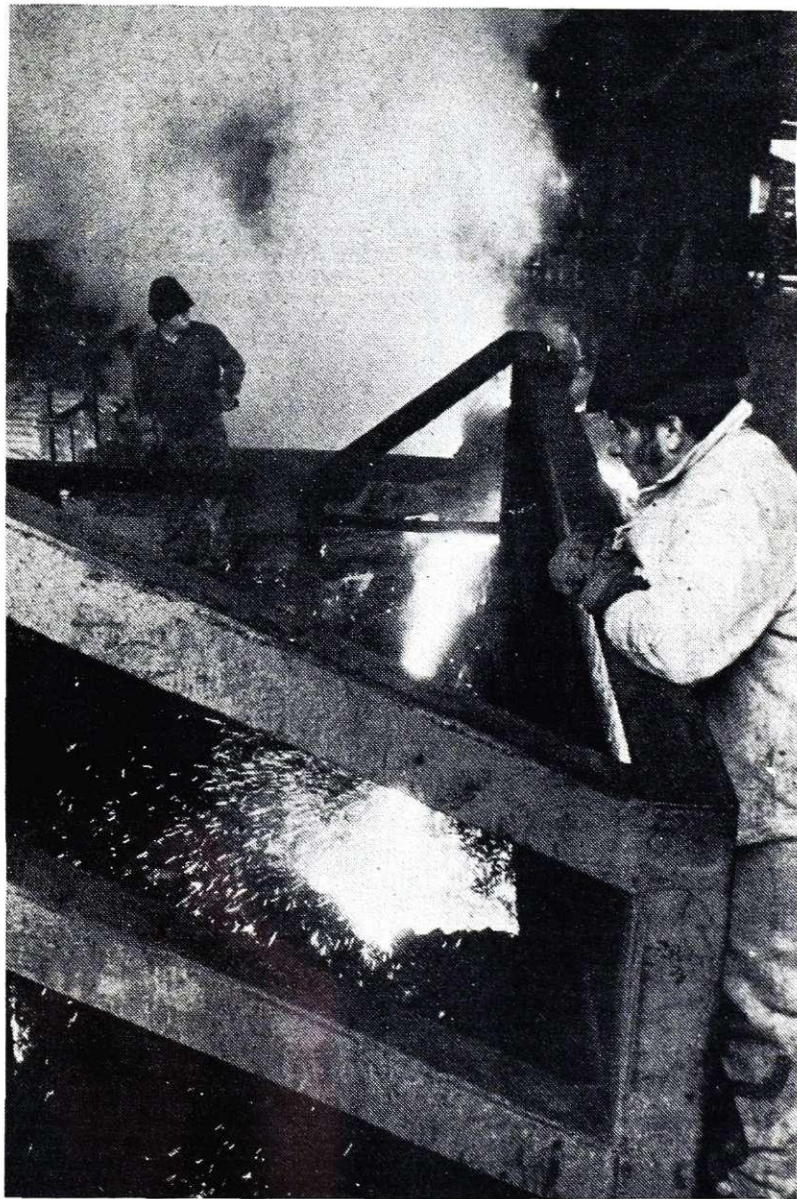
Skozi Koroško Belo teče Bela, ki priteče izpod Belščice z višine med 800 in 900 m in se izliva v Savo na približni višini 550 m.

Nad mostom čez Savo z Javornika proti Blejski Dobravi je jez s kaskadami s padcem okoli petih metrov. Če računamo, da bi imela Sava na tem mestu 10 kub. metrov vode v sekundi, bi z izkoriščanjem vodne moči dobili okoli $7,35 \times 10 \times 5 = 367,5$ kW moči. Mogoče to res ni veliko, vendar bi to moč lahko porabili za razsvetljavo okoli 700 žarnic po 500 vatov.

Viri energije se nam ponujajo sami, treba jih je le videti, oceniti in pravilno izkoristiti, saj imamo danes turbine vseh vrst, ki neposredno lahko zamenjajo električne motorje.

Navedel sem seveda le nekaj primerov, če pa bi se sprehodili še malo po naši okolici proti Ratečam ali Bohinju, bi odkrili še več vodne energije. Ne pozabimo, da je to najcenejša in tudi najenostavnejša električna energija.

Rudolf Arh

Grodelj teče (IK)

NA OBISKU PRI PRIJAZNEM PEKU

Ko smo se z našimi varovanci pogovarjali o poklicih, smo sklenili, da si bomo ogledali enega izmed njih, in sicer peka. Po telefonu smo vprašali peka Davorina Vidica, če bi nas lahko sprejel. Z veseljem je pristal in določili smo termin.

Obiskali smo ga dvakrat: 30. in 31. januarja. Nadvse vljudno nas je sprejel in si takoj vzel čas, da je pokazal malim cicibanom in prav tako tudi tovarišicam, kako nastane kruh, ki je naša vsakdanja hrana. Z velikimi očmi so otroci spremljali pekovo razlago o tem, kaj vse potrebujemo, kako se zamesi, oblikuje in peče kruh.

Spoznali smo, koliko dela je potrebno, da se naredi kruh. Ob koncu obiska je vsem podaril štručke, ki so jih otroci z veseljem pojedli.

Na tem obisku so otroci res doživeli veliko novega, saj si s takimi obiski pridobivajo bolj nazorno znanje, kot od naše še tako natančne razlage. Želimo si čim več tako prijaznih ljudi, kot je pek Vidic, ki bi nas s takim veseljem sprejeli.

Cicibani in tovarišice
iz vrta v stolpnici na Plavžu

VLJUDNOST PA TAKA

V dnevnem časopisu večkrat prebiramo vesti v prijetljajih z bolj ali manj prijaznimi vozniki avtobusov, na katere nas je vezanih še precej potnikov.

Raje bi sicer pisala o prvih, vendar me je pripravil k pisanju zelo neprijeten voznik Viatorjevega avtobusa reg. števil. 483-48, ki je v nedeljo, 17. februarja, ob 16.32 vozil izpred mrliških vežic na Bl. Dobravi proti Jesenicam.

Precej pogosto namreč obiskujem pokopališče in do te nedelje sem se lahko o prijaznosti voznikov izrazila samo pohvalno. Zato me je tembolj iznenadilo ravnanje voznika navedenega avtobusa.

Kakih deset minut pred odhodom avtobusa sem narahlo potrkala na vrata avtobusa, ki res ni stal na določenem postajališču. Tako smo namreč vedno storili, tako jaz, kot ostali potniki. Vsi drugi vozniki so nam prijazno odprli vrata, saj so vedeli, da ni prijetno v mrazu čakati na odhod avtobusa. Ker je bilo v avtobusu že nekaj potnikov, sem po krajšem času trkanje ponovila močnejše, ker sem domnevala, da me ni slišal. Po jezrnem zamahu z rokama je nejevoljno odprl in me ob vstopu »nadril«, češ, da tu ni avtobusna postaja in da ne bo vsakemu posebej odpiral.

Za menoj je prišlo še več posameznih potnikov, katerim pa na trkanje ni odprl, pač pa nadaljeval z branjem (proti temu, da si voznik med čakanjem krajša čas z branjem, nimam nič, oziroma je to celo pohvalno).

Pred avtobusom se je že nabralo 12 oseb, voznik pa je šele tik pred odhodom avtobusa vžgal motor in šele po ogrevanju odprl vrata čakačim, ki so vsi nejevoljni vstopali. Zanima me, ali je voznik v službi, oziroma ali je plačan samo za čas vožnje, ali morda tudi za čas, ko med prihodom in odhodom avtobusa čaka na potnike?

Menim, da ravnanje voznika avtobusa ni v čast niti njemu, niti podjetju, od katerega pričakujem v imenu ostalih potnikov, da ga zaradi navedenega vsaj opomni.

V. J.

KOMISIJA ZA TURISTIČNI PROMET IN INFOMACIJE JE PRIČELA Z DELOM

V sredo, 13. februarja, je bila seja komisije za turistični promet in informativno službo pri Turističnem društvu Jesenice. Udeležba vabljenih ni bila najboljša, kljub temu pa so se konstituirali in za predsednico izvolili Marijo Kostanjšek, lastnico sob za goste na Hrušici. Dogovorili so se, da je treba komisijo kadrovsko okrepiti in v njeno delo vključiti občane, ki bodo zainteresirani za delovanje na tem področju.

Sprejeli so tudi obsežen okvirni program dela. Predvsem si bodo prizadevali, da bodo dobili ustre-

nejši prostor za informativno službo. Rešitev je predvidena v okviru nove poslovne stanovanjske zgradbe na Jesenicah v centru I. Nujno potrebno je obnoviti že deset let star prospekt Jesenic, iz katerega gostje v glavnem črpajo informacije o Jesenicah in okolici. Popraviti bo potrebno vremensko hišico, mini Aljažev stolp na tržnici, dopolniti reklamnega okenca na vremenski hišici, izpopolniti tloris Jesenic na poslopju železniške postaje in si prizadevati, da se povečajo prenočitvene zmogljivosti.

Razveseljivo je, da se je prijavilo že nekaj interesentov, ki se zanimajo za pogoje in za posojilo za preureitev sob in podobno. Vsem tem bo treba dati ustrezna navodila in pojasnila.

Že iz opisa dela se vidi, da ima komisija v okviru dejavnosti turističnega društva zelo odgovorne naloge. Zato je nujno, da se kadrovsko čimbolj okrepi, da bo sposobna sproti in tekoče reševati to problematiko.

B.

Richard HOOKER: M.A.S.H. Za-
ložba Obzorja 1980. — Pri nas so
pred leti predvajali film, ki je bil
posnet po tem romanu. Sam si ga
nisem ogledal, spominjam pa se, da
mi ga je omenil znanec, sicer precej
resen in občasno zelo moralen fant,
ki pa z njim ni bil posebno za-
dovoljen. Ni mi povedal, kaj mu ni
bilo všeč. Zdaj, ko sem prebral
roman, se mi zdi, da vem, zakaj.

Mož je namreč eden tistih, ki
terja brezpozorno spoštovanje do
zvišenih reči, in ki pričakujejo od
vsakogar, da bo o njih gomolil v
svečanem in privzdignjenem tonu.
Taki zvišeni stvari sta na primer
vojna (za pravično stvar) ali pa
poklic zdravnika-kirurga. O tem
dvojem se v pričujočem romanu
govori na skrajno neprimeren način.
Kar je najhuje: bojevnikov in reše-
valcev življenja tu ne blatio drugi,
»blatio« se sami z neprimernim go-
vorjenjem in s pobalinskimi obnaša-
njem.

Za kaj torej gre? Kratica M.A.S.H.
pomeni poljske kirurške bolnišnice
v ameriški armadi. Roman opi-
suje obdobje, ko so te bolnišnice
po nekaj letih premora spet začele
delati s polno paro — namreč, obdo-
bjem korejske vojne. Glavni junaki
romana so mladi kirurgi, ki oprav-
ljajo svojo državljansko (in člo-
večansko) dolžnost v eni treh bol-
nišnic. Kapetani Hawkeye Pierce,
Duke Forrest in »Trapper John«
so menda tipični predstavniki so-
dobne inteligence; no, da bom bolj
natančen: ameriške inteligence
v nekem obdobju. Vsi trije imajo
zelo resen odnos do dela. Strokovno
so na višku, razen tega pa so, kadar
je potrebno, tudi požrtvovalni.

Manjka pa jim nekaj drugega:
človek pri njih pogreša pravi odnos
do družabne etikete, do vojaške
discipline, do pravil za medčloveško
obnašanje. Včasih se zazdi, da ne
spoštujejo višjih, to je duhovnih
vrednot. So ti trije mladi zdravniki
rojeni šaljivci in ciniki — ali pa so
taki le iz odpora proti vojnemu ne-
smislu? Na to vprašanje bom po-
kusil odgovoriti na koncu. Vsaj za
enega med njimi, za Hawkeya
Pierca lahko trdimo, da je smisel za
šalo podedoval. Dokaz je ime, ki mu
ga je njegov oče izbral. Hawkeye
namreč pomeni Sokolje oko, tako pa
se je imenoval junak Cooprovih in-
dijanskih zgodb. Posrečeno, če po-
mislimo, da je lastnik tega imena
nosil naočnike.

Trije mušketirji — in z njimi vred
še nekaj drugih — so se zarotili, da
ga bodo ves čas službovali v tej
bolnišnici na vsi možni lomili. Gre za
pobalinstva, kakršna navadno poč-

nejo prenapeti pubertetni — tu pa
vse skupaj izpade precej zabavno,
glede na to, da se tako obnašajo
odrasli in spoštovani možje. Na-
vadno se tako početje ne obnese,
tem trem pa se je. Naj povem en
sam tak primer, za katerega bi
človek sodil, da bi se moral končati
pred vojaškim sodiščem. Da bi se
oddolžili vojnemu kuratu (ki je
katolik in »fejst fant«) ugrabijo
kurata sosedne enote (ki je pro-
testant), ga privežejo golega k kolu
in se obnašajo, ko da ga bodo živega
sežgali.

Našim nadebudnežem take in po-
dobne izpade spregledajo. Oprostijo
jim zato, ker jim morajo oprostiti:
fantje so strokovno nenadomestljivi.
Morala zgodbe je konec koncev v
tem: delo — učinkovito delo — je
najvišja vrednota. Konec koncev ti
pijanci in razgrajči vsako noč re-
šujejo življenja, in to tudi v pri-
merih, ki jim drugi ne bi bili kos. Oni
sami dosledno izpeljujejo načelo:
pomembno je, kaj narediš, ni po-
membno, kako se pri tem obnašaš.
Glavno je učinkovitost: kar ti je pri
tem napoti, mora neusmiljeno čez
krov. Končno si te morale ni izmislil
R. Hooker. To je nenapisana morala
vsake družbe, ki temelji na pro-
duktivnosti, učinkovitosti.

V tem romanu postane očitno —
ne da bi bilo posebej izrečeno — da
je zdravniški poklic vse bolj delo, ne
pa človekoljubno samaritanstvo. Če
je tu kakšna etika, je to kvečjemu
delovna etika, ta pa je merljiva z
učinkom in odtehtana z denarjem.
Res je, kirurgi v pričujočem romanu
se dejansko borijo za vsako zaupano

življenje — pa čeprav niso plačani
po učinku. S svojim civilnim ravn-
anjem in s svojimi besedami pa
kljub temu dokazujejo, da je tu
pomembna samo strokovnost in
vestnost.

Vojna že od napoleonskih časov ni
več prostor za viteško izživljanje,
ampak velikansko delovišče, na ka-
terem je pomembna predvsem ute-
čenost in učinkovitost celotnega
aparata; v človeški zavesti pa še
vedno živijo predstave o heroizmu.
Morda je prav v ameriški armadi
najbolj očitno, da postaja vojna le
neka posebna izpeljava delovnih
metod. Posemeznik je v tem stroju,
kot pravimo, »kolesce«; dejansko
pa manj kot kolesce.

Smisel stroja se pogosto izkaže
kot nesmisel. Na enem koncu stroja
(na fronti) proizvajajo ranjence in
pohablence, na drugem koncu jih
spet krpajo. Jasno pa je, da tak
stroj v mirnem času deluje na istih
načelih. Tudi v miru je tako, da
na eni strani, recimo v prometu,
proizvajamo ranjence in mrljice, na
drugi pa spet... — itd.

Tu, mislim, tiči tudi odgovor na
vprašanje, ali je cinizem teh mladih
intelektualcev zgolj odgovor na
nečlovečnost vojne.

Za konec bi morda zapisal še tole.
M.A.S.H. ni ne resen ne globok
roman. V njem je precej mikavnega
humorja — vse skupaj spominja na
Svejka in na Gordonove šaljive
zgodbe o zdravnikih. Pri tem pa je to
na svoj način čist in prosojen roman,
skozenj nenavadno razločno vidiš,
kakšne razmere so na danu.

Marko Hudnik

KULTURNO DELO DU JAVORNIK — KOROŠKA BELA

Po članskem sestanku 26. januar-
ja je predaval Stanko Ravnik o
naših krajih in ljudeh, to je o zgodo-
vini nastanka naših bližnjih mest in
o znamenitih možeh naše okolice.
Predavanje je dopolnil s filmskimi
posnetki naravnih lepot Vintgarja,
Bleda, Bohinja. Navzoči so z velikim
zanimanjem sledili predavanju.

Folklorna skupina je 2. februarja
nastopila v domu upokoencev
dr. Janka Benedika v Radovljici
pred mnogimi stanovalci in osebjem
novega doma. Vsi so z izrednim zani-
manjem spremljali program nasto-
pajočih, upravnica doma Minka Ro-
bič pa je izrazila željo, da jih plesalci
še obiščejo.

Odvč bi bilo opisovati lepe vtise,
ki jih doživi skupina na svojih na-
stopih v domovih naših starejših
državljanov, ni pa odveč poudariti,
kako zelo so potrebni za popestritev

njihovega življenja. Vodstva domov
zaslužijo pohvalo za take zamisli in
vabila in prepričani smo, da so na
pravi poti, da na kulturni način
razvedrilo ostarele prebivalce do-
mov, nastopajočim pa nudijo zado-
voljstvo in zavest, da so njihovi
nastopi ne samo zaželeni, ampak
tudi koristni.

Tudi slovenski kulturni praznik —
Prešernov dan je bil v domu DU Ja-
vornik-Koroška Bela dostojno pro-
slavljen. Letošnje leto je imel
uvodno besedo predsednik društva
France Arh, kulturni program pa je
izvedla folklorna skupina pod vo-
dstvom Gabrijela Peterneja, v so-
delovanju moškega pevskega zbora
pod vodstvom Jaka Vebra, ki je na
proslavi nastopil s Prešernovo
Zdravljico, Pod oknom in nekateri
drugi pesmi. Matevž Kalan je zelo
občutno prebral Prešernovo
pismo z Dunaja domačim, v katerem
sporoča, da se je za vedno odpovedal
duhovniškemu stanu, študij pa na-
daljuje za »jezičnega dohtarja«. V
program so bile vključene še druge
recitacije, ansambel Veseli upoko-
jenci pa je sodeloval v tovariškem
srečanju po proslavi.

V četrtek, 14. februarja, so imele
članice krožka ročnih del pod vo-
dstvom Štefke Bregantove tovariški
in družabni večer, na katerem so se
dogovorile za razstavo ročnih izdel-
kov vseh, ki so včlanjene v DU Ja-
vornik-Kor. Bela v počastitev
8. marca — dneva žena.

Članice so tekmovali tudi v hi-
trosti in pravilnosti pletenja in
kvačkanja, večer pa zaključile s
poskušajo domačih predpustnih ku-
harskih dobrot.

Običajnih pustnih prireditev, na-
povedanih za 16., 17. in 19. februarja,
zaradi spoštovanja predsednika re-
publike tovariša Tita v njegovi težki
bolezni ni bilo, kar je povsem
razumljivo. J.T.

OB NAŠEM KULTURNEM PRAZNIKU

Majhen narod smo, narod, ki je bil
tisoč petsto let pod tujim jarmom in
vendar se je osvobodil sam, s svojo
krvjo in si ustvaril lastno kulturo. K
temu je mnogo pripomogel tudi
dr. France Prešeren in njegova
knjižica pesmi, ki pomeni za Slo-
vence tako neopredeljeno, a za
večne čase veljavno kulturno legi-
timacijo, da nam je dragoceno vse,
kar je v zvezi z njegovim življenjem
in delom.

Ob našem kulturnem prazniku
smo tudi letos pripravili proslavo.
Učenci dramskega krožka so pripra-
vili kratek kulturni program, v ka-
terem so sodelovali tudi pevci in
mladi plesalci folklorne skupine.
Recitacije nekaterih Prešernovih
pesmi so v nas ponovno obudile
spoštovanje in z občudovanjem smo
se zamislili nad ubranostjo njegovih
globokih misli.

Na našo kulturno prireditev smo
povabili tudi umetnico slovenske
pisane besede, mladinsko pisateljico
Kristino Brenkovo. Nadvse je bila
vesela, ko so mladi igralci predstavili
soščolcem eno izmed njenih krajših

igrice Azil; pripravili pa smo tudi
razstavo njenih literarnih del.

Vsako leto ob kulturnem prazniku
podelimo tudi priznanja in značke
pedagogenim učencem, ki radi segajo
po dobri knjigi.

Misel o bralnih značkah je bila
porojena že pred dvajsetimi leti in je
prerastla v pomembno kulturno gi-
banje.

Na naši šoli tekmujejo za Fin-
garjevo bralno značko in letos je
tekmoval kar 201 učenec, to je
71,78 % vseh učencev na šoli, kar je
največ doslej.

Učencem 8. razredov je najvišje
priznanje — Finžgarjevo plaketo za
branje, podelila naša gostja, Kristi-
na Brenkova, zato smo bili še bolj
počlašeni.

Z veseljem je pisateljica sprejela
naše darilo, šolsko glasilo Prešernov
rod, ki je izšlo ravno za praznik,
Finžgarjeve značke in plaketo, s
čimer smo se ji mi zahvalili za prija-
zen obisk.

Mojca Perko, 8. b.
novinarski krožek
OŠ Gorenjski odred Zirovnica

ZA KULTURNI PRAZNIK V OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR

Vsako leto 8. februarja počastimo
spomin na velikana slovenskega
duha Franceta Prešerna. Letos
mineva že 41. leto, odkar praznu-
jemo ta dan kot kulturni praznik
slovenskega naroda.

Na naši šoli smo to praznovanje
združili s podelitvijo Finžgarjevih
plaket in bralnih značk. Priredili
smo dve proslavi: na prvi za nižjo
stopnjo so mladi recitatorji pripra-
vili izbor pesmi iz mladinske poezije.
Sodeloval je tudi pevski zbor s pe-
strim programom.

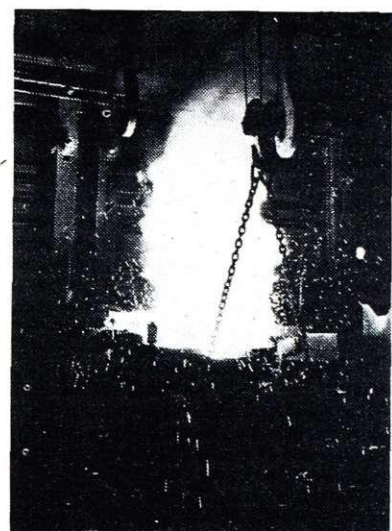
Druga proslava, za učence od 5. do
8. razreda, je potekala pod geslom Iz
roda v rod duh išče pot. Pevski zbor
je zanosno zapel Prešernovo Zdrav-
ljico. Recitatorji so recitali rodo-

ljubne pesmi Franceta Prešerna,
Jenka, Župančiča in Minattijsa.

Sledila je razglasitev rezultatov
tekmovalja za Finžgarjevo bralno
značko. Letos je tekmovalo 340 ali
50 % vseh učencev od 3. do 8. razre-
da. To je kar lepo število sodelujo-
čih, prav gotovo pa bi jih lahko bilo
še več. Najvišje odličje — plaketo si
je pridobilo 19 učencev. Ti so dobili
za svoje prizadevanje in trud tudi
knjižne nagrade — izbrana dela
Toneta Čufarja.

Razšli smo se v prepričanju, da
bomo drugo leto s to kulturno akcijo
nadaljevali in da bomo ostali zvesti
lepi domači besedi.

LITERARNI KROŽEK
OŠ Tone Čufar Jesenice

Preboda na SM peči (IK)

SLABA UDELEŽBA NA SEMINARJIH O INFORMIRANJU V OZD

Tisti, ki spremljate delo kluba
samoupraviteljev na področju druž-
benopolitičnega izobraževanja in
usposabljanja, že veste, da imamo v
februarju v načrtu tri seminarje o
informiranju v združenem delu.
Prvega smo izvedli že prejšnji teden,
v sredo in četrtek, 13. in 14. fe-
bruarja, drugi bo v tem tednu, v
sredo in četrtek in tretji prav tako v
sredo in četrtek v zadnjem tednu
februarja. Na vse seminarje smo
vabili po pet udeležencev iz or-
ganizacije združenega dela, povabili
smo pa tiste, ki se z informiranjem
ukvarjajo v vseh večjih organizaci-
jah združenega dela v občini, razen
iz Železarne. Seveda smo potenci-
alne slušatelje obvestili, da lahko
pridejo na seminar tudi ob drugem
času, če v tistem tednu, ko so
vabljene, ne morejo poslušati vseh
predavanj.

Programsko zasnovano seminarja je
pomagala pripraviti Albina Tušar-
jeva s centra za proučevanje samo-
upravljanja in informiranje v Žele-
zarni in tudi svetovalec, koga naj po-
vabimo k sodelovanju kot preda-
vatelja. Tako smo oblikovali na-
slednje štiri teme:

— Vloga in naloge sistema ob-
veščanja v organizacijah združenega
dela

— Ravni organiziranja sistema
obveščanja v organizacijah zdru-
ženega dela

— Status in naloge koordinatorja
obveščanja v organizacijah zdru-
ženega dela

— Podružbljanje in odgovornost
za obveščanje.

V tem vrstnem redu jih bodo
spredavali naslednji štirje preda-
vatelji: Slavko Humerca, Irena
Strajnar, Nada Dejak in Joža Varl.

Kljub uveljavljenim načinom ob-
veščanja (obvestila po organizacijah
združenega dela, v Železarni in prek

Najvišji vrh Karavank, 2238 metrov visok Stol, je v soboto in nedeljo, 16. in 17. februarja, spet gostil planince in druge ljubitelje gora, ki so se udeležili jubilejnega 15. zimskega spominskega pohoda. Izredno lepo in sončno vreme je prvi dan v Karavank privabilo 3400 pohodnikov, ki so se v strnjanih kolonah povzpeli na Stol. Vreme je bilo izredno, saj so številni na vrhu Stola ali ob Prešernovi koči preživeli zares prijetne ure. Naslednji dan, v nedeljo, je bilo pohodnikov manj, in sicer nekaj več kot tisoč. Tako se je oba dneva na Stol povzpelo 4445 udeležencev. Med njimi so bili številni planinci, mladina, pripadniki teritorialne obrambe, lovci, granicarji, upokojenci in predstavniki številnih organizacij. Z udeležbo na pohodu so poča-

stili spomin na borbo jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na Stolu. Na ta dan pred 38 leti so bili namreč borci jeseniške čete na Zabreški planini in so jih preseneli Nemci. Začeli so se umikati proti vrhu Stola. Povzpeli so se vse do Prešernove kočice, vendar so borce sledili tudi Nemci. V tej borbi je padel partizan Jože Koder. Borci, ki so dobro poznali teren, so bili v tej borbi zmagovalci, saj so se srečno mimo zased umaknili v dolino Završnice.

Od takratnih borcev te čete, bilo jih je 38, je danes živih še pet, in sicer Franc Konobelj-Slovenko, Ivanka Kozar, Ivan Vovk-Zivan, Ciril Triler-Čiro, vsi z Jesenic in Anton Matoh-Štepec iz Ljubljane.

Člani alpinističnega oddelka Planinskega društva Jesenice, ki so bili leta 1962 po-

budniki za ta spominski pohod, verjetno takrat niso pričakovali, da bo pohod preseljen v veliko, ne le planinsko, temveč tudi družbenopolitično manifestacijo planincev in drugih delovnih ljudi in občanov. Nadljujejo se torej svetle tradicije narodno-osvobodilne borbe, izročilo borbe jeseniške čete, ki se takrat ni ustrašila nemogočih zimskega razmer in se je v snegu in vetru povzpela do Prešernove kočice.

Prav v tem trenutku je še kako pomembno utrjevanje naše kondicijske sposobnosti in preverjanje telesne pripravljenosti in okvira naše koncepcije ljudskega odpora in družbene samozastite. Kot je v soboto na spominski proslavi pred Valvasorjevim domom poudaril slavnostni govornik dr. Miha Potočnik, so prav vztrajnost in vzdržljivost na dolgih in zahtevnih pohodih izvirne sestavine naše obrambne moči. Ob tem je omenil tudi znano Titovo misel: Delajmo, kot da bo 100 let mir, bodimo pa pripravljeni, kot da bo jutri vojna.

Pohodniki se resnično niso ustrašili zimskega razmer na zasneženih pobočjih Stola, dobro opremljeni in neustrašni so se podali na njegov vrh.

V nedeljo je bil slavnostni govornik preživetih borcev bitke na Stolu Franc Konobelj-Slovenko. V soboto so v kulturnem programu sodelovali člani srednješolskega pevskega zbora Blaž Arnič z Jesenic, recitatorji DPD Svoboda Javornik - Koroška Bela in vojaki, v nedeljo pa vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica - Breznica in recitatorji z Javornika in pripadniki JLA.

Oba dneva so položili vence k spominskim ploščam na Valvasorjevem domu in na nekdanji karavli nad domom in počastili spomin vseh padlih med narodnoosvobodilno borbo v Karavankah.

Na proslavah so tudi podelili plakete in diplome desetkratnim udeležencem pohoda na Stol. Letos je plaketo prejelo 27 udeležencev.

Vsi zbrani planinci in drugi ljubitelji gora pred Valvasorjevim domom so poslali pismo tovarišu Titu z najiskrejšimi željami za čimprejšnje okrevanje in da bi še naprej vodil samoupravno socialistično in neuvrščeno Jugoslavijo.

Ob povratku domov so si udeleženci tudi z zanimanjem ogledali razstavo o zgodovini Stola in o dosedanjih pohodih, ki so jo v prostorih Avto-moto društva v Zirovnici pripravili člani komisije za muzejske zbirke pri Planinskem društvu Dovje-Mojstrana. Razstavo bodo sedaj pripravili še na Jesenicah in v Radovljici.

Letošnji pohod so pripravili in izvedli člani odbora za pohod na Stol pri koordinacijskem odboru planinskih društev jeseniške občine in občinskega odbora ZJB NOV Jesenice. Pri izvedbi in pri tehničnih delih so aktivno pomagali člani GRS in alpinisti z Jesenic in Radovljice, granicarji karavle Matija Radvnik-Tomaž iz Zirovnice, vojna pošta Radovljica, Planinsko društvo Radovljica, Elektro Zirovnica in drugi.

PLANINSKI ZIMSKI TABOR NA VRŠČU

Tudi letos smo imeli mladi planinci zimski tabor na Vršču, in sicer v dveh skupinah. Prva skupina je šla v soboto, 26. in se vrnila 31. januarja; druga skupina pa je šla v četrtek, 31. januarja in se vrnila v torek, 5. februarja. Prvo skupino so sestavljali učenci od osmega razreda naprej, drugo pa smo sestavljali učenci do sedmega razreda.

1. DAN - SOBOTA, 26. JANUARJA:

Vsi nestrpni smo vendarle dočakali dan odhoda na Vršču. Ob 6. uri zjutraj smo se zbrali na avtobusni postaji. Do Kranjske gore smo se peljali z avtobusom, naprej pa smo »uporabili« nogo. Otovorjeni kot šerpe smo po nekaj urah prišli na Vršču, v našo domačo Erjavčovo kočico. Tu nas je oskrbnik kočice prijazno sprejel in pogostil s čajem. Za nekaj časa smo si oddahnili, nato pa preizkusili naše znanje smučanja na strmini nasproti Erjavčeve kočice. Za prvi dan je bilo na »spored« tudi nekaj padcev, ki pa na srečo niso bili hudi. Pred večerjo so nas na smučišču razdelili v dve skupini in vsako skupino je prevzel en vaditelj. Ker so zimski dnevi zelo kratki, je tudi naš mrak pregal v kočico. Večerji so sledile razne igre. Takol Prvi dan je bil zanimiv in prehitro je minil. Kaj bo pa z ostalimi dnevi?

2. DAN - NEDELJA, 27. JANUARJA:

Zvečer smo pozno zaspali in zato nam ni bilo preveč všeč, da so nas zjutraj »vrgli« zgodaj iz postelje (čeprav je bila ura že osem). Odpravili smo se na zajtrk. Ker je bilo zunaj prekrasno vreme, smo ga hoteli temeljito izkoristiti. Takol po zajtrku smo šli na smučišče. Pod vodstvom Mikija in Dolfa smo pričeli s smučarskim tečajem, ki pa ni bil obvezen. Toda čisto vsi smo se z veseljem učili tistega, kar so nam poskušali »ubiti« v glavo in zlasti v noge. Prišli smo z osnovnimi zavoji in prišli na take, kakršne rabijo v celem snegu - »celcu«. Še tisto dopolnimo smo poskusili v »celcu«. Sprva je šlo bolj težko, nato pa je bilo vedno boljše. Po kosilu sta nam člana odprave na Mont Kenyo (Afrika), Dolfo in Miha, pripovedovala o svojih doživljajih. Pripovedovala sta na šaljiv način, tako da smo se vsi nasmejali. Zunaj pa je še vedno sijalo sonce in tako smo se spet odpravili na smučišče. Smučali smo le še po celcu snegu. Nato pa so se fantje nečesa spomnili. Naredili so skakalnice, po kateri smo se vsi spuščali, tudi dekleta smo se toliko opogumila. Popoldan je hitro minil. Drugi večer našega tabora smo prebili ob družabnih igrah.

3. DAN - PONEDELJEK, 28. JANUARJA:

Vstajanje je bilo šele ob osmi uri. (Kakšen užitek!). Sledil je jutranji obrok. Vreme je bilo prekrasno in spet smo ga hoteli temeljito izkoristiti, kar nam je tudi uspelo. Odšli smo na Solno glavo in to s smučmi. Pozabili pa smo na »droljivi sneg« in rinili na vrh kar naravnost. Seveda se nam je ta pozabljivost maščevala, saj smo naredili dva koraka gor, enega dol. Na vrhu Solne glave nas je pričakal veter, na začetku spusta pa led. Toda ko smo prišli z grebena, je bil tudi sneg boljše. Vsi živili in zdravi kljub kakemu padcu smo se vrnili v kočico. Pred kosilom smo bili še malo na soncu, ki nas je lepo »pobarval«. Po kosilu se je pričelo vreme kisati. Začel je pihati močan veter in tako nismo bili prav dolgo na smučišču, saj nas je prepihal prav do kosti. Konec popoldneva smo preživeli bolj vsak po svoje. Sledila je večerja, po njej pa zopet družaben večer, ki ga je spremljal naš smeh.

4. DAN - TOREK, 29. JANUARJA:

Danes smo spanje podaljšali za 20 minut. Zunaj je bila še vedno »mala burja«, toda vodniki so se držali svoje besede in tako smo odšli proti dolini (na srečo ne daleč). Prišli smo do neke jase in ugotovili, da je na snegu skorja in da tam smuka ne bo dobra. Tako smo se vsi razočarali, a obenem veseli vrnili v kočico. Tam nas je že čakalo kosilo. Po krajšem odmoru smo kljub močnemu vetru odšli na smučišče pred Erjavčovo kočico. Sneg nas je zamamil, da smo dali smuči z nog in si jih »natovarili« na rame ter odšli proti Šitom glavi. Po enourni hoji smo prišli pod Šitom glavo in se zaradi kratkega dneva odločili, da bo za danes dovolj daleč. Nato smo se z užitkom spustili po plazju proti Tičarjevemu domu. Sneg je bil zelo različen, zato tudi smučati ni bilo tako lahko. Toda vseeno je bila smuka dobra in zaradi nje smo pozabili na padce ter vsi nasmejani prišli v kočico. Bližal se je čas večerje. Po njej pa smo se »ubadali« z različnimi zanimivimi in smešnimi igrami. Zdi se mi, da dnevi vedno hitreje tečejo. Le kako bi jih za nekaj časa ustavili?

5. DAN - SREDA, 30. JANUARJA:

Navadili smo se že, da vstajamo šele ob osmi uri in tako je bilo tudi danes. Sledil je zajtrk. Zaradi slabega vremena smo dalj časa ostali v koči in se zabavali s kartami in drugimi igrami. Ker se vreme ni nič izboljšalo, smo vseeno odšli na smučišče. Starejši so postavili »vratice«. Ko smo nekajkrat peljali po progi in smo ob vratih naredili že globoke luknje, smo ugotovili, da je proga slabo postavljena. Toda zaradi močnega vetra in goste megle proge niso popravljali. Vrnili smo se v kočico. Po kosilu smo imeli dalj časa prosto. Ta čas smo izkoristili vsak po svoje. Vreme ni hotelo »delati« za nas. Zlastno smo opazovali plesočne snežinke. Pa tudi veter je neprestano pihal. Spet smo se odpravili in odšli na mraz. Naš cilj je bil Tičarjev dom, kjer sta bila že dva iz naše skupine, ki sta odmetala sneg izpred vrat. Tam naj bi se dogovorili, kam bomo šli. Ko pa smo prišli do Tičarjevega doma, smo ugotovili, da bi le po nepotrebnem trošili energijo, če bi šli nad Šitom glavo ali pa na Solno glavo. Ugotovili smo, da bi nas veter iz vrhov lahko »odpihnil« in smo se zato raje odločili za povratek v Erjavčovo kočico. Bil je že čas za večerjo. Ker je bil to zadnji večer, je bil malo drugačen od ostalih. Najprej smo se pogovorili o našem taboru, potem pa nas je zabaval Miki. Šli smo se tudi razne skupinske igre. Pred spanjem smo se še »ohladili« v snegu. Potem pa smo se zadovoljni »pobarili« spat.

6. DAN - ČETRTEK, 31. JANUARJA:

Zjutraj smo vstali kot po navadi in odšli k zajtrku. To je bil zadnji dan tabora in smo se hoteli temeljito nasmejati. Na žalost pa je bilo vreme zelo slabo in smo smučali le kakšno pol ure. Prej smo pospravili še sobe in svoje nahrbtnike. Vse vprek smo iskali svoje stvari. Nekatere smo našli, ostale pa so še vedno neke na Vršču. Dopoldne je hitro minevalo, vreme pa se je le slabšalo. Medtem je v Erjavčovo kočico prišla že druga, mlajša skupina. To so bili sami neutrudljivi fantje. Po kosilu smo se vsi žalostni zaradi slabega vremena in odhoda domov vrnili v dolino, kjer nas je pričakal dež.

Alenka Lužnik in Teja Likovič, 8. c. OS Prežihov Voranc

1. DAN - ČETRTEK, 31. JANUARJA:

Ob 6. uri smo se zbrali pred Murko na Jesenicah. Z avtobusom smo se odpravili do Kranjske gore, od tam pa smo se peš odpravili proti Vršču. Kmalu smo prišli do Mihovega doma, kjer smo imeli krajši počitek. Nasproti so nam prišli tudi planinci iz prve skupine in so nekaterim pomagali nositi pretežke nahrbtnike in smuči. Ob enajstih smo zagledali v meglo zavito Erjavčovo kočico, ki nam je bila naš drugi dom. Ko smo prišli do kočice, so nas pozdravili planinci iz prve skupine. V koči smo se pošteno odpočili in pomalicali. Po malici smo se poslovlili od prve skupine, ki je odhajala, nato pa smo imeli prosto smučanje. Po smučanju smo šli v kočico, kjer smo povečerjali, nato pa po napornem dnevu odšli spat.

2. DAN - PETEK, 1. FEBRUARJA:

Zjutraj nam vreme ni obetalo sonca, zato smo po zajtrku ponovili šest osnovnih vzlovov: enojni vodniški vozal ali enojna osmica, dvojni vodniški vozal ali dvojni osmica, oziroma sedež, prusikov vozal, bičev vozal, naveza in podaljševalni vozal. Popoldne se je vreme izboljšalo in smo imeli šolo smučanja, kajti vsak planinec mora znati vsaj osnovne zavoje, če želi smučati v gorah. Po smučarski šoli smo odšli v kočico, kjer smo se igrali razne igre, po dobri večerji pa odšli spat.

3. DAN - SOBOTA, 2. FEBRUARJA:

Zjutraj je bilo vreme sončno, zato smo se odpravili smučati po netepatih snežnih površinah. S smučmi na rami smo se vzpenjali na Vratca in se spuščali po strmini. Bilo je veliko padcev, a hujših poškodb ni bilo. Po kosilu smo še nekaj časa imeli šolo smučanja, nato pa smo postavili progo za velesalom in priredili tekmovalanje za Vrški pokal. Prvi je bil Martin Pavlovčič, drugi Aleš Čop, tretji pa Andrej Babič. Zvečer po večerji smo trebali številke za naslednja dva slaloma, ki sta bila predvidena za nedeljo. Kdo ve, komu bo tekmovalna sreča ta dan naklonjena, smo se vpraševali in odšli spat.

4. DAN - NEDELJA, 3. FEBRUARJA:

Po zajtrku smo se s smučmi na ramah odpravili na Solno glavo. Kmalu smo prišli do Tičarjevega doma in od tam se nam je odprl lep pogled na Trento. Naprej smo se odpravili po grebenu. Na Solni glavi smo se pripravili za spust v dolino. Spustili smo se do Poštarske kočice, od tam do Tičarjeve kočice, nato pa smuk do Erjavčeve kočice. Do kosila je bilo še nekaj časa in smo priredili slalomski tek. Zmagal je Martin Pavlovčič, drugi pa je bil Aleš Čop, tretji pa Andrej Babič. Po kosilu je bil drugi tek. Prvi je bil Aleš Čop, drugi Andrej Babič, tretji pa Martin Pavlovčič. Zgodila se je tudi nesreča. Naš smučarski učitelj Miki si je poškodoval koleno. Na srečo ni bil zlom. Poskrbeli smo za Mikija, nato pa smo nadaljevali s smučanjem. Proti večeru smo se vrnili v kočico in se igrali razne igre. Po večerji smo še dolgo govorili o naslednjem dnevu, ko bo smuk odločil o uvrstitvi.

5. DAN - 4. FEBRUARJA:

Zjutraj je bilo lepo vreme in smo se odpravili do Tičarjeve kočice in pripravili progo za smuk. Vsi smo zelo nestrpno pričakovali start. Mazali smo smuči in si prizadevali, da bi bile čim hitreje. Končno je prvi predtekmovalec odrinil s starta. Vsi smo srečno prišli na cilj. Prvi je bil Martin Pavlovčič, na drugo mesto se je prebil Mario Paj, tretji pa je bil Andrej Babič. Po kosilu smo imeli še en smuk, a ta tekma ni več odločala za Vrški pokal. Po drugem smuku smo se odpravili v kočico in za zvečer pripravili igre. Po večerji so bili razglašeni rezultati z Vrškega pokala. Zaslužno je zmagal Martin Pavlovčič, drugo mesto pa sta si delila Aleš Čop in Andrej Babič. Po večerji smo se igrali razne igre, ob katerih smo se vsi zabavali. »Ura teče, nič ne reče«, pravi pregovor in tudi nam je čas prehitro minil. Odpravili smo se spat, da bomo zjutraj močni, ker se moramo vrniti v dolino.

6. DAN - TOREK, 5. FEBRUARJA:

Zbudili smo se v slabem vremenu, zunaj je celo deževalo. Po zajtrku smo pospravili postelje in pripravili nahrbtnike. Celo dopoldne smo se kratkočasili ob igricah in kartah. Po kosilu smo mazali smuči in pripravljali nahrbtnike. Poslovlili smo se od osebe Erjavčeve kočice, zahvalili smo se jim za skrb in dobro počutje nas vseh in se odpravili v dolino. Smuči niso rade drsele po mokrem snegu, tako da smo se morali poganjati s palicami. Ob štirih popoldne smo prišli v Kranjsko goro in se z avtobusom odpravili domov.

Zimskega tabora na Vršču sem se zelo rad udeležil, saj sem vedel, da se bom na njem zelo veliko naučil, hrana pa je tudi zelo dobra.

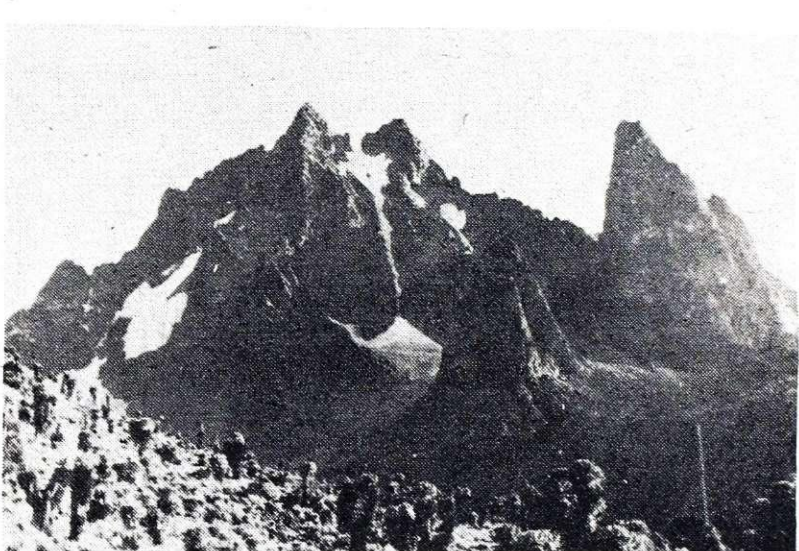
Klemen Gričar

Pogled na Stol med sobotnim pohodom (Foto J. Rabič)

Pred Valvasorjevim domom je bila oba dni pohoda na Stol spominska svečanost. (Foto J. Rabič)

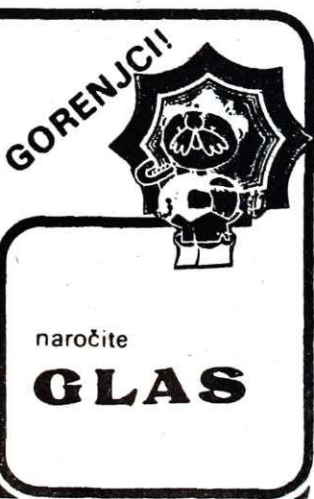

Utrinki iz gornjesavske alpinistične odprave na Mt. Kenyo - zgoraj pogled na pogorje Mt. Kenyo, spodaj detalj iz smeri, poimenovani po prijatelju in tovarišu v navezi Marku Domevščku. (Foto Alojz Javorski)

LJUBITELJE PLAVANJA

Obveščamo, da lahko koristijo popust v hotelu Larix v Kranjski gori, kjer se lahko kopeljejo za polovico ceno. Predložiti je potrebno le legitimacijo za vstop v železarno. Obenem vas obveščamo, da se bodo tečaji za neplavalce pričeli konec marca, o čemer vas bomo še obvestili.

INŽ. STANKO BLODEK VELIKAN SKAKALNEGA ŠPORTA

Trenutno smo sredi velikih dogodkov XIII. zimskih olimpijskih iger in prav gotovo bi bilo napak, če se udeleženci in tudi milijoni in milijoni ljubiteljev šole opojnosti v teh dneh ne bi spomnili pionirjev te množične in vrhunske telesnovzgojne panoge.

Prav gotovo ne moremo in niti ne smemo prezreti Poljaka Matija Zdravkega (1856 – 1940) in tesno ob njem tudi Georga Bilgerja (1873 – 1934), ki sta za Fridtjof Nansenom (1861 – 1930) vnesla skije – smuči v svetovno športno zgodovino.

Slovenci moramo obuditi spomin na prve smučarje v srednji Evropi in na Balkanu, na naše Bločane, Pohorci in Vipavce, ki so znali dobro in koristno uporabljati smuči za vsakdanjo rabo in tudi za igre in zabavo pred več kot 550 leti.

Bloški smučarji so bili predhodniki in dobri učitelji tudi Pohorcem in kmetom, lovcom in gozdarjem v Trnovskem gozdu. Klasična smučarska zgodovina se je pri nas z velikimi črkami pisala že v 17. stoletju po zadržanju in pisanju Ivana Vajkarda Valvasorja. Mnogo let pozneje so bili veliki prijatelji smučarskega športa Pipariji in za njimi Drenovci, naša druga in tretja ter za njimi Skalaši, naša četrta generacija plezalcev in alpinistov.

Med prvimi, ki so umerili smučine v planinski svet, je bil tudi učitelj Edmund Čibej. Pionir našega množičnega in športnega smučanja je bil Rudolf Badjura, ki je skupaj z bratom Jožetom in Pavlom Kunaverjem, Ivom Tavčarjem, Bogomilom Brnškom in drugimi zarisal smučino iz Ljubljane prek Rožnika in Golovec višje na Kravce, Malo in Veliko planino ter celo na Jermanova vrata in Kamniško sedlo.

Pred 90 leti, 11. februarja 1890, se je v Idriji rodil Stanko Bloudek. Iz Idrije, starega rudarskega mesta, so izšli številni veliki ljubitelji našega planinskega sveta: Balthasar Hacquet (Saussure Julijskih Alp), prvi kustos ljubljanskega muzeja in prvi samohodec na Triglav Henrik Freyer, Ervin Schneider in mnogi drugi svetovno znani botaniki in znanstveniki. Zato ni nič čudnega, da se je tudi mladi Bloudek začel zanimati in navduševati za šport. Takoj po prvi svetovni vojni je v Ljubljani začel ustanavljati športne in telesno vzgojne organizacije. V Ljubljani so se s prihodom inž. Stanka Bloudka rojevale številne športne organizacije, v katerih so se ukvarjali za atletiko, plavanje, tenisom, drsanjem, hokejem na ledu, namiznim tenisom, hazeno in prvenstveno z vsemi vrstami smučarskega športa. Bil je srce in duša telesnovzgojnih organizacij. V poživitev športa in telesne vzgoje med delovnimi ljudmi in mladino je vložil velike napore, bil je mentor in mecen vsega zdravega in naprednega. Z dušo in srcem se je razdaljal za letalstvo in vse druge športne panoge in za svoj matični klub Ilirijo. V Ljubljani je gradil kopališče Ilirija, v Planici pa je leta 1929 začel graditi prvi reprezentančni

smučarski dom Ilirija. Vse to pa so bili zgolj veliki in obetavni začetniki. Za svoje velike načrte v Ljubljani in Planici je inž. Bloudek kmalu dobil vrsto predanih in navdušenih sodelavcev (Staneta Mjklavčiča, Josipa Gorca, Janeza Keršajna in druge), s katerimi je naglo in preudarno uresničeval svoje velike in številne načrte za zdravo rast in vzpon smučarskega skakalca in letalskega športa. 24. marca leta 1934 je dosegel svoj prvi veliki praznik, ko je slavni Bürger Ruud prvi skočil 92 m in se s to komaj sluten dobljavo približal znanim stotih metrov. Ze 16. marca 1936 je Planica z Bloudkovim mostrovino slavila svoj velik dan. Avstrijski skakalec J. Bradl je skočil 101 meter, rodila se je nova skakalna disciplina – polet. Od tedaj dalje so skakali in letali

prav po zaslugi inž. Stanka Bloudka nenehno iz leta v leto večali dalje smučskih poletov na letalnicah v Kulmu, Oberstdorfu, Wilarsu, do žal z rahlim padcem doseženih 181 metrov.

Inž. Stanko Bloudek pa ni bil samo iniciator vsega naprednega, bil je tudi učitelj in vzgojitelj številnih vrhunskih športnikov: letalcev, atletov, drsalcev, telovadcev in predvsem smučarjev, skakalcev in letalcev.

Letos naj se armada športnikov in telesnovzgojnih delavcev, ki se danes koristno uporabljajo njegove pridobitve, hvalno spomni 90-letnice rojstva tega velikega človeka, dobrotnika in mentorja ter mecen našega športa.

Ta veliki človek je umrl pred 21. leti, 26. novembra leta 1959.

Želja nas vseh je, da imetniki in nosilci diplom, plaket in priznanj inž. Bloudka nenehno med mladimi obujajo spomin nanj in z vedno boljimi dosežki v vseh telesnovzgojnih in športnih disciplinah na domačih, mednarodnih, svetovnih in olimpijskih tekmovanjih afirmirajo njegovo ime.

Uroš Župančič

SMUČARSKO TEKMOVANJE ZA GORANOV MEMORIAL

Alpinistični odsek pri Planinskem društvu Dovje-Mojstrana bo v nedeljo, 24. februarja, organiziral smučarsko tekmovanje – RALLY za Goranov memorial. Posebnost tega tekmovanja je v tem, da je sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz hoje po Karavankah in veleslaloma na smučišču v Mojstrani. Smučarsko tekmovanje obsega tekmovanje ekip in tekmovanje posameznikov, starejših od 40 let.

Trasa pohoda bo potekala od naselja Dovje do planine Mlinca, naprej na Brlog in na Dovško Babo, potem čez Ravne nazaj v Mojstrano do smučarske vlečnice. Tam bo še veleslalom in končni zmagovalci bo ekipa, ki bo zbrala najnižje število možnih točk.

Prijave sprejema alpinistični odsek PD Dovje-Mojstrana do jutri, 22. februarja. Zrebanje štartnih števil bo v soboto, 23. februarja, ob 19. uri v pisarni PD Dovje-Mojstrana. Prijavitelji morajo pri prijavi navesti tudi številko osebne izkaznice zaradi gibanja v obsejnim pasu.

Udeležba na tekmovanju je na lastno odgovornost, udeležijo naj se ga tisti, ki so večši smučarji in hoje v gorah.

J. R.

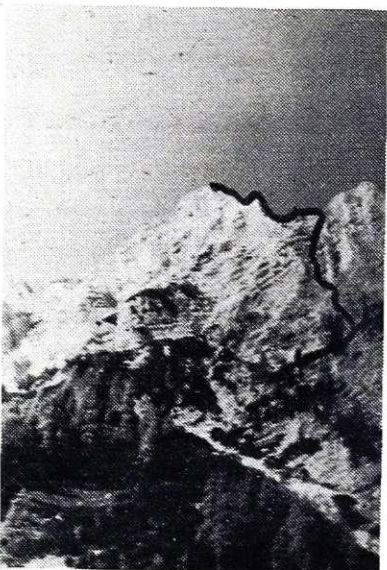
V KUKOVI ŠPICI

Zopet je teden naokoli. Vreme je čudovito, kar vleče me v gore. Ura je pet zjutraj, ko hodim po lovski poti proti Kukovi špici. Novozakajni sneg mi dela težave. Na vsakih nekaj korakov se mi vdre globoko čez kolena. Čeprav ves čas garam, se mi hoja zdi zanimiva. Če bi se pripeljal tako visoko pod gore, potem stene ne bi nikoli tako spoštoval, tako pa jo zelo spoštujem, ker me že s prvimi koraki odklanja. Ni nisem utrujen, saj sem celo leto preživel v gorah in nabral tako potrebno kondicijo.

Po dveh urah hoje sem pri gozdni meji. Sonce s prvi jutranji žarki prebujata čudoviti svet pod Kukovo špico. Vleče me navzgor. Nadaljujem po zasneženi grapi

pod vzhodnim jugovzhodnega raza. Tu pustim palice. Naprej plezam po zasneženi skali, po polih in kamnih do vrha stola. Poleti, ko sem plezal to smer, so po travnatih polih cvetele prelepe gorske cvetlice in olepšale to čudovito goro. Danes pa je povsem drugače. Gora in stena nista več tako domati. Gora, ki je v jutranjih urah tako škrilato obarvana, je prekrita z mrzlo snežno odejo.

Na stolpu zaužijem nekaj hrane. Iz nahrbtnika se sli oprema na pas. Namestim si čelado in derese. Od tu naprej je sneg bolj trd in derese mi bodo dobro služile. Ura je pol devetih, ko sem pripravljn za nadaljnji vzpon. Smer me vodi po izpostavljenem razu in odprti steni. Plezam počasi, premagujem meter za metrom, požledna skala na vzhodni strani še bolj upočasni vzpon. Napaden gib ali korak bi pomenil let pod vzhodno Kukovo špico. Počutim se odlično, nekaj težav mi dela gladka skala pod priznico. Tudi to ključno mesto je za menoj. Od tu naprej je stena bolj položna in dosti lažja. Za gamsi, ki so mi bili v poletnih dneh tih družabniki, danes ni sledov. Čisto sam sem tu v objemu stene. Čeprav me vrv ne veže s prijateljem, sem srečen.

Kukova špica – jugovzhodni raz (Foto I. Kofler)

Plezam naprej po grebenu, ki vodi na glavni vrh. Ob pol dvanajstih sem na vrhu današnjega cilja, na vrhu sončne Kukove špice. Za menoj je lepa preplezana smer v zimskih razmerah. Čutim, da me je gora z vso toplino sprejela. Pogled okoli mene na gore je prečudovit. Sonce osvetljuje stene in grebene zasneženih Julijcev. Kar ločiti se ne morem od njih. V glavi se mi rojevajo že druge misli po novem vzponu. Tak je pač človek po dobro opravljenem delu.

Zapuščam prelepe Julijske Alpe. Strma snežna pot me vodi navzdol, v dolino, na trdna tla vsakdanjega življenja.

Jugovzhodni raz Kukove špice preplezal 1. decembra 1979; ocena III, IV, čas 3 ure, sestopil po severovzhodnem grebenu, čas 1 uro – Izidor Kofler AO Mojstrana.

SMUČARSKI SKOKI

V nedeljo je bilo v Besnici pri Kranju republiško prvenstvo v smučarskih skokih za cecibane. V konkurenci 80 tekmovalcev iz trinajstih slovenskih klubov so bili naraščajniki OSZ Jesenice nekoliko manj uspešni kot na prejšnjih tekmah. Seveda je Smid med starejšimi tudi to pot posegel po naslovu prvaka, Marjanovič pa je bil četrty. Med mlajšimi je zadovoljili Le Gasperin s tretjim mestom, medtem ko so ostali štirje skakali pod pričakovanji.

REZULTATI: Mlajši cecibani: 1. Jagodic (Triglav Kranj) 183,0 točke, (19,5 in 19 m), 2. Likar (Predmeja) 166,0 (18,5 in 18 m), 3. Gasperin (Jesenice) 164,5 (18,5 in 18 m), 4. Blaško (Predmeja) 163,0 (18 in 18 m), 5. Lajevce (Ilirija) 158,5 (17,5 in 17 m).

Starejši cecibani: 1. Smid (Jesenice) 203,0 (21, 21,5), 2. Polanc (Predmeja) 185,5 (19,5, 20), 3. Oman (Dolomiti) 184,5 (19,5), 4. Marjanovič (Jesenice) 177,5 (19,5), 5. Javčič (Velenje) 176,0 (19,5, 19,5). 22. Košelnik, 28. Kattenker (toba Jes.).

NA PARA-SKI PRVENSTVU SRS LEŠKI PADALCI NAJBOLJŠI

Drugo odprto PARA-SKI prvenstvo Slovenije je organiziral Letalski center Maribor od 8. do 10. februarja. Padalske skoke v dolino so organizirali kar na letališču, za skoke na hribo pa je bil cilj pri Arehu na Pohorju. Tudi veleslalom je bil pri Arehu.

Mariborski organizatorji so se zares potrudili in privabili na Pohorje padalce treh republik – Slovenije, Hrvaške in Bosne in Hercegovine ter padalce vojne letalstva, ki so tekmovali v osmih ekipah z 31 posamezniki. Tako številna udeležba je nad vse prijetno presenečenje, ker je prevladovalo splošno mnenje, da za to vrsto padalstva ni zanimanja. Čeprav je bilo to šele drugo tekmovanje na Slovenskem, so slovenski padalci pošli že veliko lepih mednarodnih dosežkov. Leški padalci so namreč šest let uspešno zastopali Jugoslavijo na takih tekmovanjih za svetovni pokal. V ekipni razvrstitvi so že osvajali srebrne in bronaste kolajne, posamično pa bronaste in srebrne v padalskih skokih zlato – osvojil jo je Stefan Pesjak, ko je v izredno težkih pogojih premagal najboljši padalce zahodnih evropskih držav.

Zaradi izkušenj so bili tudi na Pohorju veliki favoriti leški padalci in z doseženimi rezultati so to vlogu povsem opravčili.

Po mednarodnem pravilniku mora biti ciljna točka za skoke v dolino na višini najmanj tisoč petsto metrov nad morjem, skoki na neznan teren pa morajo biti nekaj sto metrov višje. Teh pogojev na Pohorju ni in tudi na Gorenjskem je težko najti primerne terene za take skoke. Mariborčani so organizirali skoke v dolino kar na športnem letališču, ki pa je bilo brez snega. Skoki v para-ski tekmovanju naj bi bili namreč na snegu. Pri Arehu pa je bilo snega dovolj in tudi teren je za skoke zadovoljiv ob primernem vremenu, ki ne ogroža tekmovalcev. Zato je sodniška komisija naredila veliko napako, ko pri zadnji, četrti seriji skokov pri Arehu ni prekinila tekmovanja in razveljavila te serije skokov. Nad grebenom Pohorja je namreč pričel pihati zelo močan veter, ki je dosegel hitrost tudi do petnajst metrov v sekundi, pravila o varnosti pa dovoljujejo skakanje, če veter ne presega hitrosti sedem metrov v sekundi. Posledice so bile, da je kar dvajset tekmovalcev veter odnesel daleč od ciljne točke. Nekaj skokov se je skoraj končalo na pohorskih smrekah in na zicah smučarskih vlečnic.

Za ta spodsrjalj organizatorji niso krivi, ker bi morala tekmovanje prekiniti sodniška komisija. Sodnika iz ALC Lesce sta to zahtevala, vendar sta bila preglašavana s tremi glasovi. Nekateri so si verjetno želeli dobrih rezultatov na račun varnosti tekmovalcev in materialne škode. S pristankom na drevo bi bilo dragoceno padalo prav gotovo uničeno. O tem bo morala republiška padalska komisija razpravljati in preprečiti v prihodnje take spodsrjalje.

Za samo tekmovanje je treba reči, da so ga Mariborčani v danih pogojih dobro organizirali in upamo, da bodo tudi v prihodnjih letih gostili padalce. Upamo, da se bo to tekmovanje v Sloveniji ustalilo, saj je namreč izredno pomembno za dopolnitev sposobnosti in aktivnosti naše teritorialne obrambe.

Tekmovanje je bilo zelo zanimivo, rezultati najboljših pa predstavljajo tudi kvalitete dosežke. Glavno besedo v skokih so imeli naši državni reprezentanti. Po dveh skokih v dolini in enem pri Arehu je bil najuspešnejši Janez Safarič iz AK Murska Sobota, ki je vse tri skoke zaključil v čisti »nuli« in je bil brez kazenske točke. Do osmega mesta so se zvrstili Leščani, med katere se je vrnil državni reprezentant iz Zagreba Zdravko Pirc. Razlike med temi tekmovalci so bile samo nekaj centimetrov. V aut, kar je več kot deset metrov od ciljne točke – nule, je v prvi seriji v dolini skočilo osem tekmovalcev, v drugi šest in v tretji, ki je bila prva na hribu pri Arehu, tudi šest tekmovalcev. To so bili predvsem mlajši tekmovalci z manj izkušnjami. Četrta serija pa je pokopala večino favoritov. Kar po vrsti so pristali v autu Safarič, Leščani in vsi ostali, skupno dvajset tekmovalcev od enaintridesetih. V četrti seriji je bil najboljši Branko Hrast iz Alpeškega le-

talskega centra Lesce, ki je edini v tej seriji skočil v čisto »nulo«. Odlično je skočil tudi Cestnik iz Maribora – samo 32 cm od cilja, tretji pa je bil Smid iz ALC Lesce že z 207 centimetrom od cilja. Po štirih skokih so si kolajne razdelili Hrast, Pirc in Smid.

V veleslalomu so padalci ALC Lesce zelo prepričljivo pokazali svojo premoč. Oba teka je najhitreje zvozil Miha Zupan, drugi je bil Srečo Medven, ki je za zmagovalcem zaostal za sedem sekund. Med osem Leščanov se je na sedmo mesto uvrstil Novomeščan Tomaž Bukovec, zmagovalac v skokih Branko Hrast je v prvem teku hotel doseči preveč in zato je zletel s proge. Do bil je maksimalne kazenske točke, s tem pa si je zapravil tudi končno zmago v kombinaciji. Če bi bil četrti padalski skok pri Arehu razveljavljen, kar bi bilo najbolj prav, bi bil končni zmagovalac Miha Zupan. To zmago bi si tudi najbolj zaslužil. Končni zmagovalac je tako postal mladi leški padalec Benjamin Smid, srebrno kolajno je osvojil Branko Hrast, bronasto pa Zagrebčan Zdravko Pirc, kar je prijetno presenečenje.

Ob zaključku so se pomerili v veleslalomu tudi ostali člani za prvenstvo Zveze letalskih organizacij Slovenije. Prijaviteljnih je bilo 51 tekmovalcev, ki so vsi progo presmučali. Najpožrtvovalnejša je bila prva gotovo Vida Šemrov, ki je po burnih dogodkih in ob podpori gledalcev uspešno prismsučala do cilja, Celjanom pa s tem omogočila, da so bili najuspešnejši v ekipni razvrstitvi.

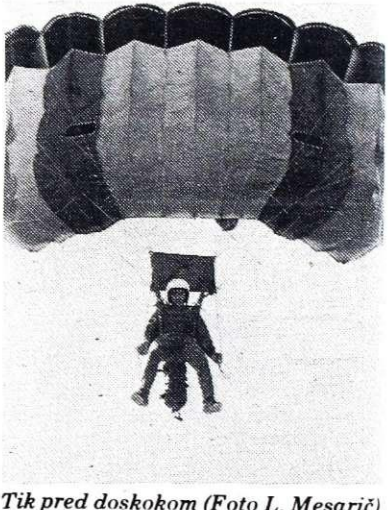
REZULTATI: Padalski skoki (4 skoki): 1. Branko Hrast (ALC) 37 cm, 2. Zdravko Pirc (AK Zagreb) 247 cm, 3. Benjamin Smid (ALC) 434 cm, 4. Zarko Španinger (LC Maribor) 643 cm, 5. Josip Bušič (RV in PVO) 673 cm, 6. Tone Cestnik (LC MRB) 970 cm, 7. Janez Safarič (AK M. Sob.) 1000 cm, 8. Milan Bizjak 1022 cm, 9. Darko Svetina 1032 cm, 10. Maks Humar 1102 cm, 11. Stefan Pesjak 1139 cm, 12. Srečo Medven in Miha Zupan 1146 cm, 23. Janez Pfajfar (vsi ALC) 2384 cm.

Veleslalom (dva teka): 1. Miha Zupan 98,37 (48,88 + 49,49), 2. Srečo Medven zastanek 6,88, 3. Janez Pfajfar + 8,77, 4. Darko Svetina + 12,64, 5. M. Humar + 12,90, 6. Bizjak + 14,53 (vsi ALC), 7. T. Bukovec (DLC N.M.), 8. S. Pesjak + 15,80, 9. B. Smid + 21,40, 22. B. Hrast + 44,69 (vsi ALC).

Kombinacija PARA-SKI: 1. Benjamin Smid 883,48 kaz. točk, 2. Branko Hrast (oba ALC) 933,48, 3. Zdravko Pirc (AK Zagreb) 1041,58, 4. M. Zupan, 5. S. Medven, 6. D. Svetina, 7. M. Bizjak, 9. M. Humar, 10. S. Pesjak, 20. J. Pfajfar (vsi ALC).

Ekipno (ekipa 3 tekmovalci): 1. ALC Lesce II, 2. ALC Lesce III, 3. ALC Lesce I, 4. LC Maribor, 5. AK M. Sobota, 6. AK Zagreb, 7. RV in PVO, 8. Krajina – AK Bihac.

L. Mesarič

Tik pred doskokom (Foto L. Mesarič)

O DELU MLADINSKEGA ODSEKA PRI DP JAVORNIK – KOROŠKA BELA V LETU 1979

V mladinskem odseku pri Planinskem društvu Javornik-Koroška Bela je v letu 1979 bilo 263 pionirjev in cecibanov, od tega jih je 83 iz okolice. Aktivnih je bilo 77 mladikov, ki so bili razdeljeni v dve skupini. V osnovni šoli Karavanki kurirji NOB smo imeli 20 sestankov, na katerih smo obravnavali snov iz programa planinske šole in izpite. Ostala so nam le še tri predavanja, pa bomo dobili prve planince s priznanjem in značko za dokončano PS. Tako se mladi teoretično, na izletih pa praktično, pripravljajo na pravilno in varno hojo v gore.

Izvedli smo 26 izletov in pohodov, od tega smo 12 izletov sami organizirali. Pri daljših izletih, kjer ni bilo mogoče koristiti lastnega prevoza, smo se priključili jeseniškemu mladinskemu odseku. Udeležili smo se tudi sedmih pohodov, ki so povezani z zgodovino naše NOB. Na vseh poteh smo obiskovali spominska obeležja in se seznanjali s pomenom teh spomenikov.

V avgustu smo organizirali pionirski tabor, tokrat na Vršču. Udeležilo se ga je 22 mladikov, ki so se seznanjali z osnovami plezanja zunaj markiranih poti, z opremo, nevarnostmi v gorah, z ravnanjem v primeru gorske nesreče ter osnovnimi pojmi o orientaciji. Na izletih na bližnje vrhove Sleme, Prisojnik in Mojstrovko smo se naučili nekaj praktičnih veščin in skali in v snegu, kako skrbimo za svojo varnost in

varnost drugih, kar je najvažnejša naloga vsakega planinca.

Smučarske tekme smo izvedli na Prisostvi. Sodelovalo je več kot 30 pionirjev. Udeležili smo se tudi spominskega tekmovanja pod Prisojnikom in pod Srcem in ekipno obakrat zasedli tretje mesto.

Akcija ceciban-planinec v vrtcu še ni stekla, vendar je en ceciban, ki je opravil enajst izletov, dosegel znak cecibana in drugi z osmimi izleti našitek cecibana.

V akciji pionir-planinec je devet planincev doseglo bronaste značke za opravljenih več kot šest izletov, en planinec srebrni znak za 12 izletov ter izpitom za prvo pomoč ter dva planinca zlati znak za opravljenih 20 izletov in osem izpitov planinske šole.

V planinski brigadi, ki jo je Planinska zveza Slovenije lani prvič organizirala v Bavčici, so sodelovali trije naši mladinci. Urejevali so prostor za tabor in okolico ter markirali poti na okoliške vrhove.

Na letni tečaj za mladinske vodnike smo poslali enega mladince, ki je tudi uspešno opravil tečaj za samostojno vodenje in organizacijo.

Našo opremo smo izpopolnili s spalnimi vrečami, filmskim platnom, kompas in literaturo. Za našo dejavnost smo porabili 29.234,00 din. Od TKS smo prejeli 15.000,00 dinarjev, ostalo pa od svojega društva.

Jožica Bakovnik

KRANJSKA GORA V LETU 1981 PRIZORIŠČE FINALA SVETOVNEGA POKALA

V Kranjski gori in v okolici je vsako leto vrsta najrazličnejših smučarskih tekmovanj. Eno najpomembnejših tekmovanj je vsekakor slalom in veleslalom za pokal Vittranc, ki je bilo letos organizirano že devetnajstič. Vsako leto se na tem tekmovanju pojavlja vprašanje uvrstitve naših tekmovalcev glede na domače teren. Ta želja naše športne javnosti se je v zadnjem tekmovanju uresničila in prvič je uspelo našemu tekmovalcu Krizajcu osvojiti zmago v pokalu Vittranc. Na tekmovanju v Kranjski gori so bili vedno prisotni najboljši smučarji in Kranjska gora v zvezi z organizacijo priridev uživa svetovni sloves.

Po uspešno izvedenem tekmovanju za 19. pokal Vittranc v slalomu in veleslalomu se Kranjska gora že pripravlja na izvedbo finala svetovnega pokala v alpskem smučanju. Prizorišče tekmovanja na smučiščih v Kranjski gori, saj tekmovalne proge z Vittranc nedvomno sodijo med najatraktivnejše, pa tudi najtežje, na katerih so tekmovanja za svetovni pokal, kar omogoča resno preizkušnjo za najboljši in izenačen boj za prva mesta. Vse to govori v prid tezi, da lahko Kranjska gora zagotovi idealne pogoje za tekmovanja na najvišji svetovni ravni v tehničnih disciplinah alpskega smučanja.

Ker pa bo v letu 1981 finale svetovnega pokala od 26. do 28. marca, to je precej pozno, organizatorji spremljajo snežne pogoje v tem času, hkrati pa pripravljajo rezervne proge, da bo mogoče to pomembno priridev zanesljivo izpeljati. Posebno pomembno nalogo opravlja gradbena komisija, ki skupaj s tekmovalno komisijo preverja pogoje, kje vse bo mogoče ta tekmovanja izpeljati, kakšna dela bodo še potrebna in katere proge bo treba zgraditi ali dograditi.

V maju organizatorji pričakujejo strokovnjaka za proge FIS tekmovanj, s katerim bodo skupaj pregledali predvidene rešitve in jih predložili v potrditev organu FIS. Priprave so tako v polnem teku, zanesljivost priridev pa zagotavljajo marljive ekipe smučarskih delavcev, katerim je organizacija tekmovanja v decembru 1979 pomenila le vmesen preizkus nove organiziranosti dela, ki se je kljub izredno slabim vremenskim pogojem potrdila kot dobra. Organizacijski komite, ki ga je imenovalo Turistično društvo Kranjska gora, dela po komisijah, ki samostojno vsaka za sebe in v medsebojni povezavi rešujejo in izvajajo naloge za organizacijo priridev na osnovi programa in usmeritev, sprejetih na seji organizacijskega komiteja.

Finala svetovnega pokala bo zanimiva priridev ne le za tekmovalce, ampak za vse ljubitelje alpskega smučanja, saj se bodo na tem tekmovanju, ki bo trajalo tri dni, srečali najboljši smučarji in najboljši smučarke sveta. Zaključek tekmovalne sezone v paralelnem slalomu bo poleg tekmovanja v veleslalomu za svetovni pokal zares enkratna priridev, ki bo vsakomur dajala veliko športnih užitkov.

Prizorišče paralelnega slaloma bo pripravljeno na smučišču nad Kranjsko goro (Podles). Tako se bo lahko zbralo ob priridevi veliko število gledalcev, ki bodo želeli neposredno spremljati to tekmovanje, ki bo prvič v Jugoslaviji. Prav tako je organizacijski komite predvidel tudi rezervno progo, in sicer v Planici, kjer bodo podobni pogoji.

Kranjska gora se marljivo pripravlja na priridev. Ne le, da pripravljajo proge, kar je res najpomembnejše, ampak se trudijo, da se bodo tekmovalci, gledalci in drugi udeleženci v Kranjski gori prijetno počutili. Vse priprave na priridev tečejo tako, da bo na začetku sezone 1980/81 že mogoče organizirati vse tiste naloge, ki bodo spremljale tekmovanje za svetovni pokal.

Cecibani skakalci SK Jesenice v Planici (Foto M. Gašperlin)

Zmagovalci cecibanov s prvenstva Gorenjske v smučarskih skokih (Foto M. Gašperlin)

PO PRVEM DELU NA ČELU JESENICE

S štirinajstimi kolom letošnjega, 33. državnega prvenstva v hokeyu na ledu je osem najboljših moštev končalo prvi del bojev na naslov letošnjega prvaka. Po štirinajstih kolih bodo namreč moštva nadaljevala boje v dveh skupinah. V prvi (Jesenice, Olimpija, Celje in Medveščak) bodo odločili o prvaku in v drugi (Partizan, Crvena zvezda, Kranjska gora in Spartak) pa se bodo borili za uvrstitev od petega do osmega mesta. Spodbudno je, da so jeseniški hokeyisti stopili v zaključni del s tremi točkami prednosti pred drugouvrščenimi Olimpijci, ki je edini resni kandidat za možnost, da prehitijo Jeseničane.

CRVENA ZVEZDA - JESENICE 4:9
(0:2, 2:2, 2:5)

Zimska dvorana Pionir v Beogradu, gledalcev 400, sodniki: Gerc (Beograd), Almaš in Dvornik (Subotica). Streli za Jeseničane so bili: Klemenc 4, Hafner in Mlinar po 2 ter Horvat 1.

Hokeyisti Jesenic so imeli precej težav v prvi tretjini, ko niso niso mogli premagati zelo dobre vratarja Tomiča. Prvi jim je to uspelo (Mlinar) šele v dvajseti minuti, do konca prve tretjine pa je Klemenc še enkrat zatresel nasprotnikovo mrežo. Ko so v drugem delu povedli s 3:0, je kazalo, da je tekma že odločena, toda borbeni domačini so v dvema akcijama, v katerih so jim pomagali še jeseniški branilci, zmanjšali na 2:3. Ko so gostje spoznali, da Beogradjanov ne bodo odpravili zlahka, so zaigrali boljše, kar se je še posebej izkazalo v zadnji tretjini, ko so dosegli kar pet zadetkov.

Igra jeseniškega moštva tokrat ni bila na poseben višini, res pa je, da je trener Svetlin pred odhodom v Beograd opozorjal na dejstvo, da so njegovi igralci v preteklem tednu trenirali le nekajkrat, ker je bila pokvarjena sroblava. Ta premor med treningi jeseniškega moštva bo imel negativne posledice v zaključnih bojih, ko se bo odločalo, kdo bo letošnji prvak Jugoslavije.

Zaradi pretepanja sta bila izključena iz igre Bešić in Šišić.

KRANJSKA GORA : OLIMPIJA 2:9
(0:2, 1:3, 1:4)

Dvorana v Podmežakliji, gledalcev 800, sodniki: Grgec, Stipić in Raca, vsi trije iz Zagreba. Streli za Kranjsko goro: Razinger in Kozar.

Klub porazu mladih in neizkušenih igralcev Kranjske gore smo lahko z njihovo igro v prvi in deloma tudi v drugi tretjini zadovoljni. Če v prvi tretjini vratar Prusnik ne bi branil zelo dobro, bi mladi domačini zagotovo dosegli nekaj zadetkov, za kar so imeli nekaj izrednih priložnosti. Tudi vratar Kranjske gore Tičar je v prvi in drugi tretjini branil izvrstno, tako da sta bila oba vratarja najbolj prizadevna.

Kranjskogorci sicer niso fizično dorasli ljubljancem, ki so nedvomno tudi nekoliko podcenjevali neizkušenega nasprotnika, toda borbenost, s katero so Kranjskogorci nadomestili marsikaj, kar jim manjka v igri, je kar precej presenetila igralce Olimpije.

Po dobri igri v prvih dveh tretjinah so mladi domačini popustili, ker jim je zmanjkalo moči, pa tudi gostje so zaigrali resneje.

Ob igri Kranjskogorcev, ki ni razočarala, je potrebno poudariti, da so v moštvo perspektivni igralci. Če bi moštvo treni-

mladim hokeyistom in ne nazadnje, če bi tudi sami mladi igralci tega moštva še resneje poprijeli za delo, bi Kranjska gora igrala še pomembnejšo vlogo v državnem prvenstvu, kot jo sicer.

1. Jesenice	14	13	1	0	141: 39	27
2. Olimpija	14	12	0	2	146: 22	24
3. Celje	14	8	2	4	69: 49	18
4. Medveščak	14	7	2	5	79: 56	16
5. Partizan	14	7	0	7	48: 85	14
6. C. zvezda	14	4	1	9	54: 100	9
7. Kr. gora	14	2	0	12	45: 137	4
8. Spartak	14	0	0	14	32: 126	0

Pari prihodnjega kola: I. skupina: Jesenice - Medveščak, Olimpija - Celje, II. skupina: C. zvezda - Kranjska gora in Partizan - Spartak.

PORAZ IN ZMAGI EKIPE BLEJSKE DOBRAVE

V nadaljevanju medobčinske lige v hokeyu na ledu je bilo odigrano šest, sedmo in osem kolo.

V šestem kolu so bila odigrana tri srečanja in na vseh srečanjih so bili doseženi nepričakovani rezultati. Tekma med HDK Partizan Tržič in Naklom se je končala z rezultatom 5:1 v korist gostov. Ta nepričakovan poraz je ekipo HDK Partizan Tržič izključil iz borbe za osvojitve prvega mesta. Vendar se je čez nekaj dni, ko je bilo odigrano srečanje med Kokrico in Blejsko Dobravo, katerega so nepričakovano dobili domačini z rezultatom 3:2, ekipo HDK Partizan Tržič zopet pokazala možnost osvojitve prvo mesto v primeru zmage nad neposrednim tekmečem, ekipo Blejske Dobrave z več kot tremi goli razlike.

Naj povemo, da so v srečanju med Kokrico in Blejsko Dobravo gostje že v prvi minuti povedli, potem pa niso niso mogli premagati domačega vratarja, ki je branil odlično. Domačini so izkoristili nekaj grobih napak gostov in dosegli tri zadetke, kar je zadostovalo za končno zmago, saj so gostje do konca tekme dosegli samo še en zadetek. Poraz igralcev Kokrice je zaslužen, saj igralci niso izpolnjevali navodil trenerja in so se vse preveč odločili za samostojne prodore v obrambno tretjino domačinov.

V tem kolu je bilo odigrano še srečanje med ekipo Zabinice in Borovljami, ki so jo dobili gostje, to je ekipa Borovlj z rezultatom 4:5 in tako osvojili prvi dve točki v tej sezoni.

V sedmem kolu sta bili odigrani samo dve tekmi, in sicer med Kokrico in Zabinico z rezultatom 7:3 in Borovljami in Naklom z rezultatom 8:10. Srečanje med Blejsko Dobravo in HDK Partizan Tržič pa je bilo prelomno.

Prejšnji teden je bilo odigrano že osmo kolo medobčinske lige z naslednjimi izidi: HDK Partizan Tržič : Borovlje 21:3, Naklo : Kokrica 2:4 in Zabinica : Blejska Dobrava 3:5.

V soboto je bilo odigrano tudi zaostalo srečanje med ekipo Blejske Dobrave in HDK Partizan Tržič, ki naj bi odločilo o letošnjem prvaku medobčinske lige v hokeyu na ledu. Z ozirom na zadnje izide srečanj in same igre ekip je bilo pričakovati izenačeno igro z delno prednostjo Tržičanov, ki imajo v teh dneh urejeno lastno igrišče in tako možnosti za uigravanje. Sama tekma je pokazala, da je ekipa Blejske Dobrave vseeno boljše pripravljena in da ni več v krizi, kot je bila prejšnji dve koli. Srečanje, ki je bilo borbeno, se je končalo z visokim rezultatom 9:3 v korist ekipe Blejske Dobrave, ki si je tako praktično zagotovila prvo mesto že dve koli pred koncem tekmovalja v medobčinski ligi.

Po osmih kolih je vrstni red sledeč: 1. Blejska Dobrava 14 točk, 2. HDK Partizan Tržič 10 točk, 3. Naklo 8 točk za boljše razliko v golih, 4. Kokrica 8 točk, 5. Zabinica 6 točk in 6. ekipa Borovlj z dvema točkama.

R.Z.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO PIONIRJEV V SMUČARSKIH TEKIH

Sobota in nedelja, 16. in 17. februarja, je bila v Ratečah za domačine pravi praznik. Zbrali so se namreč pionirji tekači na smučeh iz vse Slovenije, da so se pomerili za republiške naslove v vseh kategorijah. Organizatorji iz SD Rateče so se kot vedno doslej potrudili do skrajnih moči, da bi bilo to prvenstvo izvedeno tako, da bi bilo lahko vzor drugim, ki prirejajo taka in podobna tekmovanja.

V soboto so bili teki posameznikov v vseh kategorijah. Na startu se je zbralo čez 200 tekmovalcev iz 20 slovenskih klubov. Tekmovanje se je začelo z startom mlajših pionirjev na 3 km dolgi progi. Nastopilo jih je 82. Zmagal je po pričakovanju Uroš Velepec iz Dola, saj je zmagal že na vseh letošnjih tekmah, na odlično drugo mesto se je uvrstil Robert Kerštajn iz Rateč, zaostal je samo šest sekund za zmagovalcem, tretji pa je bil Kosmač iz Gorji. Še trije tekmovalci iz naše občine so bili uvrščeni med prvimi desetim, in sicer Mlinar iz Rateč - šesti, Davidovič iz Kr. gore - osmi in Butinar iz Rateč - deveti.

Mlajše pionirke, skupaj 47, so šle na 3 km dolgo progo druge. Prvo mesto je osvojila letos nepremagljiva Andreja Smrekar iz Dola, na zelo dobro četrto mesto pa se je uvrstila Andreja Purkart iz Kr. gore.

tekač iz Dola in Dolani so bili drugi, tretji so bili domačini, le pol sekunde pred Gorjani, ki so bile četrte.

Tekmovanje so zaključili nadvse slovesno z podelitvijo medalj, diplom, pokalov in praktičnih daril, za katere so poskrbeli prizadejni organizatorji. Vsi, ki so bili to soboto in nedeljo v Ratečah, so se zadovoljno vračali domov in objubliali, da se bodo na tako dobro organizirane prireditve vedno radi vračali.

Za zaključek so se pomerili že rekreativci na 5 km dolgi progi. Startali so v dveh kategorijah moški in ženske. Zmagali so pri moških do 35 let Simčič iz Medvod, pri moških nad 35 let Mlinar iz Rateč, pri ženskah do 35 let Popovič iz Medvod in pri ženskah nad 35 let Sumi iz Rateč.

REZULTATI: ml. pionirji: 1. Uroš Velepec Dol 11.28,01, 2. Robert Kerštajn Rateče 11.34,62, 3. Janez Kosmač Gorje 11.45,37, 6. Matej Mlinar Rateče, 8. Davidovič Kr. gore, 9. Butinar Rateče, 11. Trstenjak Kr. gore, 12. Kavalir Rateče, 19. Stojanovič in 57. Cuznar oba Rateče.

ml. pionirke: 1. Andreja Smrekar Dol 12.05,71, 2. Martina Klinc Hoče 12.46,84, 3. Irma Nagode Gorje 12.57,70, 4. Purkart Kr. gore, 17. Mlinar Rateče.

St. pionirke: 1. Jana Mlakar Kr. gore 17.38,09, 2. Karmen Rajšp Hoče 19.15,68, 3. Mateja Pogačnik Ihan 19.28,37.

St. pionirji: 1. Dejan Mašovič Kr. gore 15.51,44, 2. Robert Slabanja Dol 16.59,64, 3. Drago Klopčič Ihan 17.01,85, 4. Tarman Rateče, 17. Cuznar in 23. Pušar oba Rateče.

STAFETE: ml. pionirji: 1. SD Rateče (Kerštajn, Mlinar, Butinar) 36.27,07, 2. SK Triglav 37.55,17, 3. TVD Partizan Dol 39.18,77, 6. SD Rateče II.

St. pionirji: 1. SK Ihan 52.14,76, 2. TVD Partizan Dol 54.03,47, 3. SD Rateče (Cuznar, Pušar, Tarman)

Osvojene medalje:

	Z	S	B	skupaj
1. TVD Partizan Dol	2	2	1	5
2. SK Ihan	2	-	2	4
3. SK Kr. gore	2	-	-	2
4. SD Rateče	1	1	1	3
5. TVD Lovrenc	1	-	-	1
6. SK Hoče	-	3	-	3

AK.

VABILO NA DRUGI ZIMSKI POHOD NA ARIHOVO PEČ

Slovenska športna zveza in slovensko planinsko društvo v Celovcu ter slovensko prosvetno društvo Roč iz St. Jakoba v Roču vabijo na II. zimski pohod ARIHOVA PEČ v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo februarja 1945. Pohod bo v nedeljo, 24. februarja, na Polani nad St. Jakobom v Roču. Start bo pred Polancem ob 10. uri. Cilj za smučarje-tekače bo pred Polancem, za pohodnike pa pri planinski postojanki SPD - Koči nad Arihovo pečjo.

Program drugega zimskega pohoda Arihova peč sestavlja smučarski tek na 12 km (2 kroga) v dveh skupinah za moške in ženske in pohod za pešce od Polanca prek partizanskega bunkerja do planinske postojanke.

Udeleženci pohoda do planinske postojanke morajo imeti ustrezno planinsko, zimsko opremo - oblačila in obutev. Pohodniki bodo šli po označeni in utrjeni poti. Parkirišče bo v bližini starta - pri Polancu dovolj.

Startnina je 20 šilingov (poravnate jo lahko tudi v dinarjih). Poravnali jo boste pri prevzemu startnega kartončka. Žigovane kontrolne kartončke in startno številko tekačev bo treba oddati ob prihodu na cilj oziroma v planinski postojanki, kjer bo dobil vsak udeleženec DIPLOMO IN ZNAČKO ZA UDELEŽBO. Najboljši tekači bodo dobili praktične nagrade, najboljše pohodniki pa spominske plakete Slovenskega vesnika.

Soorganizatorji letošnjega pohoda na Arihovo peč so tudi mladi iz St. Jakoba v Roču, s katerimi je jeseniška mladina navezala stike konec prejšnjega leta. Zato pozivamo vse OO ZSMS iz TOZD, KS in šol, da se udeležijo na tej manifestaciji navdušijo čimveč mladih, predvsem planincev in tekačev.

Prijave bo OK ZSMS Jesenice sprejemala do petka, 22. februarja. Če bo prijav dovolj (najmanj 40), bomo organizirali prevoz v obe smeri s posebnim avtobusom (80,00 din na osebo). V najslabšem primeru naj bi se pohoda udeležili vsaj po en udeleženec iz vsake OO ZSMS. Stroške (startnina, prevoz) bodo krili udeleženci sami oziroma njihove OO ZSMS.

Prijave pošljite na naslov: OK ZSMS Jesenice, Titova 86, ali javite po telefonu 81-598, Železarna 266.

GREGA BENEDIK DVAKRAT DRŽAVNI PRVAK

Kranjska gora je bila preteklo soboto in nedeljo, 16. in 17. februarja prizorišče letošnjega državnega prvenstva v slalomu in veleslalomu za starejše in mlajše mladince in mladinke. Tekmovanje, ki se ga je udeležilo 178 tekmovalcev in tekmovalcev iz 29 jugoslovanskih klubov, je vzorno organizirala zveza smučarskih organizacij Jesenice pod pokroviteljstvom železarnice Jesenice. Tekmovanje v Kranjski gori oziroma na progi Podkoren je bilo na težkih in zahtevnih progah, ki so prekrizale račune marsikateremu mlademu smučarju.

Na tekmovalcu je bil med tremi najboljšimi tudi naš smučar Grega Benedik. Dvojno zmago v slalomu in veleslalomu so si priborili: med mlajšimi mladinci član Alpetoura iz Škofje Loke Uroš Pernel, članica Novinaria Andreja Leskovšek med mlajšimi mladinkami in naš član Grega Benedik med starejšimi mladinci. Premočno sta oba dneva zmagala Benedik in Leskovškova, medtem ko je bila zmagala Pernela med mlajšimi mladinci minimalna, vendar pa zaslužena. Po enkrat pa sta med starejšimi mladinkami zmagali Polona Pehar iz Tržiča in Tjaša Klanjšček iz Maribora.

Oba dneva je bilo lepo vreme, proge so bile dobre, tekmovalci pa je kljub velikemu številu tekmovalcev potekalo skoraj brez zastojev. Edini problem so bili zastoji na žičnici, saj so tekmovalci zaradi večjega števila turističnih smučarjev le stežka prihajali pravočasno na startno mesto.

Poleg Grega Benedika, ki je dokazal, da ob odsotnosti Jureta Franka, ki je na olimpijskih igrah, nima resnega tekmeča med mladinci, se je pri mlajših mladincih izredno uveljavil pionir Sašo Robič. Z izredno vožnjo v slalomu, ko se je s štartno številko 35 prebil na odlično peto mesto in v uvrstitvi v veleslalomu na osmo mesto je bil najbolj prijetno presenečenje za nas. Tudi peto in šesto mesto Mateja Oblaka sta zelo lepi uvrstitvi v tako težki konkurenci, solidne pa so tudi uvrstitve Joška Lavtazarja in Matjaža Nagliča. Aleš Podrekar je s šestim mestom v slalomu med starejšimi mladinci izpolnil pričakovanja.

Med dekleti si je Barbara Benedičič v slalomu prislužila bronasto kolajno, ker si je z drugim tekmovalcem pokvarila uvrstitev, saj je bila po prvem teku celo druga. Žal je odstopila v veleslalomu, kjer je imela celo lepše možnosti kot v slalomu. Tudi uvrstitev Nataše Čop na deveto mesto v slalomu je vzpodbudna. Za ostale naše tekmovalke pa je bila proga pretežka in so odstopile. Progo je uspela premagati le še Sandra Tušar iz Blejske Dobrave, vendar pa je bila za njo konkurenca prebuda. Kljub temu smo z rezultati zadovoljni, saj so le malo zaostajali za zmagovalci, med prvimi desetim pa jih v obeh dneh najdemo kar enajst, med prvimi petimi pa celo pet. Pobrali so dva naslova državnega prvaka in eno tretje

mesto. Večina jih bo tudi prihodnje leto lahko nastopala v isti konkurenci, razen Benedika in Benedičičeve.

Tekmovanje je pokazalo, da so smučarji iz Slovenije razred zase. Najboljša uvrstitev tekmovalca iz druge republike je bilo deseto mesto pri starejših mladincih z zastankom šest sekund.

Pohvaliti je treba izredna prizadevanja organizatorjev, ki so vložili mnogo truda, da so uspešno zaključili tako zahtevno in množično tekmovalstvo.

REZULTATI - SLALOM: ST. MLADINCI: 1. Benedik Jes. 1:24,09 (42,13, 41,96), 2. Ribnikar Trž. 1:25,81 (42,89, 42,92), 3. Podboj Ol. 1:26,51 (43,36, 43,15), 6. Podrekar Jes. 1:27,55 (43,61, 44,04), 15. Kavčič Jes. 1:33,52 (46,57, 46,95), 17. Sitar Bled 1:36,26 (47,60, 48,66). ST. MLADINKE: 1. Pehar Trž. 1:38,28 (51,04, 47,24).

ML. MLADINCI: 1. Pernel Alpt. 1:25,67 (44,89, 40,78), 2. Čizman Olim. 1:25,92 (44,73, 41,19), 3. Knific Alpt. 1:26,94 (44,95, 41,99), 5. Robič Jes. 1:28,41 (46,24, 42,17), 6. Oblak 1:25,59 (45,92, 42,67), 9. Naglič 1:29,45 (46,79, 42,66), 11. Lavtazar 1:29,64 (47,30, 42,34), 14. Žan 1:34,12 (47,06, 43,06), 15. Pogačnik 1:30,45 (48,30, 44,15), 21. Ravnik 1:34,01 (50,23, 43,78), 24. Dolensek Bl. Dobrava 1:34,65 (49,30, 45,05), 31. Gosar Kr. g. 1:36,08 (50,69, 45,39), 34. Borštnik Jes. 1:41,78 (53,31, 48,47).

ML. MLADINKE: 1. Leskovšek Nov. 1:32,24 (46,47, 45,77), 2. Mavec Olim. 1:36,55 (49,85, 46,70), 3. Benedičič Jes. 1:37,93 (49,29, 48,64), 9. Čop Bl. Dob. 1:46,30 (53,91, 52,39), 13. Vergelj Radov. 1:49,03 (55,44, 53,59), 14. Tušar Bl. Dob. 1:52,09 (57,08, 55,09).

REZULTATI - VELESALOM: ST. MLADINCI: 1. Benedik Jes. 2:01,24 (1:03,25, 57,98), 2. Kreačič Alpt. 2:01,76 (1:03,90, 57,86), 3. Ribnikar Trž. 2:02,94 (1:04,38, 58,56), 12. Hafner Radov. 2:08,59 (1:07,02, 1:05,08), 21. Razinger Bl. Dob. 2:16,42 (1:10,34, 1:06,08).

ST. MLADINKE: 1. Klanjšček Branik 2:10,11 (1:07,82, 1:02,29).

ML. MLADINKE: 1. Pernel Alpt. 2:10,52 (1:08,59, 1:01,93), 2. Čizman Olim. 2:10,77 (1:08,81, 1:01,96), 3. Petrovič Nov. 2:11,08 (1:08,51, 1:02,57), 5. Oblak Jes. 2:12,95 (1:09,70, 1:04,25), 6. Lavtazar 3:14,06 (1:10,60, 1:03,46), 8. Robič 2:15,48 (1:11,34, 1:04,14), 10. Jemc Bled 2:16,56 (1:11,47, 1:05,09), 15. Pogačnik 2:18,30 (1:12,66, 1:05,64), 21. Ravnik 2:21,61 (1:13,79, 1:07,82), 23. Dolensek Bl. Dob. 2:26,38 (1:16,69, 1:09,69), 25. Borštnik 2:28,83 (1:17,77, 1:11,06), 26. Smolej 2:32,59 (1:19,96, 1:12,63).

ML. MLADINKE: 1. Leskovšek Nov. 2:12,91 (1:09,77, 1:03,14), 15. Čop Bl. Dob. 2:30,25 (1:18,71, 1:11,54), 19. Tušar Bl. Dob. 2:40,75 (1:23,47, 1:17,28).

bef.

NA PRVEM TURNIRJU ZA GORENJSKO PRVENSTVO V KOŠARKI ZA LETO 1980 JESENICANKE DRUGE

V soboto, 16. februarja, je bil v Žireh prvi turnir za prvenstvo Gorenjske v košarki za občinske selekcije šolskih športnih društev slovenskih pionir. Selekcija Jesenic je na turnir odstopovala močno okrnjena, saj zaradi bolezni nista potovali Borenovič in Kondičeva.

V prvi tekmi sta se pomerili selekciji Jesenic in Škofje Loke. Naše so tekmo pričela povsem neogrete, saj so na igrišče prišle takoj po prihodu. Domačinke, ki nastopajo

za Škofjo Loko, so zaigrale izvrstno v obrambi in napadu. Igrale so tako dobro, da bi verjetno tudi izkušena članska ekipa Jesenic težko zmagala. Domačinke so prvi polčas dobile s katastrofalno razliko 30:3. V drugem polčasu je trener Jesenic pustil na klopi vse igralke prve peterke, ker se katastrofi ni dalo izogniti. Končni rezultat tekme je bil 70:7 za Škofjo Loko.

Koše za Jesenice so dosegle: Kučina 2, Markeš 2, Kelih 2 in Komel 1.

Druga tekma je prinesla veliko presenečenje in veselje naši selekciji. Pomerile so se s selekcijo Kranja, ki je veljala za absolutnega favorita, saj je bila lani na prvenstvu SRS prva. Tokrat so Jeseničanke pokazale, da so letos precej napredovale. Z izvrstno igro v obrambi, z dobrimi skoki pod obema košema in z borbenostjo so presenetile višje Kranjčanke in si ob polčasu zagotovile prednost devetih točk (25:16).

Pred koncem prvega dela si je Markeševa poškodovala roko. Do poškodbe je izvrstno vodila svojo ekipo. Zamenjala jo je Krznaričeva, ki je v drugem delu prav tako dobro igrala, vendar so se Kranjčanke zbrale in pet minut pred koncem zmanjšale rezultat na 30:28. Našim se je poznala utrujenost in se nekoliko slabše skakale. Jeseniški trener se je odločil in namesto centra Kučinevo poslal na igrišče novokodovano Markeševa, kar je vsem vilo novih moči, tako da so na koncu le vzdržale in si z zmago 35:32 zagotovile izvrstne možnosti za drugo mesto na Gorenjskem. Naj omenim še to, da je bila to po štirih letih prva zmaga jeseniških kadetkin nad izvrstnimi Kranjčankami.

Za Jesenice so igralce: Branka Lah, Marija Lah, Kučina 6, Markeš 5, Aljišič 12, Kelih 2, Krznarič, Korantar in Komel 10.

Drugi turnir bo v soboto, 23. februarja, v Radovljici, kjer Jeseničanke čakata dva pomembna nastopa, in sicer s selekcijo Radovljice in Kranja. Zmagi nad obema nasprotnikoma bi že pomenili drugo mesto na Gorenjskem, kar bi bilo zelo lep uspeh. Vendar pa se bo za to še treba precej potruditi.

Br.

TEKMOVANJE NAJMLAJŠIH NA ZATRNiku

Preteklo soboto, 16. februarja, so se na Zatrniku med seboj pomerili mlajši pionirji in pionirke ter cibicani in cibicanke Gorenjske v veleslalomu. Na tekmi je nastopilo 210 fantov in 82 deklet, manjkali so le nekateri boljši pionirji in pionirke, ki so nastopali na državnem prvenstvu mladincev v Kranjski gori.

Med pionirji je bil najboljši Tomaž Miklavčič - Matajur, Igor Klinar pa je bil četrty. Med cibicani je zmagal Janez Podlipnik iz Bohinja, naš Bor Rojnik pa je padel. Med mlajšimi pionirkami je zmagala Lea Dežman - Alpetour, med cibicankami pa članica Radovljice Tina Žmitek.

REZULTATI: Mlajši pionirji: 1. Miklavčič - Matajur 50,12, 4. Klinar - Jes. 52,18, časi ostalih: Klemenc 53,49, Koblar - 54,26, Razboršek 55,43, Dakekober 55,70, Pesjak R. 1:00,93, Ravnikar 1:01,38.

Cibicani: 1. Podlipnik - Bohinj 51,43, 5. R. Klinar 53,25, 7. Potočnik 54,07; časi ostalih: Gosar - Kr. g. 55,35, Čop - Bl. Dob. 58,20, Jezeršek - Bl. Dobr. 1:02,00, Makra 1:06,54, B. Pesjak 1:07,07, Pečar - Kr. g. 1:07,11, Razinger - Bl. Dobr. 1:07,16, Bernard - Bl. Dobr. 1:13,04.

Mlajše pionirke: 1. Dežman - Triglav 56,26.

Cibicanke: 1. Žmitek - Radovlj. 59,41, 2. Kotnik - Kr. g. 59,46, 3. Zemva - Bled 1:00,06.

bef.

V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL IZVEDLI OBRATNI TEKMOVANJE

V letu 1980 se je v TOZD Valjarna bluming-štekel zopet pričela živahna športna aktivnost. Po uspešnih nastopih na tekmovanjih v okviru Železarnice smo v mesecu februarju organizirali tekmovanje za prvenstvo TOZD v kegljanju na asfaltu in sankanju.

Tekmovanje v kegljanju na asfaltu je bilo izvedeno v dneh od 4. do 6. februarja na kegljišču v Podmežakliji. Sodelovalo je 17 tekmovalcev. V zagrizeni tekmi v sistemu 25 lučajev polno, 25 lučajev čiščenje so zasedli prva tri mesta: 1. Anton Marinič 211, 2. Srečko Sodja 209, 3. Janez Oblak 207.

Enajstega februarja smo tekmovali v sankanju pri Savskih jamah. Tekmovalo je 20 delavcev TOZD. Na zahtevni progi so z minimalnimi časovnimi razlikami zasedli pr